BI

STUDIEHÅNDBOK

Siviløkonomstudiet

Revisorstudiet

1997 - 1998

HANDELSHØYSKOLEN BI

Struktur

Siviløkonomstudiet 1. avdeling

* = Eksamen

		Redskap- og metodefag	Økonomistyring	Samfunnsøkonomi	Juridiske fag	Språk	Kommunikasjon og strategi	Organisasjon og ledelse	
1. klasse	Høst	SIV 1000 Matematikk 1	SIV 2400 Årsregnskap 1 *	SIV 3000 Makroøkonomi 1 *	SIV 4000 Forretningsjus 1	SIV 5000 Språk 1 (*)	SIV 5991 Bedrift og samfunn *	SIV 7010 Org. og ledelse Introduksjon	
	Vinter	Matematikk 2 *	SIV 2500 Internregnskap	SIV 3100 Mikroøkonomi 1 *	Forretningsjus 1 *	Språk 2 (*)		Organisasjons-psykologi *	
	Vår	Matematikk 3	Kostnads- og inntektsanalyse			Språk 3 (*)			
2. klasse	Høst	SIV 1100 Statistikk 1	Budsjettering *		SIV 4100 Skatteøkonomi *	Språk 4 (*)	SIV 6010 Informasjons-ledelse 1 *	SIV 7400 Logistikk *	
	Vinter	Statistikk 2	SIV 2600 Årsregnskap 2 *	SIV 3200 Makroøkonomi 2 *		Språk 5 (*)	Informasjons-ledelse 2 *	SIV 7200 Markedsførings-ledelse 1 *	
	Vår	Statistikk 3 *					Informasjons-ledelse 3 *	Markedsførings-ledelse 2 *	
3. klasse	Høst	SIV 1210 Metode 1		SIV 3400 Mikroøkonomi 2 *	Finans SIV 2300 Finans 1		SIV 6200 Strategi 1 *	SIV 7500 Organisasjons-design *	SIV 7300 Internasjonal markedsføring *
	Vinter	Metode 2 *	SIV 2110 Foretaksøkonomi	SIV 3300 Offentlig økonomi *	Finans 2 *		SIV 6310 Strategi 2 *	SIV 7600 Offentlige ramme-betingelser *	
	Vår		Foretaksøkonomi *				SIV 6410 Strategi 3 *	GRA XXXX Obl. spes. *	Diplomseminar

Studiehåndbok

Siviløkonomstudiet og
Revisorstudiet

Studieåret 1997/98

Utgitt av : Handelshøyskolen BI
Redaktør: Studiesjef Trond I. Østgaard (og Turid Weston for kapittel 3).
Sats, past-up og layout: Kirsti V. Nodeland, Grafisk avdeling, BI
Redaksjonen avsluttet: 7. juli 1997
Trykket hos: Aktiv Trykk

Innhold

Side		
4	**Kapittel 1**	**Studiehåndbok**
		Forord
		Årskalender
7	**Kapittel 2**	**Siviløkonomstudiet 1. avdeling**
	Høst	1. klasse høsttermin 1997 - Kursbeskrivelser
		2. klasse høsttermin 1997 - Kursbeskrivelser
		3. klasse høsttermin 1997 - Kursbeskrivelser
	Vinter	1. klasse vintertermin 1998 - Kursbeskrivelser
		2. klasse vintertermin 1998 - Kursbeskrivelser
		3. klasse vintertermin 1998 - Kursbeskrivelser
	Vår	1. klasse vårtermin 1998 - Kursbeskrivelser
		2. klasse vårtermin 1998 - Kursbeskrivelser
		3. klasse vårtermin 1998 - Kursbeskrivelser
89	**Kapittel 3**	**Siviløkonomstudiet 2. avdeling • Spesialisering og obligatorisk**
		Generelt om spesialisering
		Obligatorisk 4. klasse kurs
		Diplomoppgave og forprosjekt
		Alle retninger
		- Retningsbeskrivelse
		- Diplomseminar
		- Kursbeskrivelser (4 terminer)
213	**Kapittel 4**	**Revisorstudiet**
	Høst	1. klasse høsttermin 1997 - Kursbeskrivelser
		2. klasse høsttermin 1997 - Kursbeskrivelser
		3. klasse høsttermin 1997 - Kursbeskrivelser
	Vinter	1. klasse vintertermin 1998 - Kursbeskrivelser
		2. klasse vintertermin 1998 - Kursbeskrivelser
		3. klasse vintertermin 1998 - Kursbeskrivelser
	Vår	1. klasse vårtermin 1998 - Kursbeskrivelser
		2. klasse vårtermin 1998 - Kursbeskrivelser
		3. klasse vårtermin 1998 - Kursbeskrivelser
270	**Kapittel 5**	**Studieadministrativ informasjon for siviløkonom- og revisorstudiene**
		Hvem - Hva - Hvor - Når
		Studieadministrativ informasjon
		Diverse reglementer
295	**Kapittel 6**	**BIs vitenskapelige personale**
303	**Kapittel 7**	**Kursindeks**

Forord

Fra og med studieåret 1997/98 innføres en felles helårs studiehåndbok for hele siviløkonomstudiet og revisorstudiet. Studiehåndboken erstatter de to tidligere terminkatalogene og spesialiseringskatalogen. Vi håper og tror dette vil øke brukervennligheten av boken.

Det tas forbehold om endringer i pensumlitteraturen for vinter- og vårterminene.

Boken er delt inn i fire hovedkapitler - et for siviløkonomstudiets første avdeling (de tre første årene), et for siviløkonomstudiets annen avdeling, som utgjør spesialiseringsdelen av siviløkonomstudiet, et for revisorstudiet og til slutt ett for felles studieadministrativ informasjon, reglementer etc.

Handelshøyskolen BI gikk fra og med studieåret 1992/93 over fra et studieår strukturert med tradisjonelt høst- og vårsemester til en terminstruktur med høst-, vinter- og vårtermin. I etterkant av hver termin er det en eksamensperiode. Denne strukturen stiller store krav til hver enkelt student, det fordres bl.a.. kontinuerlig bearbeidelse av pensum. Eksamensperiodene kommer meget raskt, og studenter som tror på "skippertak", vil raskt og smertelig erfare at dette ikke holder mål i våre studier. Vi oppfordrer derfor våre studenter til bevisst å prioritere sin studietid slik at man møter de faglige utfordringer, samtidig som man videreutvikler seg som menneske.

Et studium er en prosess med tilegnelse av faglig kunnskap, men også en personlig modnings- og utviklingsprosess. Dette stiller store krav til studentene, og til den høyskolen de er knyttet til.

Vi ved Handelshøyskolen BI tror vi har mye å tilføre studentene på disse områdene. Gjennom et tungt faglig miljø av høy internasjonal standard, tilbyr vi fremtidsrettede studier. Kvalitet og relevans står i sentrum. Via våre nære forbindelser med næringsliv og offentlig forvaltning, har vi dessuten et solid fundament i den mer praktiske hverdag som vil møte våre siviløkonomer og revisorer etter avsluttet studium. I løpet av studietiden vil studentene også ha tilgang til et unikt studentmiljø gjennom vårt utmerkede Bedriftsøkonomisk Studentersamfund (BS) som gir såvel faglig som sosial videreutvikling av høy kvalitet til våre studenter.

Når studentene etter avsluttet studium skal ut å søke jobb, er det uhyre sjelden "sjefsteoretikeren" som får jobbene, det er det HELE mennesket. Et menneske som har de nødvendige faglige kunnskaper, men som også har personlighet, som er samtidsorientert og samfunnsengasjert, og som passer inn i bedriftens kultur. Til det kreves mer enn bare gode karakterer!

Handelshøyskolen BI presenterer med dette studieåret 1997/98 for siviløkonomstudiet og revisorstudiet.

Velkommen til et spennende og givende studieår!

Med vennlig hilsen
Handelshøyskolen BI

Trond I. Østgaard
Studiesjef

Årskalender 1997/98

Uke	Dato	Begivenhet
Høstterminen 1997		
33-36	13.08.-05.09.	Evt. ekstraordinære kontinuasjonseksamener
34-36	18.08.-04.09.	Forkurs
36	05.09.	Immatrikulering
37	08.09.	Første undervisningsdag
37	12.09.	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse fra våreksamen
39	26.09.	Jobbdag (bedriftspresentasjoner m.m.)
40	03.-12.10.	BI-dagene '97
41	09.-10.10.	Undervisningsfri alle SR-klasser pga. BI Symposiet (BI-dagene)
42	13.10.-17.10.	Påmeldingsuke for høsttermin-eksamen
42	17.10	Sensurfrist for ex.ord. kont i august/september
43	23.10.	Revisordagen '97
44	31.10	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse fra ex.ord.kont.
46	14.11.	Siste ordinære undervisningsdag
46-51	15.11.-19.12.	Eksamensperiode
49	01.12	Frist for søknad om deltakelse i utvekslingsprogrammet for vårterminen 1998
Vinterterminen 1998		
2	05.01.	Første undervisningsdag
5	26.01.-30.01.	Påmeldingsuke for vintertermin-eksamen
6	02.02.	Frist for valg av spesialiseringsretning
6	06.02.	Sensurfrist for høsteksamen
8	16.02.	Frist for søknad om deltakelse i utvekslingsprogrammet for høstterminen 1998
8	20.02.	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse fra høsteksamen
10	06.03.	Siste undervisningsdag
		NB! Det er kun 9 uker til undervisning i vinterterminen
10-12	07.-22.03.	Eksamensperiode vintereksamen
Vårterminen 1998		
13	23.03.	Første undervisningsdag
14	01.04.	Siste frist for omvalg spesialiseringsretning
15	06. - 13.04.	Påskeferie (til og med mandag 13. april (2. påskedag))
16	14. - 17.04.	Påmeldingsuke for offentlig revisoreksamen
19	04. - 08.05.	Påmelding til vårtermin-eksamen
19-21	07. - 23.05.	Eksamensperiode for offentlig revisoreksamen
19	08.05.	Sensurfrist for vintereksamen
21	22.05.	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse fra vintereksamen
23	05.06.	Siste undervisningsdag
23	05.06.	Høytidelig avslutning for avgangsklassene i SR-studiene
23-26	06. - 26.06.	Eksamensperiode våreksamen

Kapittel 2

		Side
	Siviløkonomstudiet 1. avdeling	**8**
	Mål med studiet - Fag, poeng og timer	8
	Emneområde - Kurs - Vekting av kurs - Eksamen - Kontinuasjoner	9
	Terminprøver	10
Høst	**Studieoversikt**	**12**
	1. klasse høsttermin 1997 - Kursbeskrivelser	13
	2. klasse høsttermin 1997 - Kursbeskrivelser	23
	3. klasse høsttermin 1997 - Kursbeskrivelser	32
Vinter	**Studieoversikt**	**41**
	1. klasse vintertermin 1998 - Kursbeskrivelser	42
	2. klasse vintertermin 1998 - Kursbeskrivelser	51
	3. klasse vintertermin 1998 - Kursbeskrivelser	60
Vår	**Studieoversikt**	**67**
	1. klasse vårtermin 1998 - Kursbeskrivelser	68
	2. klasse vårtermin 1998 - Kursbeskrivelser	77
	3. klasse vårtermin 1998 - Kursbeskrivelser	84

Siviløkonomstudiet

MÅL MED STUDIET

Siviløkonomstudiet er en fireårig utdanning innen økonomi, administrasjon og ledelse. Studiet kombinerer en grunnleggende innføring i fagområdets teoretiske begrepsapparat og vitenskapelige tilnærmingsmåter med en funksjonelt orientert del som tar for seg fagenes praktiske anvendelsesområder samt metoder og teknikker for slik anvendelse.

Studiets faglige bredde og internasjonale profil gjør ferdige kandidater vel egnet til praktisk yrkesinnsats langs et bredt spekter av stillinger innen offentlig og privat sektor, også i internasjonal sammenheng. Et hovedsiktemål med utdanningen er å gi kandidatene et grunnlag for fremtidige lederstillinger.

Siviløkonomstudiets 1. avdeling skal gi studentene et grunnlag for forståelse og innsikt i en rekke økonomisk-administrative kjernefag. For å kunne bruke kunnskapen og oppøve evnen til kritisk og analyserende tilnærming til fagstoffet, er det nødvendig å beherske visse redskaps- og metodefag. Disse går som en rød tråd gjennom hele studiet. Fordi studiet skal kunne gi et godt utgangspunkt for fremtidige lederposisjoner, både nasjonalt og internasjonalt, har også fag som språk og strategi en viktig plass.

FAG, POENG OG TIMER

Fagområdene i studiets 1.avdeling består av ett eller flere emneområder som igjen er inndelt i ett eller flere kurs hvor hvert kurs veier ett poeng. (Se også neste side vedrørende vekting av kurs.)

FAGOMRÅDER	EMNEOMRÅDER	KURS	POENG	TIMER
REDSKAPS- OG METODEFAG				
*Matematikk	1	3	3	81
*Statistikk	1	3	3	81
*Metode	1	2	2	63
ØKONOMISTYRING				
*Regnskap, budsjett og økonomisk analyse	3	5	5	135
*Foretaksøkonomi	1	2	2	54
FINANS				
*Finans	1	2	2	54
SAMFUNNSØKONOMI				
*Mikroøkonomi	2	2	2	54
*Makroøkonomi	3	3	3	81
SPRÅK				
*Engelsk/Tysk/ Fransk/Kinesisk	4	5	5	135
JURIDISKE FAG				
*Forretningsjus	1	2	2	54
*Skatteøkonomi	1	1	1	27
ORGANISASJONS-OG LEDELSESFAG				
*Organisasjon og ledelse	4	4	4	108
*Markedsføring	23	3	3	81
*Logistikk	1	1	1	27
INFORMASJONSLEDELSE OG STRATEGI				
*Informasjonsledelse	1	3	3	81
*Strategi	3	3	3	81
SUM 1. AVDELING:		**44**	**44**	**1197**

EMNEOMRÅDE

Et emneområde består av ett eller flere nært beslektede kurs innenfor et fagområde. Emneområdet Matematikk består f.eks. av tre kurs, emneområdet Forretningsjus av to kurs og emneområdet Logistikk av ett kurs. I eksamenssammenheng betyr "emneområde" en del av studiet som skal rapporteres med én samlet karakter. I Matematikk med tre kurs blir det altså gitt én endelig karakter. Hvis det innenfor et emneområde blir gitt flere deleksamener, slås disse sammen til én endelig karakter. (I oversikten på foregående side er Mikro- og Makroøkonomi presentert som to emneområder. De fem kursene det gjelder i disse to områdene er egentlig separate emneområder, fordi det gis endelige eksamener i hvert av kursene.)

KURS

Et kurs er minste undervisningsenhet i studiet og vil normalt i 1. avdeling være definert ved 27 undervisningstimer over 9-10 uker. Et kurs kan avsluttes med eksamen eller gå inn som del av et større emneområde. Alle kurs i 1. avdeling er videre definert ved kurskoder som begynner med initialene SIV. Hvert emneområde representerer et intervall av koder (Matematikk 1000-1099, Finans 2300-2399 osv.) som de enkelte kurs i emneområdet blir definert ut fra. Kursene følger oppadstigende nummer fra emneområds- kodene (f.eks. SIV 1001, SIV 1002 og SIV 1003 for matematikkursene).

VEKTING AV KURS

Fra og med Høst-92 er poeng innført som benevnelse på vekting av kurs. Hvert kurs i 1.avdeling har vekten 1 poeng. Dette tilsvarer 1 1/3 vekttall etter tradisjonell ordning. Etter ny ordning vil således 45 poeng tilsvare 60 vekttall.

For studiets 2. avdeling (4.år) vil hvert kurs veie 1.5 poeng. Dette tilsvarer 2 vekttall etter tradisjonell ordning.

EKSAMEN

Oppmeldning til eksamen i den enkelte termin skjer automatisk ut fra de eksamener som tilhører det klassetrinn den enkelte student befinner seg på i vedkommende termin. Den enkelte student kan velge å utsette en eksamen til neste år eller å ta flere eksamener enn normalplanen tilsier (kontinuasjon eller forskuttering) ved å levere et endringsskjema til eksamenskontoret i løpet av Eksamenspåmeldingsuken (se årskalenderen foran i studie-håndboken). Studenter som hverken skal utsette eller ta ekstra eksamener foretar seg følgelig ikke noe i Eksamenspåmeldingsuken, og blir dermed påmeldt automatisk i de eksamener som tilhører vedkommendes klassetrinn i den aktuelle terminen. Det er alltid en egen Eksamenspåmeldingsuke i hver termin.

Klage på sensur må være skriftlig og begrunnet, og sendes til Eksamenskontoret senest innen 2 - to - uker fra tidspunktet for offentliggjørelse av sensuren i vedkommende termin. I første omgang består klageprosessen i å anmode om sensurbegrunnelse på særskilt skjema innen denne to-ukers fristen. Etter at slik begrunnelse er gitt, normalt skriftlig, blir det satt en ny frist på normalt en uke for evt. å klage på denne sensuren.

KONTINUASJONER

Kontinuasjonsordningen for siviløkonomstudiet er som hovedregel at kontinuasjon skjer ved neste ordinære gjennomføring av kurset i den til enhver tid gjeldende struktur, hvilket betyr at hver eksamen normalt gjennomføres én gang. Høyskolekontoret, Eksamenskontoret og Instituttene overvåker eksamensresultatene nøye, og vurderer fortløpende behovet for eventuelle ekstraordinære kontinuasjoner.

Det arrangeres ekstraordinær kontinuasjon i fag hvor et tilstrekkelig antall kandidater melder seg på og tilfredsstiller følgende krav ved ordinær eksamen:

a) har oppnådd karakteren 3,50 eller dårligere
b) har levert gyldig sykemelding
c) har hatt dødsfall i nær familie eller
d) andre uforutsette hendelser som Høyskolekontoret godkjenner.

For Siviløkonomstudiet 1. avdeling regnes 25 (femogtyve) kandidater som et tilstrekkelig antall. Dersom det er registrert et tilstrekkelig antall for avholdelse av kontinuasjonseksamen, åpnes den også for alle som ønsker å forbedre karakteren i vedkommende eksamen.

Den ekstraordinære kontinuasjonen gjennomføres normalt i august/september, rett før oppstart av påfølgende studieår, men kan ikke være første eksamensforsøk i kurset.

Alle gjentatte (2. og 3. gangs) eksamensforsøk er belagt med avgift p.t. kr. 435,- pr. poeng (tilsvarende 1.33 vekttall), dog slik at det maksimalt skal betales for tre poeng pr. eksamen, selv om eksamen eventuelt har et omfang på

mer enn tre poeng. Første eksamensforsøk er inkludert i studieavgiften.

TERMINPRØVER/deleksamen

I tillegg til avsluttende eksamener vil det i en rekke kurs bli gitt terminprøver i løpet av eller ved slutten av en termin i kurs som ikke har eksamen. Disse prøvene blir gitt i klassesammenheng og skal være en test på progresjon og kunnskapsinnlæring for studentene og en veiledning for kursansvarlige.

HØST 1997

Studieoversikt

Siviløkonomstudiet 1. avdeling • Høsttermin

1. klasse

SIV 1001 Matematikk 1	SIV 2401 Årsregnskap 1	SIV 3001 Makroøkonomi 1	SIV 4001 Forretningsjus 1
SIV 5701 Interkulturell kommunikasjon på e@ngelsk	SIV 5801 Interkulturell kommunikasjon Tysk 1	SIV 5901 Interkulturell kommunikasjon Fransk 1	SIV 5991 Bedrift og samfunn i historisk perspektiv

2. klasse

SIV 1101 Statistikk 1	SIV 2503 Budsjettering	SIV 4110 Skatteøkonomi	SIV 5704 Masculine & Feminine Cultures
SIV 5804 Interkulturell kommunikasjon Tysk 4	SIV 5904 Interkulturell kommunikasjon Fransk 4	SIV 6011 Informasjonsledelse 1	SIV 7401 Logistikk

3. klasse

SIV 1201 Metode 1	SIV 3401 Mikroøkonomi 2	SIV 2301 Finans 1	SIV 6201 Strategi 1
SIV 7501 Organisasjonsdesign	SIV 7310 Internasjonal markedsføring		

1. klasse

Gjennomføring høsttermin 1997

SIV 1001
Matematikk 1

Emneområde: *SIV 1000*
Emneansvarlig: *Tron Foss*
Institutt: *Økonomi*
MATEMATIKK

Økonomi som vitenskap baserer seg i betydelig grad på matematikk. Emneområdet skal gi studentene innsikt og trening i å bruke matematiske modeller som står sentralt i fag som bedriftsøkonomi, finans, statistikk, metode o.a. Et godt grunnlag i matematikk er en forutsetning for å få innsikt i sentrale økonomiske problemstillinger og for å lese moderne økonomisk litteratur.

Mål med kurset
Se Emneområde.

Tematisk oversikt
Noen innledende emner (kap. 1)
Funksjoner (kap. 2)
Derivasjon (kap. 3)
Mer om derivasjon (kap. 4)
Anvendelser av derivasjon (kap. 5)
Eksponensial- og logaritmefunksjoner (kap. 6)
Trigonometriske funksjoner (App. B - utdrag)

Enkelte paragrafer er allerede gjennomgått i forkurset. Paragraf 2.9, 4.4 og 5.8 utgår.
Kapittelhenvisningene refererer seg til Sydsæters bok

Pensum
Sydsæter, K.: *Matematisk analyse*. Bind I. 6. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1994
Bjørnestad, H. og T.Foss: *Matematikk – utvalgte emner og oppgaver for siviløkonomstudiet.* Kompendium Sandvika: Handelshøyskolen BI, siste utgave.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Forelesninger og oppgavegjennomgåelser over 27 timer .
Studentassistent
Det tilbys individuell veiledning og det gjennomføres gruppearbeid i regi av studentassistent etter nærmere avtale.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset. Skriftlig eksamen i hele emneområdet etter vårterminen i 1. klasse.

Kursansvarlig
Tron Foss

SIV 2401
Årsregnskap 1

Emneområde: SIV 2400
Emneansvarlig: Jan Terje Tellefsen
Institutt: Økonomi
ØKONOMISTYRING

Økonomistyring er en fellesbetegnelse for emneområdene SIV 2400, SIV 2500 og SIV 2600, og omfatter flere regnskapsfag. Årsregnskapet, internregnskapet og budsjettering er de sentrale emner. Emneområdet har som hovedmål å gi en grundig innføring i praktisk norsk regnskapsvesen og sette studentene i stand til å beherske de sentrale temaer knyttet til økonomisk rapportering rettet mot bedriftsinterne såvel som bedriftseksterne informasjonsmottakere.
Studentene skal få et helhetlig begrepsfundament og en kritisk forståelse av de forutsetninger norsk regnskapsavleggelse bygger på, samt en innføring i grunnleggende regnskapsteori. Studentene skal settes i stand til å spesifisere systemoppbygging og gjennomføre rapportering og analyse av økonomidata rettet mot eksterne brukere. Videre skal studentene med utgangspunkt i kalkyler og driftsregnskap kunne fastsette normer og standarder som er nødvendige for å utarbeide planer og budsjetter samt gjennomføre inntekts- og kostnadsanalyser.

Mål med kurset
Kurset skal gi en innføring i de teorier, lovregler og prinsipper som et norsk årsoppgjør bygger på. Det legges vekt på å klargjøre skillet mellom årsregnskapet og skatteregnskapet, samt hvorledes disse to regnskapsformene i Norge er bundet sammen.

Tematisk oversikt
Årsregnskapets innhold, brukergrupper og standarder
Grunnleggende verdivurderingsprinsipper og regnskapsmodeller
Norsk årsoppgjør, god regnskapsskikk og forholdet til regelverket
Omløpsmidler og tilhørende periodiseringer
Anleggsmidler og tilhørende periodiseringer
Gjeldsposter og tilhørende periodiseringer
Egenkapital og overskuddsdisponering
Resultatoppstilling, balanse, noter og styrets beretning
Skattemessige verdivurderinger, utsatt skatt og skatteregnskapet

Pensum
Tellefsen, J. T.: *Årsregnskapet.* 5. utg. Del 2 og 3. Oslo: Universitetsforlaget 1994.
Tellefsen, J. T. og Høyvarde H. Kr.: *Arbeidshefte til Årsregnskapet.* 4. utg. . Oslo: Universitetsforlaget 1997.

Dataverktøy
Programpakken PICCOLO som inneholder bokføring, årsoppgjør og regnskapsanalyse anbefales brukt. Bruken er frivillig, men det vil gi betydelige tidsbesparelser og bidra til å holde orden på betydelig datamateriale. Dette gjelder både i forbindelse med oppgavetrening og ved løsning av case. PICCOLO gir dessuten erfaring og innsikt i en moderne datapakke og vil virke stimulerende på læringsprosessen.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 27 timer forelesninger og øvinger og studentassistert gruppeundervisning.

I forbindelse med case utlevert i begynnelsen av november arrangeres studentassistert undervisning over tre uker med tilsammen ca. 6 timer gruppearbeid.

Eksamen
Tre timers flervalgseksamen bestående av case og kontrollspørsmål i Innføring i regnskap (forkurset) og Årsregnskap I ved slutten av høstterminen. (Studenter som ikke ble bedt om å ta forkurset i regnskap, må selv påse at de

behersker de sentrale delene i kurset). Alle hjelpemidler tillatt.
Eksamenskode: SIV 2400.01

Kontinuasjon
Kontinuasjon i vårterminen.

Kursansvarlig:
Jan Terje Tellefsen

SIV 3001
Makroøkonomi 1

Emneområde: *SIV 3000*
Emneansvarlig: *Bjarne E. Ytterhus*
Institutt: *Økonomi*
MAKROØKONOMI

Emneområdet skal gi en innføring i - og en grunnleggende forståelse av - samfunnsøkonomiske forhold. Det legges vekt på den offentlige sektor, både når det gjelder konsekvenser av offentlige inngrep i private markeder og dens evne til makroøkonomisk styring, gjennom bl.a. finans-penge-, valuta- og inntektspolitikk.

Mål med kurset
I kurset redegjøres for grunnleggende makroøkonomisk teori samt sentrale problemstillinger i norsk og internasjonal økonomi.

Tematisk oversikt
Hva er makroøkonomi?
Nasjonalregnskap
Aggregert tilbud og aggregert etterspørsel
Finanspolitikk og utenrikshandel
Pengemarkedet
IS/LM-modellen
Inflasjon, arbeidsledighet og valuta

Pensum
Dedekam jr., A.: *Makroøkonomi.* 2.utg. Oslo: Universitetsforlaget 1996.

Anbefalt tilleggslitteratur
Nasjonalbudsjettet 1998. Foreligger først i oktober.
Ytterhus, B.E.: *Samfunnsstyring og økonomisk politikk,* 6. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1997.

Dataverktøy
Bruk av dataverktøy er ikke obligatorisk i kurset. Dataverktøy kan imidlertid brukes til å eksemplifisere og visualisere en rekke av kursets sentrale problemstillinger. For de studenter som ønsker det, vil det ved eksamen bli anledning til å bruke dataverktøy. Det anbefales at man da disponerer egen PC.

Anbefalt programvare
Vidvei, T. og Ytterhus, B.E.: MAKRO versjon 2.00. *Dataverktøy i makroøkonomi.* Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1992 eller en senere utgave.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 27 timer forelesninger

Eksamen
Kurset avsluttes med en hjemmeeksamen på 72 timer som løses i grupper på inntil tre studenter. Det er tillatt å bruke dataverktøy til å løse eksamensoppgavene.
Eksamenskode: SIV 3000.01

Kursansvarlig
Bjarne E. Ytterhus

SIV 4001
Forretningsjus 1

Emneområde: *SIV 4000*
Emneπansvarlig: *Bjørn Eriksen*
Institutt: *Økonomi*
FORRETNINGSJUS

Emneområdet gir en innføring i sentrale spilleregler for ledere i næringslivet. Studentene skal forstå et juridisk resonnement og selv finne frem i regelverket. Stor vekt legges på selskapsretten. For å bli fortrolig med juridiske sider ved internasjonaliseringen av næringslivet, studeres aktuelle sider ved EØS- og EU-retten. Kursene belyser de etisk pregede spenninger mellom den formelle jus og næringslivets umiddelbare behov som oppstår i en gjennomregulert blandingsøkonomi.

Mål med kurset
Kurset gir en innføring i grunnleggende juridiske begreper og sentrale metodespørsmål, samt hovedreglene i viktige deler av forretningsjusen.

Tematisk oversikt
Juridisk metode
Arbeidsrett
Selskapsrett
Kontraktsrett
EØS/EU-rett
Leie av næringseiendom

Pensum
Gundersen, F.F. og S. Faafeng: *Lov og rett for næringslivet.* 4. utg. Oslo : Tano 1997.
Gjems-Onstad, O.: *EØS-avtalen med kommentarer.* Oslo: Ad Notam Gyldendal 1993.

Anbefalt tilleggslitteratur
Gjems-Onstad, O.: *Forretningsjus - spørsmål og svar.* Foreløpig utgave. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1994.
Oppslagsverk: Lovsamling - nærmere opplysninger ved kursstart.
Hovedavtalen LO-NHO (siste utg.).

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 27 timer forelesninger. All angitt litteratur må anskaffes og aktivt brukes av studentene.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset.
Endelig eksamen i hele emneområdet etter vinterterminen.

Kursansvarlig
Bjørn Eriksen

SIV 5701
Interkulturell kommunikasjon på engelsk 1

Emneområde: *SIV 5700*
Emneansvarlig: *Torbjørn Sirevåg*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
BUSINESS COMMUNICATION I

Mål for emneområdet
Forberede studentene for en fremtidig lederrolle i privat eller offentlig virksomhet ved å utvikle deres skriftlige og muntlige kommunikasjonsferdigheter. Ferdighetene anvendes i senere termıner av kurset for å gi studentene innsikt i kultur og kulturforskjeller.

Mål for kurset
Å la studentene bli fortrolig med ulike former for kommunikasjon og spesielt å kommunisere informasjon i brevformat.

Tematisk oversikt
Skriftlig forretningskommunikasjon
Brevskriving
Forretningscases

Pensum
Rodgers, Drew: *Business Communications: International Case Studies in English.* New York: St. Martin's Press 1995. Et utvalg
Bennie, M: *How to Master Business English.* Plymouth: Northcote House 1994
Cotton, D. og Robbins, S.: *Business Class.* Hong Kong: Thomas Nelson 1993

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Gruppeundervisning 9 uker à 3 timer

Eksamen
Etter 2. termin

Fagansvarlig
Ingvil Syring

SIV 5801
Interkulturell kommunikasjon: Tysk 1

Emneområde: SIV 5800
Emneansvarlig: Egil Schanke
Institutt: Strategi, historie og språk
TYSK SPRÅK, KULTUR OG SAMFUNN

Målet med emneområdet er å gi studentene både generelle språkferdigheter, spesielle språkferdigheter og kulturforståelse. Med generelle språkferdigheter menes evne til å bruke tysk språk i praktisk kommunikasjon både muntlig og skriftlig. Med spesielle språkferdigheter menes tilsvarende innen økonomisk-administrativt fagspråk.
Kulturforståelse defineres som innsikt i generelle tverrkulturelle porblemstillinger og de viktigste beskrivelseskriterier. Det legges spesiell vekt på de tyskspråklige lands historie, politiske modeller, arbeids- og næringsliv og litteratur etter 1945 samt en sammenlikning mellom disse fakta og egen kulturbakgrunn.

Mål med kurset
Kurset skal gi kunnskaper og ferdigheter som danner basis for god fagkommunikasjon og sosial kompetanse. Dette oppnås gjennom en styrking av de generelle språkferdigheter og elementær innsikt i tyske samfunnsstrukturer.

Tematisk oversikt
En kort oversikt over interkulturell kommunikasjon anvendt på land der tysk er førstespråk.
En innledende oversikt over historiske, politiske og økonomiske forhold etter 1945.
Skriftlig fagkommunikasjon med handelskorrespondanse og referater.
Språklære og praktisk tysk.

Pensum
Frønsdal, H.: *Tysk grammatikk*. 4. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1996.
Briefe gut und richtig schreiben. Mannheim : Duden Verlag, sisteutg.
Utvalgte tekster fra Transparente Landeskunde. Bonn: Inter Nationes, s.u., skaffes av kurslederen.

Anbefalt tilleggslitteratur
Reiten, H.: *Tysk grammatikk*. 3. utg. Oslo: Aschehoug 1995.
Schanke, E.: *Norsk-tysk økonomisk-administrativ ordbok*. Oslo: Bedriftsøkonomens forlag 1994.
En større tysk-tysk ordbok.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset undervises i grupper med 27 timer pr. gruppe. Undervisningen skjer i form av forelesninger, gruppearbeid og individuelle presentasjoner. Det forutsettes at studentene er godt forberedt til forelesningene.

Terminprøve
To av tre innleveringer i terminen bør være av godkjent kvalitet. Ikke godkjent betyr at studenten må arbeide intensivt med faget for å kunne følge med i den videre progresjonen i emneområdet.

Eksamen
Ingen egen eksamen i dette kurset.
Skriftlig eksamen i hele emneområdet Vår -98.
Muntlig eksamen Vinter -99.

Kursansvarlig
Egil Schanke

SIV 5901
Interkulturell kommunikasjon: Fransk I

Emneområde: *SIV 5900*
Emneansvarlig: *Terje Selmer*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
INTERKULTURELL KOMMUNIKASJON: FRANSK

Målet med emneområdet er todelt. På den ene side skal studentene beherske fransk språk slik at de kan fungere effektivt i dialog med franske samtalepartnere. På den annen side skal de ha grunnleggende kunnskaper i fransk kultur og i kulturforskjeller med vinkling mot Frankrike. Studentene skal gjennom kurset bli seg bevisst hvilke faktorer som nordmenn må ta hensyn til i profesjonell omgang med franskmenn.
Kort før kursstart i den første terminen vil det bli avholdt en diagnostisk prøve i fransk. Hvis det etter denne melder seg et tilstrekkelig antall studenter vil det i 1. termin bli gitt et støttekurs

Mål for kurset
Innføring i fransk forretningskommunikasjon, introduksjon til fransk kultur/samfunnsliv.

Tematisk oversikt
Fransk økonomisk terminologi I
Fransk samfunnsliv I
Fransk språk

Pensum
Danilo, M., Challe, O. et Morel, P.: *Le Français Commercial.* Paris: Presses Pocket, 1985
Ronsjø, E. og Moen, G.: *Fransk Grammatikk* Rev. utg. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, 1995
Sidwell, D. et al.: *Voici la France.* Londres: Chancerel, 1994

Dataverktøy
Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset

Gjennomføring
27 timers undervisning som består av forelesninger og gruppearbeid. Det stilles krav til egenaktivitet. Skriftlige innleveringer hver uke.

Terminprøve
En språklig terminprøve arrangeres i siste undervisningsuke - denne må bestås hvis man skal ha utbytte av de følgende terminer.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset.
Endelig eksamen i hele emneområdet Vinter -99.

Kursansvarlig
Terje Selmer

SIV 5991
Bedrift og samfunn i historisk perspektiv
Business and Society in Historical Perspective

Emneområde: SIV 5991
Emneansvarlig: Rolv Petter Amdam
Institutt: Strategi, historie og språk
BEDRIFT OG SAMFUNN I HISTORISK PERSPEKTIV

Mål med kurset
Kurset legger vekt på å se økonomisk aktivitet i en bredere sammenheng. Vi vil introdusere studentene for alternative teorier om utviklingen av ulike samfunnssystemer, og spørsmålet om hvordan man kan forstå dagens økonomiske systemer på bakgrunn av en historisk utvikling vil stå sentralt. Det er også et mål å introdusere studentene for aktuelle tema knyttet til forholdet mellom etikk og ledelse.

Tematisk oversikt
Teorier om økonomisk vekst og samfunnsmessig endring
Historie som innfallsvinkel til forståelse av moderne business
Faser og variasjoner i utviklingen av det moderne samfunn
Management teorier i historisk belysning
Økonomer som samfunns- og bedriftsledere
Etikk og ledelse

Pensum
Amdam, R.P., Knutsen, S. og Thue, L.: *Bedrift og samfunn.* Bergen: Fagbokforlaget 1996 Bergh, T. et al.: Norge fra u-land til i-land : vekst og utviklingslinjer 1830-1980. Oslo: Gyldendal 1983
Blackford, M.G., *The Rise of Modern Business in Great Britain, the United States, and Japan,* Chapel Hill : The University of North Carolina Press 1988

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
27 timer forelesning og diskusjon knyttet til konkrete case og oppgaver. Studentene må levere inn to korte skriftlige besvarelser som må være godkjent før det gis adgang til å ta eksamen i kurset.

Eksamen
Fagoppgave med tilknytning til et emne fra forelesningene. Inntil tre studenter kan arbeide sammen om fagoppgaven. Innlevering: Ved slutten av terminen
Eksamenskode: SIV 5991.01

Kursansvarlig
Rolv Petter Amdam

2. klasse

Gjennomføring høsttermin 1997

SIV 1101
Statistikk 1
Statistisk metode

Emneområde: *SIV 1100*
Emneansvarlig: *Ulf H. Olsson*
Institutt: *Økonomi*
STATISTIKK

Emneområdet statistikk skal gi et grunnlag for å forstå og modellere usikkerhet i økonomisk administrative modeller. Hensikten er å lære et analyseverktøy rettet mot å ta beslutninger under usikkerhet. I statistisk terminilogi leder dette til konsentrasjon om følgende delmål: Å oppnå forståelse av sentrale begrep som sannsynlighet, uavhengighet tilfeldig variasjon. Øvelse i bruk av statistisk inferens slik at studenten kan utfør enkle statistiske analyser Oppøve evnen til å identifisere statistiske aspekter i konkrete problemstillinger.

Mål med kurset
Kurset skal gi en innføring i sannsynlighetsregning og i statistisk inferens basert på ikke-parametriske metoder. Bruk av dataverktøy er integrert og obligatorisk.

Tematisk oversikt
Innføring i dataverktøy
Beskrivelse av en stikkprøve
Å generalisere fra stikkprøver
Statistisk metode
Sannsynlighetsregning
Sannsynlighetsfordelinger
Hypoteseprøving
Ikke-parametriske tester
Normalfordelingen

Pensum
Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse.* 4. utg. Oslo: Tano, 1997.
Anbefalt tilleggslitteratur
Wenstøp, F.: *Statistikk og Dataanalyse* Arbeidshefte med programvare. 5. utg. Oslo: Tano 1997.
Eksamensoppgavesamling.

Dataverktøy
Statark: Integrert i litteraturen.
MINITAB Reference Manual. University Park, Penn.: The Pennsylvania State University, Statistics Department eller manual for tilsvarende programpakke.
MINITAB MINI-MANUAL, MINITAB Statistical Software, MINITAB INC. 1992 eller nyere utgave.

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelse.

Eksamen
Ikke egen eksamen i dette kurset: Felles eksamen for Statistikkursene etter at alle tre kurs er gjennomført.

Kursansvarlig
Fred Wenstøp

SIV 2503
Budsjettering

Emneområde: *SIV 2500*
Emneansvarlige: *Trygve Naug*
Institutt: *Økonomi*
ØKONOMISTYRING

Emneområdet omfatter flere fag: Internregnskap, Kostnads- og inntekstanalyse samt Budsjettering. I økonomistyring er målet å utvikle økonomiske styringssystemer for en bedrift med hovedvekt på styring av driftsinntekter, driftskostnader og betalingsmidler. Med utgangspunkt i kostnads- og inntektsregning, kalkyler og driftsregnskap gjennomgås lønnsomhetsanalyser, resultatberegninger og prissetting. På grunnlag av kalkyler fastsettes normer og standarder som er nødvendige for utarbeidelsen av planer og budsjetter og for gjennomføringen av inntekts- og kostnadskontroll.

Mål med kurset
Kurset skal gi en oversikt over aktuelle budsjetteringsteknikker og vise hvordan budsjettene kan brukes aktivt som et hjelpemiddel i økonomistyringen. Hovedvekten legges på resultat- og likviditetsbudsjettering.

Tematisk oversikt
De ulike delbudsjettene
Resultatbudsjettering
Likviditetsbudsjetter og budsjettert balanse
Fleksible budsjetter
Organisering av budsjettarbeidet. Budsjetteringsmetoder
Prestasjonsrapportering og kontroll
Avviksanalyse
Budsjettering som en del av ledelsesprosessen
Prinsippene for økonomisk rapportering og kontroll

Pensum
Welch, G. A. et. al: *Budgeting. Profit Planning and Controll.* 5 th ed. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall 1988.

Dataverktøy
Studentene kan med fordel bruke regnark til å lage budsjettmodeller og foreta analyser.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 27 timer forelesninger og øvelser.

Eksamen
5-timers skriftlig eksamen, felles for kursene Internregnskap, Kostnads- og inntektsanalyse og dette kurset.
Alle hjelpemidler tillatt.
Eksamenskode: SIV 2500.01

Kursansvarlig
Aage Sending

SIV 4110
Skatteøkonomi

Emneområde: SIV 4110
Emneansvarlig: Tor S Kildal
Institutt: Økonomi
SKATTEØKONOMI

Emne omfatter de viktigste regler og metoder for beskatning av næringsinntekt, selskaper og selskapsdeltagere, samt hovedtrekkene i regelverket for merverdiavgift og investeringsavgift.

Mål
Kurset skal gi studentene tilstrekkelig oversikt over skatte- og avgiftsområdet til å identifisere viktige problemstillinger for næringsbeskatningen og for avgiftsplikten. De skal kunne finne frem til de viktigste rettskildene, samt å se betydningen av rasjonell skatte- og avgiftsplanlegging

Tematisk oversikt
Skattemessige avskrivninger og avsetninger
Personinntekt fra virksomhet
Beskatning av aksjeselskap og aksjonærer
Beskatning av deltagere i ansvarlige selskaper, ol
Merverdi- og investeringsavgift

Pensum
Skaar, A.Aa. og Kildal, T.S.: *Bedriftskatterett.* 6. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1997.
Gjems-Onstad, O.: *Merverdiavgift - en introduksjon* Oslo: Dyade Forlag 1996.
Obligatorisk lovsamling: Gjems-Onstad (red.): *Skattelover og sentrale forskrifter*, Oslo: Ad Notam Gyldendal, siste utg.

Anbefalt litteratur
Olgyai, P. og Skaar, A.Aa.: *Oppgaver i bedriftskatterett:* med løsningsforslag. 3. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1997.

Dataverktøy
Bruk av dataverktøy er ikke obligatorisk.Kurset er lagt opp slik at oppgaver osv kan løses manuelt, men studentene vil ha nytte ha å søke etter kilder i Norsk Elektronisk Skattebibliotek.

Gjennomføring
27 timerforelesning med hovedvekt på de deler av pensum som erfaringsmessig er vanskelig. Det forutsettes at studentene i stor grad benytter studieboken ved siden av forelesningene.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Den obligatoriske lovsamlingen.
I lovsamlingen tillates bare understrekninger ol, bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre bestemmelser ved bruk av forkortelser som jf, se, sml, knf, opph, etterfulgt av den bestemmelsen som det henvises til, etter samme mønster som benyttes i Norges Lover. Det er ikke tillatt ved slike henvisninger å systematisere i større omfang hele oppgaver eller emner.
Eksamenskode: SIV 4110.01

Kontinuasjon
Kontinuasjon; påfølgende mai/juni eller ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Tor S. Kildal.

SIV 5704
Masculine & Feminine Cultures - Engelsk 4

Emneområde: *SIV 5700*
Emneansvarlig: *Torbjørn Sirevåg*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
INTERKULTURELL KOMMUNIKASJON: ENGELSK

Moderne internasjonalt orientert ledelse krever engelskferdigheter som går betydelig ut over hva som kreves i videregående skole. Samtidig kreves innsikt i måten det amerikanske samfunn og andre viktige engelskspråklige samfunn fungerer på fordi språk og kulturforståelse henger nøye sammen. Kultur er her et vidt begrep: det felles "mentale programmet" hos menneskene i et gitt samfunn. Emneområdet Interkulturell kommunikasjon: engelsk knytter derfor praktisk språkoppøving (skriftlig og muntlig, allmennt og i forretningssammenheng) sammen med studiet av hva som på denne måten skiller ulike samfunn, spesielt de engelskspråklige og vårt eget.

Mål for kurset
Se Mål for emneområdet. Dette fjerde delkurset på emneområdet Interkulturell kommunikasjon - engelsk drøfter i hvilken grad forskjellige samfunn baserer seg på maskuline eller feminine verdier. Dette skillet mellom (og innenfor) ulike kulturer regnes som viktig bl.a. i forretningssammenheng. Drøftelsen skjer på engelsk bl.a. ved presentasjoner.

Tematisk oversikt
Likhetsbegrepet
Arbeidstakerorganisasjonenes plass
Mannlige og kvinnelige ledere
Kjønnsdifferensiert språk

Pensum
Breidlid, Anders m.fl.,red.: *American Culture: An Anthology of Civilization* Texts. London & New York: Routledge, 1996. Artiklene nr. 34,35,38 og 119 leses.
Hofstede, Geert: *Cultures and Organizations: Software of the Mind. Intercultural Cooperation and Its Importance for Survival. London:* Harper Collins, 1994, kap. 4
Sirevåg, Torbjørn: *American Patterns: The Open Society in Myth and Reality.* Oslo: AdNotam Gyldendal 1994, kap. 3
Sundquist, Åsebrit, red.: Artikkelsamlingen *Masculine & Feminine Cultures.* Sandvika: BI Forlag, 1996
Tannen, Deborah: *You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation* (New York: Ballantine Books1991)
Trompenaars, Fons, *Riding the Waves of Culture: Understanding Cultural Diversity in Business.* London: Nicholas Brealey 1993, kap. 6.
Fellesforelesningene
Anbefalt lesning: Weldon, Fay: *The Life & Loves of a She-Devil.* London: Coronet 1984

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
Det tilbys 9 trippeltimer gruppeundervisning

Eksamen
5-timers skriftlig eksamen (2 poeng) over tema fra SIV 5703 og SIV 5704.
Karakteren teller 50% av karakteren for hele emneområdet. Hjelpemidler: Engelsk-engelsk ordbok
Eksamenskode: SIV 5700.04.

Fagansvarlig
Åsebrit Sundquist

SIV 5804
Interkulturell kommunikasjon: Tysk 4

Emneområde: *SIV 5800*
Emneansvarlig: *Egil Schanke*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
TYSK SPRÅK, KULTUR OG SAMFUNN

Målet med emneområdet er å gi studentene både generelle språkferdigheter, spesielle språkferdigheter og kulturforståelse. Med generelle språkferdigheter menes evnen til å bruke tysk språk i praktisk kommunikasjon både muntlig og skriftlig. Med spesielle språkferdigheter menes tilsvarende innen økonomisk-administrativt fagspråk.
Kulturforståelse defineres som innsikt i generelle tverrkulturelle problemstillinger og de viktigste beskrivelseskriterier. Det legges spesiell vekt på de tyskspråklige lands historie, politiske modeller, arbeids- og næringsliv samt litteratur etter 1945 og en sammenlikning mellom disse fakta og egen kulturbakgrunn.

Mål med kurset
Kurset skal være konsentrert om arbeidet med de viktigste kulturforskjellene mellom det tyskspråklige Europa og Norge. Dessuten skal kurset bidra til å utvikle de muntlige språkferdighetene.

Tematisk oversikt
Viktige begreper innen tverrkulturelle studier.
Tysk historie etter 1918.
To verk fra nyere tysk skjønnlitteratur..
Utarbeidelse av en fagoppgave for innlevering i begynnelsen av 5. termin.

Pensum
Høivik, H. von W., og Schanke, E.: *Ausgewählte Themen zur Wirtschafts- und Landeskunde der BRD.* Sandvika : BI Forlag 1994
Hofstede, G.: *Interkulturelle Zusammenarbeit.* Wiesbaden: Gabler 1993 (utvalgte artikler).
Aktuelle tekster deles ut av kurslederen.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres i grupper med 27 timer forelesninger, gruppearbeid og individuelle presentasjoner. Det forutsettes at studentene er godt forberedt til timene.

Terminprøve
Det arrangeres en terminprøve ved slutten av terminen. Bestått resultat indikerer at studenten er i rute. Ikke bestått betyr at studenten må arbeide intensivt med faget for å kunne bestå eksamen.

Eksamen
Det er ingen eksamen i dette kurset.
Fagoppgaven utarbeides over et emne som velges ved slutten av høstterminen, med innleveringsfrist tidlig i vinterterminen.
Fagoppgaven må være vurdert til bestått for at studenten skal kunne gå opp til muntlig eksamen.

Kursansvarlig
Egil Schanke

SIV 5904
Interkulturell kommunikasjon: Fransk 4

Emneområde: *SIV 5900*
Emneansvarlig: *Terje Selmer*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
INTERKULTURELL KOMMUNIKASJON: FRANSK

Målet med emneområdet er todelt. På den ene side skal studentene beherske fransk språk slik at de kan funger effektivt i dialog med franske samtalepartnere. På den annen side skal de ha grunnleggende kunnskaper i fransk kultur og i kulturforskjeller med vinkling mot Frankrike. Studentene skal gjennom kurset bli seg bevisst hvilke faktorer som nordmenn må ta hensyn til i profesjonell omgang med franskmenn.

Mål for kurset
Kurset gir en innføring i franske litterære tekster og viderefører studiet av kulturforskjeller.

Tematisk oversikt
Oversettelse/essayskriving
Kulturforskjeller
Fransk litteratur

Pensum
Trompenaars, F.: *L'entreprise multiculturelle*. Bologne Cedex : Maxima 1994.
Maupassant, Guy de : *Mademoiselle Fifi* (Livre de poche)
Tekster som deles ut i kurset.

Gjennomføring
Kurset undervises i grupper over 27 timer og består av forelesninger og studentfremførte emner.
Regelmessige skriftlige oppgaver.

Terminprøve
Et muntlig foredrag i løpet av terminen skal være godkjent

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset.
Endelig eksamen i hele emneområdet Vinter -99

Kursansvarlig
Terje Selmer

SIV 6011
Informasjonsledelse 1

Emneområde: *SIV 6010*
Emneansvarlig: *Tor J. Larsen*
Institutt: *Organisasjon og ledelse*
INFORMASJONSLEDELSE

Informasjonsteknologi spiller en økende og avgjørende rolle for virksomhetsutvikling. Med utgangspunkt i et kommunikasjonssyn tar emneområdet opp til drøfting prinsipielle teknologiske trekk ved informasjonsteknologien, hvordan den kan brukes, endrings- og innovasjonsprosesser for utvikling av formelle kommunikasjonssystemer og ledelsens ansvar ved innføring og bruk av informasjonsteknologi.

Mål med kurset

Kurset skal gi studentene en prinsipiell forståelse av informasjonstekno-logiens status, dens virkemåte og struktur og de forhold som vil påvirke utviklingen fremover.

Tematisk oversikt

Emneområdets perspektiv.
Målsettinger for emneområdet/ledelsesperspektivet
Begrepsavklaring ´formell kommunikasjon[a]
Informasjon/systemperspektiv
Begrepsavklaring (informasjon/data)
Informasjonskvalitet
Teknologielementer
Datakraft - nettverk - basisprogramvare - database og utviklingsverktøy - standardisering/åpne systemer - multimedia
Teknologianvendelser
Trender - Fra sluttbrukerprogramvare/individnivå til applikasjoner/organisasjonsnivå - Nye typer anvendelser (ekspert systemer, etc) - Teknologiutviklingens konsekvenser for systemutvikling og innovasjon
Datalagring, bearbeiding og formidling
Databaseteori - dataadministrasjon/datamodeller - data- og informasjons-
bearbeiding, formidling/kommunikasjon
Aktører i markedet
Dominerende aktører i standardiseringsarbeidet - eksempler på leverandørstrategier - begrepsavklaring: kompatibilitet/konnektivitet/interoperabilitet
Datasikkerhet og personvern
Utfordringer i 90-årene

Pensum

Laudon,K.C. and Laudon,J.P.: *Management Information Systems*, 4th ed. Upper Saddle River, N.J. : Prentice Hall, 1996
Artikkelsamling.

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 27 timer forelesninger.

Eksamen

En 1-timers skriftlig eksamen basert på multiple-choise. Totalt 70 spørsmål. Ingen hjelpemidler tillatt.
Eksamenskode: SIV 6010.01

Kursansvarlig

Bo Hjort Christensen

SIV 7401
Logistikk

Emneområde: *SIV 7400*
Emneansvarlig: *Eirill Bø*
Institutt: *Markedsføring og logistikk*
LOGISTIKK

Logistikk behandler de fysiske og administrative prosesser som er knyttet til det å anskaffe, håndtere, lagre, transportere og levere ferdigvarer, råvarer og materiell i form av deler og komponenter.
Logistikkprosessene går på tvers av de tradisjonelle funksjonsområdene internt i bedriftene og de omfatter både leverandører og kunder. Måten de gjennomføres på har avgjørende virkninger på både konkurranseevne og lønnsomhet.
Som fagområde har logistikk gjennomgått en utvikling fra en situasjon der hovedfokus var reduksjon av kostnader på delområder, til helhetsbetraktninger som fremkommer ved integrering internt i bedriftene og gjennom strategiske allianser med leverandører og kunder. En vesentlig årsak til den store interessen som vises for faget, ligger i det faktum at ledende bedrifter i nesten alle bransjer i dag benytter logistikkprosessen som et vesentlig virkemiddel for å vinne konkurransefordeler gjennom bedre kundeservice og kostnadseffektivisering.
En annen årsak er miljøproblemer som er knyttet til gjennomføringen av logistikkprosessen.
Logistikk er en relativt ny fagdisiplin på universitets/høyskolenivå og faget er under stadig utvikling. Kurset gir logistikkforståelse som kan anvendes i andre fagområder, samtidig som det gir grunnlag for faglig spesialisering i studiets 2. avdeling

Mål med kurset
Kurset skal gi en grunnleggende innføring i logistikk som en del av bedriftenes virksomhetsområder. Det legges vekt på å belyse logikkens betydning for konkurranseevne og lønnsomhet. Grunnleggende materialstyrings- og planleggingsmetoder blir behandlet som en del av dette.

Tematisk oversikt
Introduksjon til logistikkbegrepet
Logistikk som elementer i verdikjeden
Produksjonsplanlegging
Materialstyring og planleggingsmetoder
Samarbeidsformer på logistikkområdet mellom leverandører, produsenter og distributører
Grunnleggende logistikkteori

Pensum
Persson, G., Virum, H. (red.): *Logistikk for konkurransekraft*.4.utg. Oslo: Ad Notam 1995Arnold, J.R., Introduction to Materials Management, 2nd ed. Englewood C liffs, N.J.: Prentice Hall 1996

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesning.

Eksamen
Tre timer skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler er tillatt til skriftlig eksamen.
Eksamenskode: **SIV 7400.01**

Kursansvarlig
Eirill Bø

3. klasse

Gjennomføring høsttermin 1997

SIV 1201
Metode 1
Planleggingsmodeller

Emneområde: *SIV 1210*
Emneansvarlig: *Jan Evensmo*
Institutt: *Økonomi*
METODE

Metodeundervisningen gir en innføring i bruk av modeller i økonomisk/administrative problemstillinger. Det tas utgangspunkt i planleggings- og beslutningssituasjoner av kvantitativ natur, der studentene skal bygge matematisk/ statistiske modeller av disse, og deretter behandle modellene ved hjelp av dataverktøy.

Målet med kurset

Kursets mål er tredelt:
1) Å oppøve evnen til effektiv strukturering av kompliserte problemstillinger
2) Å gi en innføring i sentrale deterministiske modeller
3) Å bruke programvare til slike formål

Tematisk oversikt

Lineære programmering med utvidelser til Heltallsprogrammering og
Ikke-lineær programmering (12 t)
Nettverksmodeller, inkludert Dynamisk Programmering og Nettverksplanlegging (9 t)
Lagermodeller og lagerstyring (6 t)

Pensum

Evensmo, J.: *Kvantitative metoder - Analyse og simulering av økonomisk/administrative modeller*. 2. utg. Oslo. Tano 1991.

Dataverktøy

Kurset krever bruk av dataverktøy:
Regneark, f.eks EXCEL
Statistikk-program, f.eks. MINITAB

Gjennomføring

27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.
Det vil bli benyttet studentassistert undervisning etter nærmere avtale.

Eksamen

Ikke egen eksamen i dette kurset. Felles evaluering for Metode etter at begge kurs (Metode 1 og 2) er gjennomført, i form av en 72 timers fagoppgave som utleveres på slutten av SØ2 Vinter. Fagoppgaven er tilpasset grupper av 3 studenter.

Kursansvarlig

Jan Evensmo

SIV 3401
Mikroøkonomi 2

Emneområde: *SIV 3400*
Emneansvarlig: *Erik Grønn*
Institutt: *Økonomi*
MIKROØKONOMI
I mikroøkonomi analyseres rasjonell tilpasning for den enkelte forbruker og produsent og samspillet mellom dem i ulike markedssituasjoner.

Mål med kurset
Hensikten med kurset er å redegjøre for bl.a. spillteori og tilpasning under usikkerhet. Videre vises hvordan teoriene finner sin anvendelse i mikroøkonomi, f.eks. når det gjelder markedsstruktur og konkurranseformer.

Tematisk oversikt
Tilpasning under usikkerhet
Spill med perfekt informasjon
Spill med privat informasjon
Spill med simultane trekk

Pensum
Bierman, H. S. and Fernandez, L.: *Game Theory with Economic Applications.* Reading, Mass.: Addison - Wesley 1993 (Utvalgte emner)
Sørgård, Lars: *Konkurransestratetgi: eksempler på anvendt mikroøkonomi.* Fagbokforlaget. 1997

Dataverktøy
Brukes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 27 timer forelesninger.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemiddel: Matematisk formelsamling for økonomer av Berck og Sydsæter.
Eksamenskode: SIV 3400.01

Kursansvarlig
Erik Grønn.

SIV 2301
Finans 1

Emneområde: *SIV 2300*
Emneansvarlig: *Dag Michalsen*
Institutt: *Økonomi*
FINANS

Emneområdet skal gi en bred innføring i, og grunnleggende forståelse av, fagområdet finans basert på moderne finansteori. Det vil bli lagt spesiell vekt på analyse av bedrifters finansielle strategi, dvs. deres investerings-, kapitalstruktur- og dividendebeslutninger.

Mål med kurset
Se Emneområde.

Tematisk oversikt
Formålet med investerings- og finansieringsbeslutninger
Kontantstrømmer
Renteregning
Prosjektanalyse under sikkerhet
Risiko og avkastningskrav

Pensum
Ross, S.A., Westerfield, R.W. og Jaffe, J.: *Corporate Finance,* 4th.ed., New York, N. Y.: Irwin 1996. (Utvalgte deler)
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.
Anbefalt tilleggslitteratur
Eksamensoppgavesamling med løsningsforlag i finans. Bærum: BI Forlag, siste utgave.

Dataverktøy
Studentene anbefales å bruke dataverktøy i kurset etter nærmere avtale med foreleser.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 27 timer, i hovedsak forelesninger. Oppgaver integreres i forelesningene som illustrasjoner på teorianvendelse.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset.
Endelig eksamen i hele emneområdet etter vinterterminen.

Kursansvarlig
Dag Michalsen

SIV 6201
Strategi 1
Strategisk analyse: Foretak og omgivelser

Emneområde: *SIV 6220*
Emneansvarlig: *Tor Jarl Trondsen*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
STRATEGI

Emneområdet skal gi en bred innføring og en grunnleggende innsikt i fagområdet strategi. Spesiell vekt legges på den strategiske analyse av foretaket og foretakets omgivelser, strategisk beslutningstaking samt strategiske prosesser. Studentene vil gjøres kjent med teknikker, verktøy og datakilder for den strategiske analysen.

Mål for kurset
Kurset skal gi en bred innføring og en grunnleggende innsikt i den strategiske analyse av foretaket og foretakets omgivelser.

Tematisk oversikt
Introduksjon
Strategi i et historisk perspektiv
Strategikonseptet
Bransje og konkurranseanalyse
Verdiskapningsanalyse: Kjede, nettverk og verksted
Ressurser og kjernekompetanse
Porteføljeanalyse

Pensum
Mintzberg, H., Quinn, J.B.and Sumantra, G.: *The Strategy Process*. European Edition. New York : Prentice Hall 1995
Artikkelsamling: *Strategisk analyse,* Redaktør Øystein D. Fjeldstad

Anbefalt litteratur
Itami, H.: *Mobilizing Invisible Assets*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press 1987.
Porter, M.: Konkurransestrategi. Oslo: Tano 1987

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
Kurset baseres på 27 timer forelesninger, casediskusjoner og dessuten gjennomgås et prosjektarbeid med innlevering som gjøres i grupper på inntil tre studenter parallelt med undervisningen.

Eksamen
Karakteren vil bli basert på følgende:
1. Gruppeinnlevering av en kort analyse og anbefaling for 3 cases
2. En prosjektoppgave på gruppebasis (inntil 3 studenter) som innleveres ved slutten av kurset.

Eksamenskode:	**SIV 6220.01**	**Cases**	**(40%)**
	SIV 6220.02	**Prosjektoppgave**	**(60%)**

Kursansvarlig
Øystein D. Fjeldstad

SIV 7501
Organisasjonsdesign

Emneområde: *SIV 7500*
Emneansvarlig: *Øivind Revang*
Institutt: *Organisasjon og ledelse*
ORGANISASJONSDESIGN

Målet med emneområdet er å gi studentene oversikt over og innsikt i de vesentlige temaene innen faget og derved forståelse av hvordan organisasjoner fungerer. Organisasjon og ledelse er et basisområde i enhver økonomisk-administrativ utdannelse. Faget gir ikke enkle svar, men setter problemstillinger i perspektiv før løsninger genereres. Organisasjoner møter vi hver dag gjennom hele livet, som offentlige enheter og private service- eller vareproduserende bedrifter. Enhver organisert menneskelig aktivitet er opphavet til to fundamentale og motstridende behov: Ett behov for å fordele arbeidet mellom flere aktiviteter og personer, og ett behov for å koordinere arbeidsoppgavene. Samtidig er slike organisasjoner underlagt krav til effektivitet. Hvordan basiselementene arbeidsdeling og samordning håndteres i en organisasjon er av vesentlig betydning for hvor effektivt den kan fungere. For å oppfylle målet med emneområdet vil det i tillegg til en introduksjon i selve faget gis undervisning i organisasjonspsykologi, organisasjonsdesign og offentlige organisasjoners funksjon og forhold til næringslivets rammebetingelser.

Mål med kurset
Kursets formål er å gi studentene innsikt i og forståelse av ulike prinsipper og modeller for organisasjonens form og funksjon.

Tematisk oversikt
Innledning
Basiselementer i struktur
Den enkle struktur
Maskinbyråkratiet
Det profesjonelle byråkratiet
Case
Den divisjonaliserte form
Adhocrati
Case
Avslutning, oppsummering

Pensum
Mintzberg, H.: Structure in fives: *Designing Effective Organizations.* Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall International Edition 1983.

Anbefalt tilleggslitteratur
Thompson, J. D.: *Organizations in Action.* New York: McGraw-Hill 1967.
Pfeffer, J.: *Organizational Design.* Arlington Heights, Ill.: Harlan Davison 1978.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 23 timer forelesninger og 4 timer gruppearbeid etter følgende opplegg: Forelesninger: 7 uker med 3 timer + 1 uke med 2 timer + cases: 2 ganger med 2 timer pr. gruppe, totalt 4 grupper. Det skal leveres to casebesvarelser som må være godkjent før det gis adgang til å ta eksamen i kurset.

Eksamen

Tre timer skriftlig eksamen. (To casebesvarelser skal være levert og bestått.)

Eksamenskode: **SIV 7500.01 – skriftlig**
SIV 7500.02 – case 1
SIV 7500.03 – case 2

Casene kan løses i grupper bestående av inntil tre personer. Casene er deleksamener som vurderes med bestått/ikke bestått.

Hjelpemidler: Ingen.

Kursansvarlig

Øyvind Sæther

SIV 7310
Internasjonal markedsføring

Emneområde: *SIV 7300*
Emneansvarlig: *Erik B. Nes*
Institutt: *Markedsføring og logistikk*
INTERNASJONAL MARKEDSFØRING OG LEDELSE

Kurset skal gi en innføring i sentrale arbeidsbetingelser (internasjonalt, nasjonalt og internt) for bedrifter som opererer på internasjonale markeder. Videre vil kurset behandle hvordan norske bedrifter kan utvikle levedyktige internasjonale markedsstrategier.

Mål med kurset

Kurset skal gi deltakerne en innføring i og forståelse for de viktigste forskjellene mellom å markedsføre varer og tjenester på et hjemmemarked og utenlands. Kurset skal også gi studentene et grunnlag for videre studier av internasjonal markedsføring og ledelse.

Tematisk oversikt

Den internasjonale konkurransearena
Bedriftens forutsetninger for internasjonalisering
Strategiutvikling på internasjonale markeder
Internasjonal målretting
Bruk av konkurransemidler i internasjonal markedsføring
Internasjonale operasjoner

Pensum

Solberg, C.A., *Internasjonal markedsføring,* 5. utg. Oslo, TANO:1996.
Nes, E. og Solberg, C.A.: *Artikkelsamling i internasjonal markedsføring og ledelse.* Bærum: BI Forlag 1997.
Fagoppgaver, case og annet materiale som blir delt ut.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

27 timer forelesning.

Eksamen

Innlevering av to minicases som evalueres med Bestått/Ikke bestått
48 timers hjemmeeksamen som teller 100%.
Minicasene og hjemmeeksamen besvares av grupper på inntil tre studenter.
Eksamenskode: **SIV 7310.01 (hjemmeeksamen)**
SIV 7310.02 (minifag - Bestått/Ikke bestått)

Kursansvarlig

Erik B. Nes

VINTER 1998

Studieoversikt

Siviløkonomstudiet 1. avdeling • Vintertermin

1. klasse

- SIV 1002 – Matematikk 2
- SIV 2501 – Internregnskap
- SIV 4002 – Forretningsjus 2
- SIV 5702 – Interkulturell kommunikasjon på engelsk
- SIV 5802 – Interkulturell kommunikasjon Tysk 2
- SIV 5902 – Interkulturell kommunikasjon Fransk 2
- SIV 7001 – Organisasjon og ledelse

2. klasse

- SIV 1102 – Statistikk 2
- SIV 2600 – Årsregnskap 2
- SIV 5720 – Interkulturell kommunikasjon Negoti. and Business Presentations
- SIV 5805 – Interkulturell kommunikasjon Tysk 5
- SIV 5905 – Interkulturell kommunikasjon Fransk 5
- SIV 6012 – Informasjons-ledelse 2
- SIV 7201 – Markedsførings-ledelse 1

3. klasse

- SIV 1202 – Metode 2
- SIV 2101 – Foretaks-økonomi 1
- SIV 2302 – Finans 2
- SIV 6301 – Strategi 2
- SIV 7601 – Offentlige ramme-betingelser

1. klasse

Gjennomføring vintertermin 1998

SIV 1002
Matematikk 2
Funksjoner av flere variabler og lineær algebra

Emneområde: *SIV 1000*
Emneansvarlig: *Tron Foss*
Institutt: *Økonomi*
MATEMATIKK

Økonomi er en vitenskap som i stor grad baserer seg på matematikk. Matematiske modeller står sentralt i fag som bedriftsøkonomi, samfunnsøkonomi, finans, statistikk, metode o.a.. Et godt grunnlag i matematikk er en forutsetning for å få innsikt i sentrale økonomiske problemstillinger og for å lese moderne økonomisk litteratur.

Mål med kurset
Se Emneområde

Tematisk oversikt
Sydsæter: Kapittel 7: Funksjoner av flere variable 7.1-7.3, 7.5, 7.7
Kapittel 8: Implisitt gitte funksjoner 8.1
Kapittel 9: Maksimums- og minimumsproblemer for funksjoner av flere variable 9.1-9.7
Kompendium: Matriser og determinanter. Kap.1

Pensum
Sydsæter, K.: *Matematisk analyse.* Bind I, 6. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1994
Bjørnestad; H., Foss, T.: *Matematikk - utvalgte emner og oppgaver for siviløkonomstudiet.*
Sandvika: Handelshøyskolen BI, siste utgave

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Terminprøve
Det er ikke terminprøve i dette kurset.

Eksamen
Ikke egen eksamen i dette kurset. Felles eksamen for alle matematikkkursene gis ved slutten av vårterminen

Kursansvarlig
Tron Foss

SIV 2501
Internregnskap

Emneområde: SIV 2500
Emneansvarlig: Trygve Naug
Institutt: Økonomi
ØKONOMISTYRING

Emneområdet omfatter flere fag: Internregnskap, Kostnads- og inntekstanalyse samt Budsjettering. I økonomistyring er målet å utvikle økonomiske styringssystemer for en bedrift med hovedvekt på styring av driftsinntekter, driftskostnader og betalingsmidler. Med utgangspunkt i kostnads- og inntektsregning, kalkyler og driftsregnskap gjennomgås lønnsomhetsanalyser, resultatberegninger og prissetting. På grunnlag av kalkyler fastsettes normer og standarder som er nødvendige for utarbeidelsen av planer og budsjetter og for gjennomføringen av inntekts- og kostnadskontroll.

Mål med kurset
Kursets formål er å vise hvordan internregnskap for resultatmåling, økonomisk styring og kontroll kan tilrettelegges.

Tematisk oversikt
Det økonomisk kretsløp
Resultatberegninger. Ulike alternativer
Kalkulasjon og driftsregnskap etter selvkostmetoden
Kalkulajon og driftsregnskap etter bidragsmetoden
Normalkalkulasjon. Analyse av dekningsdifferanser
Forbruksavvik og beskjeftigelsesavvik
Standardkalkyle og standardregnskap
Aktivitetsbasert regnskap (ABC)
Regneark og dataverktøy for regnskap og økonomiske beregninger

Pensum
Naug, Trygve og Sti, Arne Dag: *Internregnskap. Økonomistyring 1.* 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993.
Naug, Trygve og Sti, Arne Dag: *Løsningsforslag til Internregnskap. Økonomistyring 1.* 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993.

Dataverktøy
Det forutsettes at studentene gjør seg fortrolige med å bruke et regneark til å gjennomføre beregninger og stille opp regnskapsrapporter.

Gjennomføring
27 timers undervisning ved forelesninger/øving.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset. Endelig eksamen i hele emneområdet i høstterminen etter at Budsjettering er gjennomgått.

Kursansvarlig
Trygve Naug

SIV 4002
Forretningsjus 2

Emneområde: *SIV 4000*
Emneansvarlig: *Bjørn Eriksen*
Institutt: *Institutt for Økonomi*
FORRETNINGSJUS

Emneområdet gir en innføring i sentrale spilleregler for ledere i næringslivet. Studentene skal forstå et juridisk resonnement og selv finne frem i regelverket. For å bli fortrolig med juridiske sider ved internasjonaliseringen av næringslivet studeres aktuelle sider ved EF-retten. Kursene belyser de etisk pregede spenninger mellom den formelle jus og næringslivets umiddelbare behov som oppstår i en gjennomregulert blandingsøkonomi.

Mål med kurset
Kurset skal gi innsikt i hovedregler innen utvalgte sentrale deler av forretningsjussen.

Tematisk oversikt
Pengekravsrett
Finansierings- og panterett
Konkursrett og gjeldsforhandlinger
Kjøpsrett
Markeds- og konkurranserett
Konfliktløsning

Pensum
Gundersen, F.F. og Faafeng, S.: *Lov og rett for næringslivet.* 4. utg. Oslo: Tano Aschehaug: Focus 1997

Dataverktøy
Dataverktøy brukes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesning.

Eksamen
Tre timer skriftlig for hele emneområdet.
Hjelpemidler: Lov- og forskriftssamling.
Eksamenskode: SIV 4000.01

Kursansvarlig
Bjørn Eriksen

SIV 5702
Interkulturell kommunikasjon på engelsk 2

Emneområde: SIV 5700
Emneansvarlig: Torbjørn Sirevåg
Institutt: Strategi, historie og språk
BUSINESS COMMUNICATION II

Mål for emneområdet
Forberede studentene for en fremtidig lederrolle i privat eller offentlig virksomhet ved å utvikle deres skriftlige og muntlige kommunikasjonsferdigheter. Ferdighetene omfatter bl.a. forretningspresentasjoner og forhandlinger. Ferdighetene anvendes i senere terminer av kurset for å gi studentene innsikt i kultur og kulturforskjeller.

Mål for kurset
Dyktiggjøre studentene i forhandlinger og forretningspresentasjoner.

Tematisk oversikt
Public speaking
Forhandlingsstrategi og -ferdigheter
Rapportskriving
Forretningscases

Pensum
Cotton, D. og Robbins, S.: *Business Class. Hong Kong*: Thomas Nelson 1993
Rodgers, D.: *Business Communications: International Case Studies in English.* New York: St. Martin's Press 1995 (et utvalg)
Røkaas, F. A.: *Business Presentations in English*. Sandvika: BI Forlag 1996
Fellesforelesningene
Handouts

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
3 fellesforelesninger, gruppeundervisning 8 uker à 3 timer

Eksamen
Skriftlig eksamen 5 timer i brev- og rapportskriving basert på forretningscases og forhandlinger.
2 poeng.
Eksamenskode SIV 5715.01

Fagansvarlig
Åsebrit Sundquist

SIV 5802
Interkulturell kommunikasjon: Tysk 2

Emneområde: SIV 5800
Emneansvarlig: Egil Schanke
Institutt: Strategi, historie og språk
TYSK SPRÅK, KULTUR OG SAMFUNN

Målet med emneområdet er å gi studentene både generelle språkferdigheter, spesielle språkferdigheter og kulturforståelse. Med generelle språkferdigheter menes evne til å bruke tysk språk i praktisk kommunikasjon både muntlig og skriftlig. Med spesielle språkferdigheter menes tilsvarende innen økonomisk-administrativt fagspråk. Kulturforståelse defineres som innsikt i tyskspråklige lands historie, politiske modeller, arbeids- og næringsliv samt etterkrigstidens litteratur.

Mål for kurset
Kurset skal gi en innføring i tysk Landeskunde og en videreføring i skriftlig fagkommunikasjon.

Tematisk oversikt
Landeskunde
Språkstrukturer og skriftlig kommunikasjon

Pensum
Høivik, H.von W. og Schanke, E.: *Ausgewählte Themen zur Wirtschafts- und Landeskunde der BRD.* Sandvika: BI Forlag 1994.
Frønsdal, H.: *Tysk grammatikk med øvinger.* 4. utg. Oslo: Cappelen 1996
Aktuelle tekster, utdelt av kurslederen.

Dataverktøy
Dataverktøy inngår ikke i kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesning. Undervisningen baseres hovedsakelig på gruppearbeid og individuelle presentasjoner. Det forutsettes at studentene er godt forberedt til timene.

Terminprøver
To av de siste tre innleveringene i terminen bør være av godkjent kvalitet og fungerer som kursets terminprøve. Sudenter som ikke får to innleveringer godkjent, må arbeide intensivt med faget for å kunne følge med i den videre progresjonen.

Eksamen
Ingen egen eksamen i dette kurset. Skriftlig eksamen ved slutten av vårterminen 1. klasse.

Kursansvarlig:
Svein Nilsen

SIV 5902
Interkulturell kommunikasjon : Fransk 2
Språk

Emneområde *SIV 5900*
Emneansvarlig *Terje Selmer*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
INTERKULTURELL KOMMUNIKASJON : FRANSK

Målet med emneområdet er todelt. På den ene side skal studentene beherske fransk språk slik at de kan fungere effektivt i dialog med franske samtalepartnere. På den annen side skal de ha grunnleggende kunnskaper i fransk kultur og i kulturforskjeller med vinkling mot Frankrike. Studentene skal gjennom kurset bli seg bevisst hvilke faktorer som nordmenn må ta hensyn til i profesjonell omgang med franskmenn.

Mål for kurset
Fransk forretningskommunikasjon, fransk samfunnsliv, innføring i kulturforskjeller

Tematisk oversikt
Fransk økonomisk terminologi II
Fransk samfunnsliv II
Kulturforskjeller I

Pensum
Danilo, M., Challe, O. et Morel, P.: *Le Français Commercial*. Paris: Presses Pocket 1985
Trompenaars, F.: *L'entreprise multiculturelle* Bologne Cedex : Maxima 1994
Sidwell, D. et al.: *Voici la France*. Londres: Chancerel 1994

Dataverktøy
Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset

Gjennomføring
27 timers undervisning som består av forelesninger og gruppearbeid. Det stilles krav til egenaktivitet. Skriftlige innleveringer hver uke.

Terminprøve
To av de siste tre innleveringene i terminen skal være av godkjent kvalitet og fungerer som kursets terminprøve.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset.
Endelig eksamen i hele emneområdet Vinter -99.

Kursansvarlig
Terje Selmer

SIV 7001
Organisasjon og ledelse
Introduksjon

Emneområde: *SIV 7010*
Emneansvarlig: *Øivind Revang*
Institutt: *Organisasjon og ledelse*
ORGANISASJON OG LEDELSE I - INTRODUKSJON

Målet med emneområdet er å gi studentene oversikt over og innsikt i de vesentlige temaene innen faget og derved forståelse av hvordan organisasjoner fungerer. Organisasjon og ledelse er et basisområde i enhver økonomisk-administrativ utdannelse. Faget gir ikke enkle svar, men setter problemstillinger i perspektiv før løsninger genereres. Organisasjoner møter vi hver dag gjennom hele livet, som offentlige enheter og private service- eller vareproduserende bedrifter. Enhver organisert menneskelig aktivitet er opphavet til to fundamentale og motstridende behov: Ett behov for å fordele arbeidet mellom flere aktiviteter og personer, og ett behov for å koordinere arbeidsoppgavene. Samtidig er slike organisasjoner underlagt krav til effektivitet. Hvordan basiselementene arbeidsdeling og samordning håndteres i en organisasjon er av vesentlig betydning for hvor effektivt den kan fungere. For å oppfylle målet med emneområdet vil det i tillegg til en introduksjon i selve faget gis undervisning i organisasjonspsykologi, organisasjonsdesign og offentlige organisasjoners funksjon og forhold til næringslivets rammebetingelser.

Mål med kurset

Kurset skal gi studentene et innblikk i faget organisasjon og ledelse med vekt på et grunnleggende begrepsapparat og noen alternative referanserammer. Kurset vil ta utgangspunkt i utfordringer ledere og medarbeidere står overfor.

Tematisk oversikt

Organisasjon og ledelse. En referanseramme.
Utvikling av organisasjons- og ledelsesteorier.
Organisasjon, omgivelser og kultur.
Ledelse. Konkurrerende teorier.
Motivasjon. Påvirkning av atferd.
Beslutningsprosesser.
Organisasjonsstruktur.
Team og teamutvikling.
Personal- og organisasjonsutvikling.

Pensum

Stoner, J.A.F. , Freeman, R.E. og Gilbert, D.R.: . *Management.* 6th. ed. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1995. Kapittel 1-4, 7, 9, 12-13, 15, 17-18.

Berg, M.E.: *Lederutvikling. Situasjon - Virkemidler - Belønning.* 2. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag, 1996. Unntatt sidene 257 - 288

Anbefalt tilleggslitteratur

Stoner, J.A.F., R.E Freeman og D.R. Gilbert: *Management.* 6th. ed. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1995. Kapittel 5-6, 8, 14, 19-22.

Arnold, J. m.fl.: *Work Psychology*. 2nd ed. London: Pitman 1995.

Berg, M.E.: *Rollen i midten*. Lederen som endringsagent. Bergen - Sandviken: Fagbokforlaget, 1995.

Daft, R.L.: *Organization Theory and Design*. 5th. ed. St. Paul West Publishing Company, 1995. Kapittel: 1- 4 og 10.

Kaufmann, G. og Kaufmann, A.: *Psykologi i organisasjon og ledelse.* Bergen : Fagbokforlaget, 1996

Morgan,G.: *Organisasjonsbilder.* Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Mintzberg, H.: *Structure in Fives: Designing Effective Organizations.* Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall, 1983.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesninger og gruppearbeid.

Eksamen
Ingen eksamen i denne terminen. Fem timers skriftlig eksamen ved slutten av vårterminen, felles med SIV 7101 Organisasjonspsykologi.

Kursansvarlig
Morten Emil Berg

2. klasse

Gjennomføring vintertermin 1998

SIV 1102
Statistikk 2
Statistikk og dataanalyse

Emneområde: *SIV 1100*
Emneansvarlig: *Ulf H Olsson*
Institutt: *Økonomi*
STATISTIKK

Emneområdet Statistikk skal gi et grunnlag for å forstå og modellere usikkerhet i økonomisk administrative modeller. Hensikten er å lære et analyseverktøy rettet mot å ta beslutninger under usikkerhet. I statistisk terminologi leder dette til konsentrasjon om følgende delmål:
Å oppnå forståelse av sentrale begreper som sannsynlighet, uavhengighet og tilfeldig variasjon
Øvelse i bruk av statistisk inferens slik at studenten kan utføre enklere statistiske analyser
Oppøve evnen til å identifisere statistiske aspekter i konkrete problemstillinger.

Mål med kurset
Kurset bygger på SIV 1101 Statistikk 1 og gir innføring i statistisk inferens basert på parametrisk statistikk hvor normalfordelingen er sentral. Videre behandles simpel lineær regresjonsanalyse og enkle metoder for kurvefremskriving for tidsrekker. Bruk av dataverktøy er integrert og obligatorisk.

Tematisk oversikt
Inferens om gjennomsnitt
Kategoriske variabler og normaltilnærmelsen
Lineær regresjon og korrelasjon
Kurvefremskriving
Valg av metode
Videre studium av statistikk

Pensum
Wenstøp, F.: *Statistikk og datanalyse.* 4. utg. Oslo: Tano 1997

Anbefalt tilleggslitteratur
Wenstøp, F.: *Statistikk og Dataanalyse,* Arbeidshefte med programvare. 5. utg. Oslo: Tano 1997.
Aakre, P. og Wenstøp, F.: *Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i Statistikk for Bedriftsøkonomstudiet.* Bærum: BI Forlag 1997.

Dataverktøy
Statark: Integrert i litteraturen
MINITAB Reference Manual. University Park, Penn.: The Pennsylvania State University, Statistics Department eller manual for tilsvarende programpakke.
MINITAB MINI-MANUAL, MINITAB Statistical Software, MINITAB INC. 1992

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Eksamen
Ingen egen eksamen i dette kurset. Felles eksamen for statistikkursene etter at alle tre kursene er gjennomført.

Kursansvarlig
Fred Wenstøp

SIV 2600
Årsregnskap 2

Emneområde: SIV 2600
Emneansvarlig: Anne Bøhmer Gravdahl
Institutt: Økonomi
ÅRSREGNSKAP

Emneområdet har som hovedmål å gi en grundig innføring i praktisk norsk regnskapsvesen og sette studentene i stand til å beherske emner knyttet til økonomisk rapportering til bedriftsinterne informasjonsmottakere. Studentene skal få et helhetlig begrepsfundament, en kritisk forståelse for grunnleggende regnskapsteori, og en grundig innføring i norsk regnskapsstandard og regnskapsregler.

Mål med kurset
Kursets formål er å gi en einnføring i (eventuell) ny regnskapslogivning og utdype enkelte viktige regnskapsstandarder.

Tematisk oversikt
Utvikling av og grunnleggende forutsetninger for god regnskapsskikk
Ny regnskapslovgivning
Varer
Prosjekter
Valuta
Ekstraordinære poster
Utsatt skatt
Andre emner
Innføring i konsernregnskap

Pensum
Huneide, J. E. et al: *Årsoppgjøret i teori og praksis 1997*. Rasta: Økad Forlag 1997.
Gravdahl, A. B. og Sørensen, T.: *Årsoppgjøret i teori og praksis - Oppgavesamling med løsningsforslag.* 3. utg. Rasta : Økad Forlag 1997. (Antas å utkomme høsten 1997)

Gjennomføring
27 timer forelesning

Eksamen
3 timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Alle hjelpemidler tillatt.
Eksamenskode: SIV 2600.01

Kursansvarlig
Anne Bøhmer Gravdahl

SIV 5720
Interkulturell kommunikasjon:
Negotiation and Business Presentations - Engelsk 5

Emneområde: SIV 5720
Emneansvarlig: Brian Ibbotson Groth
Institutt: Strategi, historie og språk
MUNTLIG ENGELSK

Moderne internasjonalt orientert ledelse krever muntlige engelskferdigheter som går betydelig ut over hva som kreves i videregående skole. Disse ferdighetene utvikles i emneområdet sammen med forhandlinger og casediskusjoner. Forhandlingene og diskusjonene bygger samtidig på stoff fra tidligere kurs i interkulturell kommunikasjon: engelsk.

Mål for kurset
Kurset har et todelt mål: (i) å styrke studentenes muntlige språkferdighet og (ii) gi kunnskap om og trening i to sentrale områder innen kommunikasjon i forretningslivet – forhandlinger og presentasjoner. Det og trening i legges vekt på presentasjonsteknikk og simulerte forhandlinger, særlig internasjonale forhandlinger.

Tematisk oversikt
Forhandlinger
Presentasjoner
Casediskusjoner

Pensum
Rodgers, Drew: *English for International Negotiations.* New York: St. Martin's Press, 1997.
Fisher, Roger & Ury, William: *Getting to Yes.* London: Century Business
Røkaas, Felicia Andrews: *Business Presentations in English.* Sandvika: BI Forlag, 1996
Annet undervisningsmateriell som deles ut i klassen.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Det tilbys 3 timer fellesforelesninger (første gang) og deretter 8 x 3 timer gruppeundervisning.

Eksamen
Muntlig eksamen (1 poeng). Eksamen består av (i) presentasjon av etemne valgt frra en liste som deles ut 4 uker før kursets slutt. (ii) tilleggsspørsmål fra pensum i SIV 5720.
Eksamenskode: SIV 5720.01
Muntlig eksamen oppføres med separat karakter i vitnemålet.

Fagansvarlig
Brian Ibbotson Groth

SIV 5805
Interkulturell kommunikasjon: Tysk 5

Emneområde: *SIV 5810*
Emneansvarlig: *Egil Schanke*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
TYSK SPRÅK, KULTUR OG SAMFUNN

Målet med emneområdet er å gi studentene både generelle språkferdigheter, spesielle språkferdigheter og kulturforståelse. Med generelle språkferdigheter menes evne til å bruke tysk språk i praktisk kommunikasjon både muntlig og skriftlig. Med spesielle språkferdigheter menes tilsvarende innen økonomisk-administrativt fagspråk. Kulturforståelse defineres som innsikt i tyskspråklige lands historie, politiske modeller, arbeids- og næringsliv samt etterkrigstidens litteratur.

Mål for kurset

Kurset skal være en fortsettelse av arbeidet med viktige kulturforskjeller mellom det tyskspråklige Europa og Norge. Kurset skal også bidra til å styrke de muntlige språkferdighetene. Kurset tar sikte på å fordype studentenes kunnskaper i økonomiske begrep og strukturer. Dessuten skal kurset konsolidere de språklige ferdighetene, både muntlig og skriftlig.

Tematisk oversikt

Viktige begreper innen tverrkulturelle studier.
Tyskland I Europa.
Sentrale trekk ved tysk nasjonaløkonomi.

Pensum

Høivik, H. von W. og Schanke, E.: *Ausgewählte Themen zur Wirtschafts- und Landeskunde der BRD.* Sandvika : BI Forlag 1994.
Erbach, K.Fr., Follmer, F. und Rudnick, A.: *Betriebswirtschaftslehre.* 188. überarb. und erweiterte Aufl. Darmstadt: Winkler 1992. (utvalgte kapitler)
Hofstede, G.: *Interkulturelle Zusammenarbeidet.* Wiesbaden: Gabler 1993 (utvalgte kapitler).
Aktuelt materiale vil bli delt ut.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

27 timer forelesninger, gruppearbeid og individuelle presentasjoner. Det forutsettes at studentene er godt forberedt til forelesningene.

Eksamen

Muntlig eksamen ved slutten av 5. termin.
Fagoppgave som utarbeides av inntil 2 studenter.
Tema velges ved slutten av høstterminen 2. klasse. Innleveringsfrist medio januar, 3. kursuke. Fagoppgaven må bestås for at studenten kan gå opp til muntlig eksamen. Hjelpemidler: Alle hjelpemidler er tillatt.
Muntlig eksamen består av følgende deler:

1. Presentasjon av og samtale om fagoppgaven
2. Eksaminasjon over det litterære pensum
3. Eksaminasjon over Landeskunde-pensum

Eksamenskode: **SIV 5810.01 (fagoppgave, 0 %, må bestås)**
SIV 5810.02 (muntlig, 100 %)

Kursansvarlig

Egil Schanke

SIV 5905
Interkulturell kommunikasjon : Fransk 5
Samfunn og litteratur

Emneområde *SIV 5910*
Emneansvarlig *Terje Selmer*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
INTERKULTURELL KOMMUNIKASJON: FRANSK

Målet med emneområdet er todelt. På den ene side skal studentene beherske fransk språk slik at de kan fungere effektivt i dialog med franske samtalepartnere. På den annen side skal de ha grunnleggende kunnskaper i fransk kultur og i kulturforskjeller med vinkling mot Frankrike. Studentene skal gjennom kurset bli seg bevisst hvilke faktorer som nordmenn må ta hensyn til i profesjonell omgang med franskmenn.

Mål for kurset
Fransk økonomi, fransk litteratur, kulturforskjeller

Tematisk oversikt
Kulturforskjeller IV
Fransk litteratur
Oversettelse av økonomisk/administrative tekster

Pensum
Trompenaars, F.: *L'entreprise multiculturelle.* Bologne Cedex : Maxima 1994.
Camus, A.: L'étranger

Dataverktøy
Det benyttes ikke eget dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres i grupper med 27 timer og består av forelesninger og studentfremførte emner.
Skriftlige innleveringer hver uke.

Eksamen
Skriftlig:
5 timers skriftlig prøve
Muntlig
a) Prøving av kandidatens kommunikasjonsevne på fransk med utgangspunkt i pensum.
b) Eksaminasjon i en litterær tekst.
Eksamenskode: **SIV 5900.01 (skriftlig, 3 poeng)**
SIV 5910.01 (muntlig, 2 poeng)

Kursansvarlig
Georges Gaspard

SIV 6012
Informasjonsledelse 2
Endrings- og innovasjonsprosesser

Emneområde: *SIV 6010*
Emneansvarlig: *Tor J. Larsen*
Institutt: *Organisasjon og ledelse*
INFORMASJONSLEDELSE

Informasjonsteknologi spiller en økende og avgjørende rolle for virksomhetsutvikling. Emneområdets mål er å klargjøre hvilken kunnskap linjeledelsen bør ha for å kunne styre utvikling og forvaltning av informasjonssystemer. Det faglige utangspunkt er et kommunikasjonssyn der man drøfter hvordan informasjonsteknologi kan bidra til at ledere, ansatte, kunder og leverandører kan få tilgang til riktig informasjon til å utføre sine oppgaver.

Mål med kurset

Kurset gir en teoretisk og praktisk innføring i prosesser relatert til utvikling av informasjonssystemer på individnivå (for ledere) og på organisasjonsnivå (virksomhetsutvikling). Mer informasjon om kurset finnes på følgende World Wide Web-adresse: <http://www.bi.no/dep2/infomgt/courses/siv6012/>

Tematisk oversikt

Informasjonssystemer på individnivå:
- Teknologiløsninger for ledere, adferd og informasjonsbehov
- Formalisering av informasjonsbehov, datamodellering
- Realisering av et system

Informasjonssystemer på organisasjonsnivå:
- Virksomhetsutvikling
- Innovasjonsprosesser

Sammenhenger mellom organisasjons- og individnivå:
- Strategisk planlegging
- Faser i strategiarbeidet
- Organisering

Pensum

Laudon, K. C. og Laudon, J. P.: *Management Information Systems - Organization and Technology.* 4th ed. Upper Saddle River, N.J. : Prentice-Hall 1996.

Sannes, Ragnvald (Red.): *Artikkelsamling SIV 6012 Informasjonsledelse - Endrings- og innovasjonsprosesser* Sandvika, BI Forlag 1997.

Larsen, T. J. og Jørgensrud, K.: *Datamodellering og relasjonsdatabaser for linjeledere* (med eksemplifisering i DataEase for Windows). 2. utg. Sandvika, BI Forlag 1994 .

Dataverktøy

For løsning av oppgave skal studentene bruke DataEase for Windows. Studentene må også regne med å benytte Internett-klienter i forbindelse med kursgjennomføring.

Gjennomføring

Kurset har en ramme på 27 kontakttimer.

Eksamen

Fagoppgave i gruppe på 2 studenter. Fagoppgaven vurderes til bestått/ikke bestått.
Fagoppgaven må vurderes til bestått for å få endelig karakter i emneområdet.
Eksamenskode: SIV6010.02

Kursansvarlig

Ragnvald Sannes

SIV 7201
Markedsføringsledelse 1

Emneområde: *SIV 7200*
Emneansvarlig: *Morten Rønqvist*
Institutt: *Markedsføring og logistikk*
MARKEDSFØRINGSLEDELSE 1

Målet er å gi en forståelse av markedsføringens betydning i moderne næringsliv og offentlig forvaltning, samtidig som studentene bør beherske de viktigste deler av markedsføringsteorien når det gjelder analyse, planlegging og gjennomføring. Studentene skal være i stand til å analysere en gitt situasjon som en bedrift eller en institusjon kan stå overfor, og kunne gi en konkret anbefaling om aktuelle planer og tiltak både nasjonalt og internasjonalt.

Mål med kurset

Kurset skal gi studentene et innblikk i sentrale områder innen markedsføring med vekt på basiskunnskaper og begreper i fagområdet.

Tematisk oversikt

Funksjon, begreper, markedsinndeling
Markedsplan
Markedsanalyse
Prognoser
Eksterne og interne arbeidsbetingelser
Beslutningsstøttesystemer i markedsføring
Forbrukeratferd og økonomisk psykologi
Markedsrett
Markedsføring på bedriftsmarkedet
Markedsføring av tjenester
Distribusjon
Strategisk markedsplanlegging

Pensum

Kotler, P.: *Marketing Management,* 9th ed. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice Hall 1997.
Løchen, T. C.: *Markedsføringsloven. Lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår av 16. juni 1972 med kommentarer.* 5. utg. Oslo: Tano, 1992.
Johnsen, A.S. og Thjømøe, H. M.: *Oppgavesamling til Markedsføringsledelse II.* Asker: Singularis 1995.
Statistisk Årbok, siste utgave.

Dataverktøy

Bruk av beslutningsstøttesystemer inngår som en del av kurset for å bedre forståelsen av komplekse sammenhenger samt å være til hjelp for å bringe tall og økonomi inn i markedsføringen.
Nødvendige programmer finnes i MarkUp som ligger fritt tilgjengelig på terminalrommet. Modellene er tilpasset Lotus for Windows, Excel for PC og Excel for Macintosh. For å kjøre modellene på egen PC må man ha ett av disse regnearkene.
Studentassistert undervisning
Gjennomgang og tilbakemelding på innleverte minifagoppgaver gis ved studentassistert veiledning over to timer ved slutten av terminen.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres som klasseundervisning over 27 timer. Det vil til flere av forelesningene bli gitt korte cases fra oppgavesamlingen som studentene forventes å arbeide med til forelesningene.

Eksamen
Det vil i løpet av terminen bli gitt to minifagoppgaver. Oppgavene vurderes med bestått/ikke bestått. Minifagoppgavene begrenser seg til 5 sider. Oppgavene kan løses av inntil tre studenter. (Hjemmeeksamen over 48 timer gis i slutten av vårterminen. Det gis ikke adgang til å gå opp til hjemmeeksamen før fire minifagoppgaver er bestått, to i vinter- og to i vårterminen.)

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen

Kursansvarlig
Morten Rønqvist

3. klasse

Gjennomføring vintertermin 1998

SIV 1202
Metode 2
Beslutnings- og simuleringsmodeller

Emneområde: *SIV1210*
Emneansvarlig: *Jan Evensmo*
Institutt: *Økonomi*
METODE

Metodeundervisningen gir en innføring i bruk av modeller i økonomisk/administrative problemstillinger. Det tas utgangspunkt i planleggings- og beslutningssituasjoner av kvantitativ natur, der studentene skal bygge matematisk/statistiske modeller av disse, og deretter behandle modellene ved hjelp av dataverktøy.

Mål med kurset

Kursets formål er femdelt:
1. Å oppøve evnen til effektiv strukturering av kompliserte problemstillinger.
2. Å bruke metoder for analyse av problemstillinger som involverer kryssende mål og myke verdier.
3. Å gi en innføring i sentrale stokastiske modeller.
4. Å presentere simulering som et alternativ til analytiske metoder.
5. Å bruke programvare til slike formål.

Tematisk oversikt

Beslutningsteori og beslutningsanalyse (12 t)
Køteori og stokastisk simuleringsmetodikk (9 t)
Systemdynamikk og deterministisk simuleringsmetodikk (6 t)

Pensum

Evensmo, J.: *Kvantitative metoder – analyse og simulering av økonomisk/administrative modeller.* 2 utg. Oslo: Tano 1991.

Gottschalk, P. og Wenstøp, F.: *Kvantitativ beslutningsanalyse for ledere og planleggere.* 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1988. Del 2.

Dataverktøy

Kurset krever bruk av dataverktøy:
Regneark, f.eks. EXCEL
Statistikk-program, f.eks. MINITAB
Pro&Con for IBM (inkludert i Gottschalk og Wenstøp del 2)

Gjennomføring

27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Eksamen

Felles evaluering for Metode etter dette kurset (Metode 1 og 2). Det gis en 72 timers fagoppgave, delvis bygget på tidligere utlevert materiale.

Eksamenskode: SIV 1210.01 72 t. fagoppgave

Kursansvarlig

Jan Evensmo og Fred Wenstøp.

SIV 2101
Foretaksøkonomi 1

Emneområde: SIV2110
Emneansvarlig: John Christian Langli
Institutt: Økonomi
FORETAKSØKONOMI

Emneområdet har som hovedmål å bringe sammen emneområdet Årsregnskapet og Økonomistyring, samt utvide perspektivene i disse to emneområdene både tematisk og geografisk. Fokus for emneområdet er brukeren som beslutningstaker, hvordan beslutningstakeren bruker og påvirkes av informasjon, og hva slags informasjon som er tilgjengelig gjennom bedriftens regnskapsrapporter. Sentrale temaer er virkningen av asymmetrisk informasjon, hvordan insentiver, kontrakter og interessekonflikter kan påvirke regnskapsprodusenter og regnskapsbrukere, og internasjonale forskjeller i bedriftenes rammebetingelser.

Mål med kurset
Kurset skal gi innsikt i ulike problemstillinger som bedriften står ovenfor i praktiske økonomiske beslutningssituasjoner. Studentene vil få trening i å fatte beslutninger (i grupper) ved hjelp av et bedriftsspill i økonomiledelse.

Tematisk oversikt
Bruk av kostnadsanalyse for prisbeslutninger.
Ulike metoder for fordeling av felleskostnader.
Ny teknologi, et problem for investeringsteorien?
Ulike metoder for lønnsomhetsvurdering.
Ledelseskontrakter og belønningssystemer.
Modeller for intensivkontrakter.

Pensum
Demski, J.S.: *Managerial uses of Accounting Information.* Boston : Kluwer Academic Publishers, 1994
Skaldehaug,E.: *Foretaksøkonomi I* (kompendium).
Dataverktøy
Studentene må beherske følgende dataverktøy som vil bli brukt i kurset:
1) En statistisk programpakke til å gjennomføre regresjonsberegninger .
2) Et regneark eller modellspråket til å lage budsjetter og gjennomføre analyser og beregninger i bedriftsspillet

Gjennomføring
27 timer forelesning/øving.
Innlevering av gruppebesvarelser (tre til åtte studenter sammen) i fem omganger i bedriftsspillet.

Eksamen
Ingen eksamen i denne terminen. Felles eksamen med kurset SIV 2102 Foretaksøkonomi etter vårterminen.

Kursansvarlig
Espen Skaldehaug

SIV 2302
Finans 2

Emneområde: SIV2300
Emneansvarlig: Dag Michalsen
Institutt: Økonomi
FINANS

Emneområdet skal gi en bred innføring i, og grunnleggende forståelse av, fagområdet finans basert på moderne finansteori. Det vil bli lagt spesiell vekt på analyse av bedrifters finansielle strategi, samt investerings-, kapitalstruktur- og dividendebeslutninger.

Mål med kurset
Det vil bli lagt spesiell vekt på analyse av bedrifters finansielle strategi, kapitalstruktur- og dividendebeslutninger.

Tematisk oversikt
Markedseffisiens
Kapitalstrukturbeslutninger
Dividendebeslutninger
Opsjonsprising
Leasing
Risikostyring

Pensum
Ross, S.A., Westerfield, R.W. og Jaffe, J.: *Corporate Finance* 4th. ed., New York, N.Y.: Irwin 1996 (utvalgte deler).
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.
Anbefalt tilleggslitteratur
Eksamensoppgavesamling med løsningsforlag i finans. Bærum: BI Forlag, siste utgave.

Dataverktøy
Studentene anbefales å bruke dataverktøy i kurset etter nærmere avtale med foreleser.

Gjennomføring
27 timer forelesning. Oppgaver integreres i forelesningene som illustrasjoner på teorianvendelse.

Eksamen
Tre timers flervalgseksamen for hele emneområdet (Finans 1 og 2) etter vinterterminen.
Hjelpemidler: Rentetabeller (utdeles ved eksamen) og kalkulator er tillatte hjelpemidler. Dataverktøy kan ikke brukes ved eksamen.
Eksamenskode: SIV 2300.01

Kontinuasjon
Evt. kontinuasjon legges normalt til påfølgende desember.

Kursansvarlig
Dag Michalsen

SIV 6301
Strategi 2
Strategiske prosesser og beslutninger

Emneområde: *SIV6310*
Emneansvarlig: *Tor Jarl Trondsen*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
STRATEGI

Emneområdet skal gi en bred innføring og en grunnleggende insikt i fagområdet strategi. Spesiell vekt legges på den strategiske analyse av foretaket og foretakets omgivelser, strategisk beslutningstaking samt strategiske prosesser. Studentene vil gjøres kjent med teknikker, verktøy og datakilder for den strategiske analysen. .

Mål for kurset

Dette er et kurs i strategisk analyse, sett primært fra et dynamisk perspektiv. Porters verdikjede og resursbaserte perspektiver er de sentrale teoretiske modeller som blir brukt for å utvikle kunnskaper i strategisk analyse. Med utgangspunkt i kognitiv psykologi, erkjenner vi at kompleksitet og tidsforsinkelser som er innbakt i organisatoriske systemer kan skape betydelige vanskeligheter når det gjelder beslutningstaking. For å bekjempe disse begrensninger, vil verdikjedeanalysen bli presentert fra et dynamisk systemperspektiv

Gjennom dette kurset får deltakerne følgende:

1. Et konseptuelt rammeverk for forståelse av forretningsorganisasjoner som komplekse systemer av verdiskapende aktiviteter.
2. Et sett av analytisk beredskap som gir dypere forståelse av verdikjedens dynamisme og analytiske prosedyrer.
3. Et bredere perspektiv for forståelse av komplekse organisatoriske systemer som interaksjoner og gjensidig avhengighet av forskjellige verdiskapende aktiviteter.

Pensum

Mintzberg, H., Quinn, J.B. and Sumantra, G.: *The Strategy Process. European Edition.* New York : Prentice Hall, 1995.
Artikkelsamling og caser, BI Forlag 1997.

Anbefalt litteratur

Senge, P.M., *The Fifth Discipline.* New York: Doubleday 1990.
Richmond, B. et al.: *Ithink : the visual thinking tool for the 90's. Introduction to Systems Thinking and Ithink.* Hanover : High Performance Systems 1994

Gjennomføring

Kurset er på 27 timer. Det vil bli forelesninger, gruppearbeid og diskusjon.

Eksamen

To caseoppgaver analyseres og løses i grupper, til sammen 40% (2x20%) av karakteren.
Individuell skriftlig 3 timers eksamen, 60% av karakteren, ingen hjelpemidler tillatt.

Eksamenskode:	**SIV 6310.01**	**(40%)**
	SIV 6310.02	**(60%)**

Kursansvarlig

Carl Brønn

SIV 7601
Offentlige rammebetingelser

Emneområde: SIV7600
Emneansvarlig: Øivind Revang
Institutt: Organisasjon og ledelse
ORGANISASJON OG LEDELSE

Målet med emneområdet er å gi studentene oversikt over og innsikt i de vesentlige temaene innen faget og derved forståelse av hvordan organisasjoner fungerer. Organisasjon og ledelse er et basisområde i enhver økonomisk-administrativ utdannelse. Faget gir ikke enkle svar, men setter problemstillinger i perspektiv før løsninger genereres. Organisasjoner møter vi hver dag gjennom hele livet, som offentlige enheter og private service- eller vareproduserende bedrifter. Enhver organisert menneskelig aktivitet er opphavet til to fundamentale og motstridende behov: Ett behov for å fordele arbeidet mellom flere aktiviteter og personer, og ett behov for å koordinere arbeidsoppgavene. Samtidig er slike organisasjoner underlagt krav til effektivitet. Hvordan basiselementene arbeidsdeling og samordning håndteres i en organisasjon er av vesentlig betydning for hvor effektivt den kan fungere. For å oppfylle målet med emneområdet vil det i tillegg til en introduksjon i selve faget gis undervisning i organisasjonspsykologi, organisasjonsdesign og offentlige organisasjoners funksjon og forhold til næringslivets rammebetingelser.

Mål med kurset
Kurset skal gi studentene en oversikt over den offentlig sektors rolle i det norske samfunn. Kurset vil belyse forholdet mellom det offentlige og næringslivet, gi en oversikt over forholdet mellom stat og kommune og drøfte hvordan den norske velferdsstat er bygget opp.

Tematisk oversikt
Samfunn, politikk og økonomi
Statsapparatets organisering og virkemåte
Kommunalpolitikk
Velferdspolitikk
Privat næringsvirksomhet og offentlige rammebetingelser
Interesseorganisering
Det internasjonale samfunn

Pensum
Østerud, Ø.: *Statsvitenskap* 2.utg. Oslo: Universitetsforlaget 1996. (Kapittel 25–26 er ikke pensum.)
NOU 1989:5. *En bedre organisert stat*. Kapittel 1–5.
Grund, J.: *Politikk og marked - Mangfoldet i offentlig sektor.* Oslo: Tano. 1995

Anbefalt litteratur
Fevolden, T., Sørensen, R. og Hagen, T.: *Kommunal organisering.* 3. utg. Oslo: TANO 1994. Kap. 1–6.
Christensen, T. og Egeberg, M. (red.): *Forvaltningskunnskap* Rev. utg. Oslo: TANO 1997. Kap. 3 og 6.
NOU 1989:5. *En bedre organisert stat*. Kap. 6–9.

Dataverktøy
Dataverktøy brukes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesninger.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Ingen
Eksamenkode: SIV 7600.01

Kursansvarlig
Kåre Hagen

VÅR 1998

Studieoversikt

Siviløkonomstudiet 1. avdeling • Vårtermin

1. klasse

SIV 1003 Matematikk 3	SIV 2502 Kostnads- og inntektsanalyse	SIV 3101 Mikroøkonomi 1	SIV 5703 Interkulturell kommunikasjon på engelsk 3
SIV 5803 Interkulturell kommunikasjon Tysk 3	SIV 5903 Interkulturell kommunikasjon Fransk 3	SIV 7101 Organisasjons-psykologi	

2. klasse

SIV 1103 Statistikk 3	SIV 3201 Makroøkonomi 2	SIV 6013 Informasjons-ledelse 3	SIV 7202 Markedsførings-ledelse 2

3. klasse

SIV 2102 Foretaks-økonomi 2	SIV 3301 Offentlig økonomi	SIV 6401 Strategi 3	GRA XXXX Obl. spes. kurs fra valgt retning

1. klasse

Gjennomføring vårtermin 1998

SIV 1003
Matematikk 3
Integrasjon, rekker og differensialligninger

Emneområde: *SIV 1000*
Emneansvarlig: *Tron Foss*
Institutt: *Økonomi*
MATEMATIKK

Økonomi er en vitenskap som i stor grad baserer seg på matematikk. Matematiske modeller står sentralt i fag som bedriftsøkonomi, samfunnsøkonomi, finans, statistikk, metode o.a. Et godt grunnlag i matematikk er en forutsetning for å få innsikt i sentrale økonomiske problemstillinger og for å lese moderne økonomisk litteratur.

Mål med kurset
Se Emneområdet

Tematisk oversikt
Sydsæter: Kapittel 10: Integrasjon 10.1-10.4, 10.6-10.8
Kompendium: Integrasjon av rasjonale funksjoner, Kap. 2
Sydsæter: Appendiks A. Summer A.1 - A.3
Sydsæter: Appendiks B. Trigonometriske funksjoner B.1 - B.3
Sydsæter: Kapittel 11: Rekker 11.5
Kompendium: Sannsynlighetsfordelinger, Kap. 3.

Pensum
Sydsæter, K.: *Matematisk analyse.* Bind 1, 6. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1994
Bjørnestad, H. og T.Foss: *Matematikk utvalgte emner og oppgaver for siviløkonomstudiet.* Sandvika: Handelshøyskolen BI, siste utgave.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
27 forelesninger og oppgavegjennomgåelser.
Kurset har studentassistenter som gir individuell veiledning, arrangerer gruppearbeid etc. etter behov.

Eksamen
Fem timers skriftlig eksamen etter vårterminen for hele emneområdet.
Hjelpemidler : Alle hjelpemidler tillatt.
Eksamenskode: SIV 1000.01

Kursansvarlig
Tron Foss

SIV 2502
Kostnads- og inntektsanalyse

Emneområde: SIV 2500
Emneansvarlig: Trygve Naug
Institutt: Økonomi
ØKONOMISTYRING

Emneområdet omfatter flere fag: Internregnskap, Kostnads- og inntekstanalyse samt Budsjettering. I økonomistyring er målet å utvikle økonomiske styringssystemer for en bedrift med hovedvekt på styring av driftsinntekter, driftskostnader og betalingsmidler. Med utgangspunkt i kostnads- og inntektsregning, kalkyler og driftsregnskap gjennomgås lønnsomhetsanalyser, resultatberegninger og prissetting. På grunnlag av kalkyler fastsettes normer og standarder som er nødvendige for utarbeidelsen av planer og budsjetter og for gjennomføringen av inntekts- og kostnadskontroll.

Mål med kurset
Kurset skal gi fortrolighet med sentrale bedriftsøkonomiske begreper som brukes i analyser av bedriftens kostnader og inntekter og gi trening i bruken av de vanligste analyseteknikker i regnskap og bedriftsøkonomi.

Tematisk oversikt
Kostnad-resultat-volumanalyse (nullpunktsanalyse)
Analyse av produktvalg
Resultatanalyse
Inntekts- og kostnadskontroll
Internregnskap og kontroll i varehandel og servicevirksomhet
Grunnleggende prissettingsproblemer
Strømningsanalyse (finansierings- og kontantstrømsanalyse)
Regnskapsmessige nøkkeltall

Pensum
Naug T. og Sti, A. D.: *Kostnads- og inntektsanalyse – Økonomistyring 2.* 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993.
Naug, T. og A.D. Sti: *Løsningsforslag til Kostnads- og inntektsanalyse – økonomistyring 2.* Oslo: Universitetsforlaget 1993.
Tellefsen, J. T.: *Årsregnskapet.* 5. utg. Oslo: Universitetsforlaget. 1993 . Del 4.

Anbefalt litteratur
Johnson, H. T., Kaplan R.S.: *Relevance Lost: The Rise and Fall of Management Accounting.* Boston, Mass.: Harvard Business School Press 1988.

Dataverktøy
Det forutsettes at studentene bruker et regneark til å gjennomføre analyser og beregninger.

Gjennomføring
27 timer forelesninger og øvinger

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset. Endelig eksamen i hele emneområdet i høstterminen etter at Budsjettering er gjennomgått.

Kursansvarlig
Trygve Naug

SIV 3101
Mikroøkonomi 1

Emneområde: SIV 3100
Emneansvarlig: Erik Grønn
Institutt: Økonomi
MIKROØKONOMI

Mikroøkonomi tar utgangspunkt i de enkelte aktørene i økonomien, som produsenter og konsumenter. Gjennom studiet av disse aktørenes optimaliserende adferd under forskjellige markedsformer får man bestemt pris og kvantum i de forskjellige markedene. Mikroøkonomi er således en slags verdilære; vi forstår hvorfor en vare er mer verdt enn en annen vare i markedet. Denne deskriptive delen av teorien suppleres i de fleste innføringskurs gjerne med noen normative betraktninger – vi stiller spørsmålet om markedsøkonomiene utnytter de foreliggende ressursene gjennom produksjon og konsum på en god og effektiv måte.

Mål med kurset
Kursets mål er å trene studentene i systematisk analyse av generelle problemer for bedrifter og konsumenter. Gjennom en bedre forståelse av samspillet mellom tilbud og etterspørsel i markedet gis innsikt i hvordan priser og omsatte mengder bestemmes. Studiet av mikroøkonomisk teori skal utvikle evnen til økonomisk analyse og medvirke til å utdype forståelsen av bedrifsøkonomiske fagområder.

Tematisk oversikt
Tilbud og etterspørsel
Konsumentteori
Produksjonsteori
Fullkommen konkurranse
Monopol
Oligopol

Pensum
Varian, H.R.: *Intermediate Microeconomics.* A Modern Approach. 4th ed. New York, N.Y.: Norton 1996. Utvalgte deler.

Anbefalt øvelseshefte:
Grønn, E.: *Mikroøkonomi. Formler og oppgaver.* 3. utg. Oslo. Cappelen Akademisk Forlag 1996.

Dataverktøy
Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesninger og øvelser.

Eksamen
Fem timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler.
Eksamenskode: SIV 3100.01

Kursansvarlig
Erik Grønn

SIV 5703
Interkulturell kommunikasjon på engelsk 2

Emneområde: SIV 5700
Emneansvarlig: Torbjørn Sirevåg
Institutt: Strategi, historie og språk
GENERAL INTERCULTURAL COMMUNICATION

Mål for emneområdet
Forberede studentene for en fremtidig lederrolle i privat eller offentlig virksomhet ved å gi dem innsikt i kultur og kulturforskjeller. Samtidig anvendes og styrkes kommunikasjonsferdighetene som studentene har utviklet i de to første terminene av kurset.

Mål for kurset
Å øke studentenes generelle kompetanse m.h.t. kulturelle og interkulturelle forhold

Tematisk oversikt
Kultur og kulturforskjeller
Norsk kultur
Betydningen av interkulturell kommunikasjon
Ikke-verbal kommunikasjon
Høy- og lavkontekst-kommunikasjon
Kulturdimensjoner
Mini-cases

Pensum
Samovar, L. A. og Porter, R. E.: *Communication Between Cultures.* New York: Wadsworth Publishing Company 1995.
Sirevåg, T. og Isaksson-Wikberg, M.: *Culture Texts for Terms 3 & 4.* A Compendium. Institutt for strategi, historie og språk 1998. Et utvalg artikler
Fellesforelesningene
Handouts

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
3 fellesforelesninger, gruppeundervisning 8 uker à 3 timer

Eksamen
Skriftlig eksamen 3 timer. 1 poeng
Eksamenskode: SIV 5716.01

Fagansvarlig
Maria Isaksson-Wikberg

SIV 5803
Interkulturell kommunikasjon: Tysk 3

Emneområde: *SIV 5800*
Emneansvarlig: *Egil Schanke*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
TYSK SPRÅK, KULTUR OG SAMFUNN

Målet med emneområdet er å gi studentene både generelle språk-ferdigheter, spesielle språkferdigheter og kulturforståelse. Med generelle språkferdigheter menes evne til å bruke tysk språk i praktisk kommunikasjon både muntlig og skriftlig. Med spesielle språkferdigheter menes tilsvarende innen økonomisk-administrativt fagspråk. Kulturforståelse defineres som innsikt i tyskspråklige lands historie, politiske modeller, arbeids- og næringsliv samt etterkrigstidens litteratur.

Mål for kurset
Kurset skal gi en oversikt over historiske hendelser og samfunnsspørsmål i de tyskspråklige land. Kunnskap om disse er en forutsetning for å kunne forstå det nåværende samfunn og dets aktuelle problemer. Dessuten skal kurset konsolidere de språklige ferdighetene, både muntlig og skriftlig.

Tematisk oversikt
Sentrale begreper innen arbeids- og næringsliv.
Språkstrukturer og skriftlig kommunikasjon

Pensum
Høivik, H.von W. og Schanke, E.: *Ausgewählte Themen zur Wirtschafts- und Landeskunde der BRD.* Sandvika : BI Forlag 1994.
Briefe gut und richtig Schreiben. Mannheim : Duden Verlag, siste utg..
Aktuelle tekster, utdelt av kurslederen

Anbefalt tilleggslitteratur
Tatsachen über Deutschland. Siste utg. Gütersloh: Bertelsmann Lexikon Verlag

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesninger, gruppearbeid og individuelle presentasjoner. Undervisningen baseres hovedsakelig på studentaktiviteter.

Terminprøver
To av de siste tre innleveringene i terminen bør være av godkjent kvalitet.

Eksamen
Ved slutten av 3. termin avholdes en 5 timers skriftlig eksamen der alt som er gjennomgått i de tre første terminer, kan gjøres til gjenstand for prøving.
Eksamen har tre poeng.
Tillatt hjelpemiddel: Tysk - tysk ordbok.
Eksamenskode: SIV 5800.01

Kursansvarlig
Svein Nilsen

SIV 5903
Interkulturell kommunikasjon : Fransk 3
Språk

Emneområde *SIV 5900*
Emneansvarlig *Terje Selmer*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
INTERKULTURELL KOMMUNIKASJON : FRANSK

Målet med emneområdet er todelt. På den ene side skal studentene beherske fransk språk slik at de kan fungere effektivt i dialog med franske samtalepartnere. På den annen side skal de ha grunnleggende kunnskaper i fransk kultur og i kulturforskjeller med vinkling mot Frankrike. Studentene skal gjennom kurset bli seg bevisst hvilke faktorer som nordmenn må ta hensyn til i profesjonell omgang med franskmenn.

Mål for kurset
Fransk forretningskommunikasjon, fransk samfunnsliv, kulturforskjeller

Tematisk oversikt
Fransk økonomisk terminologi III
Fransk samfunnsliv III
Kulturforskjeller II

Pensum
Danilo, M., Challe, O. et Morel, P.: *Le Français Commercial.* Paris : Presses Pocket 1985
Trompenaars, F.: *L'entreprise multiculturelle.* Bologne Cedex : Maxima 1994.
Sidwell, D. et al.: *Voici la France.* Londres : Chancerel 1994

Dataverktøy
Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset

Gjennomføring
27 timers undervisning som består av forelesninger og gruppearbeid. Det stilles krav til egenaktivitet. Skriftlige innleveringer hver uke.

Terminprøve
To av de siste tre innleveringene i terminen skal være av godkjent kvalitet og fungerer som kursets terminprøve.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset.
Endelig eksamen i hele emneområdet Vinter -99.

Kursansvarlig
Terje Selmer

SIV 7101
Organisasjonspsykologi

Emneområde: *SIV 7010*
Emneansvarlig: *Øivind Revang*
Institutt: *Organisasjon og ledelse*
ORGANISASJON OG LEDELSE

Målet med emneområdet er å gi studentene oversikt over og innsikt i de vesentlige temaene innen faget og derved forståelse av hvordan organisasjoner fungerer. Organisasjon og ledelse er et basisområde i enhver økonomisk-administrativ utdannelse. Faget gir ikke enkle svar, men setter problemstillinger i perspektiv før løsninger genereres. Organisasjoner møter vi hver dag gjennom hele livet, som offentlige enheter og private service- eller vareproduserende bedrifter. Enhver organisert menneskelig aktivitet er opphavet til to fundamentale og motstridende behov: Ett behov for å fordele arbeidet mellom flere aktiviteter og personer, og ett behov for å koordinere arbeidsoppgavene. Samtidig er slike organisasjoner underlagt krav til effektivitet. Hvordan basiselementene arbeidsdeling og samordning håndteres i en organisasjon er av vesentlig betydning for hvor effektivt den kan fungere. For å oppfylle målet med emneområdet vil det i tillegg til en introduksjon i selve faget gis undervisning i organisasjonspsykologi, organisasjonsdesign og offentlige organisasjoners funksjon og forhold til næringslivets rammebetingelser.

Mål med kurset

Kurset skal gi grunnleggende innsikt i sentrale psykologiske prosesser som påvirker holdninger, beslutninger og atferd i organisasjoner.

Tematisk oversikt

Bedriftsøkonomi, atferdsfag og psykologi
Dynamiske prosesser
- Motivering av medarbeidere
- Positive og negative emosjoner i arbeidslivet
- Individuelle forskjeller i personlighet; utvalg og rekruttering

Kognitive prosesser
- Persepsjon og attribusjon i mellommenneskelige forhold
- Læring i organisasjoner
- Problemløsning, beslutninger og kreativitet

Sosiale prosesser
- Holdninger og jobbtilfredshet
- Gruppepsykologi og gruppedynamikk
- Verdier og organisasjonskultur

Styrings- og koordineringsprosesser
- Kommunikasjon i organisasjoner
- Mellomledelse: Ledelse og samspill
- Toppledelse: Ledelse, problemløsning og beslutninger

Pensum

Kaufmann, G., & Kaufmann, A.: *Psykologi i organisasjon og ledelse.* Bergen: Fagbokforlaget 1996

Anbefalt tilleggslitteratur

Berg, M., Thompson, G, og Martinsen, Ø. : *Ledelse, Kompetanse og omstilling.* Oslo : Universitetsforlaget 1997.

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesning.

Eksamen
Fem timers skriftlig eksamen ved slutten av vårterminen. Felles med SIV 7001 Organisasjon og ledelse. Ingen hjelpemidler er tillatt.
Eksamenskode: SIV 7010.01

Kursansvarlig
Geir Kaufmann.

2. klasse

Gjennomføring vårtermin 1998

SIV 1103
Statistikk 3
Regresjon og multivariat dataanalyse

Emneområde: *SIV 1100*
Emneansvarlig: *Ulf H. Olsson*
Institutt: *Økonomi*
STATISTIKK

Emneområdet Statistikk skal gi et grunnlag for å forstå og modellere usikkerhet i økonomisk/ administrative modeller. Hensikten er å lære et analyseverktøy som kan brukes til å ta beslutninger under usikkerhet. I statistisk terminologi leder dette til konsentrasjon om følgende delmål:
Å oppnå forståelse av sentrale begreper som sannsynlighet, uavhengighet og tilfeldig variasjon
Øvelse i bruk av statistisk inferens slik at studenten kan utføre enklere statistiske analyser
Oppøve evnen til å identifisere statistiske aspekter i konkrete problemstillinger.

Mål med kurset
Å gjøre studentene i stand til å utføre en selvstendig statistisk analyse ved hjelp av multippel regresjon, samt å gi dem en innføring i multivariate metoder.

Tematisk oversikt
Del 1 Regresjon
Innledende emner
Enkel lineær regresjon
Multippel lineær regresjon
Transformasjoner
Er forutsetningene oppfylt?
Kategoriske variabler
Sekvensielle prosedyrer.
Del 2 Multivariable metoder
En innføring i
Prinsipal komponentanalyse
Faktoranalyse
Diskriminantanalyse

Pensum
Fugleberg, O. og Krisianslund, I.: *Innføring i regresjonsanalyse og multivariable metoder.* Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1995.

Anbefalt støttelitteratur:
Gujarati, D. N: *Basic Econometrics.* 3rd ed. New York: McGraw-Hill 1995.

Dataverktøy
MINITAB Reference Manual. University Park, Penn.: The Pennesylvania State University, Statistics Department eller manual for tilsvarende programpakke.

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Eksamen

Kurset avsluttes med en 3-timers individuell flervalgseksamen (for hele emneområdet) som delvis bygger på et case som utleveres på forhånd. Caset skal ikke innleveres, men oppgaven og løsning medbringes som underlag for flervalgseksamen.
Hjelpemidler: Alle hjelpemidler tillatt til flervalgseksamen. Lærebok og kalkulator er nødvendig.
Eksamenskode: SIV 1100.01

Kursansvarlig

Ulf H. Olsson.

SIV 3201
Makroøkonomi 2

Emneområde: *SIV 3200*
Emneansvarlig: *Bjarne Ytterhus*
Institutt: *Økonomi*
MAKROØKONOMI

Emneområdet skal gi en innføring i - og en grunnleggende forståelse av - samfunnsøkonomiske forhold. I de mikroøkonomiske kursene legges det vekt på samspillet mellom aktører (bedrifter og husholdninger), som under ulike former for optimaliserende atferd og ved ulike markedsformer, får bestemt pris og kvantum i de forskjellige markedene. Det legges vekt på den offentlige sektor, både når det gjelder konsekvenser av offentlige inngrep i private markeder og dens evne til makroøkonomisk styring, gjennom bl.a. finans-, penge- og valuta- og inntektspolitikk.

Mål med kurset
Målet er å bygge videre på de kunnskapene studentene har fra Makro 1. Makromodellene baseres nå i sterkere grad på mikroteori og intertemporal tilpasning. Sentrale tema som arbeidsledighet og inflasjon drøftes inngående.

Tematisk oversikt
Makroøkonomiske begreper og problemstillinger
Intertemporal tilpasning hos aktørene
Økonomisk vekst
Arbeidsmarked og ledighet
Pengeetterspørsel, -tilbud og marked
IS-LM modellen ved faste og fleksible valutakurser
Inflasjon og ledighet
AD-AS-modellen ved faste og fleksible valutakurser

Pensum
Burda, M. C. & Wyplosz, C.: *Macroeconomics A European text* 2nd ed. Oxford: Oxford University Press 1997. (Utvalgte deler)

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
27 forelesningstimer.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler er tillatt
Eksamenskode: SIV 3200.01

Kursavsvarlig
Bjarne E. Ytterhus.

SIV 6013
Informasjonsledelse 3
Strategisk ledelse av IS

Emneområde: SIV 6010
Emneansvarlig: Tor J. Larsen
Institutt : Organisasjon og ledelse
INFORMASJONSLEDELSE

Informasjonsteknologi spiller en økende og avgjørende rolle for virksomhetsutvikling. Emneområdets mål er å klargjøre hvilken kunnskap linje- og toppledelsen bør ha for å kunne styre utvikling og forvaltning av informasjonssystemer. Det faglige utgangspunkt er et kommunikasjonssyn der man drøfter hvordan informasjonsteknologi kan bidra til at ledere, ansatte, kunder og leverandører kan få tilgang til riktig informasjon til å utføre sine oppgaver, samt hvordan en organisasjon kan benytte informasjonsteknologi for å påvirke sitt forhold til omgivelsene.

Mål med kurset
Målet med kurset er at studentene skal forstå
- hvordan informasjonsteknologi (og da særlig kreativ bruk av den) kan påvirke en bedrifts konkurransesituasjon
- hvordan man (fra et lederperspektiv) sørger for at man har den kompetanse og kapasitet man trenger for å nå de mål man setter seg hva gjelder både strategisk og daglig bruk av IT.

Tematisk oversikt
Oppdatert informasjon om kurset finnes på http://www.bi.no/dep2/infomgt/courses/SIV6013, men her er en liste basert på fjoråret:
- Informasjonssystemer i en verdikjede
- Strategiske IT-systemer: Å drive IT hvor IT virkelig betyr noe.
- Modeller forIS-ledelse: Fra alignment til pervasiveness.
- Prosjektledelse og IT: Når galt går riktig ille.
- År 2000: Når nettene blir lange.....
- Outsourcing: Ledelsesverktøy eller administrativ fallitterklæring?
- Ledelsesansvar: Fra EDB-sjef til CIO
- Internett som konkurransearena: Strategiske og operasjonelle utfordringer
- Å investere i innovasjon: Utvikling av kompetitive systemer

Pensum
Keen, Peter G. W.: *Shaping the Future: Business Design Through Information Technology.* Boston, Mass.: Harvard Business School Press, 1991.

Laudon, K.C. and Laudon, J.P.: *Management Information Systems,* 4th ed. Upper Saddle River, N.J. : Prentice Hall, 1996

Andersen, E. (red.).: *Artikkelsamling SIV 6013 Informasjonsledelse 3 - Strategisk ledelse av IS.* Sandvika: Handelshøyskolen BI, 1998,.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke formelt i kurset, men bruk av informasjonsteknologi, spesielt Internett og annen databasert kommunikasjonsteknologi, vil være en naturlig og integrert del av forelesninger og annen interaksjon mellom studenter og foreleser. Studentene oppfordres til, og belønnes for, å levere sin fagoppgave elektronisk.

Gjennomføring
Kurset har en ramme på 27 kontakttimer.

Eksamen
Eksamen vil bli i form av en fagoppgave i grupper på 2-3 studenter.
Eksamenskode: SIV 6010.03

Kursansvarlig
Espen Andersen

SIV 7202
Markedsføringsledelse 2

Emneområde: *SIV 7200*
Emneansvarlig: *Morten Rønqvist*
Institutt: *Markedsføring og logistikk*
MARKEDSFØRINGSLEDELSE 2

Målet er å gi en forståelse av markedsføringens betydning i moderne næringsliv og offentlig forvaltning, samtidig som studentene bør beherske de viktigste delene av markedsføringsteorien når det gjelder analyse, planlegging og gjennomføring. Studentene skal være i stand til å analysere en gitt situasjon som en bedrift eller en institusjon kan stå overfor, og kunne gi en konkret anbefaling om aktuelle planer og tiltak.

Mål med kurset

Dette kurset er en fortsettelse av Markedsføringsledelse 1 og bygger på det stoffet som ble gjennomgått i vinterterminen. Kurset skal gi studentene et innblikk i sentrale områder av markedsføring med vekt på basiskunnskaper og begreper innen fagområdet.

Tematisk oversikt

Funksjon, begreper, markedsinndeling
Markedsplan
Markedsanalyse
Prognoser
Eksterne og interne arbeidsbetingelser
Beslutningsstøttesystemer i markedsføring
Forbrukeratferd og økonomisk psykologi
Markedsrett
Markedsføring på bedriftsmarkedet
Markedsføring av tjenester
Distribusjon
Strategisk markedsplanlegging

Pensum

Kotler P.: *Marketing Management,* 9th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall 1997.
Løchen, T. C.: *Markedsføringsloven. Lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår av 16. juni 1972 nr. 47 med kommentarer* 5. utg. Oslo: TANO 1992.
Stokke-Johnsen, A. og Thjømøe, H. M.: *Oppgavesamling til Markedsføringsledelse II.* 3. utg. Asker: Singularis 1995.
Statistisk Årbok. Siste utgave.

Dataverktøy

Markedsføring er beslutning under usikkerhet. Bruk av beslutnings-støttesystemer inngår derfor som en del av kurset. Målet med slike systemer er å bedre forståelsen for komplekse sammenhenger samt være til hjelp for å bringe tall og økonomi inn i markedsføringen. De nødvendige programmer finnes i MarkUp som ligger fritt tilgjengelig på terminalrommet. Modellene er tilpasset Lotus for Windows, Excel for PC og Excel for Macintosh. For å kjøre modellene på egen PC må man ha ett av disse regnearkene.

Gjennomføring

27 timer forelesning. Det vil til flere av forelesningene bli gitt korte cases fra oppgavesamlingen som studentene forventes å arbeide med til forelesningene.
Studentassistert undervisning
Gjennomgang og tilbakemelding på innleverte minifagoppgaver gis ved studentassistert veiledning.

Eksamen

48 timers hjemmeeksamen og to minifagoppgaver. Minifagoppgavene vurderes med Bestått/Ikke bestått. Minifagoppgavene skal være på maximum fem sider. Oppgavene kan løses av inntil tre studenter. Det gis ikke adgang til å gå opp til hjemmeeksamen før tilsammen fire minifagoppgaver er bestått (to minifagoppgaver fra vinterterminen teller med i de fire).

Eksamenskode: **SIV 7200.01 (Fire minifagoppgaver - Bestått/ikke bestått)**
SIV 7200.02 (Hjemmeeksamen)

Kursansvarlig

Morten Rønqvist

3. klasse

Gjennomføring vårtermin 1998

SIV 2102
Foretaksøkonomi 2

Emneområde: *SIV 2110*
Emneansvarlig: *John Christian Langli*
Institutt: *Økonomi*
FORETAKSØKONOMI

Emneområdet har som hovedmål å bringe sammen emneområdet Årsregnskapet og Økonomistyring, samt utvide perspektivene i disse to emneområdene både tematisk og geografisk. Fokus for emneområdet er brukeren som beslutningstaker, hvordan beslutningstakeren bruker og påvirkes av informasjon, og hva slags informasjon som er tilgjengelig gjennom bedriftens regnskapsrapporter. Sentrale temaer er virkningen av asymmetrisk informasjon, hvordan insentiver, kontrakter og interessekonflikter kan påvirke regnskapsprodusenter og regnskapsbrukere, og internasjonale forskjeller i bedriftenes rammebetingelser.

Mål med kurset

Et regnskap er et middel for kommunikasjon av økonomisk informasjon. Gjennom dette kurset skal studentene få forståelse for muligheter og begrensninger regnskapet har som informasjonsformidler. Regnskapets muligheter og begrensninger oppstår på grunn av skillet mellom regnskapsprodusenter og regnskapsbrukere, og mulighetene som regnskapsprodusentene har til å utøve skjønn og velge mellom forskjellige regnskapsprinsipper. Skillet mellom produsenter og brukere kan derfor føre til at regnskapsprodusentene blir selektive i den informasjon de velger å offentliggjøre, og på den måten redusere regnskapsbrukernes nytte av tilgjengelig informasjon.

Tematisk oversikt

Diskusjonen av regnskapet som informasjonsformidler vil ta utgangspunkt i hvordan selskapenes styrings- og kontrollorganer er utformet ("Corporate Governance") og internasjonale forskjeller i regnskapsregler og regnskapsprinsipper. Blant annet vil følgende temaer bli berørt:
teknikker for analyse av regnskaper
internasjonal regnskapsrapportering - likheter og forskjeller i formål og prinsipper i noen utvalge land
internasjonale forskjeller i selskapenes styrings- og kontrollorganer og i eierstrukturer
selskapers styrings- og kontrollorganer, herunder ansvars- og arbeidsdeling mellom eier, styret/-ene og ledelsen

Pensum

Monks,Robert A.G. and Nell Minow: *Corporate Governance, Blackwell Publishers, Basil Blackwell Ltd,* Cambridge, MA,USA, 1995.
Langli,J.C.: Foretaksøkonomi II (kompendium)

Dataverktøy

Dataverktøy blir ikke benyttet i dette kurset.

Gjennomføring

27 timer med forelesninger og casedrøftelser.

Eksamen

Det blir avholdt en felles fem-timers skriftlig eksamen i SIV 2101 Foretaksøkonomi 1 og SIV 2102 Foretaksøkonomi 2. Spørsmålene på eksamen vil referere seg til pensum og forelesningene i Foretaksøkonomi 1 og 2 (hver med vekt 40%) og bedriftsspillet i Foretaksøkonomi 1 (20%). Hjelpemidler tillatt på eksamen: kalkulator.
Eksamenskode: SIV 2110.01 5. skriftlig

Kursansvalig

John Christian Langli

SIV 3301
Offentlig økonomi

Emneområde: SIV 3300
Emneansvarlig: Terje Synnestvedt
Institutt: Økonomi
OFFENTLIG ØKONOMI

Emneområdet skal gi en innføring i - og en grunnleggende forståelse av - samfunnsøkonomiske forhold. I de mikroøkonomiske kursene legges det vekt på samspillet mellom aktører (bedrifter og husholdninger), som under ulike former for optimaliserende atferd og ved ulike markedsformer, får bestemt pris og kvantum i de forskjellige markedene. Det legges vekt på den offentlige sektor og konsekvenser av offentlige inngrep i private markeder.

Mål med kurset

Gi grunnlag for en dypere forståelse av allokeringen av samfunnets ressurser, velferdsmessige konsekvenser av ulike markedsformer og markeds-imperfeksjoner og behovet for offentlige inngrep i en markedsøkonomi, f.eks. ut fra miljøhensyn. En vil også ta opp spørsmål om rettferdighet og inntektsfordeling. En vil gi innsikt i konkrete problemstillinger og metoder, herunder nyttekostnadsanalyse.

Tematisk oversikt

Velferdsteori
Frikonkurransemodellens optimalitetsegenskaper
Markedssvikt
Offentlige inngrep
Skatter
Nyttekostnadsanalyse

Pensum

Grønn, E.: *Nyttekostnadsanalyse.* 2. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1991.
Varian, H.: *Intermediate Microeconomics.* 4th ed. New York: Norton 1996. Utvalgte kapitler. (Eldre utgave kan også brukes)
Førsund, F. og Strøm, S.: *Miljøøkonomi.* 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1996. Utvalgte kap.

Anbefalt litteratur

Bierman, H. S. og Fernandez, L.: *Game Theory with economic applications.* Reading, Mass. : Addison - Wesley, 1993: Ch 12 and ch 22.
E. Grønn og T. Synnestvedt: *Oppgaver i offentlig økonomi.* Oslo : Cappelen Akademiske Forlag 1997.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

27 timer forelesning over utvalgte emner.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Sydsæter, K. og Thalberg, B.: Matematisk formelsamling
Eksamenskode: SIV 3300.01

Kursansvarlig

Terje Synnestvedt

SIV 6401
Strategi 3
Strategisk ledelse

Emneområde: *SIV 6410*
Emneansvarlig: *Tor Jarl Trondsen*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
STRATEGI

Emneområdet skal gi en bred innføring og en grunnleggende insikt i fagområdet strategi. Spesiell vekt legges på den strategiske analyse av foretaket og foretakets omgivelser, strategisk beslutningstaking samt strategiske prosesser. Studentene vil gjøres kjent med teknikker, verktøy og datakilder for den strategiske analysen.

Mål for kurset

Dette er et kurs som skal gi kunnskap om lederens rolle i formulering og implementering av konkurransestrategier. Det fokuserer på identifisering, fornying og vedlikehold av langsiktige strategier. Kurset tar sikte på å utvikle kompetanse i problemidentifikasjon, analyse og løsningsforslag. Samtidig gir kurset et innblikk i kompleksiteten i en strategisk leders arbeid.

Ved fullført kurs skal studentene forhåpentligvis ha oppnådd følgende:
1. Forstå lederens synsvinkel for å se bedriften som en enhet.
2. Forstå administrerende direktørs rolle i strategiprosessen; nivåer og komponenter av strategi, strategisk analyse og organisasjonsutvikling
3. Integrering av kunnskap fra andre fagområder
4. Trening i strategisk tenking, utvikling av strategier og evne til å presentere disse på en strukturert og lettfattelig måte

Tematisk oversikt

Lederens rolle i
- strategisprosessen
- forandringsprosessene
- strategigjennomføring

Kulturelle problemer i fusjoner og samarbeid
Teknologi strategier
Konsernstrategier

Pensum

Bowman, C.: *The Essence of Strategic Management.* Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall 1990
Mintzberg, H., Quinn, J.B. and Sumantra, G.: *The Strategy Process.* European Edition. New York : Prentice Hall 1995.

Anbefalt litteratur

Porter, M.E.: *Konkurransestrategi.* Oslo : Tano 1987

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring

Kurset er på 27 timer og hver sesjon vil ofte bestå av tre deler:
1. En forelesning
2. En gjesteforeleser fra næringslivet
3. Case arbeid

Eksamen

Karakteren vil bli basert på følgende:

1. Gruppeinnlevering av en kort analyse og anbefaling for fire cases som gjennomgås i kurset.
2. En prosjektoppgave på gruppebasis (grupper på inntil 3 studenter) som skal innleveres ved slutten av kurset

Eksamenskode:	**SIV 6410.01**	**Cases**	**(48%)**
	SIV 6410.02	**Prosjektoppgave**	**(52%)**

Kontinuasjon

Ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kursansvarlig

Tor Jarl Trondsen

Kapittel 3

Siviløkonomstudiet 2. avdeling • Spesialisering og obligatorisk Side

Generelt om spesialisering 92
Obligatorisk 4. klasse kurs: GRA 5995 Bedrift og samfunn i historisk perspektiv 93
Diplomoppgave og forprosjekt 94

Alle retningene: 96

BEDRIFTSUTVIKLING m/diplomseminar **98**

Vår 3. klasse:
GRA 3101 SMB og entrepenørskap (OBL) 101
Høst:
GRA 3131 Vitalisering av næringsvirksomhet (OBL) 102
GRA 3132 Ideutvikling 103
GRA 3103 Næringsutvikling 104
Vinter:
GRA 3102 Internasjonalisering av SMB 105
GRA 3135 Konsulentvirksomhet 107
GRA 3136 Start av egen virksomhet 108
Vår:
GRA 3105 Ledelse av voksende SMB (OBL) 109

FINANS m/diplomseminar **110**

Vår 3. klasse:
GRA 1101 Financial Theory (OBL) 113
GRA 1131 Financial Statement Analysis 114
Høst:
GRA 1132 Investment Theory 115
GRA 1134 Multinational Financial Management 116
GRA 1136 Economic Theory 117
Vinter:
GRA 1102 Applied Financial Theory (OBL.) 118
GRA 1133 Financial Contracting and Risk Mgmt. 119
Vår:
GRA 1103 Case Course in Finance (OBL) 120

INFORMASJONSLEDELSE m/diplomseminar **121**

Vår 3. klasse:
GRA 2337 Business Process Re-engineering (OBL.). 124
Høst:
GRA 2330 Ledelse av IS-innovasjoner (OBL.) 125
GRA 2341 Strategi og IT (OBL) 126
GRA 2204 Ledelse av beslutningsadferd i org.. 163
Vinter:
GRA 2302 Organisasjoner i nettverk 127
GRA 2329 Strategi for en digital verden 129
GRA 2334 Ledelsesinformasjonssystemer 131
Vår:
GRA 2342 IT-støttet økonomistyring 132

INTERNASJONAL BEDRIFTSLEDELSE m/diplomseminar **133**

Vår 3. klasse:
GRA 5102 International Management Operations (OBL.). 136
Høst:
GRA 5103 International Marketing Research (OBL.). 137

GRA 5140 International Business: Issues and Theories 138
Vinter:
GRA 5105 International Financial Management (OBL.) 139
GRA 5130 International Negotiations 140
GRA 5137 Servicing International Markets 141
GRA 5904 International Business Ethics 142
Vår:
GRA 5138 International Human Resource Management 143
GRA 4131 International Business Development 158

LOGISTIKK m/diplomseminar **144**
Vår 3. klasse:
GRA 2301 Strategisk logistikk (OBL) 147
Høst:
GRA 2332 Transport og distribusjonsplanlegging (OBL). 148
GRA 4134 Ledelse av markedsføringskanaler 155
GRA 2130 Prosjektledelse 207
Vinter:
GRA 2331 Innkjøp og materialforsyning (OBL.) 149
GRA 2302 Organisasjoner i nettverk 127
GRA 4130 Markedsføring på bedriftsmarkedet 156
GRA 5137 Servicing International Markets 141
Vår:
GRA 2350 Miljøledelse og logistikk 150
GRA 4131 International Business Development 158

MARKEDSFØRING m/diplomseminar **151**
Vår 3. klasse:
GRA 4101 Markedsanalyse (OBL.) 153
Høst:
GRA 4102 Kjøpsatferd (OBL.) 154
GRA 4134 Ledelse av markedsføringskanaler 155
Vinter:
GRA 4130 Markedsføring på bedriftsmarkedet (OBL.) 156
GRA 4132 Marketing Communications 157
Vår:
GRA 4131 International Business Development 158
GRA 4140 Caseseminar i markedsføring 159

ORGANISASJONSPSYKOLOGI m/diplomseminar **160**
Vår 3. klasse:
GRA 2203 Psykologiske målinger i individ,gruppe og org.(OBL.) 162
Høst:
GRA 2204 Ledelse av beslutnignsadferd i organisasjoner (OBL.) 163
GRA 2225 Personlighet, rekruttering og utvalg 164
Vinter:
GRA 2205 Samspill og ledelse (OBL) 165
GRA 2236 Lærings-og enddringsprosesser i organisasjoner 166
GRA 2238 Tenkende org.,kognitive modeller i strategi og org. 167
Vår:
GRA 2230 Økonomisk psykologi 168

REGNSKAP, SKATTEPLANLEGGING OG ØKONOMISTYRING m/diplomseminar **169**
Vår 3. klasse:
GRA 1502 Accounting Theory (OBL.) 172
GRA 1131 Financial Statement Analysis 114

Høst:
GRA 1501 Selskapsplanlegging og-beskatning (OBL.) 173
GRA 1540 Regnskapsinformasjons systemer 174
GRA 1545 Cost and Performance Control Design 176
GRA 1546 Design and Implementation of Internal Reporting Systems 177
Vinter:
GRA 1544 Accounting for Management Control (OBL) 179
GRA 1530 Avgiftsrett og eiendomsskatt 180
GRA 1531 Videreg. næringsbeskatning,omorg. og generasjonsskifte 181
GRA 1534 Konsernregnskap og foretaksintegrasjon 183
Vår:
GRA 1532 Internasjonal skatteplanlegging 184
GRA 1542 Videreg. norske og internasjonale regnsk.prinsipper 185

SAMFUNNSØKONOMI m/diplomseminar **186**
Vår 3. klasse:
GRA 1333 International Money (OBL.) 189
Høst:
GRA 1330 Applied Macroeconomics 190
GRA 1335 Economics II 191
GRA 1336 The Theory of Enviromental Economics 192
GRA 1339 Contemporary Issues in Economic Theory 193
Vinter:
GRA 1301 Economics of Information (OBL) 194
GRA 1302 Business Cycle Theory (OBL.) 195
GRA 1303 Industrial Organization (OBL.) 196
Vår:
GRA 1334 International Economics 197
GRA 1337 Economics of Banking 198

SHIPPING MANAGEMENT m/diplomseminar **200**
Vår 3. klasse:
GRA 4301 Skipsfart 1 (OBL) 202
Høst:
GRA 4302 Skipsfart 2 (OBL.) 203
GRA 2130 Prosjektledelse 207
Vinter:
GRA 4303 Skipsfart 3 (OBL.) 204
GRA 5130 International Negotiations 140
GRA 5911 Petroleumsøkonomi og-administrasjon 209
Vår:
GRA 1334 International Economics 197
GRA 2301 Strategisk logistikk (fra våren 3. klasse) 147
GRA 5102 International Management Operations (fra våren 3.klasse) 136

FRITTSTÅENDE SUPPLERINGSKURS m/diplomseminar **205**
Høst:
GRA 5907 Asia studier 206
GRA 2130 Prosjektledelse 207
Vinter:
GRA 5910 Le francais de la gestion des affaires internationales 208
GRA 5911 Petroleumsøkonomi og -administrasjon 209
Vår:
GRA 5903 Mündliche Geschäftssprache 211
GRA 5912 Det nye Europa: Eu's politikk og institusjoner 212

Generelt om spesialisering

Som du vil se, har vi også tatt med det obligatoriske kurset for 4. klasse i dette kapittelet. Vi har valgt å plassere dette først, foran spesialiseringsretningene.

Spesialiseringsdelen

Dette kapittelet inneholder alle kurs på hver retning gjennom alle de fire terminene. For å kunne få dette til, må faglig stab ha muligheten til å kunne endre pensum på vinter- og vårkursene. Dette fordi det kan komme til nye bøker som er bedre enn de eksisterende. Slik endring vil bli bekjentgjort ved oppslag i god tid før angjeldende termin starter. Dette gjelder vinter- og vårkurs.

Valg av spesialiseringsretning og tilhørende kurs skjer vinteren i 3. klasse. (oppslag om eksakt dato slås opp på tavlen.) Studentene kan velge blant 10 forskjellige retninger:

1. Bedriftsutvikling
2. Finans
3. Informasjonsledelse
4. Internasjonal bedriftsledel
5. Logistikk
6. Markedsføring
7. Organisasjonspsykologi
8. Regnskap, skatteplanlegging og økonomistyring
9. Samfunnsøkonomi
10. Shipping Management

Vi ønsker å gjøre spesielt oppmerksomme på:

- Dette kapittelet gjelder for de som begynte med spesialisering våren 1997. Kullet som starter spesialisering våren 1998 må gjøre sitt valg av spesialiseringsretning og kurs ut fra denne boken selv om det vil komme en ny bok i august 1998 , og at det da er den nye bok som i realiteten gjelder. I 1997 ble det delt ut en «spesialiseringsblekke», hvor retningene og kurs for fire terminer fremkommer, og det vil også skje i januar 1998
- Alle GRA-kurs er 1,5 poeng som tilsvarer 2 «ordinære» vekttall.
- Antall deltagere pr. kurs er normalt begrenset oppad til 80 studenter hvis ikke annet er oppgitt i kursbeskrivelsen. Det er et minimumskrav til deltagelse pr. kurs på 20 studenter med unntak av de retningene som eventuelt går med færre deltagere.

Siviløkonomstudiets spesialiseringsdel er funksjonsorientert i motsetning til studiets obligatoriske del, som gir studentene generelle kunnskaper innen fagområdene. Med funksjonsorientering menes at undervisningens innhold og form er tilrettelagt med sikte på å forberede studentene til oppgaver innen bestemte bedriftsøkonomiske funksjoner (unntaket er Internasjonal bedriftsledelse og Organisasjonspsykologi).

Hver enkelt spesialiseringsretning består av en obligatorisk del og en valgfri del. Studentene skal som et minstekrav gjennomføre fem kurs innen den valgte retningen samt ett kurs som velges enten fra retningen eller fra annen retning eller fra de frittstående suppleringskursene.

Dersom studentene ønsker å avlegge eksamen i kurs som går utover de nødvendige seks kurs, gis det anledning til det. Disse kursene regnes som ekstra kurs, og studentene kan velge om disse kursene skal inngå i hovedkarakteren når vitnemål utstedes. Det obligatoriske kurset GRA 5990 utgjør det 7. kurs i 2. avdeling.

Videre gjøres studentene oppmerksomme på at det er mulig med omvalg av kurs. For høstterminen: Senest innen første undervisningsuke i høstterminen, og for vinter- og vårterminen senest innen første undervisningsuke i VINTER terminen. Disse omvalgene forutsetter at det er plasser ledige på kurset. Når det gjelder omvalg av retning er denne fristen 1. april i 3. klasse. Når det gjelder retninger hvor det er overbooking, vil fristen for omvalg bekjentgjøres ved oppslag.

Skjemaer for omvalg fås i sekretariatet.

Obligatorisk 4. klassekurs

GRA 5995
Bedrift og samfunn i historisk perspektiv
Business and Society in Historical Perspective

Dette kurset er obligatorisk for alle studenter i alle retninger.

Mål med kurset
Kurset tar sikte på å utvikle studentenes evne til å se økonomisk aktivitet i en bredere sammenheng. Det blir lagt vekt på å introdusere studentene for nye teorier om utviklingen av ulike moderne samfunnssystemer, og spørsmålet om hvordan man kan forstå dagens økonomiske systemer på bakgrunn av en historisk utvikling vil stå sentralt. Det er også et mål å introdusere en historisk tenkemåte som en del av det kunnskapsgrunnlaget som en siviløkonom vil kunne gjøre bruk av i sitt yrkesliv.

Tematisk oversikt
Teorier om økonomisk vekst og samfunnsmessig endring.
Historie som innfallsvinkel til forståelse av moderne business.
Faser i utviklingen av det moderne samfunn
Variasjoner mellom økonomiske systemer
Industriell omstilling i ulike perioder
Management teorier i historisk belysning
Økonomer som samfunns- og bedriftsledere

Pensum
Amdam, R. P., Knutsen, S. og Thue, L.: *Bedrift og samfunn,* Bergen: Fagbokforlaget 1997
Lazonick, W.: *Business Organization and the Myth of the Market Economy* Cambridge: Cambridge University Press 1991. Utdrag.
Sejersted, F.: *Demokratisk kapitalisme* Oslo: Universitetsforlaget 1993. Utdrag.
Artikler utdelt i forelesningene

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen. Eksemensoppgaven vil være knyttet til temaer som blir behandlet i forelesningene. Ingen hjelpemidler tillatt
Eksamenskode: GRA 5995.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Rolv Petter Amdam og Knut Sogner

Diplomoppgave og forprosjekt

Studentene skal i løpet av sitt 4. år skrive et forprosjekt og en diplomoppgave. Oppgaven utføres av to til tre studenter som samarbeider om oppgaven.

Forprosjekt

Fra og med studieåret 1996/97 er det innført et obligatorisk forprosjekt som del av diplomoppgaven.

Forprosjektet skal utarbeides etter følgende disposisjon:

1. Innledning
2. Problemformulering
3. Teorifundament
4. Forskningsmodell
5. Skisse til metode.

Omfanget på forprosjektet skal normalt ikke overskride 20 maskinskrevne A4-sider.
Forprosjektet skal leveres i 2 eksemplarer.

Frist for innlevering er innenfor perioden 15. oktober til 20. desember, men varierer melllom de ulike spesialiseringsretningene. Studentene må forholde seg til den fristen som gjelder for sin retning. For grupper hvor minst ett av medlemmene er på utveksling, er innleveringsfristen 15. januar i 4. år for hele gruppen.

Forprosjektet gis en tallkarakter som teller 20% av den endelige sensuren for diplomoppgaven. Det gis ikke adgang til forbedring av bestått forprosjekt. Dersom forprosjektet ikke bestås, gis det etter nærmere avtale med veileder anledning til å omarbeide oppgaven for fornyet sensur innen 15. mars i studiets 4. år. Dersom forprosjektet også etter fornyet sensur fremdeles ikke er bestått, vil samlet diplomoppgavearbeid bli sensurert uten forprosjektrapport, men slik at endelig karakter blir trukket med tre tiendels karakterpoeng (3/10).

Formålet med diplomoppgaven

Diplomoppgavens tema hentes fra et selvvalgt problemområde, som oftest innenfor studentens spesialiseringsretning.

Diplomarbeidet skal i tillegg til å vise om studenten har evne til å anvende tilegnet kunnskap, også være en læringsprosess. Arbeidet tar sikte på å gi studentene kunnskaper og ferdigheter i utredningsmetodikk. Studentene skal kunne bearbeide et bredt formulert problem, og kunne legge frem og gjennomføre en utredning som – innen gitte tids- og ressursrammer – så godt som mulig bidrar til problemets løsning eller gir et godt beslutningsgrunnlag.

Tema for oppgaven

Når det gjelder tema for oppgaven og hvordan man skal komme igang, henvises det til diplomseminaret som gjennomføres for hver retning. Seminarene vil starte på vårparten i 3. klasse for at studentene hurtigst mulig skal komme igang med diplomoppgaven. Vi gjør oppmerksom på at diplomseminaret er obligatorisk og vil fungere som en del av veiledningsopplegget for studentene.

Studenter har plikt til selv å finne problemområder som er egnet til diplomoppgaver. Forslag skrives på eget skjema (se 2. avsnitt under «veiledning»), og veileder godkjenner tema.

I tillegg vil den nyopprettede Idèbørsen presentere oppgaveforslag som kommer fra utenforstående interessenter som firmaer og forvaltning. Idèbørsen finnes på kontor 22-37 og her vil alle innkomne oppgaveforslag være tilgjengelig på eget stativ utenfor dette kontoret.

Veiledning

Alle studenter får tildelt en (eller flere) veiledere for diplomoppgaven. Dette skjer ved at man fyller ut et definisjonsskjema (fås i Sekretariatet). På dette skjema gir man en grov disposisjon til oppgaven man har tenkt å skrive og evt. navn på ønsket veileder (om man har noe spesielt ønske). Skjemaet leveres i Sekretariatet som formidler dette videre til instituttene. Instituttene vil da prøve å finne en veileder for studentene.

Om man er usikker på om tema man har valgt er godt, eller man ønsker fortgang i prosessen, kan man selv ta kontakt med den person man kan tenke seg å ha som veileder. (Denne praksisen varierer imidlertid fra institutt til institutt). Som regel vil veileder være en person i BIs stab, men det kan også være personer utenfor staben, f. eks. ved oppdrag.

Det er viktig at studentene definerer problemområdet innenfor den spesialisering de har valgt. Instituttene har ikke plikt til å finne veileder for studenter med andre spesialiseringer enn de som hører til instituttet.

I de tilfeller man er misfornøyd med en veileder, kan man be om å få oppnevnt en ny veileder. Staben har i tillegg anledning til å nekte å veilede oppgaver eller studenter.

Når det gjelder veiledning generelt, har studentene krav på 5 timer veiledning i løpet av arbeidet med diplomoppgaven.

Størrelse på arbeidsgrupper

Diplomarbeidet utføres som regel av to eller tre studenter som tilsammen utgjør en arbeidsgruppe. Unntaksvis kan en diplomoppgave etter søknad utføres av en student. Begrunnet søknad sendes Høyskolekontoret sammen med definisjonsskjemaet.

Formelle krav til diplomoppgaven

Format og layout

Diplomoppgaven skal trykkes i A4 format. Oppgaven skal være maskinskrevet. Det finnes ingen faste normer for linjeavstand og marger. Er man i tvil om hva som egner seg, kan man benytte de retningslinjer som finnes for årsoppgaver og prosjektarbeider. Oppgaven skal innleveres fast innbundet med omslag i stiv kartong (f.eks. som BIs kompendier).

Antall eksemplarer

Diplomoppgaven skal i ferdig stand leveres i 6 – seks – eksemplarer til Sekretariatet.

Omslaget skal inneholde følgende opplysninger:

1. Diplomoppgave ved Handelshøyskolen BI. (Det er i denne forbindelse ikke lov å benytte BIs logo).
2. Tidspunkt for innlevering (måned og år).
3. Tittel.
4. Registreringsnummer og navn.

Tittelen bør gjennomtenkes nøye. Alt for mange oppgaver har titler som:

1. ikke er dekkende for hva som er behandlet
2. er for omstendelige

Det er hensiktsmessig å benytte en todelt tittel:

1. hovedområdet, og
2. forklarende undertittel

NB! Hvis oppgaven er konfidensiell, skal dette tydelig fremgå på omslaget.
(Se også punktet om Innlevering på neste side).

Sammendrag

Like etter omslaget på de innleverte oppgaver, dvs. før forord, innholdsfortegnelse etc., skal det finnes et sammendrag av oppgaven. Sammendraget må ikke overskride to A4 sider og skal inneholde følgende opplysninger:

1. Studenten(e)s navn, kontaktadresse og eventuelt telefon.
2. Årskull (f.eks. 1990–94)
3. Innleveringsmåned og -år.
4. Hvis oppgaven er konfidensiell, skal dette påføres, samt til hvilket tidspunkt den er konfidensiell.
5. Fagområde (f.eks. markedsføring, logistikk etc.)
6. Sammendrag av oppgaven, f.eks. ved hjelp av:
   - problemdefinisjon
   - kort om datainnsamling
   - analysen

- konklusjonene
- sentrale litteraturhenvisninger
- hvem som har vært veileder

Innholdsfortegnelse og forord
Diplomoppgaven skal ha en innholdsfortegnelse. Denne bør settes opp slik at den gir en klar oversikt over oppgavens disposisjon og innhold. Mange foretrekker å lage en egen oversikt for å henvise til tabeller og figurer i teksten.

I forordet til oppgaven kan det skrives en kort selvkritikk av arbeidet som er gjennomført. Man kan kommentere både svake og sterke sider ved oppgaven, og også forklare årsaken til avvik fra den opprinnelige disposisjon. Husk at oppgaven må godkjennes på nytt dersom avvikene er vesentlige.

Litteraturfortegnelse
Diplomoppgaven skal inneholde en litteraturoversikt som plasseres bakerst i besvarelsen. Det finnes flere måter å redigere litteraturlisten på. Kjente eksempler vil man finne i pensumlitteratur. Litteraturhenvisningen må inneholde:

1. Etternavn og initialer for fornavn til forfatteren(e).
2. Full tittel på boken, tidsskriftet og/eller artikkelen.
3. Forlag og utgivelsessted.
4. Tidspunkt for utgivelsen.

Henvisning i teksten kan skje på flere måter. Imidlertid skal henvisningen alltid komme i tilknytning til referanser og ikke samles til slutt i ett avsnitt. Litteraturhenvisningene anses som en viktig detalj og bør derfor være så klare og presise som mulig.

Innlevering

Tidsfrister
Diplomoppgaven skal innleveres senest 1. september etter 4. klasse. Denne fristen gjelder f.o.m. avgangskullet 1998. For tidligere avgangskull er det ikke fastsatt en absolutt frist, men det anbefales at man forholder seg til den samme fristen.

Leveringssted
Besvarelsen skal leveres eller sendes rekommandert til BIs sekretariat, P.b. 580, 1301 Sandvika.

Registrering
Levering av det nødvendige antall eksemplarer registreres på Sekretariatet. Registrering blir ikke foretatt før alle formelle krav er overholdt (antall, innbinding, omslag, sammendrag etc.). Studenten skal ha kvittering for levert oppgave.

Oppbevaring
Etter sensur oppbevares fire eksemplarer av diplomoppgavene på Biblioteket. To eksemplarer beholdes av sensorene. Konfidensielle oppgaver oppbevares nedlåst. Eksemplarer av spesielt gode oppgaver sendes biblioteket ved Norges Handelshøyskole.

Disposisjonsrett
BI forbeholder seg retten til uten vederlag å benytte hele eller deler av besvarelsene i undervisningen. Besvarelsene vil også kunne bli benyttet i utdannings- og forskningsarbeid som er igangsatt av BIs stab og som diplomoppgavene er en del av. Studentene har utover dette full disposisjonsrett. Dette betyr at de har opphavs- og utnyttelsesretten til den innleverte besvarelse. BIs øvrige studenter skal ha anledning til å låne besvarelsene på Biblioteket.

Konfidensiell behandling
Skolen ser helst at diplomoppgavene holdes offentlig tilgjengelige gjennom BIs bibliotek, slik at andre studenter i sine arbeider kan dra nytte av diplomoppgaver som er skrevet tidligere. Oppgaver kan imidlertid etter søknad til Høyskolekontoret gjøres konfidensielle i ett år. Søknaden skal inneholde begrunnelse for hvorfor oppgaven ønskes konfidensielt behandlet. Dersom studentene ikke har søkt eller fått godkjent en slik søknad før sensurering, vil oppgaven straks etter sensur bli offentlig tilgjengelig.

Bedømmelse og sensur

Oppgaven skal bedømmes av to personer. Disse sensorene oppnevnes av instituttet. Et registreringsskjema for innlevering av diplomoppgave må fylles ut og innleveres i god tid før oppgaven leveres (1 mnd.). Skjemaet fås på Sekretariatet og skal fylles ut med studentens navn og registreringsnummer, oppgavens tittel og veileders navn.

Ved omsensur av diplomoppgaver følger man de samme regler som gjelder for andre eksamensoppgaver. Dette betyr at man får oppnevnt to nye sensorer, om man etter en sensurbegrunnelse velger å klage på sensuren.

Kontinuasjon

Dersom diplomarbeidet ikke godkjennes, og man velger å omarbeide den gamle oppgaven i stedet for å skrive en ny, skal en evt. omarbeidelse skje i henhold til veileders anvisninger, og ny sluttrapport innleveres. Ovennevnte innleveringsfrister gjelder også for omarbeidede oppgaver. Omarbeidede oppgaver gis ikke bedre karakter enn 4.00. Hvis man oppnår et bestått resultat på diplomoppgaven, gis det ikke anledning til å skrive en ny diplomoppgave.

Utmerkelser for fremragende diplomoppgave

Diplomoppgaven er kronen på verket i siviløkonomutdanningen. Det er studentenes første reelle mulighet til å anvende sine kunnskaper og evner på en betydningsfull måte utenfor undervisningsinstitusjonen. For å stimulere til høy kvalitet tildeles det årlig en utmerkelse for spesielt gode diplomoppgaver. Tildelingen finner sted hver høst, fortrinnsvis i november.

Finn Øiens pris

I den økonomisk-administrative fagtradisjon ligger det store utfordringer i å bygge kvantitative modeller til bruk i økonomisk styring, som beslutningsstøtte, eller for å øke innsikt og forståelse. I dag er utfordringene større enn noensinne på grunn av de muligheter datateknologien gir. Finn Øiens pris for beste diplomoppgave i kvantitative metoder tildeles forfatterne av den beste diplomoppgave på dette området.
Prisen er på kr 10 000,- totalt.

En komité bestående av Finn Øien, et medlem fra BI og et eksternt medlem valgt i samråd med de ovennevnte, bestemmer hvilken oppgave som skal tildeles prisen.

BI nominerer de diplomoppgaver som skal underkastes komiteens bedømmelse. Alle diplomoppgaver innlevert innen 1. mai kan komme i betraktning. Senere innleverte oppgaver vil komme i betraktning til prisen som utdeles året etter.

Bedriftsutvikling

Development of Small and Medium Enterprises
Samlet oversikt

Retningsansvarlig: *Tor Jarl Trondsen*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
Antall plasser i retningen: *60*

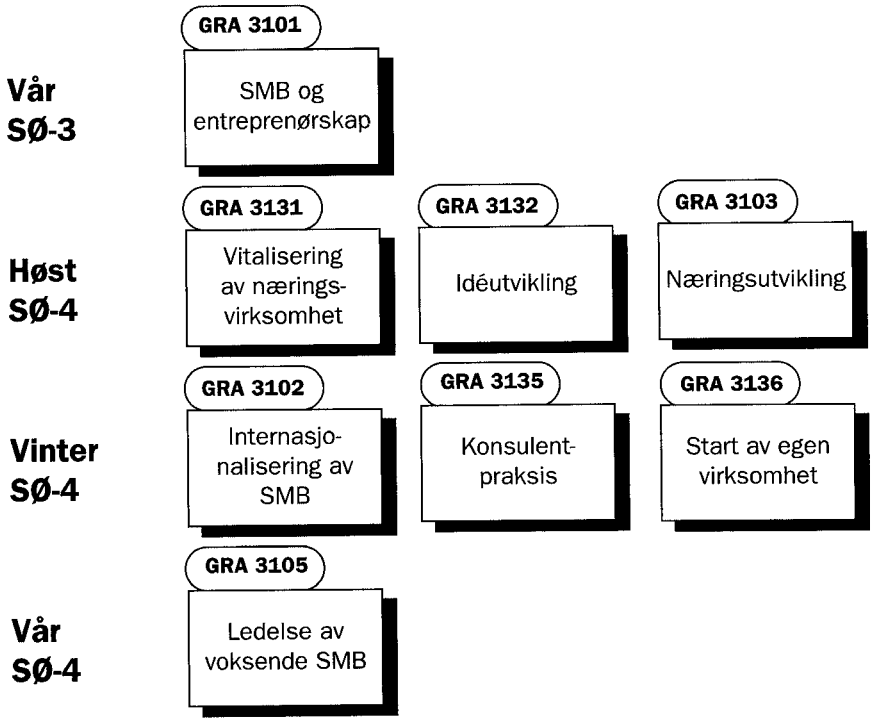

Obligatoriske kurs: GRA 3101, GRA 3104 og GRA 3131

Retningsbeskrivelse

På grunn av det store antallet små og mellomstore bedrifter (SMB) i Norge er det trolig at mange siviløkonomer vil komme til å arbeide i denne sektoren. I større bedrifter er det økende interesse for personer med "entreprenørånd" som kan bidra med intern nyskaping.

Spesialiseringsretningen Bedriftsutvikling tar sikte på forståelse av SMB sektorens betydning, integrering av funksjonelle kunnskaper studentene har fått tidligere i studiet og en prosjektorientert arbeidsform i nært samarbeid med næringslivet.

Kursene er derfor i stor grad laget for å gi studentene ansvar for egen læring gjennom forelesninger og diskusjoner omkring sentrale emner i hvert kurs, gjesteforele|sere fra næringslivet og prosjektarbeid. Målet er å skape almenpraktikere som er handlingsdyktige i fremtidig arbeidssituasjon.

Obligatoriske kurs er: GRA 3101 Utvikling av SMB
GRA 3104 Ledelse av voksende småbedrifter
GRA 3131 Vitalisering av næringsvirksomhet

Studentene må velge 2 av de valgfrie kursene. Dessuten skal velges et suppleringskurs fritt innen alle studieretningene, inklusive Bedriftsutvikling.

Diplomseminar i Bedriftsutvikling

Fagansvarlig: Arild Hervik og Olav R. Spilling

Diplomseminaret skal hjelpe studentene til å komme i gang med i gjennomføre diplomoppgavearbeidet på en målrettet måte. Seminaret er obligatorisk.

Seminaret inkluderer:

- Presentasjon av forslag til diplomoppgaver
- Veiledning i valg og utforming av oppgave
- Gjennomgang av faser i diplomarbeidet, case-presentasjon
- Arbeid med teori og metode
- Presentasjon og diskusjon av studentenes pågående arbeid

Seminaret omfatter en obligatorisk innlevering av et forprosjekt som blir gitt karakter og som teller 20 % av diplomoppgaven.

Det gis individuell veiledning for de enkelte grupper vedrørende arbeidet med diplomoppgaven.

Seminaret starter i vårsemesteret. Første seminar kunngjøres ved oppslag.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15. oktober.

GRA 3101
SMB og Entreprenørskap
Small Business and Entrepreneurship

Mål for kurset
Målet med kurset er å gi en oversikt over små og mellomstore bedrifter (SMB), hvilken betydning de har i økonomien, hvilke utviklingstendenser det er blant disse bedriftene, hva som særpreger dem, og forhold i samfunnet som har betydning for hvordan de utvikles.

Tematisk oversikt
Hva er SMB, omfang og betydning av SMB, særpreg ved SMB, argumentasjon rundt SMB
Entreprenørskap: Hva er entreprenørskap, hvem blir entreprenør, entreprenørielle prosesser, kvinner som entreprenører, omfanget av nyetableringer
Utvikling og vekst i SMB: Organisering av SMB, vekst, omfanget av vekst i SMB, faktorer som påvirker vekst, barrierer mot vekst
Miljø for entreprenørskap, faktorer som påvirker entreprenørskap
Familiebedrifter: Organisering, kompetanse, generasjonsskifte
Finansiering av SMB
Innovasjon i SMB, SMBs betydning i nasjonale og regionale innovasjonssystemer
Nettverk og nettverksbasert organisering av SMB
Internasjonalisering av SMB

Pensum
Spilling, O.R. (red): *Perspektiver på næringsutvikling.* Bergen : Fagbokforlaget 1996. (Handelshøyskolen BIs årbok; 1997)
Spilling, O.R. (red): SMB 97. *Fakta om små og mellomstore bedrifter i Norge.* Bergen : Fagbokforlaget 1997
Utvalgte artikler som deles ut i forelesningene.
NB: Endringer kan forekomme ved gjennomføringen i 1998.

Gjennomføring
30 timer forelesning og gruppearbeid.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler tillatt.
Eksamenskode: GRA 3101.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Olav R. Spilling.

GRA 3131
Vitalisering av næringsvirksomhet
Business Revitalization

Mål med kurset
Hensikten med kurset er å lære operative fremgangsmåter for å utvikle verdiskapende virksomhet og identifisere kritiske innsatsområder i en konkret mindre eller middelstor bedrift.Metodene er anvendelige til å «skape nytt liv» i eksisterende virksomheter.. Undervisningen baserer seg til dels på problembasert læring. Kurset fungerer som en introduksjon til kurset GRA 3135 "Konsulentpraksis".

Tematisk oversikt
Målrettet markedsorientering
Utvikling av vinnerkultur
Resultatrettet styring
Registrering av konkurranseparametre
Produkt som sammensatt begrep
Kan tilsynelatende ulemper vendes til fordeler?
Utvikling av vedvarende konkurransefordeler
Kvalitetssikring og Profilering. Kun den beste vinner.
Premisser for og valg av Strategi
Operative styringsdata kontra regnskapsdata
Hvordan bevare overblikk og styringsmuligheter?
Kapitalrasjonalisering og kostnadsrasjonalisering
Resultatforbedringsanalyse og ressursbruk
Oppfølging, ressursutvikling og strategitilpassing

Pensum
Kubr, M. (ed.): *Management Consulting: a guide to the profession.* 3rd rev. ed. Geneva: International Labour Office 1996.

Dataverktøy
Kan benyttes til å sette opp verdiskapningspotensiale i produkt/markedssegmenter.
Gjennomføring
Fem ganger av seks timer totalt 30 timer undervisning, feltundersøkelser, gruppearbeid og studentpresentasjoner.

Eksamen
Fagoppgave (Bedriftsanalyse, tilbud til bedrift om konsulentinnsats.)
Eksamenskode: GRA 3131.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Niels Jørgen Andersen.

GRA 3132
Idéutvikling
Creative Development

Mål med kurset
Kurset har som mål å gi deltakerne kompetanse i å tilrettelegge for og delta i ideutviklingsprosesser. Det vil bli lagt vekt på innføring og trening i praktiske metoder og teknikker for utvikling og bearbeiding av ideér, samt bevisstgjøring av kritiske betingelser for ideutvikling og bearbeiding i organisasjoner.

I tillegg til å gi nødvendig faglig kunnskap og innsikt, legger kurset vekt på å utvikle deltakernes praktiske ferdigheter.

Tematisk oversikt

Metode og teknikker for Kreativ problemløsing
Kreativitet i grupper
Prosesslederrollen
Tilretteleggelsesferdigheter
Betingelser for ideutvikling og -bearbeiding i organisasjoner

Pensum
Forsth, L. R.: *Praktisk nytenking*. Oslo: Aquarius Forlag 1991.
Kaltenborn, O. (red.): Artikkelsamling: *Idéutvikling*. Sandvika: Handelshøyskolen BI 1997.

Dataverktøy
Benyttes ikke.

Gjennomføring
30 timer fordelt på fem samlinger. Det forutsettes aktiv klasseromsdeltakelse.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler tillatt.
Eksamenskode: GRA 3132.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
L.R. Forsth
NB! Begrenset deltakelse. (Kun for studenter på spesialiseringsretning Bedriftsutvikling.)

GRA 3103
Næringsutvikling
Economic Development

Mål med kurset
Med næringsutvikling forstås innsats utenfor bedriftene for å tilrettelegge for etablering og utvikling av bedrifter. De store omstillinger som foregår i næringslivet peker mot økt betydning av næringsutviklingsarbeidet og mot forsterket samspill mellom bedriftene og utviklingsinstansene. Kurset vil gi en innføring i hvordan slikt arbeid utføres på ulike nivåer innen det offentlige og i private organisasjoner for næringsutvikling. Studentene skal få innsikt i hvordan slikt arbeid organiseres og styres, og hvilke arbeidsformer som nyttes.

Tematisk oversikt
Aktuelle utfordringer i norsk næringsutvikling
Historisk utvikling
Næringspolitikk
Næringsutvikling på nasjonalt nivå
Næringsutvikling på fylkesnivå
Næringsutvikling på kommunenivå
Næringsutvikling i privat sektor

Pensum
Reve, T., Lensberg, T., og Grønhaug, K: *Et konkurransedyktig Norge*. Oslo: Tano 1992.
NOU 1996:23. *Konkurranse, kompetanse og miljø.* Næringspolitiske hovedstrategier.
NOU 1996:17. *I Norge - for tiden?* Konsekvenser av økt internasjonalisering for en liten åpen økonomi.
Hand-outs som deles ut i forelesningene.

Dataverktøy
Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger og casepresentasjoner.
Gjesteforelesere

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Ingen hjelpemidler.
Eksamenskode: GRA 3103.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Arild Hervik.

GRA 3102
Internasjonalisering av SMB
Internalization of SME

Mål med kurset
Også mindre bedrifter vil i økende grad måtte forholde seg til internasjonal konkurranse. Kurset gir en innføring i forhold som påvirker særlig SMBs muligheter for å lykkes i denne konkurransen.

Tematisk oversikt
Sesjon 1: Det norske perspektivet og produkt-/markedsbeslutninger
Valg av produkt
Tilpasning av produkt
Analyse og valg av marked

Sesjon 2: Eksport og lisensiering
Direkte eksport
Indirekte eksport
Typologi
Lønnsomhetsanalyse
Beskyttelse
Forhandling og avtaleformulering
Globale aspekter

Sesjon 3: Internasjonaliseringsstrategi
Risikoanalyse
Lønnsomhetsanalyse
Typologi
Forhandlinger
Sammenlignende analyse
Tommelregler
Globale aspekter

Sesjon 4: Markedsplanen og globalisering
Segmentering
Prissetting
Promotion/Reklame
Strategi i det globale foretak
Globale aspekter

Sesjon 5: Kulturinnvirkning på internasjonalisering
Krysskulturell kommunikasjon
Krysskulturell forhandlingsteknikk
Kulturforståelse
Globale aspekter

Pensum
Luostarinen, R. and Welch, L.: *International Business Operations.* Helsinki : The Authors 1990.
Yip, G.: *Global Strategy.* (Oversatt og bearbeidet av G.von Krogh og J.Roos) Dublin: Green Valley University Press 1994.

Anbefalt litteratur
Mort, D.: *European Market Information*, A handbook for managers. London: Pitman Publishing 1992.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer fordelt på 5 samlinger. Kursene baseres på forelesninger, case og fagoppgave med innlevering.

Eksamen
I kurset inngår en fagoppgave som gjøres i gruppe under kurset. Fagoppgaven består i å diskutere en passende internasjonaliseringsstrategi for en gitt bedrift og for et gitt land. Detaljerte anvisninger om formål, format, veiledning og presentasjon av fagoppgaven utleveres ved kursets begynnelse. En kombinasjon av bedrifter og land vil bli fordelt gjennom loddtrekning ved kursstart.
Deltakelse i samtlige case er en forutsetning for at fagoppgaven skal bedømmes.
Eksamenskode: GRA 3102.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Göran Roos.

GRA 3135
Konsulentpraksis
Business Consulting

Mål med kurset
Hensikten med kurset er å gjennomføre et konsulentoppdrag i en bedrift og analysere og samle erfaring i konsulentprosessen. Parallelt med arbeidet i bedriften tilføres studentene gjennom forelesninger kunnskap om spesifikke teknikker og nye begreper innen bedriftsutvikling.

Premisser

Minst 2 av de 3 studenter i en gruppe må ha gjennomført GRA 3131 «Vitalisering av næringsvirksomhet» på en tilfredsstillende måte. Ettersom studentene kommer til å representere BI og det samlede studentmiljø hos oppdragsgiver, kreves at studentene er motiverte og innstilt på å oppfylle sine forpliktelser og gjøre en god jobb.

Pensum
Studentene skal i størst mulig omfang utnytte - og oppnå erfaring med - de relevante kunnskaper, som de har tilegnet seg gjennom det samlede studium. Studentene skal gjennom problembasert læring (PBL) søke å aktivere den samlede kunnskapsbasis og bidra til en undervisning, som tilfører manglende og utfyllende kunnskaper for å komme frem til gode verdiskapende handlinger.

Faglitteratur benyttes etter behov, men alle skal være fortrolige med:
Kubr, M. (ed): *Management Consulting: A guide to the profesion.* 3rd rev. ed. Geneva: International Labour Office 1996.

Gjennomføring
Det gjennomføres ialt 30 timers undervisning, veiledning og presentasjoner.

Eksamen
Kurset avsluttes med en eksamen, som består i en muntlig presentasjon av en skriftlig konsulentrapport til bedriften.

Eksamenskode: GRA 3135.01

Kursansvarlig
Niels Jørgen Andersen.

GRA 3136
Start av egen virksomhet
Planning for Entrepreneurship

Mål med kurset
Hensikten med kurset er å gi trening i å utvikle en forretningsplan (fagoppgave) for start av en mindre bedrift. Studentene bør ved kursets begynnelse ha en forretningside som etterhvert kan utvikles til en virksomhet med minst 3 årsverk. Det er ingen forutsetning at man disponerer egne ressurser eller har intensjon om faktisk å starte bedriften. Inntil 3 studenter kan gjøre oppgaven sammen.

Parallelt med utviklingen av forretningsplanen vil det bli gitt forelesninger og eksempler fra bedriftsetableringer. Vi vil her legge vekt på hvordan en forretningsplanprosess kan gjennomføres, hva som er viktige forhold for suksess og hva som kan true en etablering eller en ny bedrift.

Tematisk oversikt
Idegrunnlag og teamdanning
Entreprenørprosessen
Entreprenøren
Utvikling av idegrunnlaget. Strategiske muligheter
Strategisk planlegging for forretningsprosjekter
Oppstartstrategier
Finansiering
Operasjonsstrategier og støttestrategier
Organisering. Plan for iverksetting

Pensum
Fry, Fred. L.: Entrepreneurship. *A planning approach St Paul, Minn* : West Publishing Co 1993.

Dataverktøy
Bør benyttes ved oppsett av fagoppgaven

Gjennomføring
Forelesninger, casediskusjoner, gruppearbeid og studentpresentasjoner.

Eksamen
Fagoppgave (forretningsplan) som teller 70%
1 _ times eksamen som teller 30%
Eksamenskode: GRA 3136.01 (70%) og **GRA 3136.02 (30%)**

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Tor Jarl Trondsen

GRA 3105
Ledelse av voksende SMB
Management of Growing SMBs

Mål med kurset
Ledere i næringslivet påpeker at mye av det som blir undervist på handelshøyskoler er beregnet på store bedrifter med spesialiserte funksjoner. Dette kurset tar sikte på å integrere fagområdene på en måte som er egnet for de behov mindre bedrifter har.

Tematisk oversikt:
- hva ligger til grunn for at små bedrifter har suksess?
- ledelse av mindre bedrifter
- lederskap
- strategisk ledelse av voksende bedrifter

Undervisningsmåte
For å legge undervisningen så nært opp til den virkelige verden som mulig, vil case metoden og eksterne ledere som gjesteforelesere bli brukt i utstrakt grad. I tillegg vil det bli forelesninger i tradisjonell form.

Pensum
Collins, J.C. og Lazier, W.C: *Beyond Entrepreneurship* Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall 1992.
Utdelt materialeAnbefalt litteratur
Porter, M.E.: *Konkurransestrategi.* TANO 1987

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke

Gjennomføring
30 timers forelesninger og case diskusjoner

Eksamen
Karakteren i kurset bestemmes av to komponenter:
Fagoppgave som teller 70%
1 times eksamen som teller 30%
Eksamenskode: **GRA 3105.01 (70%)**
GRA 3105.02 (30%)

Kontinuasjon
Neste gang kurset blir undervist.

Kursansvarlig
Tor Jarl Trondsen

Finance

Overview

Area responsibility: *Bernt Arne Ødegaard*
Department: *Department of Business Economics*
Maximum number of students: *60*

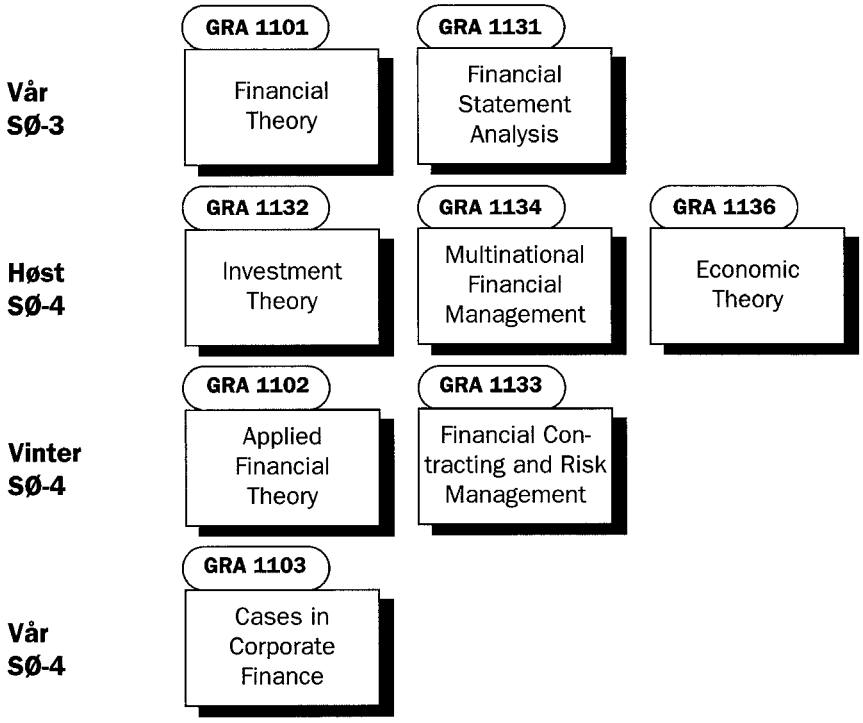

Obligatoriske kurs: GRA 1101, GRA 1102 og GRA 1103

Specialization area description

The functions of financial management are continuously changing. The financial manager's responsibility and importance in corporate development is increasing. In recent years the role of the financial manager has expanded to include more and more aspects of the acquisition and allocation of capital. The allocation of capital determines the firm's size and its long term profitability, business risk, and liquidity. Acquisition of capital determines the firm's financial commitment and financial risk.

The finance specialization area teaches both financial theory and its practical implications. Financial managers learn to handle routine problems through experience. A good manager, however, must also be able to act rationally when confronted with the unexpected. This requires a lot more than simple decision rules based on experience. It requires a fundamental understanding of why firms and the capital markets react as they do. Thus, financial theory is essential in providing a basic understanding of individual investors' and firms' behavior in the capital market. Also, a solid grasp of theory is necessary to respond intelligently to unforeseen situations. For these and other reasons, theory is used to develop useful decision rules for managers. Discussions of theoretical issues will focus on real life problems. The specialization area in finance is thus management oriented.

The specialization area in finance offers eight courses. Three of the eight courses are required; GRA 1101 Financial Theory, GRA 1102 Applied Financial Theory, and GRA 1103 Case Course in Finance, which are taught in the spring term of the third year, the winter term, and the spring term, respectively. Even within an area of specialization, individual subject preferences may exist. Students are therefore given the opportunity to freely chose two of the five elective courses (or even three, if the supplementary course is also chosen within the specialization area).

Diplomseminar i finans

Fagansvarlig: Bernt Arne Ødegaard

Diplomseminarene er obligatorisk for alle som skriver diplom med veiledning fra faggruppen for finans.

Målsetting

Formålet med diplomseminarene er å bidra til at studentene får avsluttet sin diplomoppgave innen 1. september 1998.

Diplomseminarene er organsiert som følger:

Vår 1997 Målsetting med seminarene våren 1997 er å avklare valg av tema for diplomoppgaven innen 1. juni 1997. Seminarene vil bestå av:

- presentasjon og diskusjon av mulige diplomoppgavetemaer
- opplæring i litteratursøking
- fellesforelesninger om diplomarbeidsprosessen (f. eks. valg av problemstilling, forskningsmetodikk, praktisk tips om hvordan utforme og skrive en diplomoppgaven o.l.)

Alle studenter må innlevere temaforslag på standard skjema («Definisjon av problemområdet som skal utredes i diplomoppgave») innen 1. juni 1996 for å få oppnevnt veileder.

Høst 199/vår 1998 Den obligatoriske forprosjektoppgaven, som teller 20% av endelig karakter på diplomoppgaven, skal innleveres 1. november 1997. For studenter på utveksling høsten 1997 er fristen 15. januar 1998. I tillegg til tilbakemelding på forprosjektoppgaven vil seminarene bestå av:

- individuell veiledning
- studentpresentasjoner
- eventuelle fellesforelesninger

Studentpresentasjoner av diplomarbeidet er en viktig del av seminarene. I den forbindelse forutsettes det at den aktuelle veileder er tilstede ved presentasjonen og gir sine kommentarer. Det forventes også at øvrige seminardeltakere bidrar aktivt med kritikk i tilknytning til presentasjonene. Denne delen av seminarene vil derfor tidvis fungere som en kombinasjon av individuell og kollektiv veiledning.

Deltakelse på seminarene er som nevnt obligatorisk. Tillatelse til ikke å møte på seminarene må godkjennes av vedkommende students veileder på forhånd.

Diplomseminarene forutsetter at studentene overholder følgende tidsfrister:

- juni 1998: Innlevering av temaforslag (standard skjema med vedlegg)
- september 1998 to siders rapport
- november 1997: Innlevering av forprosjektoppgaven
- september 1998: Innlevering av diplomoppgaven (NB: Siste frist for innlevering av diplomoppgaven er 1. september 1998)

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 1. november.

GRA 1101
Financial Theory

Course objectives
This course offers an in-depth overview of financial theory, thereby providing a bridge to the more theoretical articles in finance. Furthermore the course will give particular attention to testable propositions and to the literature that has developed empirical tests of important elements of theory.

Prerequisites
Basic corporate finance at the level of e.g. Brealey & Myers, Pinches or Ross, Westerfield & Jaffe.
Course Outline
Capital markets, consumption and investment
Utility theory given uncertainty
State preference theory
Mean-variance uncertainty
The Capital Asset Pricing Model and Arbitrage Pricing Theory
Option Pricing Theory
Futures contracts and markets
Efficient capital markets: Theory and evidence

Required Reading
Copeland T. H. & J. F. *Weston· Financial Theory and Corporate Policy*. 3rd ed, Reading, Mass.: Addison-Wesley 1988.
Articles.
A reading list will be provided on the first day of class.

Computer Models
No computer models are used in this course.

Conduct of Class
The instruction during the 30 lecture hours is comprised of primarily presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation
A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course. Interest tables (distributed during the exam) and calculators (with memories emptied) are permitted during the exam. Computer models are not permitted.
Exam Code: GRA 1101.01

Makeup Exam
At the next ordinary exam.

Responsible for the Course
Dag Michalsen

GRA 1131
Financial Statement Analysis

Course Objectives
This course introduces different methods of financial statement analysis. Emphasis is placed on quantifying expected return and risk. This is achieved by studying 1) the properties of numbers derived from financial statements, 2) the key aspects of decisions that use financial statement information, and 3) the features of the environment in which these decisions are made. In order to describe and explain these three aspects of financial statement analysis, careful studies of empirical research plays a central role in the course.

Prerequisites
Basic corporate finance at the level of e.g. Brealey & Myers, Pinches, or Ross, Westerfield & Jaffe.

Course Outline
The demand for and supply of financial statement information
Properties of financial statements
- Financial statement numbers and alternative accounting methods
- Cross-sectional and time-series analysis of financial statement information
- Forecasting financial statement information

Capital markets and financial information
- Capital markets and information efficiency
- Risk and return

Other applications of financial statement information
- Distress analysis and financial information
- Credit rating and financial information

Required Reading
Foster, G.: *Financial Statement Analysis*. 2nd ed. Englewood Cliffs, N.J.:Prentice-Hall 1986.
Articles.
A reading list will be provided on the first day of class.

Computer Models
Students are encouraged to use computer models in this course.

Conduct of Class
The instruction over 30 hours is comprised of lectures and presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation
A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course. Interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.
Exam Code: GRA 1131.01

Makeup Exam
At the next ordinary exam.

Responsible for the Course
Pål E. Korsvold

GRA 1132
Investment Theory

Course Objectives
This course aims at providing the student with an understanding of the investment environment and process. The investment environment includes the kinds of marketable securities that exist and where and how they are bought and sold. The investment process is concerned with decision-making, how much to invest in each security and when to make these investments.

Prerequisites
GRA 1101 Financial Theory, or an equivalent course.

Course Outline
Securities and markets
Portfolio management
Risk, expected return, and performance measurement
Interest rates and bond management
The pricing of complex securities
Issues in investment management

Required Reading
Haugen, R. A.: *Modern investment theory.* 4th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1996.
Articles.
A reading list will be provided on the first day of class.
Computer Models
Students are encouraged to use computer models in this course.

Conduct of Class
The instruction over 30 lecture hours consists primarily of presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation
A three hour written examination by the end of the lecture series.
The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course. Interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.
Exam Code: GRA 1132.01

Makeup Exam
At the next ordinary exam.

Responsible for the Course
Dag Michalsen

GRA 1134
Multinational Financial Management

Course Objectives
Firms with an international involvement are faced with a multiple of potentially important macroeconomic decision variables. Compared to a domestic firm, the acquisition and allocation of resources in an international firm is more complex, and yet, at the same time, offers opportunities not present in a national market. Our objective is to study and understand how corporate financial management is affected by, and can take advantage of, international economic environments.

Prerequisites
Course participants are required to have taken, GRA 1101 Financial Theory.

Course Outline
Institutional characteristics of foreign exchange markets
International parity conditions
Measuring and managing foreign exchange exposure
Capital budgeting and the international cost of capital
Foreign portfolio investments
International capital structure decisions

Required Readings
Sercu, P. and R. Uppal; *International Financial Markets and the Firm, Chapman & Hall*, London: South- Western College Publishing Co., Cincinnati, Ohio (1995)Articles.
A reading list will be provided on the first day of class.

Computer Models
No computer models are used in this course.

Conduct of Class
30 lecture-hours during which the main topics (as listed in the course outline) are given extensive and in-depth coverage. Assigned readings should be carefully studied prior to each class meeting.

Evaluation
A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam covers all topics discussed in class as well as all the assigned readings. Only interest rate tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.
Exam Code: GRA 1134.01

Makeup Exam
At the next ordinary exam.

Responsible for the Course
Pål E. Korsvold

GRA 1136
Econometric Theory

Course objectives
This course is an introductory course in Econometrics at the graduate level. The course will introduce the basic concepts of econometric theory, moving from the classical linear least squares theory to the modern emphasis on nonlinear relationships in either a maximum likelihood (ML) or generalized method (GMM) of moments setting. Part of the motivation behind the course is to expose the student to the tools, terminology and theory used in more advanced empirical methodology courses. The course differs from a standard "regression" course in several ways. First, essential tools from matrix algebra will be learned early on. Second, some attempt will be made to acquaint the student with the statistical and probability theory that underlies the techniques used. Third, many of the empirical examples developed in class will come from the finance literature.

Prequisites
Students are required to have already taken an econometrics course at the level of Gujarati's Basic Econometrics.
Course Outline
Introduction to Matrix Algebra • Review of Basic Probability • Review of OLS
Non-Spherical Disturbances, the GLS Estimator • Maximum Likelihood Estimation
Generalized Instrumental Varables Estimation • Advanced Topics in Econometrics.

Required Reading
Greene, W.H.: *Econometric Analysis* 3rd ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall 1997.
A course packet containing additional notes will be made available at the beginning of the course.

Computer Models
Students will be required to use statistical computer tools.
Suggested Supplements
Gujarati, D.N.: Basic Econometrics. 3rd ed., N.Y.: McGraw-Hill 1995.
Theil, H.: Priciples of Econometrics. N.Y.: Wiley 1971.

Conduct of Class
The course will consist mainly of lectures, homework problems and some PC computer work. Students are strongly encouraged to keep up with both required and supplemental readings and homework.

Evaluation
A written examination by the end of the lecture series. The exam will cover all topics discussed in class as well as the assigned readings. Allowed aids to exam: Mathematical Formula collection. Either: Berck/Sydsæter: Matematisk Formelsamling for økonomer or: Berck/Sydsæter: Economists' Mathematical Manual
Exam code: GRA 1136.01

Makeup Exam
At the next ordinary exam.

Responsible for the Course
Bernt Arne Ødegaard

GRA 1102
Applied Financial Theory

Course Objectives
This course bridges the gap between financial theory and corporate financial policy. The emphasis will be on corporate applications in order to facilitate an understanding of the interaction between the theory of finance and its applications.

Prerequisites
GRA 1101 Financial Theory, or an equivalent course.

Course Outline
Multiperiod capital budgeting under uncertainty
Capital structure and the cost of capital
Dividend policy
The economics of leasing
Other applications in corporate finance
Mergers, acquisitions and corporate control

Required Reading
Copeland T. H. & J. F. Weston: *Financial Theory and Corporate Policy.* 3rd ed, Reading, Mass.: Addison-Wesley 1988.
Articles.
A reading list will be provided on the first day of class.

Computer Models
No computer models are used in this course.

Conduct of Class
The instruction during the 30 lecture hours consists primarily of presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation
A three hour written examination by the end of the lecture series.
The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course.
Interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.
Exam Code: GRA 1102.01

Makeup Exam
At the next ordinary exam.

Responsible for the Course
Dag Michalsen

GRA 1133
Financial Contracting and Risk Management

Course Objectives
Asymmetric information and conflicts of interest among the parties to the corporate entity might invalidate the classic assumption of independence between real and financial decision making. First; we want to understand the existence and design of some of the complex financial contracts currently observed in the capital markets. Secondly; the value-enhancing effects of managing financial risk at the firm are analyzed in an attempt to rationalize the coordination of investment and financial decisions.

Prerequisites
GRA 1101 Financial Theory and GRA 1102 Applied Financial Theory (in parallel during the Winter-term).

Course Outline
Asymmetric information and incentive conflicts
Agency problems, investment and capital structure decisions
Complex financial contracts mitigating corporate agency conflicts
Identification and measurement of relevant "macro" risk
Corporate hedging and the coordination of real and financial decisions

Required Reading
Chew, D. H. Jr. (ed.): *The New Corporate Finance: Where Theory Meets Practice*. N.Y. : McGraw-Hill 1993: Selected articles from parts IV and V.
Copeland, T. H. & J. F. Weston: *Financial Theory and Corporate Policy*. 3rd ed., Reading, Mass., Addison-Wesley 1988: Chapters 13 and 14.
A complete readings list will be provided on the first day of class.

Computer Models
No computer models are used in this course.

Conduct of Class
30 lecture-hours during which the main topics (as listed in the course outline) are given an extensive coverage and in-depth analysis. Assigned readings should be carefully studied prior to each class meeting.

Evaluation
A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam covers all topics discussed in class as well as all the assigned readings. Only interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.
Exam Code: GRA 1133.01

Makeup Exam
At the next ordinary exam.

Responsible for the Course
Knut Sagmo.

GRA 1103
Cases in Corporate Finance

Course Objectives
This course aims to give students insight into the application of financial theory to real life cases. As such, the course provides an opportunity to enhance the student's ability to state and present verbal and written arguments for and against particular solutions to financial problems encountered in each particular case.

Prerequisites
GRA 1101 Financial Theory and GRA 1102 Applied Financial Theory or equivalent courses. The course is open exclusively for students with specialization area in finance.

Course Outline
Capital budgeting
Capital structure and the cost of capital
Dividend policy
Valuation

Required Reading
A casebook is decided upon each year during the winter term.

Computer Models
Students are encouraged to use computer models in this course.

Conduct of Class
The course is taught over 30 hours (10 sessions). The first session will provide an overview of the course, the formation of case-groups of three students per group, as well as a general discussion of how to approach casework.

In each of the following sessions a randomly selected group will provide its suggested solution to the case in question. Another randomly selected group will thereafter discuss or comment on the first group's presentation, maybe even presenting their own alternative solution. The session will conclude with a class discussion and a final summary. Two out of the total of nine cases will be selected for a 10-15 page typewritten case report.

Attendance is mandatory in this course. A maximum of two absences are allowed, of which only one without proper reasons (e.g. medical). With more than two absences, the student will normally have to take the course next academic year.

Evaluation
The two written case reports as well as class participation provides the basis for grading. For the final grade, each of the written case reports counts 25%. The grade for presentation/discussion of case solutions as well as participation in class discussions account for 50% of the final grade.
Exam Code: GRA 1103.01

Makeup Exam
At the next ordinary exam.

Responsible for the Course
Dag Michalsen

Informasjonsledelse: Informasjonssystemer for forretningsutvikling

Information Resources Management:
Information Systems for Business Development.

Samlet oversikt

Retningsansvarlig: *Tor J. Larsen*
Institutt: *Organisasjon og ledelse*
Antall plasser i retningen: *40*

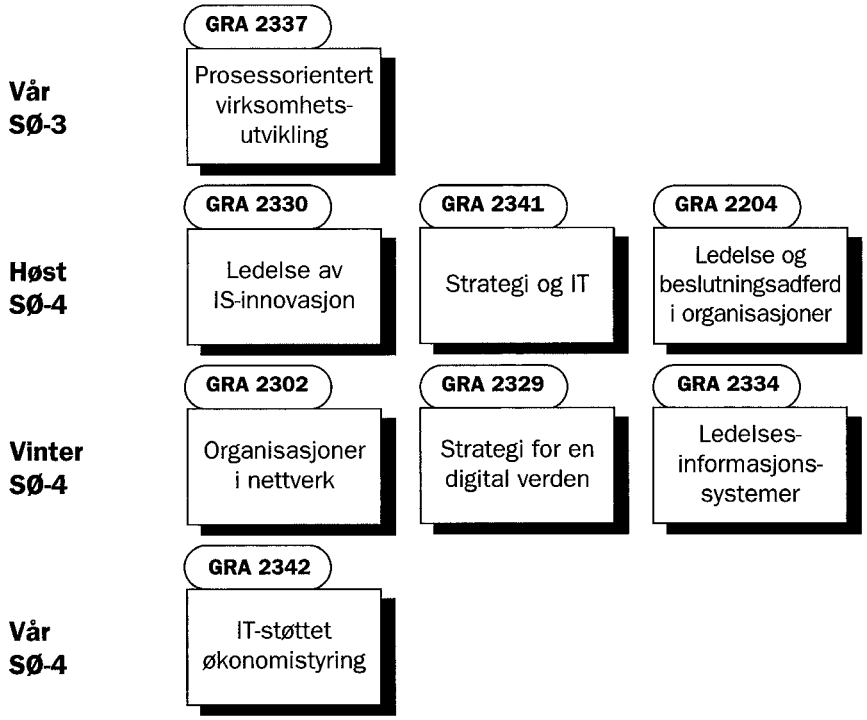

Obligatoriske kurs: GRA 2330, GRA 2341 og GRA 2337.

Retningsbeskrivelse

Internet, Intranet, BPR, Strategi og integrasjon er stikkord som tilkjennegir at bedriftsledere stiller økende krav til informasjonssystemer (IS) som et vitalt virkemiddel til å oppnå bedre kundeservice, produktløsninger, innkjøp, distribusjon og personalforvaltning. Den tid lederne har til rådighet fra en mulighet eller et problem oppstår til en løsning må iverksettes blir stadig kortere. Dette betyr at firmaenes reaksjonsevne er en kritisk faktor for vellykket forretningsvirksomhet. Mange beslutninger blir også mer komplekse og krever et bedre informasjonsgrunnlag. Som en totaleffekt medfører dagens konkurransesituasjon en høy grad av intern såvel som ekstern integrasjon. Effektiv forretningsutvikling krever derved strategisk og målstyrt utvikling og bruk av IS. Som brukere og hovedansvarlig for

kvaliteten i en bedrifts IS kan ikke ledere lenger delegere dette ansvaret til IT-ekspertene. Lederne må selv ta ansvar, og utforme premissene for en effektiv kommunikasjon med IT-ekspertene. Hovedkonklusjonen er at forretningsbehov styrer teknologibruk.

Følgende sentrale temaer må sees i sammenheng med kvaliteten på IS:
Forretningsstrategiens betydning for IS-strategi
Utvikling av nettverksorganisasjoner og organiske organisasjonsmønstre
Individuell og organisatorisk læring
Kunnskapsarbeide
Serviceledelse
Total kvalitetsledelse
Internasjonal kommunikasjon.

1. Målsetting: Med utgangspunkt i linjeledelsens ansvarsområder gir spesialiseringsretningen en solid plattform for å forstå hvordan informasjon og informasjonssystemer kan utnyttes som et ledelsesverktøy og som et effektivt middel til forretningsutvikling. Spesialiseringen gir innsikt i prosesser og kritiske faktorer i planleggings- og kontrollarbeidet med en forretningsbasert nyutvikling av informasjonssystemer og videreutvikling av allerede etablerte løsninger.

2. Tilgrensende fagområder: Spesialiseringsretningen er tverrfaglig og utnytter fagkompetanse innenfor generell ledelse og teknologiledelse, organisasjons- og adferdsteori, innovasjon og servicekvalitet.

3. Undervisningsstrategi: De tre obligatoriske kursene formidler en kjernekompetanse innen strategi, innovasjon, integrasjon og informasjonsteknologi. Kursene gjennomføres som seminarer der hovedmålet er å aktivisere deltakerne til selv å kunne orientere seg innen omfattende og komplekse temaområder, systematisere fagmaterialet, og utvikle forslag til rammer for praktisk problemløsning. Deltakerne får trening i å presentere sine idËer og konklusjoner muntlig såvel som skriftlig i en interaktiv prosess med andre deltakere og seminaransvarlige.
Valgfagene gir deltakerne anledning til fordypning innen sentrale temaer. Også mange av valgfagene bruker en prosessorientert gjennomføringsform, dvs. seminarer.

Diplomseminar i Informasjonsledelse: Informasjonssystemer for forretningsutvikling

Fagansvarlig: Førsteamanuensis Tor J. Larsen, Ph.D.

Mål

Seminaret formidler en totalforståelse for hvordan en vitenskapelig orientert undersøkelse gjennomføres. Seminaret belyser fasene i et vitenskapelig arbeide og gir kriterier for valg av tilnærmingsmåter. Seminaret utvikler deltakernes forståelse for premissene for de konklusjoner man drar og hvordan slike konklusjoner er grunnlaget både for praktiske anbefalinger og fortsatt teoriutvikling.

Temaer

Forskning i informasjonssystemer og informasjonsadferd
Hvordan skrive en diplomoppgave
Diplomarbeidets ulike faser
Kritisk evaluering av publiserte artikler
Innledning og problemformulering
Teorifundament, forskningsmodell og hypoteser
Metodebetraktninger
Analyse
Diskusjon av resultater, praksis og teori

Gjennomføring

Seminaret gjennomføres med forelesninger, deltakerpresentasjoner og diskusjon. Diplomseminar #1 på 25 timer gjennomføres i vårterminen og diplomseminar #2 på 25 timer gjennomføres i høstterminen.

Evaluering

Seminaret har fire obligatoriske mini-innleveringer, som er:
(1) D#1 Metodekritikk av en publisert artikkel (max 3 sider).
(2) D#2 Innledning, problemformulering, teoriområder og metodebetraktninger (max 5 sider).
(3) D#3 Skisse for teori, forskningsmodell, hypoteser og metodebetraktninger (max 5 sider).
(4) D#4 Datainnsamlingsinstrument (max 10 sider).
(Alle innleveringene skal bruke linjeavstand 2.)
Utvikling av innleveringer (2), (3) og (4) er en prosess. Innholdet i det materialet som innleveres skal være godkjent av veileder på forhånd med veileders signatur. Det er tilstrekkelig å levere inn 1 eksemplar. Vennligst skriv gruppens navn på innleveringenes forside. Vennligst IKKE bruk BI s student-registreringsnummer. Hver innlevering evalueres til bestått/ikke bestått. De fire innleveringene må alle være bedømt til bestått for å oppnå bestått på seminaret. Dessuten må deltakerne ha vært tilstede på minst 80% av seminaret for å få bestått karakter.

I henhold til Høyskolestyrets vedtak skal hver gruppe innlevere en forprosjektrapport, som teller 20% av diplomoppgavens karakter. Forprosjektrapporten innleveres ved avslutning av gjennomføringen av diplomseminar #2. Forprosjektrapporten skal inneholde:
Innledning
Problemformulering
Teorifundament
Forskningsmodell
Skisse til metode
Forprosjektrapporten innleveres i 2 eksemplarer, gis tallkarakter og bedømmes av veileder.

Litteratur

Larsen, Tor J. (red.): Artikkelsamling til Diplomseminar i Informasjonsledelse: Informasjonssystemer for forretningsutvikling. Sandvika, 1997.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15. desember.

GRA 2337
Prosessorientert virksomhetsutviklig
Business Process Change Management

Mål med kurset
Informasjonsteknologien har gitt oss nye verktøy som endrer forutsetningene for organisering og koordinering av en virksomhet. Kurset kommer til å omfatte både konseptuelle modeller og praktiske verktøy for å kunne relatere virksomhetsprosesser til behov for informasjonssystemer. Dette gir et bredt grunnlag for å kunne utnytte informasjonsteknologiens muligheter til å designe nye prosesser og arbeidsformer i tråd med endrede forretningsmessige behov. Mer informasjon om kurset finnes på følgende World Wide Web-adresse: <http://www.bi.no/dep2/infomgt/courses/gra2337/>

Tematisk oversikt
Prosessorientering som fenomen
Virksomhetsutvikling i små og store steg
IT – en koordinasjonsteknologi som gir mulighet for desentralisering og kontroll
Radikale endringer, bruk av IT, og organisatorisk læring

Pensum (med forbehold om endringer)
Davenport, T. H.: *Process Innovation: Reengineering Work through Information Technology*. Boston, MA.: Harvard Business School Press 1993.
Sannes, Ragnvald (red.): Artikkelsamling: *Prosessorientert virksomhetsutvikling.* Sandvika: Handelshøyskolen BI 1998.

Dataverktøy
Bruk av dataverktøy er en integrert del av kursgjennomføringen. Utleveringer, beskjeder og innleveringer vil foregå elektronisk. Foruten programmer for tekstbehandling, web-surfing, elektronisk post og presentasjonsgrafikk er det aktuelt å benytte dataverktøy for fremstilling av prosessgrafer og begrepsstrukturer.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer, i hovedsak som et seminar med deltakerpresentasjoner og diskusjoner over hovedtemaene. Det er en forutsetning at deltakerne er aktive og utfører innleveringene og presentasjonene i seminaret.

Eksamen
Fagoppgave. Fagoppgaven består av innleder- og opponentinnlegg, skriftlige problemstillinger, klassedeltakelse og avsluttende oppgave. Den avsluttende oppgaven er individuell. Fagoppgaven er en integrert del av seminargjennomføringen.
Eksamenskode: GRA 2337.01

Kontinuasjon
Kontinuasjon skjer ved neste gjennomføring av seminaret.

Kursansvarlig
Ragnvald Sannes.

GRA 2330
Ledelse av IS-innovasjoner
The Management of IS-innovations

Mål med kurset
Informasjonssystemer (IS) brukes aktivt som et middel til forretningsutvikling. Kurset gir en solid plattform for forståelse av linjeledelsens rolle i planlegging, gjennomføring og kontroll av innovasjonsprosesser der IS inngår som et element. Trening i identifikasjon av problemstillinger, analyse, utvikling av presentasjonsmateriale og muntlig fremlegging er en vesentlig del av kursgjennomføringen.

Tematisk oversikt
Linjeledelsens rolle i innovasjonsprosessene
Organisasjonsforståelse og endringsprosesser
Hvordan få forretningsorganisasjoner til å satse på gode idËer og forkaste de ubrukbare
Realisering av endringer gjennom prosjekter
Radikale versus inkrementelle endringer, vedlikehold
Effekter av IS-innovasjoner

Pensum
Ciborra, C. U.: *Teams, markets and systems: Business innovation and information technology.* Cambridge, England: Cambridge University Press, 1993.
Kanter, R. M.: *The Change Masters: Corporate Entrepeneurs at Work.* London. Unwin Paperbacks, 1985, fourth impression, 1988.
Larsen, T. J.(Red.): Artikkelsamling: *Ledelse av IS-innovasjoner.* Sandvika: BI Forlag 1997.

Dataverktøy
Tekst- og presentasjonsprogrampakker.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer, med deltakerpresentasjoner og diskusjoner over hovedtemaene. Det er en forutsetning at deltakerne er aktive og utfører innleveringene og presentasjonene i kurset.

Eksamen
Fagoppgave.
Fagoppgaven består av innleder- og opponentinnlegg, skriftlige problemstillinger, klassedeltakelse og avsluttende oppgave.
Fagoppgaven er en integrert del av kursgjennomføringen.
Eksamenskode: GRA2330.01

Kontinuasjon
Kontinuasjon skjer ved neste gjennomføring av kurset.

Kursansvarlig
Tor J. Larsen.

GRA 2341
Strategi og IT
IT Strategy

Mål med kurset
Kurset skal gi innsikt i hvordan informasjonsteknologi kan brukes til å forbedre virksomhetens konkurranseevne, dels gjennom utvikling av nye forretnings-konsepter, og dels gjennom omstrukturering av produksjons-systemet og den interne organisasjon generelt. Det legges stor vekt på å gi praktisk anvendbar kunnskap om metodikk for planlegging av strategiske informasjonssystemer.

Tematisk oversikt
Utviklingstrender innen informasjonsteknologi, bedriftens handlingsfrihet
Hvordan Interorganisatoriske Systemer endrer konkurransevilkårene – generiske strategier og tidskonkurransebegrepet
IT-strategiutvikling
- Presentasjon av ulike utviklingsmodeller
- Planintegrasjon, "Strategic Linkage/Business Linkage"
- Kost/Nytte-vurdering av strategiske IT-satsninger
- Identifisering av strategiske satsningsområder/Verdikjedeanalyse

Forvaltning av IT-ressursene
Case-gjennomganger basert på norske bedriftseksempler.

Pensum
Ward, J. and Griffiths, P.: *Strategic Planning for Information Systems,* 2nd. ed. Chichester : Wiley, 1996
Samt noen få artikler og rapporter som utdeles under kurset.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke eksplisitt i dette kurset, men all kommunikasjon mellom foreleser og studenter vil baseres på Web og E-post. Dette gjelder også innlevering av fagoppgave.

Gjennomføring
30 timer forelesninger og gruppearbeid (case).

Eksamen
Fagoppgave med obligatorisk presentasjon. Oppgaven går ut på å behandle et tema av strategisk karakter. Deltagelse i klasseromsdiskusjoner/presentasjoner samt deltagelse på elektroniske medier vil utgjøre 40% av karakteren.
Eksamenskode: **GRA 2341.01 (60%)**
GRA 2341.02 (40%)

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Bo Hjort Christensen
Espen Andersen

GRA 2302
Organisasjoner i nettverk
Network as Organizational Design

Mål med kurset
Målet er å gi studentene innsikt i hvilke strategiske fordeler organisasjoner utformet som nettverk gir og hvilke lederegenskaper som kreves i slike organisasjoner.

Rask utvikling i retning av et mer dynamisk, globalt og teknologisk basert forretningsliv der tid spiller en stadig viktigere rolle har resultert i skjerpede konkurransekrav i mange bransjer. Utfordringen for mange organisasjoner er å forholde seg til tiltakende kompleksitet i omgivelsene samtidig som de blir mer endringsdyktige. Industrisamfunnets idealer om kontroll og stabilitet underordnes den nye konkurransens krav om fleksibilitet og endring. Hierarkiet som mekanisme for koordinering av funksjonsområder og arbeidsoppgaver erstattes av informasjonsteknologiske utforminger der nettverket utgjør det dominerende prinsippet for design. I kurset gjennomgåes fordeler og ulemper, muligheter og begrensninger ved nettverket som modell for foretaksorganisasjon.

Tematisk oversikt
Innledning
Nettverksorganisasjon: dynamiske nettverk mellom hierarki og marked
Nettverksmetaforen i en historisk sammenheng, (dominerende organisasjonsdesign)
Strategiske implikasjoner av nettverksparadigmet
Nettverk i praksis, case
Nettverksanalyse
Nettverksorganisasjoners design og funksjon
Arbeidsdeling og koordinering i nettverk
Lederrollen i nettverksorganisasjoner
Avslutning, oppsummering

Pensum
Alter, C. and Hage, J.: Organizations Working Together. London: Sage 1993.
Utvalgte artikler

Anbefalt tilleggslitteratur
Keen, P. W.: Shaping the future : *Business Design Through Information Technology.* Boston, Mass.: Harvard Business School Press 1991.

Morgan, G.: *Riding the Waves of Change-Developing Managerial Competencies for a Turbulent World.* San Francisco: Jossey-Bass Publichers, 1988 (Organisasjoner i bevegelse, Universitetsforlaget)

Scott Morton, M. S.: *The Corporation of the 1990s – Information Technology and Organizational Transformation.* N.Y.: Oxford University Press 1991.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger, gruppearbeid og presentasjon av utvalgte artikler.

Eksamen
Fagoppgave.
Eksamenskode: GRA 2302.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinær eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Øivind Revang.

GRA 2329
Strategi for en digital verden
Competing in a Digital Economy

Mål med kurset
PC-revolusjonen har gjort at datakraft ikke lenger er en begrenset ressurs. Internets dramatiske vekst i 1995 og 96 betyr at det samme er i ferd med å skje med datakommunikasjon. Mange firma kan allerede kommunisere med leverandører, kunder og ansatte hvor som helst i verden like lett som med sine lokalt ansatte. Dette har stor betydning for forretningsvirksomhet, arbeidsliv, jus og personlig livsstil. Vi må forholde oss til en flod av nye inntrykk og ny informasjon, men kan oss også utvide vår personlige og forretningsmessige rekkevidde.

Målsettingen med dette seminaret er å gi studenten en forståelse av hva det betyr å leve, arbeide og drive forretningsvirksomhet i en global, digital verden. Cases, bruk av Internet teknologi og personlige dataverktøy vil være en integrert del av seminaret.

Tematisk oversikt
Gitt den voldsomme utviklingen innen dette området, vil denne oversikten nødvendigvis bli ufullstending. Her er en smakebit av tenkelige emner:
Personlig kommunikasjonsteknologi: Hva vil det si å ´være digital[a]?
Strategiske datasystemer: Evolusjon og revolusjon
Globale elektroniske markeder: Strategi og økonomi
Å organisere seg for global forretningsdrift - og globale informasjonssystemer
Det internasjonale telekommunikasjonsmarkedet
Jus og global informasjonsteknologi - nasjonalstatens undergang?
Opphavsrett i digitale markeder - hvordan tjene penger på bits
Opprettelse av ny eller flytting av eksisterende forretningsvirksomhet til Internet
Mer informasjon om kurset finnes på kursets hjemmeside : http://www.bi.no/dep2/infomgt/courses/gra2329

Pensum
Endelig litteraturliste vil foreligge på kursets hjemmeside, og vil i stor grad bestå av materiale tilgjengelig over Internet. De følgende bøker, samt et abonnement på Wired Magazine, ikke nødvendigvis pensum, men bakgrunnsmateriale (og dessuten interessant lesning, kurs eller ikke kurs):
Negroponte, N.: Being Digital. New York: Knopf 1995.
McKenney, J. L.: *Waves of Change: Business Evolution through Information Technology.* Boston, MA: Harvard Business School Press 1994.
Utterback, J. M.: *Mastering the Dynamics of Innovation.* Boston, MA: Harvard Business School Press 1994.
Garfinkel, Simson: *Web security and Commerce.* O´Reilly and Associates, 1997

Dataverktøy
Seminaret vil være gjennomsyret av informasjonsteknologi: Utleveringer, beskjeder, diskusjoner (bortsett fra i klasserommet) og alle innleveringer vil foregå elektronisk. Studentene forutsettes å delta aktivt i diskusjoner og elektroniske konferanser, og vil ha stor frihet i å fastsette emner for forelesninger og fagoppgave. Studenter som kan tenke seg å starte forretningsvirksomhet ved hjelp av Internet er spesielt oppfordret til å ta seminaret.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer, i hovedsak som et seminar med deltakerpresentasjoner og diskusjoner over hovedtemaene. Det er en forutsetning at deltakerne er aktive og utfører innleveringene og presentasjonene i seminaret.

Eksamen
Evaluering er en kombinasjon av fagoppgave (levert elektronisk, som en Web side), klasseroms- og elektronisk dis-

kusjon, og noen mindre innleveringer i forbindelse med case-diskusjoner.
Eksamenskode: GRA 2329.01

Kontinuasjon
Kontinuasjon skjer ved neste ordinære gjennomføring av seminaret.

Kursansvarlig
Espen Andersen

GRA 2334
Ledelsesinformasjonssystemer
Executive Information Systems

Mål med kurset
Kurset redegjør for lederes informasjons- og beslutningsadferd. På denne bakgrunn belyses hvilken rolle formell kommunikasjon spiller for utføring av ledelsesoppgaver. Ledernes rolle i ny- og videreutvikling av LIS tas opp til debatt.

Tematisk oversikt
Lederes informasjons- og beslutningsadferd
Kunnskapsarbeide
Formell versus uformell kommunikasjon
Organisatoriske løsninger og LIS
Ny- og videreutvikling av LIS
Effektvurderinger

Pensum
Watson, Hugh J., Houdeshel, George, and Rainer, Rex Kelly, Jr., *"Building Executive Information Systems and other Decision Support Applications."* New York, NY: John Wiley & Sons, 1997.
Larsen, T. J. (red): Artikkelsamling: GRA 2334 *Ledelsesinformasjonssystemer.* Sandvika. BI-Forlag 1997.

Dataverktøy
Tekst- og presentasjonsprogrampakker.
Gjennomføring
30 timer totalt for kurset. Kurset gjennomføres i hovedsak som et seminar med studentpresentasjoner over hovedtemaene. Illustrasjon av LIS inngår som en del av seminaret.

Eksamen
Fagoppgave.
Fagoppgaven består av innlederinnlegg, skriftlige spørsmål, klassedeltakelse og avsluttende oppgave. Fagoppgaven er en integrert del av seminargjennomføringen.
Eksamenskode: GRA 2334.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Tor J. Larsen.

GRA 2342
IT-støttet økonomistyring
Financial Accounting Supported by International Technology

Mål med kurset
Kurset skal gi innsikt i på hvilken måte informasjonsteknologi kan anvendes for å støtte bedriftens økonomistyring. Det vil bli lagt vekt på å skape forståelse for hvordan valgte styringsmodeller setter premisser for utforming det IT-baserte økonomisystem. På denne måten skal kandidatene etter kurset stå godt rustet til å delta aktivt i utvelgelse og innføring av økonomistyringssystemer i mellomstore og store virksomheter.

Tematisk oversikt
Økonomisystemets indre arkitektur
Implementering av økonomiske modeller
Konsepter for IT-støttet ledelsesrapportering
Økonomisystemer på det norske marked
Metoder for valg og innføring av økonomisystemer
Økonomisystemenes posisjon i applikasjonsarkitekturen
Moderne økonomisystemer og konsekvenser for organisering av økonomi-funksjoner og rutiner
IT-støttet økonomistyring og konsekvenser for sikkerhet
Trender og utfordringer
Case gjennomganger basert på norske bedriftseksempler
Presentasjon av ledende økonomisystem-konsepter på det norske marked

Pensum
Artikkelsamling.
Øvrig pensumlitteratur under vurdering.

Dataverktøy:
Dataverktøy benyttes ikke eksplisitt i dette kurset men all kommunikasjon mellom studenter og foreleser vil skje via Web og E-post.

Gjennomføring
30 timers forelesninger og gruppearbeid (CASE).

Eksamen
3 timer avsluttende eksamen.
Kandidatenes deltagelse i klasseromsdiskusjoner og presentasjoner vil utgjøre 40% av karakteren.
Eksamenskode: **GRA 2342.01 (60%)**
GRA 2342.02 (40%)

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Bo Hjort Christensen.

International Business Management

Internasjonal Bedriftsledelse

Samlet oversikt

Coordinator: *Hermann Kopp*
Department: *Marketing and Logistics*
Maximum number of students: *40*

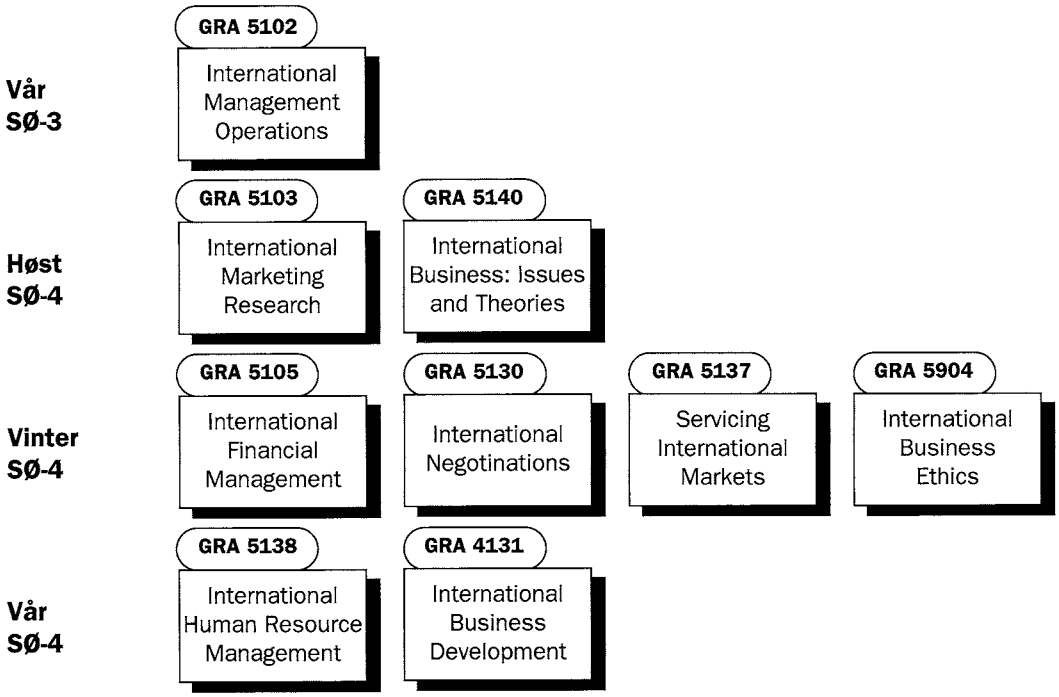

Obligatoriske kurs: GRA 5102, GRA 5103 og GRA 5105.

Description of International Business Management

The students majoring in International Business Management should achieve a thorough understanding of international business, trade and finance in general. They should also aquire the basic skills and some of the essential training that international managers must have in order to succeed.

The required courses represent an updated overview of international management, international finance and international marketing research. Ideally the students should be well prepared to chose, develop, and complete their final thesis (diploma project), and eventually – be ready for a successful career in international business.
The courses within this major will all be lectured in English.

The electives may vary from year to year, but will always represent a variety of topics that should be of special interest to the international business student.

All students are required to register for an e-mail (INTERNET) address. Messages to and from the students, the groups and the instructors will ordinarily be transmitted by this medium. Students who are at another institution

during all or part of one semester/term are urgentlig advised to transmit their address to the coordinator.

Literature:

Do not purchase course literature before you have received the final course syllabi. In this area there is a continous influx of new books and articles, and the instructor may feel compelled to make changes even after this catalogue goes to print, in order to give you an opportunity to study the latest ´state-of-the-art' literature.

Diplomseminarer i Internasjonal Bedriftsledelse

Fagansvarlig: Hermann Kopp m. fl.

Diplomseminarene skal hjelpe studentene til å komme i gang med og gjennomføre diplomarbeidet mest mulig effektivt og målrettet.

Seminarene kan bl.a. omfatte:
Obligatoriske innleveringer
Studentpresentasjoner knyttet til utvalgte emner og selve diplomoppgaven
Forelesninger
Diskusjoner

Seminarene omfatter normalt obligatoriske innleveringer der studentene skal gjøre rede for problemstilling og metode, teorigrunnlag, fremdriftsplaner og status for arbeidet. Innleveringene danner grunnlag for en tilpasning av seminarene. I startfasen samles studentene i plenum, men etterhvert vil seminarene blir gjennomført i mindre grupper.

Plenumseminarene tar opp emner som har særlig relevans for gjennomføringen av diplomarbeidet, herunder generell veiledning om valg av emne, problemstilling og metode, samt råd i forbindelse med selve skriveprosessen.

Under studentpresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene frem sitt arbeid og får tilbakemelding fra seminarlederne såvel som fra de øvrige studentene. Tid og sted for de enkelte diplomseminarene og presentasjonene fastsettes av den enkelte seminarleder/veileder.

Diplomseminarene er obligatoriske og forfall må avklares med seminaransvarlig.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15. desember ..

GRA 5102
International Management Operations

Course objective
The focus of the course is international management and international business in general. the course serves as an introduction to international business, and at the same time it seeks to cover the most important and timely topics of this field of study.

Course outline
The World of International Business
Globalization - Opportunities and Threats
Total Global Strategy
The World of the Multinational Enterprise
Exits and Disinvestment in International Strategy
Business Ethics
The International Organization
Opportunities for SMBs
The International Organization
The International Manager
Cultural Aspects of International Business
Managing the International Work Force
The Clash of Civilizations
Negotiations
This course is under continued revision and is therefore subject to change.

Literature
A new textbook will be introduced in 1998.
Foreign Investment Negotiations (FINS), Participant's Manual.
Selected set of cases and additional readings.

Evaluation
The grade of the course will be determined as follows:
50% participation (including FINS) – no retake, and 50% final written exam.
No aids permitted at the exam.

Exam code

Participation	**GRA 5102.01**	**50%**
Written exam	**GRA 5102.02**	**50%**

Retake

Participation:	No retake
Written exam:	At next ordinary exam

Responsible for the course
Hermann Kopp.

GRA 5103
International Marketing Research

Course objectives
The aim of this course is to enable the students to plan and carry out marketing research projects in an international context.

Course outline
International marketing decisions and marketing research
Formulation of relevant problem definitions and research questions
Research design
Use of secondary data and multiclient studies
Qualitative research methods
Issues in primary data collection
- Sampling
- Questionnaire design
- Data analysis

International marketing intelligence systems.

Literature
Kent, R.: Marketing Research in Action. London : Routledge, 1993.
Gripsrud, G. and C. A. Solberg: Readings in International Marketing Research. Sandvika: BI-Forlag, latest edition..

Data tools
On line data retrieval from international data bases will be carried out by students in their term papers.
Implementation
The course will be carried out through lectures, case and term paper presentations and discussions, as well as presentations from Norwegian companies and the Export Council of Norway.

Evaluation
Project paper and control exam. The project paper, counting 100% of the grade, may be carried out by groups of three students. The control exam is individual – pass/fail. The students have to pass both exams to obtain a grade.

Exam Code: **GRA 5103.01 (project paper)**
GRA 5103.02 (control exam)

Retake
At the next ordinary exam.

Responsible for the course
Carl Arthur Solberg.

Note: The literature in this course is presently under review. Students will be notified of any change two weeks before the course begins.

GRA 5140 International Business: Issues and Theories

Course objectives

This course provides an overview of the field of international business, with an emphasis on analysis and theory. It aims to give the students i) an understanding of the problems and challenges involved in conducting international business operations, and ii) an up-to-date overview of central theories and research traditions in international business.

Course contents

Part one: The challenges of international business
* National differences in political economy
* National differences in culture

Part two: The global trade and investment environment
* International trade theories
* Foreign direct investment theories
* Theories of the internationalization of firms
* The political economy of foreign trade and investment
* Regional economic integration

Part three: International business strategy
* Competitive analysis and positioning
* The international monetary system and global capital markets
* The organisation of international business enterprises
* Modes of entry and expansion

Part four: International business operations
* International marketing and R&D
* International HRM
* International financial management and control

Literature

Hill, C.W.L.: *International Business: Competing in the Global Marketplace.* 2nd ed. Burr Ridge, Ill.: Irwin 1994.

Packet of readings

Evaluation

A three hour written examination
Exam code: GRA 5140.01

Retake

At the next ordinary exam

Responsible for the course

Gabriel R.G. Benito

GRA 5105
International Financial Management

Course objectives
The purpose of the course is to give an introduction to the management of finance for a firm operating internationally. Constantly changing financial environments expose such firms to new and different types of risk, as well as new instruments to deal with these risks. As a consequence of this, the firm's investment and financing decisions need to be modified. The objective of the course is therefore to study and understand how corporate financial management is affected by, and can take advantage of, international economic environments.

Prerequisites
Course participants are required to be registered in the specialization International Business Management.

Course outline
The international financial environment
- International financial markets
- Foreign exchange
- Managing exposure to exchange rate fluctuations

Exchange risk management
- Measuring exposure to exchange rate fluctuations

The firm's international investment and financing decisions
- Project analysis
- Capital structure and the cost of capital
- Financing the firm

Literature
Madura, J.: *International Financial Management.* 4th edition. Minneapolis/ St. Paul: West Publishing Co. 1995.
Cases and articles.
A reading list will be provided on the first day of class.

Computer models
No computer models are used in this course.

Conduct of class
30 lecture-hours during which the main topics (as listed in the course outline) are given extensive and in-depth coverage. Cases will also be used. Assigned readings should be carefully studied prior to each class meeting.

Evaluation
A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam covers all topics discussed in class as well as all the assigned readings. Only interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.
Exam Code: GRA 5105.01

Retake
At the next ordinary exam.

Responsible for the course
Pål E. Korsvold

GRA 5130
International Negotiations

Course objectives
On completion of the course students should be able to function more effectively as negotiators, especially in the international arena.

Course outline
This course seeks to combine the essentials of negotiating theory with the "how-to-do-it" approach of negotiation literature. The emphasis will not be on theory for its own sake, but rather how it helps us understand, analyse and improve practice.
Central to the course are simulated business/commercial negotiations with the students as principals. This will involve defining the issues to be negotiated; preparing for the the negotiation; understanding the phases through which a negotiation passes; utilizing varying negotiation strategies and tactics; developing an increased awareness of psychological aspects in negotiation; and acquiring an increased sensitivity to the importance of cross-cultural factors in international negotiations. Each simulated negotiation will highlight a particular type of negotiation. Extensive debriefing both in the negotiating groups and in plenary session will follow each negotiation, some of which will be video filmed. Students will also be required to a term paper relating what they have learnt in the simulated negotiations, to negotiation theory as presented in the literature.
From the above description it should be obvious that this is a course requiring maximum student participation. Those who cannot attend every session will not be accepted.

Literature
Lewicki, R. J. et al.: Negotiation. 2nd ed. Homewood, Ill.: Irwin 1994.
In addition there will be a limited number of hand-outs distributed during the course.

Implementation
30 hours of lectures and group work. A limited number of students are admitted to the course to permit and encourage maximum activisation.

Evaluation
Oral exam of 50 minutes duration where 2 teams of 2 or 3 participants negotiate an allocated case in English. Assessors take no part in the exam but may ask clarification questions at the end. In addition students must write a term paper of about 2000 words. . The oral exam counts 50 % and the term paper together 50 %.
Exam code: GRA 5130.01

Retake
By appointment with the instructor.

Responsible for the course
Brian Ibbotson Groth.

GRA 5137
Servicing International Markets

Course objectives
The aim of this course it to extend the program in international marketing with a focus on key issues in the development of international marketing operations over time by companies. Building on the theme of internationalization, options for and implications of international operations shall be explored – covering both theoretical and practical perspectives.

Course outline
Introduction: Internationalization and global developments

Foreign market servicing
- operation mode choice and packaging issues (including areas such as international franchising, project operations and subcontracting).
- development over time

Internationalization of services

Literature
Luostarinen, R. and Welch, L. S.: International Business Operations. Helsinki : The Authors 1990.
Compendium of articles.

Implementation
The course program will include lectures, cases, presentations and discussions.

Evaluation
Term paper and control exam. The term paper, counting 100% of the grade, may be carried out by groups of three students. The control exam is individual - pass/fail. The students have to pass both forms of assessment to obtain a grade.

Exam Code: **GRA 5137.01 (term paper)**
GRA 5137.02 (control exam) pass/fail

Retake
At next ordinary exam.

Responsible for the course
Gabriel R. G. Benito and Lawrence S. Welch.

GRA 5904
International Business Ethics

Course objectives
The aim of this course is to strengthen each participant's ability to identify, to reflect and respond to ethical management challenges in organisations. Studying ethical business dilemmas in depth will help participants to evaluate the variety of approaches available for the ethical decision-making process.

Course outline
The theoretical core consists of a brief presentation of major moral philosophies which have provided the core of rules and concepts of rightness and ethicalness in general. The focus is on their relevance with regard to the business environment.
The practical core deals with applying and testing different methods of moral decision making in conjunction with concrete cases. Most of the case material will be based on international examples, but current Norwegian experiences will also be included where possible.
Special attention will be given to business ethics decision-making in a cross cultural context. Critical reading and evaluation of leading articles on ethics in management will be used to heighten participants' awareness of significant cultural distinctions and different moral points of view.

Topics (sample)
Basic Issues: Ethics vs. Economics
Ethical Theories Revisited
Examples of Ethical Reflection Models
Stakeholder Relationship and Ethical Reflection
Environmental Ethics
Employee Rights Issues
The Role of Opportunity and Conflict
The Ethics in Marketing
Business Ethics in a Global Context
Ethics in Changing Organisations
Strategic Planning and Ethics

The learning mode of this course is action oriented. Virtually every topic will begin with a case discussion allowing participants to test out their moral reasoning skills. The subsequent discussion will not necessarily yield consensus, but is meant to create greater awareness of different thinking modes and other relevant approaches.
For the above reasons this course requires maximum student participation. Those who cannot attend classes regularly, should refrain from taking this course.

Literature
Green, R. M.: *The Ethical Manager : A New Method for Business Ethics.* N.Y.: MacMillan 1994.
Hoffman, W.M., Frederick, R. E.: *Business Ethics, Readings and Cases in Corporate Morality.* 3rd ed. N.Y.: McGraw-Hill 1995.
Additional articles and cases will be handed out.

Evaluation
One mid term paper (group assignment) and a 48 hour individual take-home examination.
Exam code: GRA 5904.01

Responsible for the course
Heidi von Weltzien Høivik.

GRA 5138
International Human Resource Management

Course Aims and objectives
The purpose of this course is to explore the issues relating to the human resource function in an international firm. Students who are considering an international career, who may expect to work in a foreign country, or with a multinational corporation, will find aspects of this course of particular relevance.
On completion of this course, students should be able to:

a) appreciate the human recource management implications of subsidiary operations;
b) develop responses to the personnel choices confronting international companies;
c) link corporate strategy with effective personnel management policies and practises.

Literature
Dowling, P. J., Schuler, R.S. and Welch D.E.: International Dimensions of Human Resource Management. 2nd ed. Belmont, Calif: Wadsworth, Cal. 1994.

Implementation
Lectures, mini-case studies, class exercises and videos.

Evaluation
Term Paper and control exam. The term paper, counting 100% of the grade, may be carried out by groups of three students. The control exam is individual – pass/fail. The students have to pass both forms of assessment to obtain a grade.

Exam code: **GRA 5138.01 (100%)**
GRA 5138.02 (Pass/fail)

Retake
At next ordinary exam.

Responsible for the course
Denice Welch.

Logistikk
Business Logistics
Samlet oversikt

Retningsansvarlig: *Göran Persson*
Institutt: *Markedsføring og logistikk*
Antall plasser i retningen: *60*

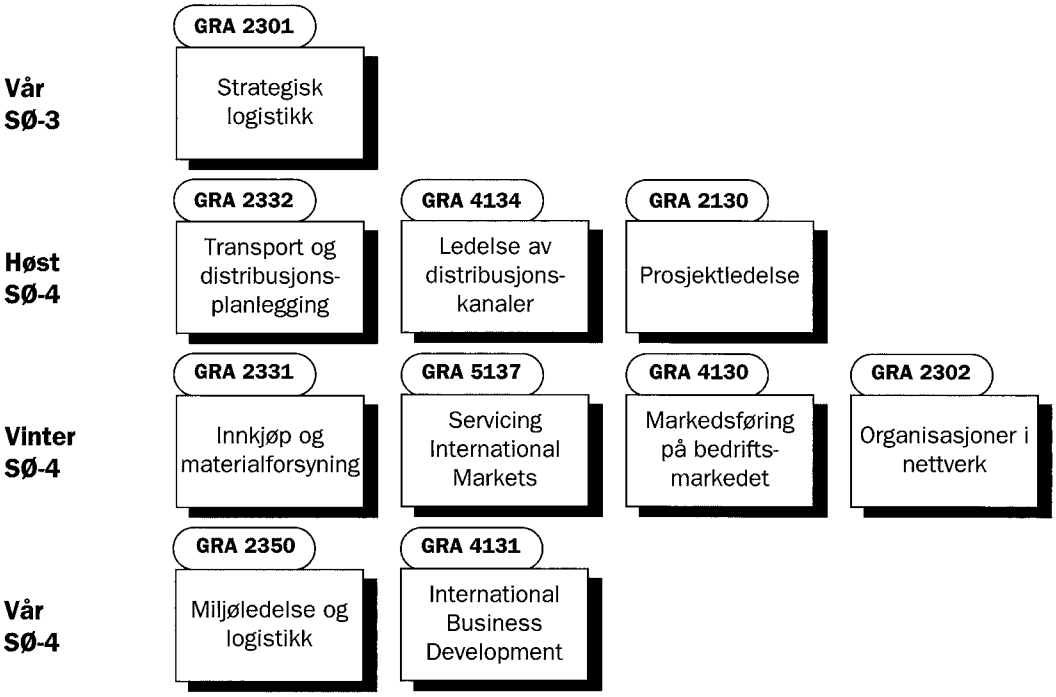

Obligatoriske kurs: GRA 2301, GRA 2332 og GRA 2331.

Studentene stilles fritt til å velge sine øvrige tre kurs fra andre retninger, fortrinnsvis fra markedsføring og internasjonal bedriftsledelse.

Retningsbeskrivelse

Den viktigste begrunnelse for å kunne tilby en spesialiseringsretning i logistikk, er økningen i behovet for ledelsesorientert logistikk-kunnskap. Dette gjelder innen varehandel, industri, i servicesektoren og i store deler av den offentlige virksomhet. Behovet øker fordi vi er i en tidsperiode der logistikkostnadenes andel av verdiskapningen vokser, samtidig som sterkere konkurranse og rask internasjonalisering fører til hardere presentasjonskrav for logistikken og logistikksystemene.

Målsettingen er å dekke kunnskapsbehovet innen ledelsesorientert logistikk i næringslivet og den offentlige virksomhet på en måte som sikrer Handelshøyskolen BI et konkurransemessig fortrinn fremfor alle andre høyskole- og universitetsmiljøer i Norge.

Spesialiseringsretningen vil bygge på grunnleggende kunnskaper fra en rekke fagområder. Blant disse er ledelse, strategi, organisasjonsteori, markedsføring og kommunikasjon/informasjonsteknologi spesielt viktige. For studenter på andre spesialiseringsretninger er flere av kursene i logistikk aktuelle valgkurs.

Det tilbys tre obligatoriske fag som alle er kjernefag for å få innsikt i logistikk. Disse er: Strategisk logistikk, transport- og distribusjonsplanlegging og innkjøp og materialforsyning.

Obligatoriske kurs for retningen:
GRA 2301 Strategisk Logistikk
GRA 2332 Transport og distribusjonsplanlegging
GRA 2331 Innkjøp og materialforsyning

Diplomseminar i Logistikk

Fagansvarlig: Marianne Jahre.

Diplomseminaret skal hjelpe studentene å komme i gang med å gjennomføre diplomarbeidet på en målrettet måte. Seminaret er bygd opp av:

1. Obligatorisk innlevering
2. Forelesninger knyttet til utvalgte emner
3. Gruppepresentasjoner

Under gruppepresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene frem sitt arbeid og får tilbakemelding fra seminarlederne såvel som fra de øvrige studentene. Tidspunkter for de enkelte gruppepresentasjonene fastsettes i samråd med seminarlederne før seminarets start.

Diplomseminaret er i prinsippet obligatorisk, og frafall må avklares med seminaransvarlig.

Første seminar i terminen kunngjøres ved oppslag.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15. november.

GRA 2301
Strategisk logistikk
Strategic Logistics

Mål med kurset
Å gi studentene grundig innsikt i hvordan logistikk-kunnskaper kan forbedre virksomhetens totale ressursutnyttelse og øke virksomhetens konkurransekraft og kostnadseffektivitet.

Forkunnskaper
Deltakerne må ha gjennomført obligatoriske kurs til og med 3. år eller tilsvarende.

Tematisk oversikt
Innledning
"Lean Thinking"
Logistikk og miljø
"Benchmarking"
Konkurransefortrinn gjennom logistikken
IT og Logistikk
Tidskonkurranse
Partnerskap i distribusjonsleddet
Leverandørsamarbeid
Aktivitetsbasert Ledelse

Pensum
Christopher, M.: *Logistics and Supply Chain Management. Strategies for Reducing Costs and Improving Services.* London: Pitman Publishing 1992.
Artikler.

Dataverktøy
Brukes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger, gruppearbeider og presentasjon av oppgaver.

Evaluering
Innlederoppgaver og kontrolleksamen. Vektlegging:
- Innlederoppgaver (presentasjon og oppgaveinnlevering): 50 %
- Eksamen: Tre timer 50 %

Ingen hjelpemidler til skriftlig eksamen.

Eksamenskode: **GRA 2301.01 Innlederoppgaver med presentasjon**
GRA 2301.02 Skriftlig eksamen

Kontinuasjon
Neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Marianne Jahre.

GRA 2332
Transport og distribusjonsplanlegging
Transport and Physical Distribution

Mål med kurset
Å gi studentene en grunnleggende innføring i godstransport og fysisk distribusjon.

Tematisk oversikt
Godstransport og samferdselspolitikk, regulering og deregulering
Transportformene
- markedsandeler, markedsutvikling og konkurranseflater
- økonomiske forhold, tekniske egenskaper
- tariffer og regulativer
- miljøproblemer

Distribusjonssystemer
- IT-anvendelser og muligheter
- lagersystemer
- lagringsformer
- distribusjonskanaler

Strategiske distribusjonsallianser
- tredjepartlogistikk
- andre samarbeidsformer i distribusjonskanalen

Internasjonal distribusjon

Pensum
Cooper, J. (ed.): *Logistics and Distribution Planning Strategies for Management.* 2nd ed. London : Kogan Page 1994.
Artikler og utdelte notater.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger, diskusjoner og øvelser.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Ingen
Eksamenskode: GRA 2332.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinær eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Eirill Bø

GRA 2331
Innkjøp og materialforsyning
Purchasing Management

Mål med kurset
Kurset skal gi studentene en grundig forståelse av innkjøpsaktivitetene og de sentrale forutsetninger som gjelder for disse i offentlig og privat virksomhet. Studentene skal få kunnskaper i å utvikle og lede innkjøpsfunksjonen sett i sammenheng med en virksomhets totale vareflyt.

Tematisk oversikt
Innkjøpsfunksjonen
Innkjøpets mål og strategier
Sourcing
Leverandørsamarbeid
Forhandlinger
Kontraktstrategier

Pensum
van Weele, A. J.: *Purchasing Management London Chapman & Hall 1994.*
Artikler.

Dataverktøy
Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres over 30 timer med forelesninger, casedrøftinger og gruppearbeider.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Ingen hjelpemidler.
Eksamenskode: GRA 2331.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Göran Persson.

GRA 2350 - Miljøledelse og logistikk
Green Management and Logistics

Mål med kurset
Å gi studentene grundig innsikt i hva "praktisk" miljøledelse er med fokus på hvordan bedriftene kan løse sine nåværende og fremtidige miljøutfordringer. Det vil spesielt legges vekt på hvordan logistikktankegang, -prinsipper og verktøy kan benyttes til å redusere bedriftenes negative påvirkning på det eksterne miljøet.

Forkunnskaper
Deltakerne må ha bestått grunnkurset i logistikk.

Tematisk Oversikt
Innledning - Utviklingstrender - hvem påvirker bedriftene til å ta dette på alvor? Hva er miljøledelse og hva er grønn logistikk?
Miljøledelse og -strategi - hva og hvordan?
Karakterisering av bedriften - hvor god er man på miljø?
Innlogistikken - hvordan kan innkjøperen påvirke miljøet?
Utlogistikken - hvordan redusere sløsing/avfall i forover distribusjon?
Etablering av retursystemer I - hvordan og hvem?
Etablering av retursystemer II - hvordan og hvem?
Corporate Image - hvordan informere om aktivitetene til stakeholders?
Casediskusjon
Avslutning og oppsummering

Pensum
Kopicki, R. et al. *Reuse and Recycling - Reverse Logistics Opportunities.* Oak Brook, Ill. : Council of Logistics Management 1993
Diverse artikler delt ut i forbindelse med forelesningene

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger. Det stilles krav til studentene om aktiv deltagelse. Studentene må regne med å presentere cases og andre gruppeoppgaver.

Evaluering
Prosjektoppgave og kontrolleksamen
Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%. Kontrolleksamen evalueres med Bestått/Ikke Bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset. Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres.

Kurskode: **GRA 2350.01 (prosjektoppgave)**
GRA 2350.02 (kontrolleksamen)

Kontinuasjon
Neste ordinære eksamen i kurset

Kursansvarlig
Marianne Jahre

Markedsføring
Marketing Management
Samlet oversikt

Retningsansvarlig: *Hans Mathias Thjømøe*
Institutt: *Markedsføring og Logistikk*
Antall plasser i retningen: *60*

Vår SØ-3	GRA 4101 Markedsanalyse	
Høst SØ-4	GRA 4202 Kjøpsadferd	GRA 4134 Ledelse av markedsførings-kanaler
Vinter SØ-4	GRA 4130 Markedsføring på bedrifts-markedet	GRA 4132 Markedskommu-nikasjon
Vår SØ-4	GRA 4131 International Business Development	GRA 4140 Case-seminar i markedsføring

Obligatoriske kurs: GRA 4101, GRA 4102 og GRA 4130

Retningsbeskrivelse
Markedsføring dreier seg om hvordan bytteforhold utvikles og vedlikeholdes. I faget legges det et ledelsesperspektiv til grunn, dvs. at man konsentrerer seg om den kunnskap som markedsføringsledere bør ha om relevante metoder og atferd for å kunne fylle sin rolle i en moderne bedrift eller organisasjon. Markedsføring er en funksjon som tillegges økende betydning i næringslivet; en betydning som øker med sterkere konkurranse nasjonalt og internasjonalt. I spesialiseringen tar en sikte på å gi studentene både et teoretisk grunnlag og en praktisk innsikt i moderne markedsføring.

Obligatorisk kurs for retningen:
GRA 4101 Markedsanalyse
GRA 4102 Kjøpsatferd
GRA 4130 Markedsføring på bedriftsmarkedet

Diplomseminar i Markedsføring

Fagansvarlig: Hans Mathias Thjømøe

Diplomseminaret skal hjelpe studentene å komme i gang med å gjennomføre diplomarbeidet på en målrettet måte.

Seminaret er bygd opp av:
Obligatoriske innleveringer
Fellespresentasjoner knyttet til utvalgte emner
Spesialiseringspresentasjoner knyttet til utvalgte emner
Gruppepresentasjoner

Seminaret vil som regel omfatte obligatoriske innleveringer der studentene skal gjøre rede for diplomarbeidets problemstilling og metodisk tilnærming, samt fremdriftsplaner og status for arbeidet. Innleveringene danner grunnlaget for tilpasning av fellesseminarene og for tilbakemelding til studentene. Alle innleveringer utarbeides i tre eksemplarer.

Fellesseminarene tar opp emner som har særlig relevans for gjennomføring av diplomarbeidet, herunder teknikker for utarbeidelse av problemstilling, valg av metodisk tilnærming, samt råd i forbindelse med selve skriveprosessen. Disse seminarer gjelder for alle studenter som har valgt spesialisering innenfor logistikk, markedsføring og internasjonal bedriftsledelse.

Under gruppepresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene frem sitt arbeid og får tilbakemelding fra seminarlederne såvel som fra de øvrige studentene. Tidspunkt for de enkelte gruppepresentasjonene fastsettes i samråd med seminarlederne før seminarets start.

Diplomseminaret er obligatorisk, og forfall må avklares med seminaransvarlig.

Det må påregnes betydelige endringer i opplegget for Diplomseminar. Disse endringene vil foreligge ved semesterstart.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15.desember.

GRA 4101
Markedsanalyse
Marketing Research

Mål med kurset
For å kunne treffe best mulige beslutninger når det gjelder markedsføring er man avhengig av informasjon om foretakets omgivelser, særlig om foretakets kunder og konkurrenter. Målet med dette kurset er å gi studentene innsikt i, og forståelse for, hvordan slik informasjon kan skaffes tilveie. Kurset er faglig forankret i generell vitenskapelig metode og i statistikk, men legger vekt på anvendelser i markedsføringsprosessen.

Tematisk oversikt
Formuleringen av hensiktsmessige problemstillinger og undersøkelsesspørsmål,
Bruk av sekundærdata og standardiserte markedsundersøkelser,
Anvendelse av fokusgrupper og andre kvalitative metoder,
Utvalgsmetoder og utvalgsstørrelser
Holdnings- og profilundersøkelser,
Datanalyse ved hjelp av bivariate og multivariate metoder

Pensum
Aaker, D. A. og Day, G. S., Kumar, V.: *Marketing Research.* 5th ed. New York: John Wiley & Sons 1995.
Diverse artikler utlevert i forbindelse med forelesningene.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.
Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger. Det stilles krav til studentene om aktiv deltakelse. Studentene må regne med å presentere cases.

Eksamen
Prosjektoppgave og kontrolleksamen.
Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%. Kontrolleksamen evalueres med Bestått/Ikke bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset. Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres.

Eksamenskode: **GRA 4101.01 (prosjektoppgave)**
GRA 4101.02 (kontrolleksamen)

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Hans Mathias Thjømøe.

GRA 4102
Kjøpsatferd
Consumer and Organizational Buying Behavior

Mål med kurset
Kunnskaper om kjøpernes motiver og beslutningsprosesser er en forutsetning for systematisk markedsføring. Kurset tar sikte på å gi kunnskaper om de viktigste trekk ved kjøpernes atferd på ulike markeder og om de faktorer som påvirker denne atferden. Individuelle faktorer omfatter motivasjon, persepsjon og læring. Sentrale gruppeforhold er referansegrupper, samfunnsklasser og kultur. Kurset skal også gi innsikt og øvelse i bruk av atferdsteori samt i kognitiv og økonomisk psykologi.

Tematisk oversikt
Forbrukeratferd – grunnleggende begreper
Historisk utvikling
Teoretisk forankring
Individuelle faktorer i forbrukeratferden
Motiver og behov
Livsstil, persepsjon, læring
Holdninger og holdningsdannelser
Gruppeinnflytelse på forbrukeratferden
Referansegrupper
Familiens påvirkning
Kulturell påvirkning
Beslutningsatferd i organisasjoner
Spredning av innovasjoner

Pensum
Schiffman, L. G. og Kanuk, L.L.: *Consumer Behavior*. 6th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall 1997.

Anbefalt tilleggslitteratur:
Thjømøe, H. M.: *Forbrukeratferd.* 5. utg.- Asker : Singularis 1996

Dataverktøy
Blir ikke benyttet.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer undervisning i form av forelesninger med diskusjoner rundt spesielle emner. Det vil bli lagt vekt på forståelse ved å benytte teori på praktiske problemstillinger. Studentene må være forberedt på å arbeide med små cases til hver forelesning.
Kurset kan bli gjennomført på engelsk.

Eksamen
Prosjektoppgave og kontrolleksamen. Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%. Kontrolleksamen evalueres med Bestått/Ikke bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset. Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres.
Eksamenskode: **GRA 4102.01 (prosjektoppgave)**
GRA 4102.02 (kontrolleksamen)

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Hans Mathias Thjømøe.

GRA 4134
Ledelse av markedsføringskanaler
Management in Marketing Channels

Mål med kurset
Dette kurset fokuserer på ledelse av markedsføringskanaler. En markedsføringskanal behandles som et interorganisatorisk system involvert i å gjøre varer, service og konsepter tilgjengelige for konsumentene.

Tematisk oversikt
Funksjoner og arbeidsdeling
Detaljist og grossistleddet - Struktur og utvikling
Valg av integrasjonsgrad
Valg av samarbeidspartner
Styring og kontroll: makt og konflikter
Internasjonalisering av detaljhandelen

Pensum
Gripsrud, G. og Nygaard, A.: *Markedsføringskanaler.* Oslo: Cappelen Akademisk Forlag, 1996.
Artikler.

Dataverktøy
Det vil ikke bli brukt dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger, gruppearbeider og studentpresentasjoner Studentene vil bli delt i grupper som får ansvaret for å presentere en artikkel.

Eksamen
Tre timer skriftlig eksamen.
Ingen hjelpemidler tillatt.
Eksamenskode: GRA 4134.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig
Geir Gripsrud

GRA 4130
Markedsføring på bedriftsmarkedet
Business to Business Marketing

Mål med kurset
Kurset skal gi studentene innsikt i hvilke utfordringer og problemer bedriftene står overfor når de skal markedsføre sine produkter og tjenester til andre bedrifter og organisasjoner. Markedsføring til bedrifter er som regel betydelig mer komplisert enn til forbrukere og stiller svært spesielle krav til markedsstrategi og den mer utøvende markedsføringen. Kurset gir deltakerne en oversikt over de teorier og metoder som for tiden er mest anerkjente både blant praktikere og teoretikere. Gjennom mange eksempler fra Norge og utlandet vil vi gi en praktisk forståelse av fagområdet.

Tematisk oversikt
Markedsføring på bedriftsmarkedet i perspektiv
Modeller for kunderelasjoner på bedriftsmarkedet
Markedsanalyser og prognoser på bedriftsmarkedet
Oppbygging av overordnet markedsstrategi
Oppbygging av markedsføringsprogrammer
Ledelsesutfordringer ved markedsføring på bedriftsmarkedet

Pensum
Webster, F. E.: *Industrial Marketing Strategy.* 3rd. ed. N.Y.: John Wiley & Son 1991.
Diverse artikler utlevert i forbindelse med forelesningene.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger og case-diskusjoner. Det stilles krav til studentene om aktiv deltagelse i faget.

Eksamen
Prosjektoppgave og en kontrolleksamen.
Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%. Kontrolleksamen evalueres med Bestått/ Ikke bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset.
Eksamenskode: **GRA 4130.01 (prosjektoppgave)**
GRA 4130.02 (kontrolleksamen)

Kontinuasjon
Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres ved neste ordin re eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Harald Biong.

GRA 4132
Markedskommunikasjon
Marketing Communications

Mål med kurset
Kurset skal gi studentene grunnleggende kjennskap til kommunikasjonsteorier og kommunikasjonsteknikker satt inn i en markedsførings-sammenheng. Det legges stor vekt på helhetlig forståelse samt premissene for kommunikasjonsbeslutninger.

Tematisk oversikt
Markedskommunikasjon som fagområde
Kommunikasjon i et markedsføringsperspektiv
Markedskommunikasjon i praksis
Kommunikasjonsteorier
Kommunikasjonsbudsjettering
Kommunikasjonsplanlegging
Idégrunnlag og utforming
Måling av kommunikasjonseffekter
Kommunikasjon på bedriftsmarkedet
Medievalg og mediebruk
Samfunnsinformasjon og politisk reklame
Reklamen og samfunnet

Pensum
Helgesen, Th.: *Markedskommunikasjon – prinsipper for effektiv informasjon og påvirkning.* 3. utg.
Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1995 + utvalgte artikler.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger.

Eksamen
Prosjektoppgave og kontrolleksamen.
Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%. Kontrolleksamen evalueres med Bestått/Ikke bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset.
Eksamenskode: **GRA 4132.01 (prosjektoppgave)**
GRA 4132.02 (kontrolleksamen)

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.
Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres.

Kursansvarlig
Tor Morten Løland.

GRA 4131
International Business Development

Course objective
The course aims at giving students a decision oriented perspective on international marketing and business issues through active application of relevant theories and models.

Course subjects
Internationalisation of firms
Globalisation
International entry modes
Organisation of international business

Literature
A selection of articles.
Case texts.

Implementation
The course is based on term paper and case presentation discussions by the students. Active participation is an essential part of the program. The entire course will be conducted in English. Part of the program will be carried out off-campus, entailing costs in the order of 1.100–1.300 NOK.

Evaluation
Case presentations and discussions (oral) and term paper presentations (oral and written). The students have to pass all evaluations to obtain a grade. Individual retakes of the term paper are possible; retakes of the case presentation/discussions can only be done by taking the whole course over again.
Exam Code: GRA 4131.01 (Term paper) – including presentations.

Retake
Next regular exam.

Responsible for the course
Lawrence S. Welch.

GRA 4140 Case-seminar i markedsføring.

Mål med kurset
Hensikten med kurset er å gi deltakerne mulighet til å integrere ulike markedsføringsdisipliner samt tilegne seg en beslutningsorientert holdning til faget gjennom aktiv anvendelse av teorier og modeller på reelle beslutningssituasjoner.

Tematisk oversikt
Ulike deler av fagemner innen markedsføring, analyse av forbruker-, industrielle og offentlige markeder, kommunikasjons-, pris-, distribusjons- og produktstrategi, samt integrerte markedsstrategiske beslutninger både med hensyn til intern og ekstern markedsføring.

Pensum
Kurset baserer seg på all tidligere pensumlitteratur i obligatoriske markedsføringsfag:
Kotler, P.: *Marketing Management,* 9th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall 1997
Aaker, D. og Day, G.S., Kumar V.: *Marketing Research.* 5th ed. New York: John Wiley & Sons 1995
Schiffman G. & Kanuk L.:*Consumer Behavior,* 6th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall 1997
Webster, F.E.: *Industrial Marketing Strategy,* 3rd ed. N.Y. John Wiley & Sons 1991
Gripsrud, G. og A. Nygaard: *Markedsføringskanaler,* Oslo: Cappelen Akademiske Forlag, 1996
Solberg, C.A.: *Internasjonal Markedsføring,* 5. utg. Oslo, Tano 1996
Casetekstene.

Gjennomføring
Deltakerne vil bli delt inn i hovedgrupper (12-15 stud.) og undergrupper (3 studenter) for løsning, presentasjon og diskusjon av reelle beslutningssituasjoner hentet hovedsaklig fra norsk bedrifts- og samfunnsliv, men internasjonale bedrifter og aspekter kan også bli trukket inn. Det er obligatorisk fremmøte de 4-6 gangene casene blir presentert og debattert.

Ved sykdomsfravær (legeerklæring er påkrevd) vil studenten få anledning til å løse et case individuelt etter at kurset er avsluttet. Annet fravær godtas ikke.
Kurset er lagt til vårsemesteret i 4. studieår.

Evaluering
Kurset evalueres ved en skriftlig innlevering av en caseløsning: Dette caset skal studentene presentere for klassen. Skriftlig innlevering samt presentasjonen teller tilsammen 50% av karakteren. I tillegg deltar alle studentene i diskusjonen av de beslutningssituasjoner som casene tar opp på et faglig grunnlag. De muntlige, individuelle diskusjonsprestasjonene i klassen teller tilsammen 50% av karakteren. Hver av dem vektes likt.

Bare den skriftlige delen av karakteren kan påklages. Casedebattene anses som muntlig eksamen og kan ikke påklages.
Evalueringskode: GRA 4140.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære gjennomføring.

Kursansvarlig
Erik B. Nes

Organisasjonspsykologi

Organizational Psychology

Samlet oversikt

Retningsansvarlig: *Geir Kaufmann og Bård Kuvaas*
Institutt: *Organisasjon og ledelse*
Antall plasser i retningen: *60*

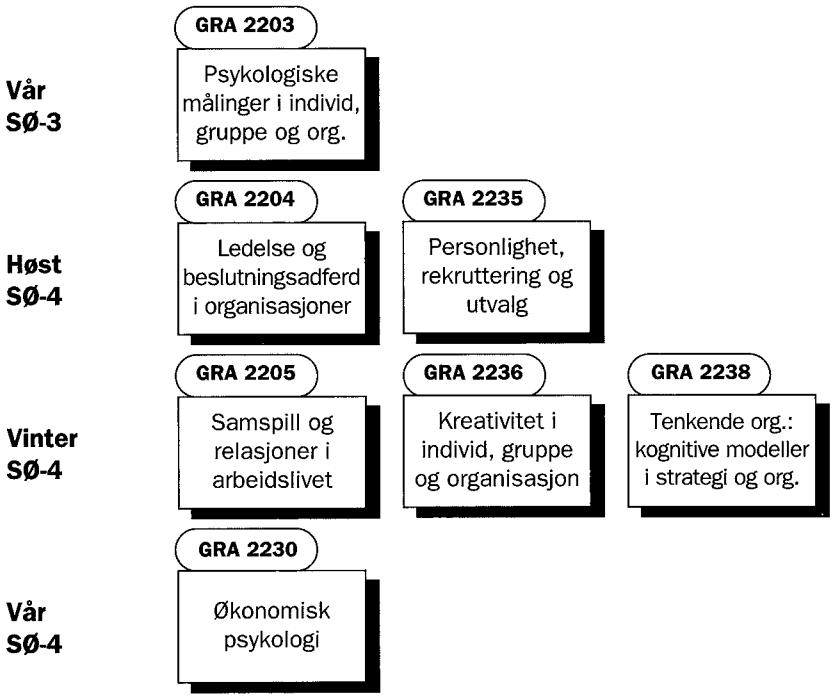

Obligatoriske kurs: GRA 2203, GRA 2204 og GRA 2205.

Retningsbeskrivelse

I organisasjonspsykologien er en opptatt av hvordan psykologiske faktorer på individ, gruppe og organisasjonsnivå virker inn på forhold i arbeidslivet. Slike forhold omhandler både tradisjonelle organisasjonspsykologiske temaer som produktivitet, trivsel og helse, så vel som nyere tema omkring beslutningskvalitet, strategisk tenkning og kreativitet i organisasjoner. Hovedmålet med spesialiseringsretningen i organisajonspsykologi er å gi studentene innsikt i de viktigste sidene av psykologisk forskning slik den anvendes på oppgaver og utfordringer ledere står overfor. Retningen gir også studentene muligheter for ledertrening og personlig utvikling.
Tre kurs er obligatoriske:GRA 2203 Psykologiske målinger i individ, gruppe og organisasjon, GRA 2204 Ledelse og beslutningsatferd i organisasjoner og GRA 2205 Samspill og relasjoner i arbeidslivet.

Diplomseminar i Organisasjonspsykologi

Fagansvarlig: Geir Overskeid

MÅL

Seminaret skal utvikle deltagernes forståelse av vitenskapelige undersøkelser - hvordan de gjennomføres og rapporteres. Seminaret skal gi grunnleggende innsikt i vitenskapelig tenkemåte og metode, samt en forståelse av hvorfor slik tenkning og metode er som den er. Forholdet mellom type problem og valg av metode blir belyst. Vi vil gå konkret inn på hvordan en diplomoppgave best kan bygges opp etter vitenskapelige prinsipper, og etter skikk og bruk på det organisasjonspsykologiske området.

TEMAER

- Hvordan skrive en diplomoppgave
- Vitenskapelig tenkemåte og metode
- Diplomarbeidets ulike faser
- Kritisk evaluering av publisert forskning
- Diskusjon

GJENNOMFØRING

Seminaret vil bestå av forelesninger, deltagerpresentasjoner og diskusjon. Diplomseminar nr. 1 gjennomføres i vårterminen, og går over 25 timer. Diplomseminar nr. 2, også på 25 timer, foregår i høstterminen.

EVALUERING

Seminaret har to obligatoriske mini-innleveringer.

I henhold til Høyskolestyrets vedtak skal hver gruppe innlevere en forprosjektrapport, som teller 20% av diplomoppgavens karakter. Forprosjektrapporten innleveres ved avslutningen av diplomseminar nr. 2. Forprosjektrapporten skal inneholde to ting, innledning og skisse til metode. Innledningen skal inneholde en kortfattet drøfting av relevant empiri og teori, og munne ut i en mest mulig presis formulering av problemet som skal undersøkes. Skissen til metode skal beskrive hvordan problemet skal undersøkes.
Forprosjektrapporten innleveres i to eksemplarer. Den bedømmes av to sensorer og gis tallkarakter.

LITTERATUR

Liebert, R.M & Liebert, L.L.: *Science and Behavior,* 4th ed., Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 1995
Artikkelsamling

GRA 2203
Psykologiske målinger i individ, gruppe og organisasjon

Psychological Assesments of Individuals, Groups and Organization

Målet med kurset

Psykologiske verktøy på individ, gruppe og organisasjons-nivå brukes bl.a. i forbindelse med rekruttering, medarbeidersamtaler, produktivitetsanalyser, markedsanalyser, kompetanse-kartlegging og -utvikling, samt i ulike former for organisasjonsanalyser. Brukt på riktig måte vil slike verktøy bidra sterkt til å høyne effektivitet, trivsel, og økonomisk gevinst i organisasjons-sammenheng.

Kurset skal sette deltakerne i stand til å produsere, vurdere og bruke slike verktøy i arbeidslivs-sammenheng. Kvantitativ metode vil bli brukt som grunnlag for utvikling, vurdering og bruk av metoder.

Tematisk oversikt

- Kvantitative metoder knyttet til psykologiske målinger
  - Psykologiske tester
  - Team-analyse verktøy
  - Organisasjonsanalyser

Pensum

Cohen, R. J., Swerdlik, M. E., & Phillips, S. M. *Psychological testing and assessment. 3rd ed.* Mountain View, CA: Mayfield Publishing 1995. (Kap. 1, 3-8, 11 (ikke s. 400-419), 13 (s. 471-474, 485-497), 17 (643-657), 18 (673-689), 19 (701-710)

Guzzo, R. A., & Dickson, M. W. (1996). *Teams in organizations: Recent research on performance and effectiveness.* In Annual Review of Psychology, 47, 307-338

Dataverktøy

Demonstrasjon av relevante statistikkpakker.

Gjennomføring

30 timers forelesninger, demonstrasjoner, øvelser.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.
Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.
Eksamenskode: GRA 2203.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Øyvind Martinsen

GRA 2204
Ledelse og beslutningsatferd i organisasjoner
Decision Making Behaviour

Mål med kurset
Beslutningstaking utgjør en vesentlig del av enhver leders hverdag. Allikevel er det slik at de fleste ledere ikke har noen systematisk opplæring i kompleks beslutningstaking. Forskningen de siste tyve årene viser da også at beslutningstakere ofte begår samme type feil i beslutningstaking. Ved å fokusere på hvordan beslutninger faktisk fattes av enkeltindivider, grupper og organisasjoner, har kurset som mål å gjøre studentene bedre i stand til å delta i, forbedre og påvirke beslutningstaking i organisasjoner gjennom økt innsikt i atferdsmessige, psykologiske og organisatoriske aspekt ved problemløsnings- og beslutningsprosesser.

Trening i identifikasjon av problemstillinger, analyse, utvikling av presentasjonsmateriale og muntlig fremlegging vil utgjøre en vesentlig del av kursgjennomføringen.

Tematisk oversikt
Det psykologiske grunnlaget for beslutningstaking
Problemformulering og psykologisk kontekst
Normative og deskriptive modeller av individuell beslutningstaking
Feilkilder og begrensninger i menneskelig vurdering og beslutningstaking
Individuelle forskjeller i beslutningstaking
Gruppedynamikk og beslutningstaking i grupper
Beslutningstaking på organisasjonsnivå
Teknikker og metoder for bedre beslutningstaking

Pensum
Plous, S.: *The psychology of judgment and decision making.* New York: McGraw-Hill 1993.
Artikkelsamling

Dataverktøy
Tekst- og presentasjonsprogrampakker.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer, med undervisning, deltakerpresentasjoner og diskusjoner over hovedtemaene. Det er en forutsetning at deltakerne er aktive og utfører innleveringene og presentasjonene i kurset.

Eksamen
Fagoppgave.
Fagoppgaven består av innlederinnlegg, skriftlige innleveringer, klassedeltakelse og avsluttende oppgave. Fagoppgaven er en integrert del av kursgjennomføringen.
Eksamenskode: GRA 2204.01

Kontinuasjon
Ved neste gjennomføring av kurset.

Kursansvarlig
Bård Kuvaas.

GRA 2235
Personlighet, rekruttering og utvalg
Personality, recruitment and selection

Målet med kurset
Rekruttering og utvalg av medarbeidere representerer et fagområde med interessante yrkesmuligheter for økonomer, samtidig som kunnskaper innen dette området kan brukes som grunnlag for alle kompetanse-endringsprosesser i organisasjoner. Slike prosesser har dokumentert store økonomiske gevinst-muligheter likestilt med andre typer investeringer når de gjennomføres på en tilfredsstillende måte.

Kurset skal gi deltakerne kunnskaper og ferdigheter i planlegging og gjennomføring av ansettelsesprosesser. Deltakerne skal også få kjennskap til psykologiske teorier om individers funksjon i jobb-sammenheng, bl.a. som grunnlag for å vurdere jobb-søkere.

Tematisk oversikt
Jobb-analysesens mange fasetter
Ulike metoder for utvalg av medarbeidere og deres treffsikkerhet
Nytte-kostnadsanalyser
Jobb-intervjuet

Pensum
Furnham, A. *Personality at work. The role of individual differences in the workplace.* London: Routledge 1992.
Martinsen, Ø. *Kompetanseendring.* Manuskript.Bergen : Seksjon for Psykometri, UiB 1997.
Martinsen, Ø. *Det situasjonelle, strukturerte jobb-intervjuet* Manuskript. Bergen : Seksjon for Psykometri, UiB 1997.
Anbefalt tilleggslitteratur: *Test og rekruttering* Ny utg. Lysaker : NIPA, 1993.

Dataverktøy
Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring
30 timers forelesning, demonstrasjoner, øvelser.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Ingen hjelpemidler tillatt til eksamen.
Eksamenskode: GRA 2235.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Øyvind Martinsen

GRA 2205
Samspill og relasjoner i arbeidslivet
Interpersonal dynamics and relationships at work

Målet med kurset
Et hovedtema i organisasjonspsykologisk forskning er å vinne økt innsikt i sentrale sider ved samspill og mellommenneskelige relasjoner i arbeidslivet. I forlengelsen av denne forskningen er det også utviklet praktiske metoder for bedre å kunne diagnostisere og håndtere mellommenneskelige relasjoner på en slik måte at konflikter miniseres og konstruktivt samspill maksimeres. Kursets hovedmål er å formidle sentrale deler av disse kunnskapene med sikte på å gjøre deltakerne bedre rustet til å forstå og håndtere samspill og mellommenneskelige relasjoner i arbeidslivet.

Tematisk oversikt
- Personpersepsjon: Opplevelse av andre mennesker
- Attribusjon: hvordan forstå årsakene til egne og andre menneskers handlinger.
- Konflikt og konflikthåndtering
- Makt og avmakt i organisasjonslivet
- Gruppedynamikk: Samspill i grupper og lagbygging
- Leder/medarbeider samspill
- Kommunikasjon og kommunikasjonsfeil
- Antisosial atferd i arbeidslivet

Pensum
Greenberg, J., & Baron, R.A. *Behavior in organizations*. 6th ed. Englewood, Cliffs, N.J.: Prentice Hall 1997
Utvalgte artikler

Dataverktøy
Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring
30 timers forelesning, demonstrasjoner, øvelser.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Ingen hjelpemidler tillatt til eksamen.
Eksamenskode: GRA 2205.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Geir Kaufmann

GRA 2236
Kreativitet i individ, gruppe og organisasjon
Creativity in individual, group and organization

Målet med kurset
Psykologisk forskning har kartlagt forhold som både hemmer og fremmer nytenkning og omstillingsevne på individ, gruppe og organisasjonsnivå. Kurset vil formidle innsikt i de viktigste resultater fra denne forskningen. Deltakerne vil få innføring og trening i bruk av kreative problemløsningsmetoder spesielt tilpasset for typiske problemer i organisasjons- og arbeidsliv.

Tematisk oversikt
- Problemløsningens psykologi
- Kreativitet som form for problemløsning
- Faktorer som hemmer og fremmer kreativ problemløsning
- Kreative problemløsningsteknikker
- Databaserte teknikker for kreativ idéutvikling
- Stimulering av mer kreativt arbeidsmiljø

Pensum
Kaufmann, G. *Problemløsning og kreativitet i organisasjonspsykologisk perspektiv.* 2.utg. Bergen: Fagbokforlaget 1997.
Utvalgte artikler

Dataverktøy
Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring
Kurset vil bli gjennomført som en fire dagers intensiv workshop med totalt 30 timers varighet. Denne undervisningsformen er også valgt for å gi deltakerne en innføring i metodisk opplegg og gjennomføring av kurs i workshop format

Eksamen
Tre timers skriftlig case-basert eksamen.
Ingen hjelpemidler tillatt til eksamen.
Eksamenskode: GRA2236.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlige
Geir Kaufmann og Geir Overskeid

GRA 2238
Tenkende organisasjoner: Kognitive modeller i strategi og organisasjon

Thinking Organizations: Organizational and Strategic Cognition

Mål med kurset

Hvis vi virkelig ønsker å forstå ledelse, organisering og strategiske valg og visjoner, må vi bevege oss "inn i hodene" på ledere. Kognitive teorier er opptatt av hvordan mennesker tenker. I dette kurset vil grunnleggende kunnskap om menneskelig kognisjon anvendes på lederes tenkning omkring organisatoriske og strategiske spørsmål. Målet med kurset er at et kognitivt perspektiv på ledelse, strategi og organisasjon vil gi studentene en dypere og mer virkelighetsnær forståelse av slike forhold.

Tematisk oversikt

Historikk
Lederes persepsjoner av organisatoriske omgivelser og strategiske parametre
Kognitive tommelfingerregler og feil i strategisk tenkning
Vanetenkning i organisasjoner
Strategi og struktur og styring av organisasjonsmedlemmenes tanker

Pensum

Artikkelsamling

Dataverktøy

Dataverktøy vil ikke benyttes i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer undervisning i form av forelesninger med diskusjoner rundt spesielle emner. Kurset fordrer aktiv deltagelse gjennom arbeid med små case og diskusjonsoppgaver som i hovedsak foregår på selve forelesningen, men som også noen ganger må forberedes før selve forelesningen.

Eksamen

Fagoppgave som utarbeides av inntil to studenter.
Eksamenskode: GRA 2238.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Bård Kuvaas.

GRA 2230
Økonomisk psykologi
Economic Psychology

Mål med kurset
Økonomisk psykologi er en nyere vitenskap. Den bygger på grunntesen om at psykologi er et grunnleggende element i økonomi. Konsumenter, skattebetalere, entreprenører og andre økonomiske aktører baserer sine beslutninger på subjektive oppfatninger og vurderinger av økonomiske data samt forventninger om fremtidig utvikling. Målsettingen med kurset er å gi deltakerne innsikt i de mest sentrale psykologiske begreper, teorier og forskningsresultater som er av grunnleggende betydning for å forstå, forklare og forutsi økonomisk atferd hos individer, mindre grupper (f.eks. husholdninger) og større kategorier av personer (f.eks. konsumenter i alminnelighet).

Tematisk oversikt
- Relevansen av psykologi for økonomi
- Metoder i studiet av økonomisk psykologi
- Motivasjon og personlighet i økonomisk atferd
- Persepsjon: perseptuelle vurderinger og oppfatning av priser, penger og inflasjon
- Læring og kjøpsatferd
- Holdninger, emosjoner og nyttefunksjoner
- Konsument tilfredshet
- Menneskelig informasjonsbehandling og økonomiske beslutninger
- Økonomisk og psykologisk rasjonalitet
- Valg under usikkerhet
- Psykologiske faktorer i sosiale dilemma

Pensum
Antonides, G. Psychology in economics and business. Dordrecht: Klüwer 1991.
Utvalgte artikler

Dataverktøy
Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring
30 timers forelesninger og diskusjon.

Eksamen
48 timers hjemmeeksamen som kan løses av grupper på inntil tre studenter.
Eksamenskode: GRA2230.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlige
Geir Kaufmann og Bård Kuvaas.

Regnskap, skatteplanlegging og økonomistyring

Accounting, Tax Planning and Control

Samlet oversikt

Retningsansvarlige: *Ole Gjems-Onstad og John Christian Langli*
Institutt: *Økonomi*
Antall plasser i retningen: *75*

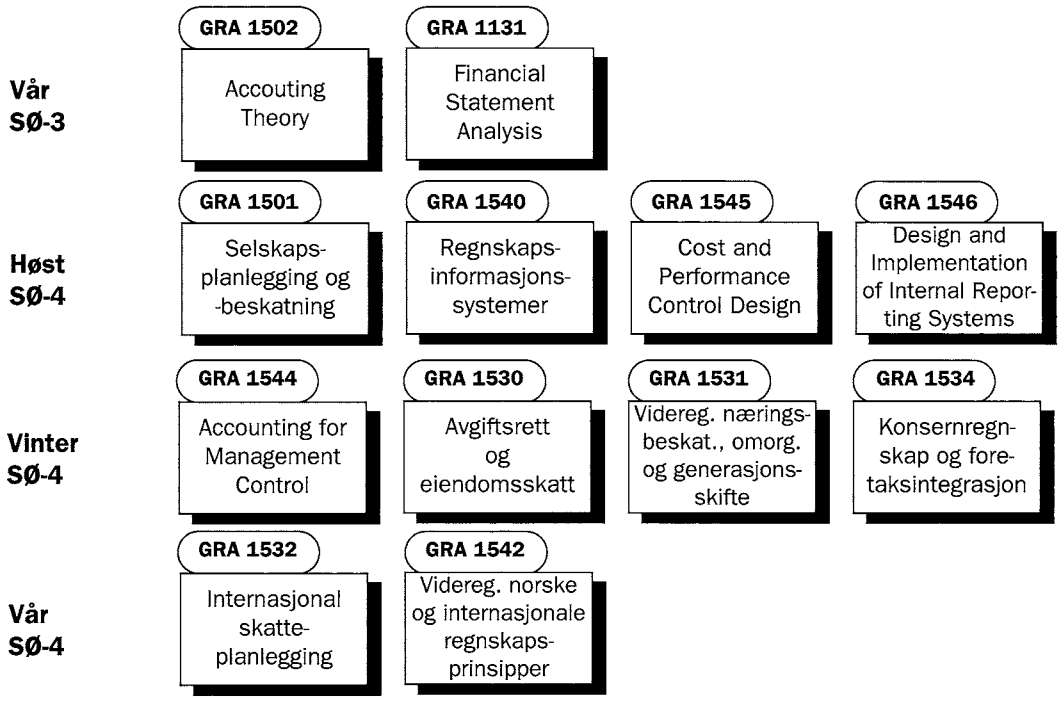

Obligatoriske kurs: GRA 1502, GRA 1501 og GRA 1544.
Hver student må ha to obligatoriske kurs. GRA 1501, GRA 1502 eller GRA 1544.

Retningsbeskrivelse

I denne spesialiseringretningen gis studentene anledning til å fordype seg i enkelte av de fagemner som det er særlig viktig at en siviløkonom behersker godt når man skal ha ansvar for regnskaps- og økonomifunksjonen i en bedrift. Spesielt viktig blir det da å forstå regnskapets styrker og svakheter som informasjonsgiver for bedriftsledelsen, investorer, långivere og skattemyndighetene. Spesialiseringsretningens kursportefølje kan også gi studenter som ønsker å ta høyere revisorstudium en solid plattform.

Lovgivningen og regnskapsstandardene regulerer mer inngående det finansregnskap bedriftene presenterer eksternt. Siviløkonomer forventes å kunne «lese» et regnskap og forstå de avveininger som ligger bak. Bedriftsledere med internasjonale ambisjoner må også ha en grunnleggende forståelse for regnskapsregler og -prinsipper i andre land, spesielt EU-området.

For å vurdere hvilke produkter og aktiviteter som lønner seg, innhenter stadig flere bedrifter tilleggsopplysning-

er til regnskapet. Egne økonomistyringssystemer bygges ut for å sikre relevant informasjon og foreta evalueringer av økonomistyringstiltak.

For bedriften kan skatt være en betydelig kostnad. Innsikt i regelverket og planlegging av bedriftens disposisjoner kan påvirke skattens størrelse og tidsprofil. I hverdagen er det ikke primært jurister, men økonomer som gjennomfører den nødvendige tilpasning til skattereglene. Nettopp kombinasjonen av innsikt i finansregnskap og skatteregler er det beste utgangspunkt for å beherske de mange økonomisk-juridiske spørsmål som preger skatteplanleggingen. Med en stadig mer detaljert skattelovgivning preget av økonomiske forhold, vil økonomene i fremtiden kunne spille en enda mer sentral rolle på dette området.

Spesialiseringsretningen består av obligatoriske kurs og valgfrie kurs, tilsammen 12 kurs. Nye kurs kan komme til. Orientering om dette blir gitt senere. Studenten må velge to av de tre obligatoriske kursene GRA 1502 Accounting Theory, GRA 1544 Accounting for Management Control eller GRA 1501 Selskapsplanlegging og selskapsbeskatning. For øvrig kan studenten fritt sette sammen sin kursportefølje med tilsammen fem kurs fra spesialiseringsretningen (hvorav to obligatoriske), eller seks kurs dersom suppleringskurset velges innen retningen.

Diplomseminar i regnskap og økonomistyring

Fagansvarlig: John Christian Langli

Diplomseminarene er obligatorisk for alle som skriver diplom med veiledning fra faggruppen for regnskap, skatteplanlegging og økonomistyring. Det holdes egne diplomseminarer for de som har veiledning fra skattegruppen. Denne beskrivelsen gjelder for studenter som skriver diplom innen regnskap, revisjon og økonomistyring.

Målsetting

Formålet med diplomseminarene er å bidra til at studentene får avsluttet sin diplomoppgave i løpet av vårterminen i fjerde studieår.

Diplomseminarene er organsiert som følger:

Vårterminen i tredje studieår Målsetting med seminarene i vårterminen i tredje studieår er avklare valg av tema for diplomoppgaven innen 5. juni. Seminarene vil bestå av:
- presentasjon og diskusjon av mulige diplomoppgavetemaer
- opplæring i litteratursøking
- fellesforelesninger om diplomarbeidsprosessen (f. eks. valg av problemstilling, forskningsmetodikk, praktisk tips
- om hvordan utforme og skrive en diplomoppgaven o.l.)

Alle studenter må innlevere temaforslag på standard skjema ("Definisjon av problemområdet som skal utredes i diplomoppgave") innen 5. juni i vårterminen i tredje studieår for å få oppnevnt veileder. Studentene vil få tilbakemelding på temaforslaget i løpet av juni måned.

Høstterminen i fjerde studieår Den obligatoriske forprosjektoppgaven, som teller 20% av endelig karakter på diplomoppgaven, skal innleveres 15. november. For studenter på utveksling i høstterminen er fristen 15. januar. I tillegg til tilbakemelding på forprosjektoppgaven vil seminarene bestå av:
- individuell veiledning
- studentpresentasjoner
- eventuelle fellesforelesninger

Vinter-/vårterminen i fjerde studieår Hver gruppe skal innlevere en statusrapport på ca. 2 sider pr. 1. mars. Statusrapporten skal gi en oversikt over arbeidet som er gjennomført, hva som gjenstår, og eventuelle årsaker til at gruppen muligens ikke vil kunne innlevere diplomoppgaven i løpet av vårterminen. Seminarene i vinterterminen og vårterminen i fjerde studieår vil bestå av individuell veiledning og studentpresentasjoner.

Studentpresentasjoner av diplomarbeidet er en viktig del av seminarene. I den forbindelse forutsettes det at den aktuelle veileder er tilstede ved presentasjonen og gir sine kommentarer. Det forventes også at øvrige seminardeltakere bidrar aktivt med kritikk i tilknytning til presentasjonene. Denne delen av seminarene vil derfor tidvis fungere som en kombinasjon av individuell og kollektiv veiledning.

Deltakelse på seminarene er obligatorisk. Forfall må avklares med seminaransvarlig på forhånd.

Etter utløpet av vårterminen i fjerdeklasse vil det normalt ikke bli gitt individuell veiledning.

GRA 1502
Accounting Theory
Regnskapsteori

Course objective
The objective of this course is to confront and discuss different accounting theories, concepts and standards as well as the different methods used to regulate accounting. The discussion focuses on the development of accounting and how different ways to define and interpret concepts and principles have been addressed. Thorough understanding of different opinions of what accounting consists of, or should consist of, will enable the students to critically analyze and interpret financial statements. The course assists students in evaluating contemporary accounting practices from a theoretical or conceptual perspective. This perspective reveals both strengths and limitations of the contemporary accounting model and provides insights useful for evaluating the changes that occur. Thus, this course highlights the menu of choices that contemporary accounting principles are chosen from rather than the choices that have been made.

Course Content
The history of accounting theory and practice
The content and process of accounting theory
A conceptual framework for accounting
The accounting standard setting process
Conventional and alternative accounting models
The qualitative characteristics of accounting information
Concepts and measurement issues related to assets, liabilities, owner's equity, revenues, expenses and financial statement disclosures
Integrating uncertainty into accounting
Environmental and natural resource accounting
Current value and constant dollar accounting
Comparative accounting and the harmonization of international accounting standards

Literature
Required:
Zeff, S. A.. and B.G.Dharan(eds.): *Readings & Notes on Financial Accounting.* 5th ed. McGraw Hill, 1996.
Additional articlies as assigned on first day of class.
Recommended: Miller, P. B., Redding R. J. and Bahnson P. R.: The FASB: T*he People, the Process, and the Politics.* 3rd ed. Burr Ridge, Ill. : Irwin 1994.

Period
Spring

Evaluation
Three hour written exam. Class attendance is highly recommended. Note: Course lectures and exam Language is English.
The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course.
Exam code: GRA 1502.01

Permitted aids at the exam
Norwegian/English dictionary and English/Norwegian Dictionary and course textbook.
No loose papers allowed at exam

Makeup exam
The next ordinary exam for the course.

Responsible for the course
Teresa Trapani.

GRA 1501
Selskapsplanlegging og selskapsbeskatning
Corporate Taxation and Tax Planning

Mål med kurset
Kurset omhandler selskapsbeskatning og trekker inn selskapsrettslige spesialemner. Den omfattende skatteplanlegging rundt de såkalte delingsreglene vies særlig oppmerksomhet. Målet er å gi studentene detaljerte kunnskaper om skattleggingen av aksjeselskaper og aksjonærer, ansvarlige selskaper, kommandittselskaper og skattespørsmål ved overdragelse av andeler samt delingsreglene. Ved samtidig å studere de selskapsrettslige rammebetingelser skal kurset gi viktige premisser for valg av selskapsform.

Tematisk oversikt
Valg av selskapsform
Delingsreglene
Beskatning av aksjeselskap og aksjonær
Konsernbeskatning
Beskatning av ansvarlig selskap og kommandittselskap
Omdannelse fra en selskapsform til en annen
Fusjon og fisjon
Likvidasjon av selskaper

Pensum
Gjems-Onstad, O.: *Norsk Bedriftsskatterett.* 2. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1997.
Gjems-Onstad, O.: *Skattelovsamlingen 96/97.* Oslo: Ad Notam Gyldendal 1997 med ajourføringshefte.
Gjems-Onstad, O., Kildal,T:S. og Hoch-Nielsen, E.: *Skatteretten – Spørsmål og svar* 4. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1997.

Anbefalt tilleggslitteratur
Lignings-ABC 1996. Skattedirektoratet

Dataverktøy
Norsk Elektronisk Skattebibliotek demonstreres i undervisningen, men forutsettes ikke ervervet av studentene.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres over 30 timer og er basert på oppgavegjennomgang. Studentene må forberede seg ved å løse oppgaver til hver forelesning. Kursets temaer krever en betydelig arbeidsinnsats og kontinuerlig deltakelse i undervisningen.

Eksamen
Tre timer skriftlig eksamen. Eksamen bygger i stor utstrekning på stoffet slik det er presentert i undervisningen.
Hjelpemidler: Norges Lover eller annen trykt lovsamling uten kommentarer.
Gjems-Onstad, O. (red.): Skattelovsamlingen 96/97. Oslo: Ad Notam Gyldendal Forlag 1996.
Norsk Lovtidend. (Lover og forskrifter).
Særtrykk av lover og lovforslag (bare selve lovteksten).
I eksamenshjelpemidlene tillates understrekninger e.l., bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre lovbestemmelser eller lover ved bruk av forkortelser som jfr., se, sml., cfr., opph. e.l., etterfulgt av den lov eller lovbestemmelse som det henvises til, etter samme mønster som benyttes i Norges Lover. Det er ikke tillatt ved slike henvisninger å systematisere i større omfang hele oppgaver eller emner.
Eksamenskode: GRA 1501.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Ole Gjems-Onstad.

GRA 1540
Regnskapsinformasjonssystemer
Accounting Information Systems
Kurset vil gå på norsk H97.

Course Objective
This course examines management's needs for accounting information in an organization, focusing on the systems that are developed to supply this information. After identifying the types of information systems being used by organizations, the course proceeds to a careful examination of the process involved in selecting, developing, implementing, and evaluating these systems. The course does not primarily focus on the technical aspects of data processing and computer operations, though these topics will be discussed largely in the context of case examples: thus, the emphasis is on the management of systems development rather than on specific tools and techniques.

Students are expected to gain an understanding of management's information needs and the ways these needs can be met by accounting systems. They should also gain enough understanding of the system development process to be able to participate intelligently in the selection, design, and implementation of accounting information systems.

Course Content
Strategic Information Systems
Office Automation and Word Processing
Data Communications & Networks
Data Base Systems
A view at the Internet
Accounting Systems Development: CASE Methodology
Marketing Information Systems
Expert Systems in Accounting and Auditing
Technology & Financial Systems Architectures
Accounting Software, Features & Comparisons
Control and Auditing in a Computer Environment
Computing Security, Viruses & Computer Fraud
Accounting Information systems for Production Management.

Prerequisites
A basic understanding of Information Technlogy and Business Systems as aquired in a one semester course at the undergraduate level.

Literature
Cushing, B. E. & Romney, M.B.: *Accounting Information Systems and Business Organizations.* 6th ed. Reading, Mass.: Addison Wesley 1994.

Parts of the material draws on:

Vasarhelyi, M.A. (Ed.): *Artificial Intelligence in Accounting and Auditing The Use of Expert Systems.* N.Y.: Markus Wiener Publishing, 1989.

Williams, B.C. and Spaul, B. J. (eds.): *IT and Accounting.* London: Chapman & Hall 1991.

Some material will be distributed in class.

Computer models.
Internet access to American Accounting Association's data bases will be given to the students in the students PC-lab.

Evaluation
Three hours written exam.
Exam code: GRA1540.01

Permitted aids at the exam
None.

Makeup exam
At the next ordinary exam.

Responsible for the course.
Svein A. Løken.

GRA 1545
Cost and Performance Control Design

Course Objectives
Controls are mechanisms that are established in conjunction with a process. Processes are designed to deliver efficient and effective organizational performance. Performance is multidimensional, it can only be assessed using a portfolio of measures which should reflect the nature of the organization's business processes. Cost measures are only one type of measure, but have proven in the past to be very helpful indicators of the control of organizational performance.

This course focuses on how to assess and develop control systems that rely on financial and nonfinancial measures for the purpose of continuous organizational improvement. The course will be multidisciplinary in its setup following the need for a multidimensional portfolio of measures.

Attention will be paid to control of operations and operations management in general, the cost behavior patterns and structures involved, the need to supplement cost measures for operational decision making with nonfinancial measures, and how to develop such measures.

Prerequisites
An intermediate-level knowledge of cost and management accounting systems.

Course Contents
- Process management
- Controlling in operations management
- Value-chain management
- Cost structures, cost behavior and discretionary costs: what can management do?
- Activity-Based Management
- Performance measurement
- Organizational control and cost control
- Controlling quality, timeliness and innovativeness
- Strategic management accounting: approaches and tools
- Reporting and evaluation formats.

Literature
Flamholtz, E. G.: *Effective Management Control: theory and practice.* Boston : Kluwer 1996. 174 pages.

Doyle, D.: : *Cost Control: a strategic guide* London : Kogan Page 1994, 171 pages.

* Additional readings as assigned.

Recommended literature Smith, M.: *New Tools for Management Accounting· putting Activity Based Costing and non-financial indicators to work* London : Pitman 1995.

Young, S. M.(ed.): *Readings in Management Accounting.* Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall 1995.

Period
Fall

Evaluation
Case write-ups and presentations (30%) and a final three-hour exam (70%).

Exam code: **GRA1545.01 (30%)**
GRA1545.02 (70%)

Makeup Exam: The next ordinary exam for the course

Permitted aids at the exam
None

Responsible for the course
Hanno Roberts

GRA 1546
Design and Implementation of Internal Reporting Systems

Course Objectives

Developing and adopting a new cost system unveils at the same time the inner mechanics and business assumptions of the existing management accounting system. Designing a new cost system is a rational effort, matching information supply to the information needs of users, whether these are expressed financially or non-financially. Design is dominated by elements of business strategy and by the responsibility and accountability structures of the organization. However, implementation of such a system is a less clear undertaking. Various behavioral and organizational change factors come into play, making the changeover from blueprint design to actual use an unexpected problem.
This course focuses on the integration of the design and implementation phases of developing an internal reporting system. Such systems can be financially or non-financially oriented, but share a common goal of relevant information supply for business decision making. The course explicitly discusses issues of organizational behavior, organizational change and learning, as well as project management tools. The course provides the major elements for a business controller to act as a firm's change-agent and to take a pro-active role in the continuous improvement efforts of his/her firm. Since this course works at the frontiers of existing knowledge, recent research findings and involvement of leading practitioners will dominate.

Course Contents

- Accounting structures and organization structures
- Existing design and implementation models
- Cost System implementation
- Information and work organization
- Mapping of business processes
- Process ownership and human resources
- Organizational behaviour, motivation, and politics
- Lessons from ongoing projects

Literature

Cooper, R. et al.: *Implementing Activity-Based Cost Management: moving from analysis to action* Montvale, N.J. : Institute of Management Accountants 1992.

Huber, G.P. and W.H. Glick: *Organizational change and redesign: ideas and insights for improving performance.* New York : Oxford University press 1993.

Additional readings as assigned

Recommended literature

Flamholtz, E.G.:*Effective Management Control: theory and practice.* Boston : Kluwer 1996.

Shah, P.P.: *Cost Control and Information Systems· a complete guide to effective design and implementation* New York : McGraw-Hill 1981.

Period

Fall 1997, 4th year Siv.Øk./1st. year Msc. in Accounting. This course is offered as part of the Systems Design and Accountability course-track of the MSc. in Accounting.

Evaluation

Case write-ups and presentations (30%) and a final project paper (70%)

Exam code: **GRA 1546.01 (30%)**
GRA 1546.02 (70%)

Make up exam:
At the next ordinary exam for the course

Responsible for the course:
Hanno Roberts

GRA 1544
Accounting for Management Control

Course objective
The objective of this course is to study how accounting systems have been and should be designed to ensure effective management control and strategy implementation. Management accounting is viewed as one element of organizational control. The course is, therefore, an introduction to managerial control issues from a broad perspective that includes the accounting discipline. Cases about specific companies and situations are analyzed to illustrate the different managerial control systems that can be utilized for strategy implementation. While cases deal with specific questions for specific company situations, general concepts and ideas are also developed and illustrated. Students are exposed to the ambiguities often inherent in business decision making and by the end of the course should have the ability to understand the techniques of strategy implementation through management control systems and also be able to approach these types of problems or situations with confidence.

Course Content
The management control environment and strategy implementation
Organizational culture, corporate governance and management control
The uses and misuses of costing approaches (ABC, transfer pricing) within management control systems
Control processes for motivation through compensation plans, performance evaluation and budgets
Management control for undiversified, diversified and multinational organizations

Literature
Anthony, R.N. and Govindarajan, V.: *Management Control Systems.* 8th ed. Homewood, Ill. : Irwin Press 1995.
Emmanuel, C., D.Otley and K.Merchant (eds.): *Readings for Management Control.* Rev. ed. London : Chapman & Hall 1992.
Simons, R.: *Levers of Control.* Boston, Mass. : Harvard Business School Press 1995.
Additional readings assigned in class.

Period
Winter

Evaluation
Case write-ups and presentations (30%) and a three-hour final written examination (70%).
All course work, including final, is conducted in English.
Exam: GRA 1544.01 (70%)
GRA 1544.02 (30%)
Permitted aids at the exam
Norwegian/English and English/Norwegian dictionary and textbook. No loose papers allowed.

Prerequisites
Basic knowledge of Management Accounting

Makeup Exam
The next ordinary exam for the course.

Responsible for the course
Teresa Trapani.

GRA 1530
Avgiftsrett og eiendomsskatt
VAT and Excise Taxes

Mål med kurset
Kursets hovedfokus er merverdiavgift og investeringsavgift. I tillegg gjennomgås enkelte andre avgifter av praktisk interesse, samt eiendomsskatten.

Tematisk oversikt
Merverdiavgift
Investeringsavgift
Arbeidsgiveravgift
Dokumentavgift
Omregistreringsavgift
Eiendomsskatt

Pensum
Gjems-Onstad, O.: *Skattelovsamlingen 96/97*. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1997 med ajourføringshefte.
Gjems-Onstad, O. og Kildal, T.S.: *Lærebok i merverdiavgift.* Oslo: Ad Notam Gyldendal 1996.
Gjems-Onstad, O. og Kildal, T.S.: *Merverdiavgift – Spørsmål og svar* 2. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1997.

Dataverktøy
Norsk elektronisk skattebibliotek benyttes i undervisningen, men forutsettes ikke ervervet av studentene.
Gjennomføring
30 timer forelesning. Kurset er basert på oppgavegjennomgang. Studentene må forberede seg ved å løse oppgaver til hver undervisningsgang. Kursets temaer krever en betydelig arbeidsinnsats og kontinuerlig deltakelse i undervisningen.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Norges Lover eller annen trykt lovsamling uten kommentarer.
Gjems-Onstad, O. (red.): Skattelovsamlingen 96/97. Oslo: Ad Notam Gyldendal Forlag 1997.
Norsk Lovtidend. (Lover og forskrifter).
Særtrykk av lover og lovforslag (bare selve lovteksten).
I eksamenshjelpemidlene tillates understrekninger e.l., bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre lovbestemmelser eller lover ved bruk av forkortelser som jfr., se, sml., cfr., opph. e.l., etterfulgt av den lov eller lovbestemmelse som det henvises til, etter samme mønster som benyttes i Norges Lover. Det er ikke tillatt ved slike henvisninger å systematisere i større omfang hele oppgaver eller emner.
Eksamenskode: GRA 1530.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Kursansvarlig
Ole Gjems-Onstad

GRA 1531
Videregående næringsbeskatning, omorganisering og generasjonsskifte
Advanced Corporate Taxation

Mål med kurset
Kurset viderefører det grunnleggende kurset i Selskapsbeskatning (GRA 1501) ved å ta opp særlige temaer innen næringsebskatning. Næringslivet gjennomgår nærmest kontinuerlig omstillinger som har vidtrekkende juridiske implikasjoner, både nasjonalt og internasjonalt. Studentene skal få et grunnlag for å vurdere sentrale momenter ved lønnsomheten av alternativer for omorganisering, samt mulige rettslige komplikasjoner. EU-direktivet om omorganisering gjennomgås. Grensene for næringsbeskatning mot skattefrie institusjoner, samt ligningsloven og formuesskatt er del av kurset.

Tematisk oversikt
Årsaker til omorganisering
Avtalerettslige og avgiftsmessige spørsmål ved eierskifte
Verdsettelse av virksomhet
Fusjon og fisjon
Salg og kjøp av virksomhet
Generasjonsskifte – arveregler
EUs fusjonsdirektiv
Skattefrie institusjoner
Ligningsloven
Formuesskatt

Pensum
Gjems-Onstad, O.: *Norsk bedriftsskatterett* 2. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1997.
Gjems-Onstad, O.: *Skattelovsamlingen* 96/97. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1997 med ajourføringshefte.
Gjems-Onstad, O. og Hoch-Nielsen, E.: *Skatteretten – Spørsmål og svar.* 4. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1997.

Anbefalt tilleggslitteratur
Det utarbeides endelige lister for pensum og anbefalt litteratur før kursstart. En del av stoffet som gjennomgås på kurset er dekket i stensiler forfattet av forelesere som deles ut til deltagerne. Deltagerne bør ha tilgang til Ligning-ABC 1996. Nærmere opplysninger ved kursstart.

Dataverktøy
Norsk elektronisk skattebibliotek kan benyttes.

Gjennomføring
30 timer forelesning. Kurset er basert på oppgavegjennomgang. Studentene må forberede seg ved å løse oppgaver til hver undervisningsgang. Kursets temaer krever en betydelig arbeidsinnsats og kontinuerlig deltakelse i undervisningen.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen. I stedet for en regulær eksamen kan studenter enkeltvis eller i grupper levere en oppgave etter nærmere avtale.
Hjelpemidler:
Norges Lover eller annen trykt lovsamling uten kommentarer.
Gjems-Onstad, O. (red.): Skattelovsamlingen 96/97. Oslo: Ad Notam Gyldendal Forlag 1996.
Norsk Lovtidend. (Lover og forskrifter).
Særtrykk av lover og lovforslag (bare selve lovteksten).

I eksamenshjelpemidlene tillates understrekninger e.l., bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre lovbestemmelser eller lover ved bruk av forkortelser som jfr., se, sml., cfr., opph. e.l., etterfulgt av den lov eller lovbestemmelse som det henvises til, etter samme mønster som benyttes i Norges Lover. Det er ikke tillatt ved slike henvisninger å systematisere i større omfang hele oppgaver eller emner.
Eksamenskode: GRA 1531.01 (skriftlig)
Eksamenskode: GRA 1599.01 (fagoppgave)

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Kursansvarlige
Ole Gjems-Onstad.

GRA 1534
Konsernregnskap og foretaksintegrasjon
Consolidated Financial Accounts and Accounting for Business Combinations

Mål med kurset
Foretaksintegrasjon er en fellesbetegnelse på konserndannelser og fusjoner. Kurset skal gi studentene grundig innsikt i regnskapsspørsmål i tilknytning til foretaksintegrasjoner og konserner. Studentene skal være i stand regnskapsmessig til å gjennomføre en foretaksintegrasjon og sette opp et konsernregnskap i henhold til gjeldende regnskapsstandard. Det vil bli lagt vekt på å belyse problemstillingene med eksempler fra børsnoterte selskaper.

Tematisk oversikt
Alminnelige konsernregnskapsprinsipper, norske og internasjonale regler og praksis
Oppkjøpsmetoden, med og uten minoritetsinteresser
Oppkjøp og skatt
Interne elimineringer
Salg av datterselskaper
Begrenset konsolidering
Trinnvise kjøp og salg av aksjer
Fusjoner. Bruk av kontinuitetsmetoden i konsernforhold

Pensum
Bettmo H. et al: *Konsernregnskap*. 3. rev. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1994.
Bettmo H. et al: *Oppgavesamling med løsningsforslag*. 4. utg. Oslo : Ad Notam Gyldendal 1995.

Gjenomføring
30 timer forelesning

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.
Eksamenskode: GRA 1534.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Hans Robert Schwencke

GRA 1532
Internasjonal skatteplanlegging
International Tax Planning

Mål med kurset
Kurset skal gi en innføring i internasjonal skatterett og skatteplanlegging, med hovedvekt på regler som er aktuelle for bedrifter som etablerer seg i utlandet, og utenlandske bedrifter som er aktive i Norge. Hovedvekten vil ligge på skatteavtalenes regler, men visse deler av norsk intern rett vil også bli vektlagt.

Tematisk oversikt
Skatteavtaler og intern rett
Prising av konserninterne transaksjoner
Skatteplanleggingsteknikker
Den norske NOKUS-lovgivningen
Andre norske regler om skattefluktbeskyttelse

Pensum
Zimmer, F.: *Internasjonal inntektsskatterett.* 2. utg. Oslo: Tano 1992.
Ogley, A.: *Principles of international tax.* London: Interfisc Publishing 1994.
Artikler mv. kan bli utdelt under kurset.
Studentene trenger tilgang til følgende oppslagsverk under studiet: Model Tax Convention on Income and on Capital. Paris: OECD (løsblad)

Gjennomføring
30 timer forelesning

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Lovtekster og skatteavtaletekster uten kommentarer er tillatt hjelpemidler.
Eksamenskode: GRA 1532.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Arvid Aage Skaar.

GRA 1542
Videregående norske og internasjonale regnskaps-prinsipper

Advanced Norwegian and International Accounting Principles

Mål med kurset

Målsettingen med dette kurser er å gi deltakerne oppdatert, videregående og ny kunnskap om norske og internasjonale regnskapsregler, regnskapsstandarder og regnskapsprinsipper, samt norske og utenlandske bedrifters regnskapspraksis. Kurset vil gi økt innsikt i norske og internasjonale regnskapsregler og regnskapsstandarder. Deltakerne vil dermed få et bedre grunnlag for på egen hånd (i) å komme med forslag til løsninger på kompliserte regnskapsmessige problemstillinger, og (ii) bearbeide, analysere og tolke regnskapsinformasjon som publiseres av norske og internasjonale selskaper.

Kursets innhold

Kursets innhold avhenger i stor grad av de emner som er oppe til diskusjon i norske og utenlandske regnskapsmiljøer. I tillegg til at kurset kan dekke aktuelle emner, kan også viktige internasjonale regnskapsregler, regnskapstandarder og andre regnskapsmessige spørsmål/problemområder bli tatt opp.

Siden kurset har som målsetting å dekke aktuelle emner er det vanskelig å kunne spesifisere innholdet lang tid i forveien. Detaljer om kursets innhold vil derfor bli gitt i første forelesning. Som eksempler på temaer som kan være relevante nevnes: den regnskapsmessige behandlingen av finasielle instrumenter og pensjoner, miljøinformasjon, EU's 4. og 7. direketiv, globalisering av finansmarkedene og betydningen av regnskapsinformasjon, multinasjonale selskapers regnskapspraksis (herunder internprising), ny norsk regnskapslovgivning, nye anbefalinger til god regnskapsskikk fra Norsk RegnskapsStiftelse, uttalelser fra Oslo Børs, og regnskapsstandarder fra International Accounting Standards Committee.

Forkunnskaper

GRA 1502 Accounting Theory

Pensum

Oslo Børs *Regnskapsspørsmål,* siste utgave.
Norske Regnskapsstandarder (vedtatte, foreløpige og høringsutkast)
I tillegg kan det bli aktuelt å benytte artikler, årsrapporter fra norske og internasjonale selskaper, lærebøker, artikler, cases, m.v. som pensumlitteratur. Informasjon om pensumlitteraturen gis i første forelesning.

Dataverktøy

Kurset forutsetter ikke bruk av dataverktøy.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 30 timer. I tillegg til ordinære forelesninger kan det være aktuelt med gruppearbeid og studentpresentasjoner.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen. Hvilke hjelpemidler som tillates blir kunngjort ved kursets start.
Eksamenskoder: GRA 1542.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

John Christian Langli

Samfunnsøkonomi

Economics

Samlet oversikt

Retningsansvarlig: *Bjarne E. Ytterhus*
Institutt: *Økonomi*
Antall plasser i retningen: *60*

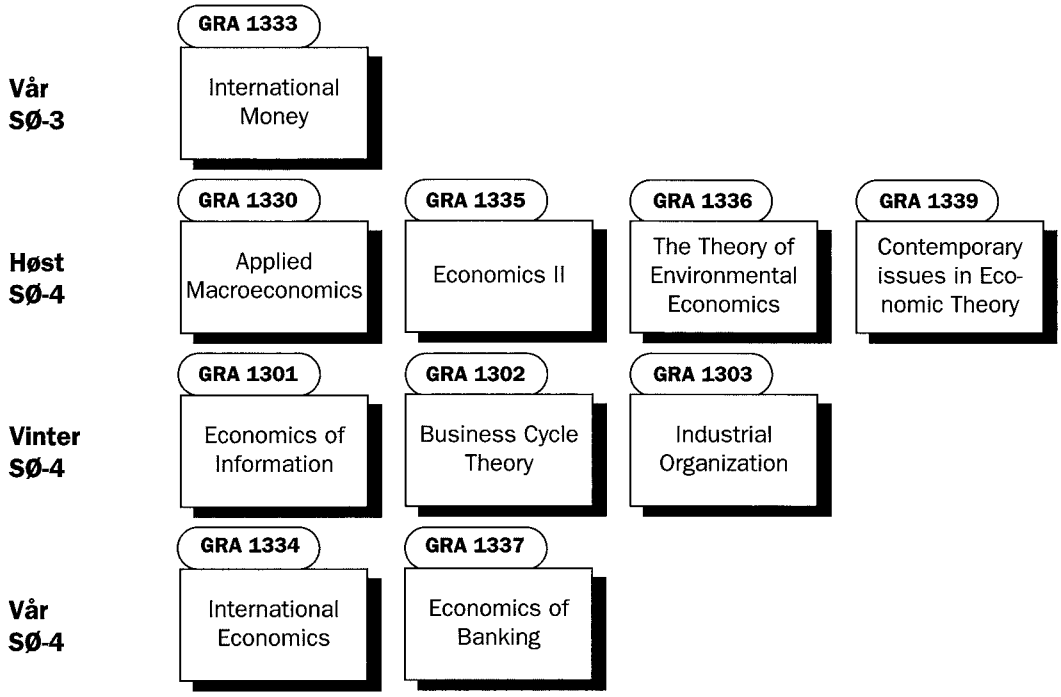

Obligatoriske kurs: GRA 1333, GRA 1301, GRA 1302 og GRA 1303.
Av disse fire kursene velges tre som obligatoriske kurs innen retningen.

Retningsbeskrivelse

Spesialiseringsretningen i samfunnsøkonomi tar sikte på å forberede studentene på et stigende antall stillinger i næringsliv og offentlig forvaltning der det stilles krav til selvstendig arbeid med anvendte samfunnsøkonomiske analyser.

Studentene skal velge seks kurs, hvor fem må være innen retningen, og derav skal tre være obligatoriske.

Det tilbys i alt 10 kurs. Studentene skal som obligatoriske kurs velge 3 kurs blant følgende 4 kurs: GRA 1301 Informasjonsøkonomi, GRA 1302 Konjunkturteori, GRA 1303 Næringsøkonomi og GRA 1333 Penger og valuta. GRA 1301 Informasjonsøkonomi studerer den økonomiske betydningen av informasjon og spesielt interaksjon mellom aktører med ulik informasjon. Analysen i dette kurset har mange viktige anvendelser i økonomistyring og finansiell økono-

mi. GRA 1302 Konjunkturteori gjør bruk av studentenes bakgrunn i mikro- såvel som i makroøkonomi til å gi en innføring i moderne makroøkonomisk analyse. GRA 1303 Næringsøkonomi studerer strategisk konkurranse i markeder med ufullkommen konkurranse. GRA 1333 Penger og valuta gir en oversikt over virkemåter til det internasjonale betalingssystem, med særlig vekt på forhold som virker inn på valutakursen.

Foruten de obligatoriske kursene tilbys det seks valgfrie kurs: GRA 1330 Anvendt makroøkonomi gir en praktisk innføring i konjunkturovervåking samt en oversikt over aktuelle makroøkonomiske problemstillinger for norsk og internasjonal økonomi. GRA 1335 Mikroøkonomisk analyse gir en avansert presentasjon av tradisjonelle temaer som konsumenters og produsenters tilpasning. GRA 1336 Miljøøkonomi analyserer de miljømessige problemstillingene en kan vente å finne i en markedsøkonomi, samt de muligheter offentlige myndigheter har til å påvirke miljøskader.

To kurs beveger seg i grenseområdet mellom mikro og makro. GRA 1334 Internasjonal økonomi gir en moderne innføring i teorier for internasjonal handel og internasjonale valutamarkeder. Analysen av valutamarkedene gis på et noe mer elementært nivå enn i GRA 1333. GRA 1337 Bankøkonomi er et kurs som vil utvikle en bedre forståelse av de spesielle problemstillingene som oppstår i interaksjonen mellom banker, innskytere, lånekunder og regulerende myndigheter. GRA 1339 er et nytt kurs som, på en forhåpentlig smertefri måte, skal lære studentene opp til å orientere seg i den internasjonale tidsskriftlitteraturen.

Diplomseminar i samfunnsøkonomi

Fagansvarlig: Bjarne E. Ytterhus

Diplomseminarene er obligatorisk for alle som skriver diplom med veiledning fra faggruppen for samfunnsøkonomi.

Målsetting

Formålet med diplomseminarene er å bidra til at studentene får avsluttet sin diplomoppgave innen 1. september 1997.

Diplomseminarene er organsiert som følger:
Vår 1997 Målsetting med seminarene våren 1997 er å avklare valg av tema for diplomoppgaven innen 1. juni 1997. Seminarene vil bestå av:

- presentasjon og diskusjon av mulige diplomoppgavetemaer
- opplæring i litteratursøking
- fellesforelesninger om diplomarbeidsprosessen (f. eks. valg av problemstilling, forskningsmetodikk, praktisk tips
- om hvordan utforme og skrive en diplomoppgaven o.l.)

Alle studenter må innlevere temaforslag på standard skjema ("Definisjon av problemområdet som skal utredes i diplomoppgave") innen 1. juni 1997 for å få oppnevnt veileder.

Høst 1997/vår 1998 Den obligatoriske forprosjektoppgaven, som teller 20% av endelig karakter på diplomoppgaven, skal innleveres 15. oktober 1997. For studenter på utveksling høsten 1997 er fristen 15. januar 1998. I tillegg til tilbakemelding på forprosjektoppgaven vil seminarene bestå av:

- individuell veiledning
- studentpresentasjoner
- eventuelle fellesforelesninger

Studentpresentasjoner av diplomarbeidet er en viktig del av seminarene. I den forbindelse forutsettes det at den aktuelle veileder er tilstede ved presentasjonen og gir sine kommentarer. Det forventes også at øvrige seminardeltakere bidrar aktivt med kritikk i tilknytning til presentasjonene. Denne delen av seminarene vil derfor tidvis fungere som en kombinasjon av individuell og kollektiv veiledning.

Deltakelse på seminarene er som nevnt obligatorisk. Tillatelse til ikke å møte på seminarene må godkjennes av vedkommende students veileder på forhånd.

Diplomseminarene forutsetter at studentene overholder følgende tidsfrister:

- juni 1997: Innlevering av temaforslag (standard skjema med vedlegg)
- 15. oktober 1997: Innlevering av forprosjektoppgaven
- september 1998: Innlevering av diplomoppgaven

(NB: Siste frist for innlevering av diplomoppgaven er 1. september 1998)

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15. oktober.

GRA 1333
Penger og valuta
International Money

Mål med kurset
Gi en oversikt over hvordan det internasjonale valutamarkedet fungerer. Gjennomgang av nyere modeller for bestemmelse av valutakursen. Diskusjon av ulike modellers empiriske holdbarhet.

Tematisk oversikt
Grunnleggende egenskaper ved penger og pengesystemer
Bretton Woods systemet (1945 – 1971)
Årsaker til variasjoner i den reelle valutakursen
Dornbusch-modellen til determinering av valutakursen
Portefolio balance modellen
Dynamikken i endringer i valutakurser
Near-rational models
Myndighetene og valutamarkedet
Det Europeiske Monetære System
EMU – betingelser og muligheter

Pensum
De Grauwe, P.: *International Money. 2nd edition. Oxford: Clarendon Press 1996.*
Isachsen, A. J.: *"Fluctuating Exchange Rates and Economic Fundamentals".* Sandvika : BI Forlag 1992.
(Senter for europeiske studier. Rapport; 1992-316-03 / Handelshøyskolen BI. Arbeidsnotat; 1992:7)
Øvrig pensumlitteratur bestemmes senere.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
30 timer forelesninger over utvalgte temaer

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen
Hjelpemidler: Godkjent matematisk formelsamling.
Berck, P. & Sydsæter, K.: Economists' Mathematical Manual, Springer-Verlag, 1991.
Berck, P. & Sydsæter, K.: Matematisk formelsamling for økonomer. Oslo: Universitetsforlaget 1992.
Ekamenskode: GRA 1333.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Arne Jon Isachsen.

GRA 1330
Anvendt makroøkonomi
Applied Macroeconomics

Mål med kurset
Kursets primære hensikt er å lære studentene til å kunne holde seg løpende orientert om den aktuelle konjunktursituasjonen i inn- og utland. Det tas sikte på at deltakerne skal lære å bruke innsikt om konjunktursituasjonen i beslutninger i privat næringsdrift. Dernest diskuteres aktuelle problemstillinger i økonomisk politikk, med særlig henblikk på politikkens konsekvenser for konjunkturbildet og næringslivet. Innføring i rapporteringsmåter i finansmedia og løpende offentlig statistikk vil stå sentralt. Teorigrunnlaget utgjøres av modellene i Makroøkonomi 1 og 2.

Tematisk oversikt
Makroøkonomisk teori og konjunkturindikatorer i bedriftens beslutnings-prosess
Nøkkelindikatorer i verdens ledende industriland
Økonomiske indikatorer i norsk økonomi
Makroøkonomiske prognosemodeller
Dagens internasjonale konjunktursituasjon
Dagens konjunktursituasjon i norsk økonomi
Aktuell problemstillinger i økonomisk politikk, som
- Avveininger mellom aktivitetsnivå og prisstabilitet i pengepolitikken
- Finanspolitikk og budsjettunderskudd
- Tiltak mot vedvarende arbeidsledighet
- Tiltak for langsiktig produktivitet og vekst
- Internasjonal økonomisk integrasjon

Pensum
Mork, K. A.: *Macroeconomics for Managers.* Belmont, Cal.: Wadsworth 1992. Utvalgte deler.
Artikkellitteratur som anvist av foreleser.

Dataverktøy
Kursdeltakerne må utføre praktiske analyser av faktiske data og vil derfor måtte bruke enkle databehandlingspakker. Regneark vil bli nyttig for elementær databehandling og grafiske presentasjoner og kan også brukes for en del statistiske beregninger. Grundigere statistisk analyse kan kreve mer spesialisert programvare som Minitab og eventuelt SAS for mer avanserte oppgaver.

Gjennomføring
30 timer forelesninger, studentpresentasjoner av oppgaver og klassediskusjon. Valg og vektlegging av emner vil avhenge av studenters og forelesers interesser og den aktuelle økonomiske situasjonen.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen. Hjelpemidler: Berck, P. & Sydsæter, K.: Economists Mathematical Manual. Springer Verlag 1991.
Eksamenskode: GRA 1330.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Steven Ongena.

GRA 1335
Mikroøkonomisk analyse
Economics II

Mål med kurset
Kurset er et videregående mikroøkonomikurs som bygger på det stoff som er behandlet i Mikroøkonomi 1 og delvis Mikroøkonomi 2 på siviløkonomstudiet.
Formålet med kurset er å være en brobygger mellom de elementære innføringskursene i mikroøkonomi og de mer avanserte kursene innen spesialiseringsretningen i samfunnsøkonomi. Både videregående mikrokurs og makrokurs vil ha nytte av de metoder som utvikles og de resultater som oppnås i dette kurset.

Tematisk oversikt
Konsumentens tilpasning
Produsentens tilpasning
Dualitet
Aggregering
Valg under usikkerhet
Bytteøkonomier og kjernen
Spillteori
Oligopol

Pensum
Varian, H. R.: *Microeconomics Analysis.* 4th ed. N.Y.: Norton 1996. Utvalgte deler.
Varian, H. R.: *Intermediate Microeconomics.* 4th ed. N.Y. Norton 1996. Utvalgte deler.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med forelesninger over 30 timer.

Eksamen
30% fra en 1-timers «midt-semester» eksamen og 70% fra en 2-timers avsluttende eksamen.
Tillatte hjelpemidler: Berck, P. & Sydsæter, K.: Matematisk formelsamling for økonomer. Oslo:Universitetsforlaget 1992.
Eksamenskode: GRA 1335.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Julian Manning.

GRA 1336
Miljøøkonomi
The Theory of Environmental Economics

Course objectives
To provide a theoretical context in which to understand environmental problems and their solutions from the standpoint of economic theory.

Content
The background for the increased environmental awareness
Sustainable development
Externalities and property rights
The economic control of the environment
How to put a price tag on environmental values
The "green" firm
Natural resources
Towards an ECO domestic product

Literature
Turner, R. K, Pearce, D. and Bateman, I: *Environmental Economics.* N.Y.: Harvester Wheatsheaf 1994.
Pearce, D. & Turner, P. K.: *Economics of Natural Resources and the Environment.* Baltimore: The Johns Hopkins University Press 1990 (or later).
Compendium.

Evaluation
A three hour written exam. No aids permitted at the exam.
Evaluation code: GRA 1336.01

Makeup Exam
At the next ordinary exam.

Responsible for the Course
Erik Grønn and Bjarne E. Ytterhus.

GRA 1339
Contemporary Issues in Economic Theory

Corse objectives
The objective of the course is to familiarize the students with contemporary issues in economic theory. Emphasis is placed on reading papers in recent issues of economic journals.

Prerequisites
Intermediate micro-and macroeconomics

Course Outline
1-3. Keynesian Economics Today (Steven Ongena)
New Keynesian synthesis - flex price and output stability - new IS-LM?
4-6. New Growth Theory (Steven Ongena)
Endogenous growth - endogenous innovation - empirical shortcomings
7-8. Contingent Valuation (Erik Grønn)
The debate - valuing the environment - some number better than no number?
9-10. European Monetary Union (Arne Jon Isachsen)
The process of implementing the treaty on EMU
Move to market - enterprise reform - macro economic performance during transition

Required Readings
Journal of Economic Perspectives: Winter 1993, pp. 3-82; Winter 1994, pp. 3-72; Fall 1994, pp. 3-110; (Subject to change)
Assigned articles.

Conduct to Class
30 lecture-hours

Evaluation
72-hrs Take Home Exam
Exam code: GRA 1339.01

Makeup Exam
At the next ordinary exam

Responsible for the Course
Arne Jon Isachsen
Erik Grønn
Steven Ongena

GRA 1301
Informasjonsøkonomi
Economics of Information

Mål med kurset
Det tas sikte på (1) å gi en innføring i sentrale deler av moderne informasjonsøkonomi og (2) å vise hvordan denne teorien kan brukes til å forstå virkemåten til viktige markeder som kreditt-, forsikrings- og arbeidsmarkedet,foruten mange varemarkeder.

Tematisk oversikt
Spillteori
Skjulte handlinger
Skjult informasjon
Signalisering
Incentiv-kontrakter
Markeder med asymmetrisk informasjon

Pensum
Rasmusen, E.: *Games and Information: An Introduction to Game Theory.* 2nd ed. Oxford: Blackwell 1994 Utvalgte deler.
Utvalgte artikler.

Dataverktøy
Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
Forelesninger over 30 timer.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Eksamen er basert på pensum og forelesninger.
Hjelpemidler: Berck, P. & Sydsæter, K.: Matematiksk formelsamling for øknomer. Oslo: Universitetsforlaget 1992.
Eksamenskode: GRA 1301.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Erik Grønn.

GRA 1302
Konjunkturteori
Business Cycle Theory

Mål med kurset
Kurset omhandler nyere makroøkonomisk teori, med vekt på konkurrerende konjukturteorier. Sentralt står dynamiske modeller med et eksplisitt mikroøkonomisk fundament og rasjonelle forventninger.

Tematisk oversikt
Dynamiske modeller
Realkonjukturanalyse
Nykeynesiansk analyse av nominelle rigiditeter
Realrigiditet og hysterese

Pensum
Utvalgte deler av:
Blanchard, O. J. og Fischer, S.: *Lectures on Macroeconomics.* Cambridge, Mass.: M.I.T Press 1989.
Artikler.
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.
Blanchard og Fischers lærebok er relativt krevende. Etter anvisning fra faglærer kan deler av boken suppleres med annen litteratur.

Dataverktøy
Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres over 30 timer i hovedsak med forelesninger over utvalgte temaer.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Eksamen baseres på forelesningene og det skriftlige pensum.
Hjelpemidler: Berck, P. & Sydsæter, K.: Economists' Mathematical Manual. Berlin: Springer Verlag 1991.
Eksamenskode: GRA 1302.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Steven Ongena.

GRA 1303
Næringsøkonomi
Industrial Organization

Mål med kurset
I dette kurset analyseres hvordan markeder fungerer når det er ufullkommen konkurranse. Ulike modeller for konkurranse i slike markeder behandles ved hjelp av ikke-kooperativ spillteori.

Tematisk oversikt
Priskonkurranse og kvantumskonkurranse
Dynamisk konkurranse og prissamarbeid
Produktdifferensiering
Strategisk atferd ved nyetableringer
FoU og ny teknologi

Pensum
Carlton, D.W. and Perloff, J.M.: *Modern Industrial Organization.* 2nd ed. New York : Harper Collins College Publishers 1994. Utvalgte artikler

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Berck, P. & Sydsæter, K.: Matematisk formelsamling for økonomer. Oslo: Universitetsforlaget 1992.
Eksamenskode: GRA 1303.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Julian Manning.

GRA 1334
Internasjonal økonomi
International Economics

Mål med kurset
Kurset gir en oversikt over ulike teorier til forklaring av internasjonal handel. Virkningen for økonomisk vekst og for inntektsfordeling diskuteres. Handelspolitiske virkemidler drøftes. Videre blir virkemåten til det internasjonale monetære system tatt opp. Og overgangen fra plan til marked i Sentral- og Øst-Europa diskuteres.

Tematisk oversikt
Mikroøkonomisk fundament for handelsteori
Komparative fortrinn
Fordelingsvirkninger av internasjonal handel
Handelspolitikk
Internasjonal handel og industripolitikk
Handel og økonomisk vekst
Valutamarkedet
Det internasjonale monetære system, EMS og EMU
Overgang fra plan til marked

Pensum
Krugman, P. R. og Obstfeld, M: *International Economics Theory and Policy.* 4th ed. New York: Harper Collins Publisher 1997.
Isachsen, A. J.: *Felles mynt i Europa? Økonomiske og politiske vurderinger* Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.
Artikler.
Materiale utlevert i forelesningene

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger over utvalgte temaer.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Godkjent matematisk formelsamling.
Berck, P. & Sydsæter, K.: Economists' Mathematical Manual. Berlin: Springer-Verlag, 1991.
Berck, P. & Sydsæter, K.: Matematisk formelsamling for økonom. Oslo: Universitetsforlaget 1992.
Eksamenskode: GRA 1334.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Arne Jon Isachsen.

GRA 1337
Bankøkonomi
Economics of Banking

Mål med kurset
Kurset gir en oversikt over nyere teorier som kan forklare den rolle finansinstitusjoner, spesielt banker spiller i en moderne økonomi. Teorier om asymmetrisk informasjon står her sentralt. Hvorfor er varige kundeforhold så viktige i kredittmarkedene? Hvordan kan vi forklare markedssvikt i kredittmarkedene, og hvilke konsekvenser kan det ha blant annet for nyklassisik velferdsteori og for makroøkonomisk teori? Er kredittmarkedet preget av frikonkurranse eller markedsmakt, hva er det samfunnsøkonomisk ønskelige? Videre tar kurset opp mulige åraker til at det kan oppstå bankkriser, og hvilken rolle innskyterbeskyttelsen spiller.

Tematisk oversikt
Kredittformidling via banker eller direkte i markedet
Markedssvikt og muligheter for kredittrasjonering
Konsekvenser for nyklassisk velferdsteori og Miller-Modigliani teoremet
Markedsmakt og kundeforhold
Makroøkonomi og kreditt
Innskuddsforsikring og «bank run»
Mulige årsaker til bankkriser

Pensum
Pensumet består av utvalgte tidskriftartikler:

Stiglitz, J.E. and Weiss, A.: *«Credit Rationing in Markets with Imperfect Information»* American Economic Review 71, 1981, 293-410.

Williamson, S.D.: *«Costly Monitoring, Loan Contracts and Equilibrium Credit Rationing»* Quarterly Journal of Economics 102, 1987, 135-145.

Haubrich, J.G.: *«Financial Intermediation, Delegated Monitoring and Long-Term Relationships»* Journal of Banking and Finance 13, 1989, 9-20.

Sharpe, S.A.: *«Asymmetric Information, Bank lending, and Implicit Contracts: A Stylized Model of Customer Relationships» Journal of Finance 45, 1990, 1069-1087.*

*Diamond, D.*W. and Dybvig, P. H.: «Bank Runs, Deposit Insurance and Liquidity» Journal of Political Economy 91, 1983, 401-419.

Merton, R. C.: *«An Analytic Derivation of the Cost and Deposit Insurance and Loan Guaranties – An application of modern option pricing theory.»* Journal of Banking and Finance 1, 1977, 3-11.

Keeley, M.C.: *«Deposit Insurance, Risk and Market Power in Banking»* American Economic Review 80, 1990, 1183-1200.

Bernanke, B. and Blinder, A.: *«Credit, Money and Aggregate Demand»* American Economic Review 78 (May), 1988, 435-439.

Fama, E.: *«What's Different About Banks?»* Journal of Monetary Economics 15, 1985, 29-40.

Gertler, M.: *«Financial Structure and Aggregate Economic Activity:An Overview»* Journal of Money, Credit and Banking 20, 1988 (part 2), 559-588.

Vale, B.: *The Dual Role of Demand.* Deposits under Asymmetric Information. Scandinavian Journal of Economics95, 1993, 77-95.

Bernanke, B. S.: *Credit in the Macroeconomy.* Federal Reserve Bank of New York, Quarterly Review Spring 1993.

Pensumlisten kan bli endret på enkelte punkter. Ny og revidert liste vil i så fall bli delt ut på første forelesning.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger over utvalgte temaer.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen
Hjelpemidler: Godkjent matematisk formelsamling.
(Som på de andre kursene i samf.øk.)
Eksamenskode: GRA 1337.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Bent Vale, Steven Ongena

Shipping Management

Samlet oversikt

Retningsansvarlig: *Even S. Engelstad*
Institutt: *Markedsføring og logistikk*
Antall plasser i retningen: *25*

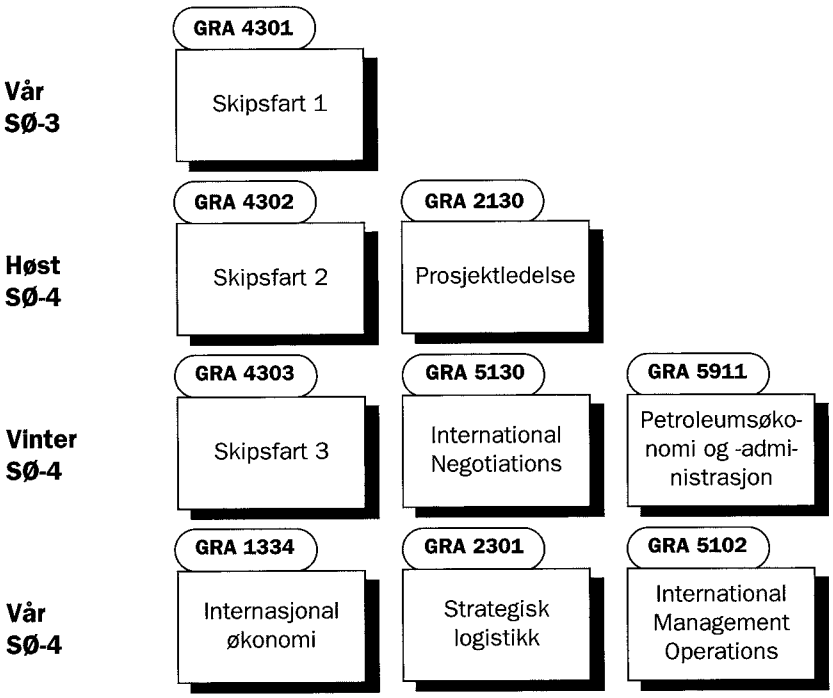

Obligatoriske kurs: GRA 4301, GRA 4302 og GRA 4303.

Retningsbeskrivelse

Spesialiseringen i skipsfart tar sikte på å gi en innføring i skipsfartsøkonomi og organisasjon. Kursene baserer seg på det som er undervist i den generelle delen av siviløkonomstudiet og tilpasser dette til spesielle forhold innen skipsfart. Undervisningen baserer seg i betydelig grad på ekspertise hentet fra skipsfartsnæringen. I tillegg til rene forelesninger legges det vekt på nær kontakt med fagmiljøet i næringen, såvel i Norge som i London.
Retningen har tre obligatoriske kurs: Skipsfart I, Skipsfart II og Skipsfart III.

Diplomseminar i Shipping Management

Fagansvarlig: Even S. Engelstad

Diplomseminaret er obligatorisk og skal hjelpe studentene til å komme i gang med og gjennomføre arbeidet med diplomoppgaven på en målrettet måte.

Diplomseminaret i denne retningen vil bestå av en teoretisk og en praktisk del. Den teoretiske gjennomgangen gjennomføres to ganger ‡ tre timer. Her vil man gjennomgå de forskjellige metoder man kan bruke i arbeidet med oppgaven.

Når det gjelder den praktiske delen og den samlede veiledningen, vil retningsansvarlig, Even S. Engelstad, ta seg av gjennomføringen av dette.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 1. november.

GRA 4301
Skipsfart 1
Shipping Management

Mål med kurset
Kurset tar sikte på å gi studentene en innføring i grunnleggende elementer i skipsfartsøkonomi og ledelse.

Tematisk oversikt
Mikroøkonomi relatert til shipping
Kostnadselementer, kalkyler
Ratedannelse i fraktmarkedet
Investeringsanalyse
Økonomistyring i rederier
Befraktning
Finansiering i shipping

Pensum
Falkanger, T. & Bull, H. J.: *Innføring i sjørett.* 4. utg. Oslo: Forsikringsakademiet 1995.
Selected Document Forms in Shipping. Oslo: Forskningsakademiet 1990.
Forelesningsnotater (vil bli delt ut).

Dataverktøy
Benyttes ikke i kurset

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer intensive forelesninger/diskusjoner og øvelser.

Eksamen
48 timers hjemmeeksamen samt en muntlig individuell prøve avholdes sammen med GRA 4302 Skipsfart II etter høstterminen.

Kursansvarlig
Even S. Engelstad.

Kurset er kun åpent for studenter som er tatt opp i skipsfartsspesialiseringen.

GRA 4302
Skipsfart 2
Shipping Management 2

Mål med kurset
Kurset tar sikte på å gi en dypere innføring i sentrale felter av skipsfart.

Tematisk oversikt
Sjøforsikring
Skipsteknikk (tilpasset økonomer)
Kjøp og salg av skip, kontrahering
Rederiets organisasjon
Drift av skip
Markedsvurdering i shipping, forecasts
Skipsfartspolitikk
Miljøaspekter relatert til shipping

Pensum
Engelstad, E. S.: *Model for Forecasting of Bulk Carrier and Tanker Market.* (Kompendium)
Randers, J.: *Waves and Oil Tankers – Dynamics of the Market for Oil tankers to the year 2000.* Bekkestua: BI 1981 (BI Arbeidsnotat;1981:11)
Norman, V. og Wergeland, T.: *Nortank. A Simulation Model of the Freight Market for Large Tankers.* Bergen 1981. (NHH. Senter for anvendt forskning. Rapport;1981:4)
Eriksen, I. E. og Norman V. D.: *Ecotank. Modell for analyse av tankmarkedenes virkemåte.* Bergen: NHH 1976.
Erichsen, S.: *Management of Marine Design.* London: Butterworths, 1989.
Forelesningsnotater (vil bli utdelt).

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesning, diskusjoner og øvelser.

Eksamen
48 timers hjemmeeksamen samt en muntlig individuell prøve.
Eksamenskode: **GRA 4300.01 (Hjemmeeksamen, teller 50 % av kar.)**
GRA 4300.02 (Muntlig eksamen, teller 50 % av kar.)

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Even S. Engelstad.

Kurset er kun åpent for studenter som er tatt opp i skipsfartsspesialiseringen.

GRA 4303
Skipsfart 3
Shipping Management 3

Mål med kurset
Kurset tar sikte på å gi en dypere innføring i sentrale felter av skipsfart. Det tas videre sikte på å sette studentene i typiske beslutningssituasjoner relevant til sjøtransport og gjennom et "Business Game-opplegg" fremtvinge beslutninger.

Tematisk oversikt
Strategisk planlegging i rederier
Strategisk planlegging hos sjøtransportbrukere
Forholdet administrasjon/eiere i rederier
Prosjektutvikling
Business game: befraktning
Business game: operasjon og drift

Pensum
All litteratur som har vært brukt i kursene Skipsfart 1 og Skipsfart 2.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger, diskusjoner og øvelser.

Eksamen
48 timers hjemmeeksamen samt en muntlig individuell prøve.
Eksamenskode: **GRA 4310.01 (Hjemmeeksamen, teller 50 % av kar.)**
GRA 4310.02 (Muntlig eksamen, teller 50 % av kar.)

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Even S. Engelstad.

Kurset er kun åpent for studenter som er tatt opp i skipsfartsspesialiseringen.

Frittstående suppleringskurs

Vår SØ-3	Ingen	
Høst SØ-4	**GRA 5907** Asiastudier	**GRA 2130** Prosjektledelse
Vinter SØ-4	**GRA 5910** Le francais de la gestion des affairs internationales	**GRA 5911** Petroleumsøkonomi og administrasjon
Vår SØ-4	**GRA 5903** Mündliche Geschafts-sprache	**GRA 5912** Det nye Europa: EUs institusjoner og politikk

Det vises til nærmere beskrivelse av de enkelte kurs i spesialiseringsdelen.

De fleste kurs i alle retninger tilbys som suppleringskurs for studenter fra andre retninger. Unntak er GRA 1103 Casekurs i finans og de tre obligatoriske skipsfartskursene (Skipsfart 1-3)

GRA 5907
Asia studier
Asian Studies

Målet for kurset
Kurset fokuserer på ett (eller en gruppe av) land som har interesse for norsk næringsliv. Det skal også ta for seg en (eller flere) utvalgte sektorer som skal studeres i detalj. Gjennom forstudier hjemme, besøk i det aktuelle landet, samt utarbeidelse av en rapport skal studenten utvikle sin kunnskap om og forståelse av historiske, kulturelle, politiske, samfunnsøkonomiske, bedriftsøkonomiske og markedsmessige rammebetingelser for norske bedrifter med dette landet og sektoren som arbeidsfelt.

Tematisk oversikt
Land (historie, geografi, kultur, religion, politisk system)
Naturressurser, infrastruktur, makroøkonomi
Utenlandske investeringer i landet
Landet som handelspartner
Sektor (betydning for landets økonomi, potensial for økonomisk samarbeid med norsk næringsliv)
Prognoser (konkurransefortrinn, risikofaktorer)

Pensum
Asia Yearbook. Far Eastern Economic Review. Årets utgave.
En bok tilknyttet årets aktuelle land/sektor(er) og artikler.

Dataverktøy
Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
Fase 1: Informasjonsmøter januar – april. En-dags seminar, 6 timer, lagt til siste del av vårterminen i 3. klasse.
Fase 2: Forberedelsesfase mai – august.
Fase 3: Besøk til regionen august/september – varighet 4 uker.
Forelesninger ved universitet/høyskole i regionen.
Møter med internasjonalt orienterte institusjoner og bedrifter i regionen.
Møter med norske datterselskaper.
Totalt 18 kurstimer.
Fase 4: Forelesninger ved BI – oktober, 6 kurstimer.
Fase 5: Utarbeidelse av «minirapport» – fagoppgave – oktober/november.
Fase 6: Redigering av minirapportene til en publiserbar «Land/Region/Sektor-rapport« – november – januar.
NB: Utgifter i forbindelse med Fase 3 må dekkes av studenten selv (det kan søkes om ekskursjonsstøtte, og det kan søkes om lån fra Statens lånekasse til reise og opphold).

Eksamen
Fagoppgave, se Fase 5 ovenfor, grupper av to eller tre studenter.
Eksamenskode: GRA 5907.01

Kontinuasjon
Ved neste gjennomføring av kurset.

Kursansvarlig
Jan Evensmo

GRA 2130
Prosjektledelse
Project Management

Mål med kurset
Gjøre studentene i stand til å identifisere, planlegge og gjennomføre prosjekt-
arbeid som ledd i effektiv organisasjonsutvikling og resultatforbedring.
Tematisk oversikt

Det prosjektadministrative begrepsapparat
Teknikker og metoder knyttet til prosjektledelse
Organisering av prosjekter og prosjektporteføljer
Styring og ledelse av prosjekter

Pensum
Mikkelsen, H. og Riis, J. O.: *Grundbog i Projektledelse*. 5.udg. Rungsted : Promet 1996.
Andersen, Grude og Haug: *"Målrettet prosjektstyring"*, 3.utg. Bekkestua : NKI Forlag 1993

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger.

Eksamen
Tre timer skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Ingen.
Eksamenskode: GRA 2130.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Jon Lereim

GRA 5910
Le français de la gestion des affaires internationales
French for International Management

Mål med kurset
I Europa og i Frankrike er det en stor fordel å kunne fransk. I flere land brukes fransk som administrasjonsspråk. Dette kurset tar sikte på å utvikle studentenes evne til å uttrykke seg muntlig såvel i møter og forhandlinger som i uformelle situasjoner.
Ved kursets slutt skal studentene kunne uttrykke seg mer nyansert og på en tilfredsstillende måte i de ovennevnte situasjoner.

Forkunnskaper
Det forutsettes at studentene har gjennomgått 1. avdelings kurs i fransk eller har tilsvarende kunnskaper. Det vil være en fordel om studentene har valgt ett eller flere internasjonalt rettede kurs.
Tematisk oversikt
13 cases

Pensum
Usunier, J.-C.: *Management international* 4th ed. Paris: Puf 1990. (Kompendium av utvalgte artikler)
Anbefalt tilleggslitteratur
Robert: Micro Robert. Paris: Robert 1987.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesning. Hovedvekten legges på muntlig aktivisering av studentene.
Det kreves at studentene har lest stoffet før de møter frem til undervisningen. Det kreves også regelmessig fremmøte. Undervisningen foregår ved debatt i små grupper og i plenum. Hjemmeoppgaver deles også ut.

Eksamen
Muntlig eksamen.
Case til muntlig eksamen deles ut fire dager før eksamen.
Eksamenskode: GRA 5910.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Terje Selmer.

GRA 5911
Petroleumsøkonomi og administrasjon
Petroleum Economics and Administration

Mål med kurset
Kurset tar sikte på å gi studentene en bred innsikt i petroleumsøkonomiske og -administrative problemstillinger. Kurset vi bli delt i tre hoveddeler:

1. Rammebetingelser for petroleumsvirksomheten i Norge
2. Petroleumsvirksomheten og norsk næringsliv
3. Offentlig styring av petroleumssektoren

Tematisk oversikt
Rammebetingelser for petroleumsvirksomheten i Norge
- ressursgrunnlaget og ressursøkonomi
- petroleumssektorens økonomi
- internasjonale olje- og gassmarkeder
- prisdannelsen

Petroleumsvirksomheten og norsk næringsliv
- direkte og indirekte virkninger av petroleumsvirksomheten
- offshoremarkedets kjennetegn – markedsstruktur, leveransetyper, aktørgrupper
- strategier for å oppnå leveranser til oljevirksomheten

Offentlig styring av oljesektoren
- styringsmodeller og virkemidler. Ambisjoner for offentlig styring av petroleumssektoren
- styringsproblemer innen offentlig sektor, herunder statsselskap som styringsredskap og styringsobjekt
- styringsproblemer i forholdet mellom Norge og flernasjonale selskaper og andre utenlandske aktører

Pensum
Andersen, S.S.. og Eliassen, K. (red.): *Det nye Europa*. 2. rev. utg. Oslo: TANO 1993. Kap. 6.
Hartshorn, J. E.: Oil Trade : *Politics and Prospects*. Cambridge: Cambridge University Press 1993.
Horsnell, P. and Mabro, R.: *Oil Markets and prices. The Brent Market and the formation of World oil prices.* Oxford: Oxford University Press 1993.
Andersen, S. S.: *The Struggle over North Sea Oil and Gas, Government Strategies in Denmark, Britain and Norway.* Oslo: Universitetsforlaget 1993. Kap. 1.Spero, J. E.: The Politics of International Economic Relations. 4th ed. Ch. 9. London: Routledge 1992

Anbefalt litteratur
Bromley, S.: *American Hegemony and World Oil.* Cambridge: Polity Press 1991.
Jones, P. Ellis: *Oil – A Practical Handbook.* Cambridge: Woodhead-Faulkner 1988.
Yergin, D.: *The Prize.* N.Y.: Simon and Schuster 1991.
Diverse artikkelstoff.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
30 timer forelesning

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Lommekalkulator, BP Statistical Review of World Energy.
Eksamenskode: GRA 5911.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Øystein Noreng.

GRA 5903
Mündliche Geschäftssprache
Negotiations for Business in Germany.

Mål med kurset
Studentene skal etter gjennomgått kurs ha kunnskaper om kommunikasjonsprosesser med utgangspunkt i psykologiske og interkulturelle faktorer. De skal beherske noen forhandlingsteknikker og -strategier, for eksempel spørreteknikker og argumentasjon.

Forkunnskaper
Solid B-språk eller tysk fra 1. avdeling

Tematisk oversikt
Språket som kommunikasjonsmiddel
Forhandlingens forløp
Kontaktsamtaler
Telefonatferd
Forhandlingsstrategier og spørreteknikker
Presentasjon av produkter
Forhandling om betingelser
Presentasjon av firma

Pensum
Wage, J. L.: *Psychologie und Technik des Verkaufsgesprächs.* 11. völlig überarb. Aufl. Landsberg am Lech: Verlag moderne Industrie 1991.
Neumann, I.: *Fachkommunikation für die Wirtschaft.* Kristiansand: Høyskoleforlaget 1996.
Anbefalt tilleggslitteratur
Birkenbihl, V.F.: *Psycho-logisch richtig verhandeln.* 7. Aufl. München : Mvg Verlag 1993.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger. Den teoretiske del av kurset gjennomgås ved hjelp av forelesninger og studentforedrag. De praktiske ferdigheter innøves i mindre grupper. Det kreves aktiv deltakelse fra den enkelte student og regelmessig fremmøte fra samtlige deltakere. Deltakerantallet er begrenset til 20. Det foreleses på tysk. En del av undervisningen kan bli holdt som seminar på Kielfergen. Studentene må selv betale reisekostnader.

Eksamen
Muntlig eksamen.
Eksamenskode: GRA 5903.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære gjennomgang av kurset.

Kursansvarlig
Martin Klaffke.

GRA 5912
Det nye Europa: EUs institusjoner og politikk
The New Europe: EU Institution and Politics

Mål med kurset
Kurset skal gi studentene grundig innsikt i EUs institusjoner, hvordan beslutninger tas, påvirkningsmuligheter, felles politikk på utvalgte områder og hvordan norsk politikk og forvaltning er endret gjennom EØS medlemskap.

Tematisk oversikt
Hvordan EUs sentrale institusjoner arbeider for å utforme og gjennomføre EUs politikk, og hvilken rolle interesseorganisasjoner, store firmaer og andre pressgrupper spiller. Her presenteres også hvordan Danmark har organisert sin deltakelse i EUs beslutningsprosess og hvordan beslutningene gjennomføres i landet.
En del politikkområder hvor EU har engasjert seg og som har spesiell interesse for Norge; energi, miljø, utdanning og den sosiale dimensjon. Et kjernespørsmål er forholdet mellom EUs politikk og nasjonal politikk.
Norge i forhold til EU og EØS. Hvilke konsekvenser får det for Norge at vi står utenfor EU?
Sentrale spørsmål er EU og offentlig forvaltning og norske påvirkningsmuligheter i EU.

Pensum
Andersen, S. S. og Eliassen, K. A. (red): *Det nye Europa.* 2. rev. utg. Oslo: Tano 1993.
Eliassen, K. A. (red.): *Den europeiske utfordringen* Oslo: Fagbokforlaget 1996. (Handelshøyskolen BI. Årbok; 1996)
Andersen, S. S. og Eliassen, K. A.: *Making Policy in Europe.* London: Sage 1993.

Anbefalt litteratur
Andersen, S. S. og Eliassen, K. A.: *The European Union – How Democratic is it?* London: Sage 1996.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
30 timer forelesning.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Ingen
Eksamenskode: GRA 5912.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Svein S. Andersen.
Kjell A. Eliassen.

Kapittel 4

		Side
	Revisorstudiet	**213**
	Mål med studiet - Fag, poeng og timer (gammel struktur)	214
	Fag, poeng og timer (ny struktur) - Emneområde - Kurs og Vekting - Eksamen	215
	Kontinuasjoner - Terminprøver	216
Høst	**Studieoversikt**	**218**
	1. klasse høsttermin 1997 - Kursbeskrivelser	219
	2. klasse høsttermin 1997 - Kursbeskrivelser	223
	3. klasse høsttermin 1997 - Kursbeskrivelser	227
Vinter	**Studieoversikt**	**234**
	1. klasse vintertermin 1998 - Kursbeskrivelser	235
	2. klasse vintertermin 1998 - Kursbeskrivelser	241
	3. klasse vintertermin 1998 - Kursbeskrivelser	245
Vår	**Studieoversikt**	**250**
	1. klasse vårtermin 1998 - Kursbeskrivelser	251
	2. klasse vårtermin 1998 - Kursbeskrivelser	258
	3. klasse vårtermin 1998 - Kursbeskrivelser	263

Revisorstudiet

MÅL

Revisorstudiet er en treårig økonomisk-administrativ utdanning som skal gi studentene den nødvendige teoretiske bakgrunn for å utføre en registrert revisors oppgaver av regnskaps- og revisjonsmessig art i den offentlige sektor og i norsk næringsliv. Studiet skal gi innsikt i grunnleggende økonomiske, sosiale, kulturelle og politiske prosesser gjennom fagområder som bedriftsøkonomisk- og samfunnsøkonomisk analyse, jus, informasjonssystemer og offentlig administrasjon, med spesiell fordypning i revisjonsfagene skatterett, rettslære og revisjon.

FAGOVERSIKT

Fagområdene i studiet består av ett eller flere emneområder som igjen er inndelt i ett eller flere kurs (Se nedenfor om vekting av kurs.)

I studieåret 1997/98 legges studiet noe om i forhold til nylig vedtatt nasjonal rammeplan for revisorutdanningen. Dette betyr konkret at 1. klasse følger ny struktur, 2. klasse følger gammel struktur og 3. klasse følger en modell som bygger på gammel, men med en justering mot ny struktur ved at det tidligere faget Stats- og kommunaladministrasjon er byttet ut med et fag i Markedsføring og et fag i Organisasjonslære.

a) Gammel struktur (gjelder 2. og 3. klasse i 1997/98):

FAGOMRÅDER	EMNEOMRÅDER	KURS	VT.	TIMER
REDSKAPS- OG METODEFAG				
*Matematikk	1	2	2	54
*Statistikk	1	2	2	54
REGNSKAP, ØKONOMI- STYRING OG REVISJON				
*Internregnskap	1	2	4	63
*Eksternregnskap	1	2	4	81
*Investering og finansiering	1	1	2	45
*Offentlig regnskap	1	1	2	36
*Regnskapsinfo.systemer	1	1	2	36
*Regnskapsorganisasjon	1	1	2	36
*Revisjon av IT-systemer	1	1	2	36
*Innføring i revisjon	1	1	2	36
*Privat revisjon	1	2	5	69
* Offentlig revisjon	1	2	2	51
* Generell revisjon	1	2	5	69
SAMFUNNSØKONOMI				
*Mikroøkonomi	1	1	2	36
*Makroøkonomi	1	1	2	36
*Offentlig økonomi	1	1	2	36
*Stats- og kommunal administrasjon	1	1	4	54 1)
JURIDISKE FAG				
*Rettslære	1	1	6	140
*Skatterett	1	2	6	140
VALGFAG				
*Engelsk	1	1	2	48
SEMINAROPPGAVE	–	2	–	
SUM:			**62**	**1156**

1) = Stats- og kom adm byttes ut med ett kurs i markedsføring og ett kurs i organisasjon

b) Ny struktur (gjelder for 1. klasse i 1997/98):

FAGOMRÅDER	EMNEOMRÅDER	KURS	VT.	ÅR
REDSKAPS- OG METODEFAG				
*Matematikk	1	2	2	1
*Statistikk	1	2	2	1
REGNSKAP, ØKONOMI-STYRING OG REVISJON				
*Inføring i bedriftsøkonomi	1	1	2	1
*Finansregnskap med analyse	1	2	4	1
*Driftsregnskap og budsjettering	1	1	2	2
*Regnskapsteori og finans-regnskap med årsoppgjør	1	1	4	2
*Investering og finansiering	1	1	2	2
*Innføring i revisjon	1	1	2	1
*Informasjonsbehandling og regnskapsorganisasjon	1	2	4	1
*Offentlig regnskap og revisjon	1	1	4	3
*Årsoppgjøret	1	3	5	3
*Revisjon	1	3	5	3
SAMFUNNSØKONOMI				
*Mikroøkonomi	1	1	2	1
*Makroøkonomi	1	1	2	1
*Offentlig økonomi	1	1	2	2
JURIDISKE FAG				
*Rettslære	1	1	6	2
*Skatterett	1	2	6	3
ADMINISTRASJONS- OG LEDELSESFAG				
*Markedsføring	1	1	2	2
*Organisasjon	1	1	4	2
VALGFAG				
*Engelsk	1	1	2	1
SUM:			**62**	

EMNEOMRÅDE

Et emneområde består av ett eller flere nært beslektede kurs innenfor et fagområde. Emneområdet Matematikk består f.eks. av to kurs og emneområdene Mikroøkonomi og Innføring i revisjon av ett kurs hver. I eksamenssammenheng betyr "emneområde" en del av studiet som skal rapporteres med én samlet karakter. I Matematikk med to kurs blir det altså gitt én endelig karakter.

KURS OG VEKTING

Et kurs er minste undervisningsenhet i studiet og gjennomføres over en termin med 10 uker. Timetallet pr. kurs i revisorstudiet vil variere noe. Vekttall benyttes for dette studiet, og ikke poeng som i siviløkonomstudiet. Av oversikten over fremgår det at antall timer pr. vekttall varierer. Vekttallene er her uttrykk delvis for kursets omfang og delvis for den relative vekt kurset og emneområdet gis i forholdet til studiet totalt. Revisorstudiet er regulert av en nasjonal rammeplan som Handelshøyskolen BI har liten mulighet til å fra-vike. Det er derfor vurdert som mest hensiktsmessig å beholde vekttall.

Revisorstudiet ble lagt om til terminordning med tre terminer pr. år samtidig med siviløkonomstudiet f.o.m. Høst -92.

EKSAMEN

Oppmeldning til eksamen i den enkelte termin skjer automatisk ut fra de eksamener som tilhører det klassetrinn den enkelte student befinner seg på i vedkommende termin. Den enkelte student kan velge å utsette en eksamen til

neste år eller å ta flere eksamener enn normalplanen tilsier (kontinuasjon eller forskuttering) ved å levere et endringsskjema til eksamenskontoret i løpet av Eksamenspåmeldingsuken (se Årskalenderen foran i studiehåndboken). Studenter som hverken skal utsette eller ta ekstra eksamener foretar seg ikke noe i Eksamenspåmeldingsuken, og blir dermed påmeldt automatisk i de eksamener som tilhører vedkommendes klassetrinn i den aktuelle terminen. Det er alltid en egen Eksamenspåmeldingsuke i hver termin.

Klage på sensur må være skriftlig og begrunnet, og sendes til Eksamenskontoret senest innen 2 - to - uker fra tidspunktet for offentliggjørelse av sensuren i vedkommende termin. I første omgang består klageprosessen i å anmode om sensurbegrunnelse på særskilt skjema innen denne to-ukers fristen. Etter at slik begrunnelse er gitt, normalt skriftlig, blir det satt en ny frist på normalt en uke for evt. å klage på denne sensuren.

KONTINUASJONER

Kontinuasjonsordningen for revisorstudiet er som hovedregel at kontinuasjon skjer ved neste ordinære gjennomføring av kurset i den til enhver tid gjeldende struktur, hvilket betyr at hver eksamen normalt gjennomføres én gang pr. år. Høyskolekontoret, Eksamenskontoret og Instituttene overvåker eksamensresultatene nøye, og vurderer fortløpende behovet for eventuelle ekstraordinære kontinuasjoner.

For en del av eksamenene på revisorstudiet gjennomføres nasjonal eksamen kun en gang pr. år uansett, dvs. at det ikke tilbys lokal kontinuasjon her på BI. Dette gjelder de såkalt offentlige revisoreksamener som Skatterett, Rettslære og de avsluttende revisjons-eksamener i tredje klasse.

Det kan arrangeres ekstraordinær kontinuasjon i fag hvor et tilstrekkelig antall kandidater melder seg på og tilfredsstiller følgende krav ved ordinær eksamen:

a) har oppnådd karakteren 3,50 eller dårligere
b) har levert gyldig sykemelding
c) har hatt dødsfall i nær familie eller
d) andre uforutsette hendelser som Høyskolekontoret godkjenner.

For Revisorstudiet regnes 8 (åtte) kandidater som et tilstrekkelig antall. Dersom det er registrert et tilstrekkelig antall for avholdelse av kontinuasjonseksamen, åpnes den også for alle som ønsker å forbedre karakteren i vedkommende eksamen.

Den ekstraordinære kontinuasjonen gjennomføres normalt i august/september, rett før oppstart av påfølgende studieår, men kan ikke være første eksamensforsøk i kurset.

Alle 2. og 3. gangs eksamensforsøk er belagt med avgift p.t. kr. 330,- pr. vekttall, dog slik at det maksimalt skal betales for fire vekttall, selv om eksamen eventuelt har et omfang på mer enn dette. Første eksamensforsøk er imidlertid inkludert i studieavgiften.

TERMINPRØVER/deleksamen

I tillegg til avsluttende eksamener kan det bli aktuelt å gi terminprøver ved slutten av en termin i kurs som ikke har eksamen. Disse prøvene blir gitt i klassesammenheng og skal være en test på progresjon og kunnskapsinnlæring for studentene og en veiledning for kursansvarlige.

Spesielt for deg som er ny i systemet, kan det være nyttig å merke seg en del kontorer og navn med det samme. For deg som har vært her en stund, kan en repetisjon hjelpe deg til å treffe rette vedkommende med det samme.

Høst 1997

Studieoversikt

Revisorstudiet • Høsttermin 1997

1. klasse

- **REV 1001** Matematikk 1
- **REV 2601** Innføring i revisjon
- **REV 3001** Makroøkonomi

2. klasse

- **REV 4201** Rettslære
- **REV 2301** Investering og finansiering

3. klasse

- **REV 2201** Offentlig regnskap
- **REV 8614** Markedsførings-ledelse
- **REV 9601** Organisasjons-psykologi og ledelse

1. klasse

Gjennomføring høsttermin 1997

REV 1001
Matematikk 1

Emneområde: *REV 1000*
Emneansvarlig: *Tron Foss*
Institutt: *Økonomi*
MATEMATIKK

Økonomi som vitenskap baserer seg i betydelig grad på matematikk. Emneområdet skal gi studentene innsikt og trening i å bruke matematiske modeller som står sentralt i fag som bedriftsøkonomi, finans, statistikk, metode o.a. Et godt grunnlag i matematikk er en forutsetning for å få innsikt i sentrale økonomiske problemstillinger og for å lese moderne økonomisk litteratur.

Mål med kurset
Se Emneområde.

Tematisk oversikt
Noen innledende emner (kap. 1)
Funksjoner (kap. 2)
Derivasjon (3)
Mer om derivasjon (kap. 4)
Anvendelser av derivasjon (kap. 5)
Eksponensial- og logaritmefunksjoner (kap. 6)
Enkelte paragrafer er allerede gjennomgått i forkurset. Paragraf 2.9, 4.4 og 5.8 utgår.
Kapittelhenvisningene refererer seg til Sydsæters bok.

Pensum
Sydsæter, Knut: *Matematisk analyse.* Bind I. 6. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1994.
Bjørnestad, H. et al.: *Oppgavesamling med løsningsforslag i matematikk for revisorstudiet.* Sandvika: Handelshøyskolen BI, siste utgave.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Studentassistent
Det tilbys individuell veiledning og det gjennomføres gruppearbeid i løpet av terminen etter nærmere avtale.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset.
Skriftlig eksamen i hele emneområdet etter vinterterminen.

Kursansvarlig
Tron Foss.

REV 2601
Innføring i revisjon

Emneområde: *REV 2600*
Emneansvarlig: *Bror Petter Gulden*
Institutt: *Økonomi*
REVISJON

Emneområdet skal gi studentene en innføring i revisors stilling og funksjon i samfunnet og kunnskap om revisjonens formål, de lover og regler som gjelder for revisors arbeid og de krav som stilles til revisor. Studentene skal videre gis kunnskap om den informasjon og de finansielle data revisor skal granske og om de metoder revisor benytter i dette arbeidet.

Mål med kurset
Se Emneområde.

Tematisk oversikt
Revisoryrket:
- formålet ved ekstern revisjon
- revisjonsplikt
- valg og oppsigelse av revisor
- god revisorskikk
- god revisjonsskikk
- revisors uavhengighet, taushetsplikt, erstatningsansvar etc.

Revisor og klientens interne kontrollopplegg
Oversikt over revisjonsmetodikken
Systemkartlegging

Pensum
Gulden, B.P.: *Den Eksterne Revisor.* 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1996.
NSRS: Revisors Håndbok. Oslo: NSRS (siste utgave)
Materiale utdelt i forbindelse med forelesningene.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 36 timer forelesninger og diskusjoner i klassen

Eksamen
Tre timer skriftlig eksamen.
Pensum ved denne eksamen inngår også i revisoreksamen. Studentene kan selv velge om karakteren i dette kurset skal medtas ved beregning av hovedkarakteren. Kurset må være bestått før vitnemål utstedes.
Hjelpemidler:
Norges lover
Særtrykk av lover uten kommentarer utgitt av Stortinget
Jarøy, J. (red.): Norsk Skattelovsamling
Gjems-Onstad, O. (red.): Skattelovsamlingen
NSRS Revisors Håndbok
Lommekalkulator (ikke programmerbar)
Flowchartlinjal
Eksamenskode: REV 2600.01

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

REV 3001
Makroøkonomi

Emneområde: *REV 3000*
Emneansvarlig: *Terje Synnestvedt*
Institutt: *Økonomi*
MAKROØKONOMI

Emneområdet skal gi en innføring i – og en grunnleggende forståelse av – samfunnsøkonomiske forhold. Det legges vekt på den offentlige sektor, både når det gjelder konsekvenser av offentlige inngrep i private markeder og dens evne til makroøkonomisk styring, gjennom bl.a. finans- penge-, valuta- og inntektspolitikk.

Mål med kurset
Redegjøre for grunnleggende makroøkonomisk teori samt sentrale problemstillinger i norsk og internasjonal økonomi.

Tematisk oversikt
Hva er makroøkonomi?
Nasjonalregnskap.
Makroøkonomisk analyse for en liten, åpen økonomi.
Penge- og realsiden (IS/LM-modellen)
Inflasjon, arbeidsledighet og valuta
Monetær Union i Europa?

Pensum
Dedekam jr.,A.: *Makroøkonomi.* 2.utg. Oslo: Universitetsforlaget 1996.
Isachsen, A.J.: *Felles mynt i Europa? Økonomiske og politiske vurderinger.* Oslo: Bedriftøkonomens Forlag 1994.

Anbefalt tilleggslitteratur
Nasjonalbudsjettet 1998. Foreligger i oktober.
Ytterhus B.E.: *Samfunnsstyring og økonomisk politikk.* 6. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1997.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 36 timer forelesninger.

Eksamen
Fire timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: B. Thalberg & K. Sydsæther: Matamatisk Formelsamling.
Eksamenskode: REV 3000.01

Kursansvarlig
Arne Jon Isachsen

2. klasse

Gjennomføring høsttermin 1997

REV 4201
Rettslære

Emneområde: *REV 4200*
Emneansvarlig: *Sverre Faafeng*
Institutt: *Økonomi*
RETTSLÆRE

Ifølge departementets rammeplan er revisjonsstudiet et yrkesrettet studium som blant annet tar sikte på:
1.Å gi studentene den teoretiske utdanning som anses nødvendig for utføring av de oppgaver som tilligger en registrert revisor, og
2.Å kvalifisere for opptak på det høyere revisorstudium.
Rettslærekurset vil gi studentene en grunnleggende innføring i sentrale juridiske fagområder.

Mål med kurset
Se Emneområde.

TEMATISK OVERSIKT
Rettskilder og juridisk metode. Rettssystemet.
Erstatningsrett.
Erstatningsansvar på subjektivt og objektivt grunnlag. Øvrige vilkår for erstatning. Person- og tingskadeerstatning. Erstatningsutmåling sammenholdt med forsikrings- og trygderetten.
Forvaltningsrett.
Begrepene i forvaltningsretten. Forvaltningsloven, offentlighetsloven og ombudsmannsloven gjennomgås. Særlig vekt legges på saksbehandlingsreglene, habilitetsreglene, partsrettighetene og klageadgangen.
Kjøpsrett.
Begrepene i kjøpsretten. Forbrukervernet. Rettsreglene i forbindelse med forsinkelse og mangler. Kontraktsrettslig erstatningsrett.
Avtalerett.
Avtaleslutningen (avtl. kap. 1). Fullmaktslæren (avtl. kap. 2). Avtalerettslige ugyldighetsregler (avtl. kap. 3 m.fl.).
Personrett.
Reglene vedrørende mindreåriges, umyndiggjortes og sinnsykes rettslige handleevne.
Pengekravsrett m.v.
Her behandles de alminnelige bestemmelser om stiftelse av pengekrav og deres innhold, forsinket betaling, motregning, foreldelse og felles heftelse (herunder kausjon). Gjeldsbrevlovens regler om omsetningsgjeldsbrev og enkle gjeldsbrev gjennomgås relativt grundig.
Ektefellers formuesforhold.
Gjennomgåelse av formuesordningene felleseie og særeie med vekt på rådighets- og heftelsesreglene. De økonomiske virkninger av separasjon og skilsmisse, herunder ektefelleskifte.
Arv og skifte.
Gjennomgåelse av hele arveretten og reglene om uskifte og dødsboskifte med særlig vekt på legalarveretten, pliktdelsarv, testasjonsformer og gjenlevende ektefelles stilling.
Tingsrett.
Omsetning av løsøre og av fast eiendom, med særlig vekt på rettsvernspørsmål. De sentrale bestemmelser i tinglysningsloven. Innføring i de viktigste grupper av begrensede rettigheter.
Panterett.
Gjennomgåelse av panteloven med oversikt over de ulike grupper av pantegjenstander og de ulike pantsettingsmåter med særlig vekt på rettsvernreglene.
Selskapsrett.
Pensum omfatter selskapsloven og aksjeselskapslovgivningen med særlig vekt på heftelsesregler, beslutnings-

prosesser, myndighetsutøvelse og selskapsrepresentasjon. Også tilgrensende spørsmål behandles, som firmaloven, prokuraloven, m.v. De nye aksjelovene vil bli lagt til grunn i undervisningen, forutsatt vedtagelse i 1997.

Gjeldsforhandling og konkurs.

Det gis en innføring i de sentrale bestemmelser i tvangsfullbyrdelsesloven og en samlet fremstilling av konkursretten med særlig vekt på konkursvilkårene og omstøtelsesreglene.

PENSUM

Martinussen, Roald: *Kjøpsrett.* Cappelen Akademisk Forlag. Oslo 1996.

Gundersen, Fr.Fr. og Faafeng jr. S.: *Lov og Rett for næringslivet* (m/ lovsamling). TANO-Aschehoug/Focus Forlag. 4. utg. Oslo 1997,.

Børresen, Pål.: *Konkurs.* Cappelen Akademisk Forlag. Oslo 1993.

Haga, Karl J.: *Familie- og arverett.* 4. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1996.

(Det tas forbehold om rett til endringer i litteraturlisten).

Anbefalt tilleggslitteratur:

Haga, Karl J.: *Oppgaver i rettslære.* 6. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1996.

Faafeng jr., S: *Arbeidshefte i forretningsjus.* Focus Forlag, Oslo 1997.

Faafeng jr., S: *Arbeidshefte i kjøps- og avtalerett.* Focus Forlag, Oslo 1997.

Faafeng jr., S: *Arbeidshefte i familie- og arverett.* Focus Forlag, Oslo 1997.

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med i alt 140 forelesningstimer i løpet av terminen.

NB! Forelesningsstart uke 36 (mandag 1.9. kl 08.30). Forelesningsfri i uke 41 (6.-10.10).

Det forutsettes at studentene forut for hver forelesning setter seg grundig inn i det pensum som det skal foreleses over. Det vil bli gjennomført et omfattende skriftlig oppgaveprogram for å prøve faktiske kunnskaper og trene oppgaveteknikk. Deler av pensum forutsettes tilegnet ved selvstudium.

Eksamen

Seks timers skriftlig eksamen den 8. desember 1997.

Hjelpemidler: Lovtekst uten kommentarer.

Eksamenskode: REV 4200.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære offentlige eksamen i kurset (mai 1998).

Kursansvarlig

Sverre Faafeng

REV 2301
Investering og finansiering

Emneområde: *REV 2300*
Emneansvarlig: *Dag Michalsen*
Institutt: *Økonomi*
FINANS

Emneområdet skal gi en grunnleggende innsikt i teoretiske og praktiske sider ved bedriftens investeringsbeslutninger samt viktige praktiske sider ved finansieringsbeslutningene. For investeringsbeslutningenes del betyr det at i tillegg til en gjennomgang av de mest sentrale beslutningsregler for vurdering av investeringsprosjekters lønnsomhet, vies teori og beslutningsregler for prosjektvurdering under usikkerhet mye oppmerksomhet. Bedriftens finansieringsbeslutninger behandles mer pragmatisk med vekt på lønnsomhetsvurdering av ulike finansieringsformer samt fastsettelse av bedriftens kapitalkostnad.

Mål med kurset
Se Emneområde.

Tematisk oversikt
Innledning og oversikt (BG kap. 1)
Kontantstrømmer (BG kap. 2–5)
Renteregning (finansmatematikk) (BG kap. 6)
Prosjektanalyse under sikkerhet (BG kap. 7, 9, 11)
Risiko og forrentningskrav (BM kap. 1-7, BG kap. 8, 10)
Langsiktig finansiering (BM kap. 8–9)
Valutarisiko (PK kap. 1-7)
Oppfølging og kontroll (BG kap. 12)

Pensum
Bøhren, Ø. og Gjærum, P.I.: *Prosjektanalyse: En innføring.* 2. utg. Oslo: Skarvet Forlag 1993.
Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Finansiell økonomi: Teori og praksis.* Oslo: Skarvet Forlag 1994.
Korsvold, P.: *Valutastyring.* Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1995.
Rentetabeller. Bærum: BI Forlag 1988.
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt tilleggslitteratur:
Eksamensoppgavesamling med løsningsforlag i finans. Sandvika : BI Forlag, siste utgave.

Dataverktøy
Studentene anbefales å bruke dataverktøy i kurset etter nærmere avtale med foreleser.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 45 timer, i hovedsak forelesninger. Oppgaver integreres i forelesningene som illustrasjoner på teorianvendelse.

Eksamen
Tre timers flervalgseksamen.
Eksamen er i stor grad basert på forelesningene.
Hjelpemidler: Rentetabeller (utdeles ved eksamen) og kalkulator.
Dataverktøy kan ikke brukes ved eksamen.
Eksamenskode: REV 2300.01

Kursansvarlig
Dag Michalsen.

3. klasse

Gjennomføring høsttermin 1997

REV 2201
Offentlig regnskap

Emneområde: REV 2200
Emneansvarlig: Tor S. Kildal
Institutt: Økonomi
OFFENTLIG REGNSKAP

Emneområdet skal gi en innføring i offentlig budsjettering og regnskapsprinsipper. Hele den offentlige sektor dekkes, men det blir lagt størst vekt på årsoppgjøret i kommunal sektor. Emneområdet bygger opp til faget Offentlig revisjon.

Mål
Gi en innføring i prinsippene for den offentlige regnskapsføring herunder statlig, kommunal og fylkeskommunale regnskapsforskrifter og statlig og kommunal budsjettering og planlegging.

Forkunnskaper
Som for studiet

Obligatorisk litteratur
Mauland, H. og Mellemvik, F.: *Regnskap, Budsjettering og Økonomistyring i offentlig sektor* Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1996.
Bevilgningsreglementet, økonomireglene og regelsamling fra FD.
Forskrifter for kommunale og fylkeskommunale budsjetter og regnskaper, Oslo: Kommunaldepartementet 1993.

Anbefalt litteratur
Veiledning i statlig regnskapsføring, Oslo: Finansdepartementet. 1982
Veiledning i statlig budsjettarbeid. 3. utg. Oslo: Finansdepartementet 1994.

Emneoversikt
1. Kommunale og fylkeskommunalebudsjetter, regnskapsprinsipper og regnskapsforskrifter
2. Statlige regnskapsprinsipper og regnskapsforskrifter
3. Praktiske eksempler og oppgavegjennomgåelse vedrørende offentlig budsjettering og regnskapsføring

Det tas forbehold om endringer i emneoversikten og i litteraturen.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
36 timer med tre timer pr. uke.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Alle skriftlige hjelpemidler er tillatt til eksamen.
Eksamenskode: REV 2200.01

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig
Tor S. Kildal

REV 8614
Markedsføringsledelse

Emneområde: REV 8614
Emneansvarlig: Arne Stokke Johnsen
Institutt: Markedsføring og logistikk
MARKEDSFØRINGSLEDELSE

Mål
Studentene skal etter kurset ha styrket sine basiskunnskaper i markedsføring og oppnådd en bedre forståelse av markedsføringens virkemidler og funksjon. Studenten skal bli godt kjent med sentrale begreper, teorier og modeller knyttet til markedsføring. En sterkere markedsorientering og faglige kunnskaper skal gjøre studenten bedre i stand til å identifisere, analysere og løse enklere markedsføringsproblemer i praksis.

Forkunnskaper
Som for studiet. I og med at markedsføring er nært knyttet til praksis og til andre funksjoner i arbeidslivet, vil studenter med praktisk erfaring og med innsikt i andre bedriftsøkonomiske disipliner få større utbytte av kurset.

Obligatorisk litteratur
Biong, H., Framnes, R. og Thjømøe, H. M.: *Markedsføringsledelse med løsningsmomenter.* 5. utg. Oslo: Tano 1997
Framnes, R. og Johnsen, A. Stokke: *Markedsføring - Oppgavesamling til Markedsføringsledelse.* Eget forlag 1997

Emneoversikt
Introduksjon til markedsføringsfagets utvikling
Markedsføringsfunksjonenes plass i virksomheten
Kundetilfredshet og kunderelasjoner
Markedsføringens omgivelser og arbeidsbetingelser
Kjøpsatferd på forbruker- og bedriftsmarkedet
Segmentering, markedsanalyse og prognoser
Markedsføringens virkemidler
Strategi og markedsplanlegging
Organisering og kontroll av markedsføringen

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i kurset, men modellverktøyet "Mark Up" kan i noen grad benyttes til øsning av oppgaver.

Gjennomføring
Kurset foreleses totalt 42 timer. Hele begrepsapparatet rundt markedsføringsplanlegging og -planen har en sentral plass i forelesningene. Foreleser vil supplere fremstillingene med praktiske eksempler. Oppgaveløsning og drøftelser utgjør en viktig del av kurset og er nødvendige øvelser med tanke på eksamen. Det forventes derfor en aktiv egeninnsats av studentene både med hensyn til oppgavearbeid og i selve oppgavegjennomgangen i klassen. Som ledd i egenkontroll av innlært pensum, gjennomføres individuelle flervalgsprøver i løpet av semesteret.

Kurset gjennomføres også som fjernundervisning. Studenter som følger deltidsstudiet bes kontakte sitt studiested for nærmere informasjon.

Eksamen
Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.
Eksamenskode: REV 8614.01

Kontinuasjon
Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kursansvarlig
Arne Stokke Johnsen

REV 9601
Organisasjonspsykologi og ledelse

Emneområde: REV 9601
Emneansvarlig: Morten E. Berg
Institutt: Organisasjon og ledelse
ORGANISASJONSPSYKOLOGI OG LEDELSE

Mål

Dette kurset tar sikte på å gi forståelse for individers atferd og holdninger i organisasjoner, hvordan beslutninger fattes og hvordan samspillet mellom individer fungerer i organisasjoner. Siktemålet er å gi studentene et sett nyanserte og kraftfulle måter å forstå organisasjoner på og ferdigheter i å tenke organisasjonsteoretisk i forhold til deres administrative og ledelsesmessige problemer.

I tillegg vil kurset gi en grunnleggende innføring i ledelse. Spesiell vekt legges på en referanseramme for å analysere ledelsesfunksjonen.

Obligatorisk litteratur

Kaufmann, G. og Kaufmann A.: *Psykologi i organisasjon og ledelse.* Bergen: Fagbokforlaget 1996

Berg, M.E.: *Lederutvikling: situasjon, virkemidler, belønning.* 2. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1996

Berg, M.E., Martinsen, Ø., og Thompson, G.: *Ledelse, Kompetanse og Omstilling.* Oslo: Universitetsforlaget 1997

Emneoversikt

1. Organisasjonspsykologi
   Utdrag fra kapitler i Kaufmann & Kaufmann:

- Psykologi på organisasjonsarenaen	Kap. 1 (s. 11-17 + 35 - 38)
- Motivasjon	Kap. 3
- Emosjoner	Kap. 4 (s. 103 - 125)
- Personlighet	Kap. 5
- Persepsjon	Kap. 6 (s. 157 - 158 + 163 - 181)
- Læring	Kap. 7
- Problemløsninger, beslutninger og kreativitet	Kap. 8
- Holdninger og jobbtilfredshet	Kap. 9
- Gruppepsykologi	Kap. 10
- Verdier og organisasjonskultur	Kap. 11

2. Ledelse
   Utdrag fra kapitler i Berg.:

- Referanserammer	Kap. 3
- Klassifisering av ledelsesteorier	Kap. 4
- En-dimensjonale teorier	Kap. 5
- To-dimensjonale teorier	Kap. 6
- Tre-dimensjonale teorier	Kap. 7
- Fler-dimensjonale teorier	Kap. 8
- Nyere teorier	Kap. 9
- En metode ved ledelse	Kap. 10
- Teknikker	Kap. 11
- Noen betingelser for å lykkes som leder	Kap. 13

Det tas forbehold om eventuelle mindre endringer.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset går i alt over 42 timer. Det anbefales å danne kollokviegrupper som arbeider med øvingsoppgaver. Kurset gjennomføres også som fjernundervisning. Studenter som følger deltidsstudiet bes kontakte sitt studiested for nærmere informasjon.

Eksamen
Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen. Dette innebærer at studentene kan ta med de to pensumbøkene samt egne notater til eksamen. Studentene må likevel ha meget god innsikt og forståelse av pensum, ellers vil det ikke bli tid til å besvare oppgavene på en tilfredsstillende måte.
Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.
Eksamenskode: REV 9601.01

Kontinuasjon
Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kursansvarlig
Morten E. Berg

Vinter 1998

Studieoversikt

Revisorstudiet • Vintertermin 1998

1. klasse

REV 1002	REV 1101	REV 201	REV 3101
Matematikk 1	Statistikk 1	Intern-regnskap 1	Mikroøkonomi

2. klasse

REV 2101	REV 2501	REV 4301
Ekstern-regnskap 2	Regnskaps-organisasjon	Skatterett 1

3. klasse

REV 7001	REV 7101	REV 7201
Privatrettet revisjon 1	Offentlig revisjon 1	Generell revisjon 1

1. klasse

Gjennomføring vintertermin 1998

REV 1002
Matematikk 2
Funksjoner av flere variabler, integrasjon og summer

Emneområde: *REV 1000*
Emneansvarlig: *Tron Foss*
Institutt: *Økonomi*
MATEMATIKK

Økonomi som vitenskap baserer seg i betydelig grad på matematikk. Matematiske modeller står sentralt i fag som bedriftsøkonomi, samfunnsøkonomi, finans, statistikk, metode o.a.. Et godt grunnlag i matematikk er en forutsetning for å få innsikt i sentrale økonomiske problemstillinger og for å lese moderne økonomisk litteratur.

Mål med kurset
Se emneområde

Tematisk oversikt
Sydsæter: Kapittel 7: Funksjoner av flere variable 7.1-7.3, 7.5, 7.7, 7.10
Kapittel 8: Implisitt gitte funksjoner 8.1
Kapittel 9: Maksimums- og minimumsproblemer for funksjoner av flere variable 9.1-9.7
Kapittel 10: Integrasjon 10.1-10.4
Appendiks A: Summer A.1, A.2
Kapittel 11: Rekker 11.5

Pensum
Sydsæter, K. : *Matematisk analyse*. Bind I. 6. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1994.
Bjørnestad, H. et. al.: *Oppgavesamling med løsningsforslag i matematikk for revisorstudiet*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, siste utgave .

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesninger

Eksamen
Fem timers skriftlig eksamen for hele emneområdet.
Hjelpemidler: Alle hjelpemidler tillatt
Eksamenskode: REV 1000.01

Kursansvarlig
Tron Foss

REV 1101
Statistikk 1
Statistisk metode

Emneområde: *REV 1100*
Emneansvarlig: *Fred Wenstøp*
Institutt: *Økonomi*
STATISTIKK

Emneområdet Statistikk skal gi et grunnlag for å forstå og modellere usikkerhet i økonomisk administrative modeller. Hensikten er å lære et analyseverktøy rettet mot å ta beslutninger under usikkerhet. I statistisk terminologi leder dette til konsentrasjon om følgende delmål:
Å oppnå forståelse av sentrale begreper som sannsynlighet, uavhengighet og tilfeldig variasjon
Øvelse i bruk av statistisk inferens slik at studenten kan utføre enklere statistiske analyser
Oppøve evnen til å identifisere statistiske aspekter i konkrete problemstillinger

Mål med kurset
Kurset skal gi en innføring i sannsynlighetsregning og i statistisk inferens basert på ikke-parametriske metoder. Bruk av dataverktøy er integrert og obligatorisk.

Tematisk oversikt
Innføring i dataverktøy
Beskrivelse av en stikkprøve
Å generalisere fra stikkprøver
Statistisk metode
Sannsynlighetsregning
Sannsynlighetsfordelinger
Hypoteseprøving
Ikke-parametriske tester
Normalfordelingen

Pensum
Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse.* 4. utg. Oslo: Tano 1997

Anbefalt tilleggslitteratur
Wenstøp, F.: *Statistikk og Dataanalyse, Arbeidshefte med programvare.* 5. utg. Oslo: Tano 1997.
Eksamensoppgavesamling

Dataverktøy
Statark: Integrert i litteraturen
MINITAB Reference Manual. University Park, Penn.: The Pennsylvania State University, Statistics Department eller manual for tilsvarende programpakke.
MINITAB MINI-MANUAL, MINITAB Statistical Software, MINITAB INC. 1992

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Eksamen
Ikke egen eksamen i dette kurset. Felles eksamen for Statistikkursene etter at begge kurs er gjennomført i vårterminen.

Kursansvarlig
Fred Wenstøp

REV 2001
Internregnskap 1

Emneområde: *REV 2000*
Emneansvarlig: *Trygve Naug*
Institutt: *Økonomi*
BEDRIFTSØKONOMI - INTERNREGNSKAP

I Bedriftsøkonomi – Internregnskap er målet å utvikle økonomiske styringssystemer for en bedrift med hovedvekt på styring av driftsinntekter, driftskostnader og betalingsmidler. Med utgangspunkt i kostnads- og inntektsregning, kalkyler og driftsregnskap gjennomgås lønnsomhetsanalyser, resultatberegninger og prissetting. På grunnlag av kalkyler fastsettes normer og standarder som er nødvendige for utarbeidelsen av planer og budsjetter og for gjennomføringen av inntekts- og kostnadskontroll.

Mål med kurset

Bedriftsøkonomi - Internregnskap 1 har som mål å gi en grundig orientering om de viktigste teorier og praktiske former for kalkulasjon og driftsregnskap.

Tematisk oversikt

Innledning: Bedriftsøkonomien som fagområde
Kostnadsteori: Kostnadsbegreper og kostnadsforløp
Lagermodeller: Optimalisering av lager ved innkjøp og ved serieproduksjon
Inntektsteori: Etterspørselsfunksjoner. Elastisiteter
Bedriftens tilpasning
Prisfast tilpasning: Kostnader og inntekter - nullpunkt og vinningsoptimum.
Prisvariabel tilpasning: Monopol. Prisdiskriminering.
Prisledelse. Praktiske begrensninger i pristeorien.
Praktiske tillempninger av pristeorien
Salgsinnsatsanalyser: Optimalisering av salgsinnsats. Avstemming av forskjellige virkemidler
Beslutninger under usikkerhet
Kalkulasjon og driftsregnskap: Verdikretsløpet i bedriften. Produktkalkulasjon. Tilvirkningskost og selvkost. Tilvirkningsmerkost og salgsmerkost. Sammenhengen mellom kalkulasjon og driftsregnskap. Driftsregnskapet etter selvkostmetoden og bidragsmetoden. Sammenligning av resultatene
Normalkalkulasjon. Sammenhengen mellom driftsregnskap og kalkulasjon ved bruk av normalsatser. Analyse av dekningsdifferansene: Forbruksavvik og beskjeftigelsesavvik
Standardregnskapet. Materialregnskapet. Lønnsregnskapet. Regnskapet for indirekte kostnader. Resultatregnskapet. Avviksanalyse
Aktivitetsbasert regnskap (ABC)
Standard kontoplaner
Sammenheng mellom finansregnskap og driftsregnskap. Monisme og dualisme

Pensum

Naug, T. og Sti A. D.: *Internregnskap – Økonomistyring 1.* 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993.
Naug, T. og Sti A. D.: *Kostnads- og inntektsanalyse – Økonomistyring 2.* 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993.

Anbefalt tilleggslitteratur

Boye, K.: *Kostnads- og inntektsanalyse.* 6. utg. Oslo: Tano 1993.
Naug, T. og Sti A.D.: *Løsningsforslag til Økonomistyring.* Oslo: Universitetsforlaget 1993.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i forelesningene i dette kurset. Regneark kan imidlertid brukes i studentenes arbeid med kalkyler, driftsregnskap og budsjetter.

Gjennomføring
36 timer forelesninger og diskusjoner i klassen.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset. Endelig eksamen i emneområdet etter vårterminen.

Kursansvarlig
Trygve Naug

REV 3101
Mikroøkonomi

Emneområde: *REV 3100*
Emneansvarlig: *Erik Grønn*
Institutt : *Økonomi*
MikroøkonomiEmneområdet mikroøkonomi omfatter for revisorstudentene bare innføringskurset i mikroøkonomi, REV 3101. Ved videregående studier suppleres gjerne et slikt innføringskurs med kurs i konkurranseformer og markedsstruktur og med kurs i usikkerhet og spillteori.

Mål med kurset
Kursets mål er å trene studentene i systematisk analyse av generelle problemer for bedrifter og konsumenter. Gjennom en bedre forståelse av samspillet mellom tilbud og etterspørsel i markedet gis innsikt i hvordan priser og omsatte mengder bestemmes. Studiet av mikroøkonomisk teori skal utvikle evnen til økonomisk analyse og medvirke til å utdype forståelsen av bedrifsøkonomiske fagområder.

Tematisk oversikt
Tilbud og etterspørsel
Konsumentteori
Produksjonsteori
Fullkommen konkurranse
Monopol
Oligopol.

Pensum
Parkin, M.: *Microeconomics.* 3rd ed. Reading, Mass. : Addison Wesley 1996. Utvalgte deler.
Anbefalt øvelseshefte: Grønn, E.: *Mikroøkonomi. Formler og oppgaver.* 3. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1996.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
36 timer forelesninger

Eksamen
Fem timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.
Eksamenskode: REV 3100.01

Kursansvarlig
Erik Grønn

2. klasse

Gjennomføring vintertermin 1998

REV 2101
Eksternregnskap 1

Emneområde: *REV 2100*
Emneansvarlig: *Anne Bøhmer Gravdahl*
Institutt: *Økonomi*
EKSTERNREGNSKAP

Emneområdet skal gi studentene en grundig innføring i eksternregnskap. I tillegg dekkes regnskapsanalyse og konsernregnskap. Emneområdet bygger opp til faget privatrettet revisjon.

Mål med kurset

Kurset bygger videre på kunnskaper ervervet under forkurs i bokføring, evt. tilsvarende kunnskaper. Studentene skal gis en grundig innføring i avslutning av regnskaper og oppsett av regnskaper med resultatregnskap, balanse og noteopplysninger. De skal lære å beherske enklere problemstillinger innenfor god regnskapsskikk samt å kunne føre alle normale forretningstransaksjoner. Studentene skal også lære å benytte regnskapsinformasjonen til analyseformål. Videre er innføring i enklere deler av konsernregnskap en del av kurset.

Tematisk oversikt

Formålet med årsoppgjøret, interessegrupper
Grunnleggende regnskapsprinsipper
De enkelte regnskapsposter
God regnskapsskikk
Regnskapsanalyse
Konsernregnskap

Pensum

NSRF: *Revisors Håndbok*. Oslo: NSRF, siste utg.
Tellefsen, J. T.:*Årsregnskapet.* 5. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993
Tellefsen, J.T. og Høyvarde, H.Kr.: *Arbeidshefte til årsregnskapet.* 4 utg. Oslo : Universitetsforlaget, 1997
Bettmo, H. & al.: *Konsernregnskap* 3. utg. Oslo Ad Notam Gyldendal 1994.
Materiale som utdeles på forelesningene ansees også som pensum.
Pensumlitteraturen kan bli endret pga. ny regnskapslovgivning. Opplysning om pensumlitteratur gis på første forelesning.

Dataverktøy

Programmet Piccolo kan benyttes til caseløsninger.

Gjennomføring

36 timer forelesninger og oppgavegjennomgang. Oppgaveløsning fra studentenes side er en viktig del av kurset.

Eksamen

Det er ikke eksamen i kurset i vinterterminen.
Samlet eksamen for emneområdet etter vårterminen.

Kursansvarlig

Anne Bøhmer Gravdahl

REV 2501
Regnskapsorganisasjon

Emneområde: REV 2500
Emneansvarlig: Svein A. Løken
Institutt: Økonomi
ORGANISERING OG REVISJON AV REGNSKAPSSYSTEMER

I en økonomiavdeling må man ta stilling til hvordan bokføringssystemet skal utformes og sikres. Dette betyr å velge hvilke økonomiske hendelser som skal registreres når, hvor, hvordan og av hvem. Man må bestemme hvor lenge transaksjoner skal oppbevares, hvordan de skal lagres, hvordan økonomidata skal presenteres, og hvordan kvaliteten i den økonomiske informasjonen skal holdes på et ønsket nivå.
Emneområdet skal gi studentene en innføring i de formelle krav til regnskapssystemer i henhold til lover og forskrifter samt ulike typer regnskapsorganisasjon og intern kontroll.

Mål med kurset
Gi en innføring i intern kontroll i bedriftsstyringen generelt og regnskaps/økonomistyringssiden spesielt. Sette dette i sammenheng med lovmessige krav og praktisk anvendelse i konkrete systemer og organsisasjoner.

Tematisk oversikt
Formelle krav til regnskapssystemet, regnskapspliktens omfang, innhold, krav til dokumentasjon m.m.
Intern kontroll, innføring i kontrollorientert styringsteori
Regnskapssystemer og organisering av økonomistyringen, moderne systemer for regnskapsføring med ulike forsystemer. Lovmessige krav til regnskapssystemer. Intern kontroll i regnskapsstyringen.
Rutiner og kontroll rundt bokføringen.
Regnskapets grensesnitt mot andre foretaks regnskapssystemer.
Mislighet.

Pensum
Løken, K.: *Kontroll.* 5. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag AS 1996. Kap. 1,2,3,4,5,6 og 7. Appendix.
Watne, D.A. og Turney. P.B.B.: *Auditing EDP Systems.* 2nd ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1990. Chap. 4, 5 and 9.
Relevante lover og forskrifter.
I tillegg materiale utdelt på forelesningene å anse som pensum

Dataverktøy
Data EASE eller HTML,Internett - User

Gjennomføring
36 timer forelesninger.

Eksamen
Fagoppgave som er felles for Regnskapsorganisasjon og Revisjon av IT-systemer i vårterminen. Fagoppgaven vil bli utlevert i begynnelsen av vårterminen, og kan løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.

Kursansvarlig
Svein A. Løken

REV 4301
Skatterett 1

Emneområde: *REV 4300*
Emneansvarlig: *Tor S. Kildal*
Institutt: *Økonomi*
SKATTERETT

Emneområdet skal gi detaljerte kunnskaper om person- og bedriftsbeskatningen, samt god innsikt i merverdi- og investeringsavgiftssystemet og arveavgiftsreglene. Dessuten skal kurset gi en oversikt over skattebetalingsordningen, ligningsforvaltningen og internasjonal skatterett. Emneområdet skal føre frem til Revisoreksamen i skatterett og gi grunnlag for å arbeide som skatterådgivere for personer, næringsdrivende og aksjeselskaper.

Mål for kurset
Se for emneområdet.

Tematisk oversikt
Innføring i skattesystemet
Personbeskatningen
Gjennomgang av bedriftens skatteregnskap
Personinntekt i virksomhet
Skattlegging av aksjeselskaper og aksjonærer
Skattlegging av ansvarlige selskaper og kommandittselskaper
Merverdi- og investeringsavgift
Arveavgift
Skattebetalingsordningen og ligningsforvaltningen

Pensum
Magnus, P. og Nilsen, S.T.: *Nøkkelen til årets selvangivelse.* Oslo: Norsk Skattebetalerforening. (Siste utgave)
Skaar, A. Aa. og Kildal, T. S.: *Bedriftsskatterett:* 6. utg. Oslo: AdNotam Gyldendal 1997.
Brudvik, A.: *Skatterett for næringsdrivende*: Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. (Siste utgave)
Gjems-Onstad, O. og Kildal, T. S.: *Lærebok i merverdiavgift.* Oslo: AdNotam Gyldendal 1996.
Gjems-Onstad, O. og Kildal, T. S.: *Merverdiavgift - spørsmål og svar.* 2.utg. Oslo: AdNotam Gyldendal 1997.
Gjems-Onstad, O. (red.): *Skattelovsamlingen* Oslo: Ad Notam Gyldendal (Siste utgave)
Studentene anbefales dessuten å benytte LigningsABC, siste utgave, som oppslagsverk under studiet.
Det tas forbehold om endringer/og eller tillegg til pensum. Informasjon vil bli gitt ved studiestart.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
88 timer forelesninger.

Eksamen
Revisoreksamen i skatterett, skriftlig over seks timer i siste halvdel av vårterminen, etter at Skatterett 2 er gjennomført.

Kursansvarlig
Tor S. Kildal

3. klasse

Gjennomføring vintertermin 1998

REV 7001
Privatrettet revisjon 1

Emneområde: REV 7000
Emneansvarlig: Bror Petter Gulden
Institutt: Økonomi
PRIVATRETTET REVISJON

Emneområdet sammen med emneområdene REV 7100 og REV 7200 skal gi studentene en innføring i den eksterne revisors stilling og funksjon i samfunnet og kunnskap om revisjonens formål, de lover og regler som gjelder for revisors arbeid og de krav som stilles til revisor. Studentene skal også gis kunnskap om den informasjon og de finansielle data revisor skal granske og om de metoder revisor benytter i dette arbeidet. I tillegg dekkes de offentlige revisjonsinstansenes rammebetingelser og virksomhet.

Mål med kurset
Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i privatrettet revisjon, som omfatter prøve i årsavslutning og oppstilling av årsoppgjøret i bedrifter som følger reglene i regnskapsloven og aksjelovens regnskapskapittel.

Tematisk oversikt
Regnskapsavslutning/årsoppgjør i henhold til regnskapslovens og aksjelovens bestemmelser
Regnskapsstandarder fra Norges Statsautoriserte Revisorers Forening og NorskRegnskapsStiftelse

Pensum
Revisors Håndbok. Oslo: NSRS. Siste utg.
Huneide, J. E. et al: *Årsoppgjøret i teori og praksis,* Rasta: Økad Forlag, siste utg.
Gravdahl, A.B. og T.Sørensen: *Årsoppgjøret i teori og praksis - Oppgavesamling med løsningsforslag* 3.utg. Rasta: Økad Forlag 1997. (antas å utkomme høsten 1997)
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Undervisningen baseres på 59 t forelesninger og diskusjoner i klassen. Det tas sikte på at grupper av studenter leverer inn oppgaver som blir kommentert og karaktersatt.

Eksamen
Det er ikke eksamen i kurset i vinterterminen. Kurset fortsetter i vårterminen og avsluttes med offentlig eksamen i privatrettet og generell revisjon i mai.

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

REV 7101
Offentlig revisjon 1

Emneområde: *REV 7100*
Emneansvarlig: *Bror Petter Gulden*
Institutt: *Økonomi*
OFFENTLIG REVISJON

Emneområdet skal sammen med emneområdene REV 7000 og REV 7200 gi studentene en innføring i den eksterne revisors stilling og funksjon i samfunnet og kunnskap om revisjonens formål, de lover og regler som gjelder for revisors arbeid og de krav som stilles til revisor. Studentene skal også gis kunnskap om den informasjon og de finansielle data revisor skal granske og om de metoder revisor benytter i dette arbeidet. I tillegg dekkes de offentlige revisjonsinstansenes rammebetingelser og virksomhet.

Mål med kurset
Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i offentligrettet revisjon, som består av prøver vedrørende kommune-, fylkes- og riksrevisjonens virksomhet.

Tematisk oversikt
Offentlig revisjon (Riksrevisjonen, kommune- og fylkesrevisjon)

Pensum
Håndbok for kommunal og fylkeskommunal revisjon. 2. utg. Oslo: Kommuneforlaget 1993. (emnehefter 1,4 og 6)
Kommunal revisjonsmetodikk, Oslo: Norges Kommunerevisorforbund 1995.
Kommunal revisjonsmetodikk - Reell Forvaltningsrevisjon, Oslo: Norges Kommunerevisorforbund 1995.
Forskrifter for kommunale og fylkeskommunale budsjetter og regnskaper av 27.10.93.
Riksrevisjonens revisjonsveiledning:
- Del A - Generell del
- Del B - Konstitusjonell revisjon
- Del C - Studiehefte - Regnskapsrevisjon - Prosess og metode
- Del D - Forvaltningsrevisjon

Lov om statens revisjonsvesen (1918).
Stortingsforhandlingene. Dokument nr 1 (siste år).
Stortingsforhandlingene. Dokument nr 2 (siste år).
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
Riksrevisjonens revisjonsveiledning: Studiehefte - Regnskapsrevisjon - Områderevisjon.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Undervisningen baseres på 28 t forelesninger og diskusjoner i klassen.

Eksamen
Det er ikke eksamen i kurset i vinterterminen. Kurset fortsetter i vårterminen og avsluttes med offentlig revisoreksamen i mai.

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

REV 7201
Generell revisjon 1

Emneområde: *REV 7200*
Emneansvarlig: *Bror Petter Gulden*
Institutt: *Økonomi*
GENERELL REVISJON

Emneområdet skal sammen med emneområdene REV 7000 og REV 7100 gi studentene en innføring i den eksterne revisors stilling og funksjon i samfunnet og kunnskap om revisjonens formål, de lover og regler som gjelder for revisors arbeid og de krav som stilles til revisor. Studentene skal også gis kunnskap om den informasjon og de finansielle data revisor skal granske og om de metoder revisor benytter i dette arbeidet. I tillegg dekkes de offentlige revisjonsinstansenes rammebetingelser og virksomhet.

Mål med kurset
Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i generell revisjon, som består av prøver i revisjonsmetodikk og revisors rammebetingelser.

Tematisk oversikt
Revisoryrket og revisors rammebetingelser
Revisjonens formål og fasene i revisjonsarbeidet
Planlegging og utførelse av revisjonsoppdrag

Pensum
Gulden, B.P.: *Den Eksterne Revisor.* 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1996.
Gulden, B.P.: *Revisjon - teori og metode.* 2. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1997.
Revisors Håndbok. Oslo: NSRS. Siste utg.
Gulden, B.P.: *Oppgavesamling i revisjonsfag med løsningsforslag.* 3. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1996.
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Undervisningen baseres på 60 t forelesninger og diskusjoner i klassen. Det tas sikte på at grupper av studenter leverer inn oppgaver som blir kommentert og karaktersatt.

Eksamen
Det er ikke eksamen i kurset i vinterterminen. Kurset fortsetter i vårterminen og avsluttes med offentlig revisoreksamen i mai.

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

Vår 1998

Studieoversikt

Revisorstudiet • Vårtermin 1998

1. klasse

- REV 1102 — Statistikk 2
- REV 2002 — Internregnskap 2
- REV 3301 — Offentlig økonomi
- REV 5001 — Engelsk

2. klasse

- REV 4302 — Skatterett 2
- REV 2102 — Ekstern-regnskap 2
- REV 2502 — Revisjon av IT-systemer

3. klasse

- REV 7002 — Privatrettet revisjon 2
- REV 7102 — Offentlig revisjon 2
- REV 7202 — Generell revisjon 2

1. klasse

Gjennomføring vårtermin 1998

REV 1102
Statistikk 2
Statistikk og dataanalyse

Emneområde: *REV 1100*
Emneansvarlig: *Fred Wenstøp*
Institutt: *Økonomi*
STATISTIKK

Emneområdet Statistikk skal gi et grunnlag for å forstå og modellere usikkerhet i økonomisk administrative modeller. Hensikten er å lære et analyseverktøy rettet mot å ta beslutninger under usikkerhet. I statistisk terminologi leder dette til konsentrasjon om følgende delmål:
Å oppnå forståelse av sentrale begreper som sannsynlighet, uavhengighet og tilfeldig variasjon
Øvelse i bruk av statistisk inferens slik at studenten kan utføre enklere statistiske analyser
Oppøve evnen til å identifisere statistiske aspekter i konkrete problemstillinger.

Mål med kurset
Kurset bygger på SIV 1101 Statistikk 1 og gir innføring i statistisk inferens basert på parametrisk statistikk hvor normalfordelingen er sentral.

Videre behandles simpel lineær regresjonsanalyse og enkle metoder for kurvefremskriving for tidsrekker. Bruk av dataverktøy er integrert og obligatorisk.

Tematisk oversikt
Inferens om gjennomsnitt
Kategoriske variabler og normaltilnærmelsen
Lineær regresjon og korrelasjon
Kurvefremskriving
Valg av metode
Videre studium av statistikk

Pensum
Wenstøp, F.: *Statistikk og datanalyse*. 4. utg. Oslo: Tano 1997

Anbefalt tilleggslitteratur
Wenstøp, F.: *Statistikk og Dataanalyse. Arbeidshefte med programvare.* 5. utg. Oslo: Tano 1997.
Aakre, P. og Wenstøp, F.: *Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i Statistikk.* Sandvika : Bærum: BI Forlag 1997.

Dataverktøy
Statark: Integrert i litteraturen
MINITAB Reference Manual. University Park, Penn.: The Pennsylvania State University, Statistics Department eller manual for tilsvarende programpakke.
MINITAB MINI-MANUAL, MINITAB Statistical Software, MINITAB INC. 1992

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Eksamen
Tre timers flervalgseksamen som delvis bygger på et case utdelt to uker på forhånd.
Alle hjelpemidler er tillatt. Lærebok og kalkulator er nødvendig.
Eksamenskode: REV 1100.01

Kursansvarlig
Fred Wenstøp

REV 2002
Internregnskap 2

Emneområde: REV 2000
Emneansvarlig: Trygve Naug
Institutt: Økonomi
BEDRIFTSØKONOMI - INTERNREGNSKAP

I Bedriftsøkonomi – Internregnskap er målet å utvikle økonomiske styringssystemer for en bedrift med hovedvekt på styring av driftsinntekter, driftskostnader og betalingsmidler. Med utgangspunkt i kostnads- og inntektsregning, kalkyler og driftsregnskap gjennomgås lønnsomhetsanalyser, resultatberegninger og prissetting. På grunnlag av kalkyler fastsettes normer og standarder som er nødvendige for utarbeidelsen av planer og budsjetter og for gjennomføringen av inntekts- og kostnadskontroll.

Mål med kurset

Analyseverktøyet som er utviklet i Bedriftsøkonomi - Internregnskap 1 er grunnlaget for den videre gjennomgang av forskjellige former for lønnsomhetsanalyser, resultatberegninger og prissetting. Kalkylene er utgangspunkt for utarbeidelsen av kostnads- og inntektsbudsjett og for utviklingen av et budsjettsystem for bedriften. Kalkylene er videre basis for fastsettelse av normer og standarder som er nødvendige for gjennomføringen av inntekts- og kostnadskontroll.

Tematisk oversikt

Kalkulasjon og driftsregnskap i varehandelen
Kostnad-resultat-volumanalyse for ett produkt og for flere produkter. Forutsetninger for analysen. Avvik mellom budsjetterte og realiserte tall
Produktvalganalyser
Resultatberegninger
Planlegging, budsjettering og kontroll
Resultatplanlegging. Driftsbudsjetter. Likviditetsbudsjett.
Inntekts- og kostnadskontroll
Framtidig kapitalbehov

Pensum

Naug, T. og Sti A. D.: *Internregnskap – Økonomistyring 1*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993.
Naug, T. og Sti A. D.: *Kostnads- og inntekstanalyse – Økonomistyring 2*. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993.
Naug, T. og Sti, A. D.: *Økonomistyring - Budsjettering.* Oslo: Universitetsforlaget 1991.
Anbefalt tilleggslitteratur
Naug, T. og Sti A.D.: *Løsningsforslag til Økonomistyring.* Oslo: Universitetsforlaget 1993.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.
Regneark kan imidlertid brukes i studentenes arbeid med kalkylser, driftsregnskap og budsjetter.

Gjennomføringen

27 timer forelesninger og diskusjoner i klassen.

Eksamen

Fem timers skriftlig eksamen, felles for kursene: Internregnskap 1 og Internregnskap 2.
Hjelpemidler: Alle skriftlige hjelpmemidler og kalkulator er tillatt ved eksamen.
Eksamenskode: REV 2000.01

Kursansvarlig

Trygve Naug

REV 3301
Offentlig økonomi

Emneområde: REV 3300
Emneansvarlig: Terje Synnestvedt
Institutt: Økonomi
SAMFUNNSØKONOMI

Emneområdet skal gi en innføring i - og en grunnleggende forståelse av - samfunnsøkonomiske forhold.
I de mikroøkonomiske kursene legges det vekt på samspillet mellom aktører (bedrifter og husholdninger), som under ulike former for optimaliserende atferd og ved ulike markedsformer, får bestemt pris og kvantum i de forskjellige markedene. Det legges vekt på den offentlige sektor, både når det gjelder konsekvenser av offentlige inngrep i private markeder og dens evne til makroøkonomisk styring, gjennom bl.a. finans- penge-, valuta- og inntektspolitikk.

Mål med kurset

Gi en oversikt over virksomheten i den offentlige sektor, spesielt staten, men også kommunene, offentlige bedrifter, offentlige fond, etc. Emnet omfatter offentlig produksjon av varer og tjenester, optimal budsjettpolitikk, inntektsoverføringer og skattepolitikk, offentlig gjeld og finanspolitikk.

Tematisk oversikt

Innledning
- den offentlige sektors rolle
- offentlig sektors samfunnsøkonomiske betydning i Norge
- innføring i sentrale begreper i velferdsteori

Offentlig sektors virkemidler/finanspolitikk
- mulitplikatormodell med finanspolitiske virkemidler for en lukket økonomi
- modell for balansert budsjettendring
- modell for finanspolitikk i en åpen økonomi
- stabiliseringspolitikk med penge- og kredittpolitiske virkemidler

Velferdsteori
- frikonkurransemodellens optimalitetsegenskaper
- om markedssvikt
- naturlig monopol
- kollektive goder
- merit goods/bads
- eksterne virkninger
- asymmetrisk informasjon (skjulte handlinger og skjult informasjon)

Skatter og avgifter
- hvorfor vi har skatter
- det norske skattesystemet
- skatt og rettferdighet
- skatt og økonomisk effektivitet

Nytte-kostnadsanalyse
- hvorfor bør en gjennomføre lønnsomhetsanalyser i offentlig sektor?
- en metode for offentlig lønnsomhetsanalyse

Planøkonomi og markedsøkonomi
- offentlig planlegging
- den skandinaviske blandingsøkonomien
- privatisering; noen problemstillinger

Pensum

Ringstad, V.: *Samfunnsøkonomi 3. Offentlig økonomi og økonomisk politikk*. 3. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Grønn, E.: *Nytte-kostnadsanalyse.* 2. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1991.

Anbefalt tilleggslitteratur

Sandmo, A.: *Effektivitet og rettferdighet.* Oslo: Universitetsforlaget 1983.

Christiansen, V.: *Artikler om skatteøkonomi.* Sandvika: BI Forlag 1992.

Grønn, E. og Synnestvedt, T.: *Oppgaver i offentlig økonomi.* Oslo : Cappelen Akademiske Forlag 1997

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

36 timer forelesninger.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Sydsæter, K. og Thalberg, B.: Matematisk formelsamling.

Eksamenskode: REV 3300.01

Kursansvarlig

Erik Grønn

REV 5001
Engelsk

Emneområde: *REV 5000*
Emneansvarlig: *Ingvil Syring*
Institutt: *Strategi, historie og språk*
EMNEOMRÅDE

Moderne lederskap krever økt ferdighet i både skriftlig og muntlig engelsk og dermed også innsikt i typiske holdninger/tenkesett. Undervisningen skal forbedre språkdyktigheten og vektlegger skriftlige øvelser tilknyttet business cases. Kurset vil øke språksikkerheten, gi innsikt i fortolkning av tekster og utvide fagperspektivet gjennom å drøfte holdninger og samfunnsspørsmål. Dette skjer gjennom studier av anglo-amerikansk litteratur.

Mål med kurset

Kurset skal gjøre det mulig å kommunisere effektivt skriftlig og muntlig i internasjonal forretningssammenheng. Det tar også sikte på å øke studentenes litterære forståelse og opparbeide stilistisk sikkerhet og formuleringsevne.

Tematisk oversikt

Følgende cases blir gjennomgått:
Bonhomme
Macquilter
Westmeath
Tanskin
Barnwood
Elite
Gjennomgåelse av litteraturtekstene

Pensum

Cotton, D. & Owen, R.: *Agenda: Casebook.* London: Harraps
Cotton, D. & Owen, R.: *Agenda: Workbook.* London: Harraps
To romaner/skuespill. Faglærer velger blant følgende verker i samråd med klassen:
Huxley, A.: *Brave New World*
Miller, A.: *Death of a Salesman.* Harmondsworth: Penguin.
Salinger, J.D.: *The Catcher in the Rye.* Harmondsworth: Penguin.
Weldon, F.: *The Life and Loves of a She-Devil.* London: Coronet, 1983.
To noveller. Faglærer velger blant følgende noveller i samråd med klassen:
Bambara, C.T.: *"The Lesson"*, fra *Gorilla My Love.* New York: Random House 1972.
Cheever, J.: *"The Housebreaker of Shady Hill"*, fra *The Stories of John Cheever.* Harmondsworth: Penguin.
Greene, G.: *"The Destructors"*, fra *Twenty-One Stories.* Harmondsworth: Penguin.
Lessing, D.: *"To Room Nineteen"*, fra *A Man and Two Women*, London: Granada 1980.

Anbefalt tilleggslitteratur

Parker, R.H.: *Macmillan Dictionary of Accounting,* 2 nd. ed. London: Macmillan . 1992.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

36 timer forelesning. I tillegg gis det tilbud om to prøveeksamener à tre timer. Det blir dessuten gitt grammatikkundervisning over seks timer for studenter som spesielt trenger dette. Grammatikkundervisningen og tidspunkt for prøveeksamen avtales mellom gruppen og faglæreren.
Hjemmeoppgaver er en del av kurset.

Den ene delen av kurset består av forretningscases, som brukes som grunnlag for muntlige og skriftlige øvelser. Den andre delen består av skjønnlitteratur. Det forventes at studentene deltar aktivt i gjennomgåelsen av verkene i form av innlegg og resyméer.

Eksamen

Fem timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Engelsk-engelsk ordbok.
Eksamenskode: REV 5000.01

Kursansvarlig

Ingvil Syring

2. klasse

Gjennomføring vårtermin 1998

REV 4302
Skatterett 2

Emneområde: *REV 4300*
Emneansvarlig: *Tor S. Kildal*
Institutt: *Økonomi*
SKATTERETT

Emneområdet skal gi detaljerte kunnskaper om person- og bedriftsbeskatningen, samt god innsikt i merverdi- og investeringsavgiftssystemet og arveavgiftsreglene. Dessuten skal kurset gi en oversikt over skattebetalingsordningen, ligningsforvaltningen og internasjonal skatterett. Emneområdet skal føre frem til Revisoreksamen i skatterett og gi grunnlag for å arbeide som skatterådgivere for personer, næringsdrivende og aksjeselskaper.

Mål for kurset
Se for emneområdet.

Tematisk oversikt
Personbeskatningen
Gjennomgang av bedriftens skatteregnskap
Personinntekt i virksomhet
Innføring i skattesystemet
Skattlegging av aksjeselskaper og aksjonærer
Skattlegging av ansvarlige selskaper og kommanditselskaper
Merverdi- og investeringsavgift
Arveavgift
Skattebetalingsordningen og ligningsforvaltningen

Pensum
Magnus, P. og Nilsen, S.T.: *Nøkkelen til årets selvangivelse.* Oslo: Norsk Skattebetalerforening. (Siste utgave)
Skaar, A. Aa. og Kildal, T.S.: *Bedriftsskatterett:* 6. utg. Oslo: AdNotam Gyldendal 1997.
Brudvik, A.J.: *Skatterett for næringsdrivende.* Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. (Siste utgave)
Gjems-Onstad, O. og Kildal, T.S.: *Lærebok i merverdiavgift.* Oslo: AdNotam Gyldendal 1996.
Gjems-Onstad, O. og Kildal, T.S.: *Merverdiavgift - spørsmål og svar.* 2.utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1997.
Gjems-Onstad, O. (red.), *Skattelovsamlingen.* Oslo: AdNotam Gyldendal. (siste utgave)
Studentene anbefales dessuten å benytte *LigningsABC,* siste utgave, som oppslagsverk under studiet.
Det tas forbehold om endringer/og eller tillegg til pensum. Informasjon vil bli gitt ved studiestart.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
52 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Eksamen
Seks timer skriftlig eksamen. (Revisoreksamen i Skatterett.)
Hjelpemidler: Norges Lover eller annen trykt lovsamling uten kommentarer. Gjems-Onstad: Skattelovsamlingen: Ad Notam eller tilsvarende. Norsk Lovtidend (lover og forskrifter). Særtrykk av lover og lovforslag. Kalkulator.
I eksamenshjelpemidlene tillates understrekninger e.l., bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre lovbestemmelser eller lover ved bruk av stikkord eller forkortelser som "jfr, se, sml. cfr, opphevet" e.l. etterfulgt av den lov eller lovbestemmelse det henvises til, etter samme mønster som benyttes i Norges Lover.
Eksamenskode: REV 4300.01

Kursansvarlig
Tor S. Kildal

REV 2102
Eksternregnskap 2

Emneområde: REV 2100
Emneansvarlig: AnneBøhmer Gravdahl
Institutt: Økonomi
EKSTERNREGNSKAP

Emneområdet skal gi studentene en grundig innføring i eksternregnskap. I tillegg dekkes regnskapsanalyse og konsernregnskap. Emneområdet bygger opp til faget privatrettet revisjon.

Mål med kurset

Kurset bygger videre på kunnskaper ervervet under forkurs i bokføring, evt. tilsvarende kunnskaper. Studentene skal gis en grundig innføring i avslutning av regnskaper og oppsett av regnskaper med resultatregnskap, balanse og noteopplysninger. De skal lære å beherske enklere problemstillinger innenfor god regnskapsskikk samt å kunne føre alle normale forretningstransaksjoner. Studentene skal også lære å benytte regnskapsinformasjonen til analyseformål. Videre er innføring i enklere deler av konsernregnskap en del av kurset.

Tematisk oversikt

Formålet med årsoppgjøret, interessegrupper
Grunnleggende regnskapsprinsipper
De enkelte regnskapsposter
God regnskapsskikk
Regnskapsanalyse
Konsernregnskap

Pensum

NSRF: *Revisors Håndbok.* Oslo: NSRF siste utg.
Tellefsen, J. T.: *Årsregnskapet.* 5. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993.
Tellefsen, J.T. og Høyvarde, H.Kr.: *Arbeidshefte til årsregnskapet.* 4. utg. Oslo : Universitetsforlaget, 1997
Bettmo, H. & al.: *Konsernregnskap.* 3.utg. Oslo : Ad Notam Gyldendal 1994.
Materiale som utdeles på forelesningene ansees også som pensum.
Pensumlitteraturen kan bli endret pga. ny regnskapslovgivning. Opplysning om pensumlitteratur gis på første forelesning.

Dataverktøy

Programmet Piccolo kan benyttes til caseløsninger.

Gjennomføring

Kurset er en fortsettelse av kurset Eksternregnskap 1 i vinterterminen. 45 timer undervisning og oppgavegjennomgang.

Eksamen

Etter vårterminen arrangeres 5 timers skriftlig eksamen. Eksamen arrangeres i form av kontrollspørsmål til et case. Caset skal løses før eksamen. I tillegg blir det stillet generelle spørsmål fra pensum. Hjelpemidler: Alle skriftlige hjelpemidler er tillatt.
Eksamenskode: REV 2100.01

Kontinuasjon

Kontinuasjon gjennomføres i neste ordinære eksamensperiode (november/desember)

Kursansvarlig

Anne Bøhmer Gravdahl

REV 2502
Revisjon av IT-systemer

Emneområde: REV 2500
Emneansvarlig: Svein A. Løken
Institutt: Økonomi
ORGANISERING OG REVISJON AV REGNSKAPSSYSTEMER

I en økonomiavdeling må man ta stilling til hvordan bokføringssystemet skal utformes og sikres. Dette betyr å velge hvilke økonomiske hendelser som skal registreres når, hvor, hvordan og av hvem. Man må bestemme hvor lenge transaksjoner skal oppbevares, hvordan de skal lagres, hvordan økonomidata skal presenteres, og hvordan kvaliteten i den økonomiske inforasjonen skal holdes på et ønsket nivå.
Emneområdet skal gi studentene en innføring i de formelle krav til regnskapssystemer i henhold til lover og forskrifter samt ulike typer regnskapsorganisasjon og intern kontroll.

Mål med kurset

Kurset skal gi studentene en forståelse av risiko og sikring innen enkle og komplekse informasjonssystmer som er basert på datateknologi. Denne forståelsen skal lede til en innsikt i hvorledes revisjonsarbeidet kan utføres i tilknytning til datamaskinførte regnskaper.

Studentene skal også kjenne til de konflikter som kan oppstå mellom et sikringsmål og andre målsetninger for oprganisasjoners virke og utvikling. For revisor vil det være av betydning å kunne påvirke en administrativ systemutvikling, slik at også revisjonsmessige mål ved nye systemer ivaretas. Kurset vil derfor også drøfte systemeringsmetoder med sikte på metodegjenkjennelse hos studenten. Studentene skal selv konstruere et enkelt system på PC.
Spesielle problemer oppstår for revisjonen og internkontrollen i forbindelse med bruk av etterbehandlingssystemer (LIS og regneark). Studentene skal kjenne disse problemene og samtidig se mulighetene for å utnytte verktøyene også i revisjonsarbeidet.

På bakgrunn av papirløse systemer må studenten kjenne de viktigste metodene for å sikre autensitet i transportert eller lagret (elektronisk) regnskapsmateriale, herunder regnskapsmateriale på Internett.
Pensum er i stor grad bygget opp på samme måte som det pensum som kreves ved prøve for internasjonalt sertifikat som edb-revisor. Enkelte studenter vil ønske å fremstille seg til prøve for slikt sertifikat. Kurset skal da ha dekket inn ca 60% av den arbeidsinnsats som kreves for å bestå den internasjonale prøven.

Tematisk oversikt

Emnene følger i hovedsak samme inndeling som brukes ved den internasjonale sertifisering av IT-revisorer.
Teknologiutviklingens betydning for revisjon, revisjonsstandarder, prosedyrer og teknikker

Ettersyn av bedriftsorganisasjon og personalrutiner, ettersyn av systemer under konstruksjon, anskaffelse og vedlikehold
Ettersyn av datadrift
Ettersyn av sikkerhet og sikringsnivå
Ettersyn av operativsystemer og system-programvare, ettersyn for avbruddsfri drift
Ettersyn av anskaffelser, anbud og forespørsler om tilbud
Ettersyn av kontroller i applikasjonsprogrammer
Ledelse av IT-revisjonsfunksjonen
Sterkt utbygde og integrerte administrative systemer herunder EDU-systmer
Case som omhandler konstruksjon av en del av regnskapssystem
Internet
Forsegling

Pensum

Watne, D. A. og Turney, P.B.B: *Auditing EDP Systems.* 2nd ed. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice Hall 1990. Pensum er kapitlene 1-3, 6-10, 14 og 15.

Cushing, B.E. og Romney, M.B.: *Accounting Information Systems and Business Organizations.* 6th ed. Reading, Mass.: Addison Wesley 1994. Pensum er kap 1- 3, 12-15, 18-20 . (Denne boken er også pensum i REV 2400 Regnskapsinformasjonssystemer.)

Norges Statsautoriserte Revisorers Forening: *Revisors håndbok*. Oslo: NSRF. Siste utg. (Alle normer, anbefalinger og uttalelser.)

Gjeldende lover og forskrifter om EDB-førte regnskap.

Norsk ISACA: Anbefaling til god IT-skikk nr. 0-4.

Dataverktøy

Dataease eller HTML benyttes i forbindelse med gjennomgangen av et case. INTERNETT WEB - leses og e-post brukes.

Gjennomføring

36 timer forelesninger. Eksempler som er nært knyttet til kurset REV 2501 Regnskapsorganisasjon vil også bli benyttet. Enkelte temaer vil kunne bli behandlet som fellesforelesninger med det kurset. Enkelte av timene vil bli benyttet til veiledning i forbindelse med studentenes eget arbeid med systemutviklingscaset.

Eksamen

Fagoppgave som er felles for dette kurset og REV 2501 Regnskapsorganisasjon.

Eksamenskode: REV 2500.01

Kursansvarlig

Svein A. Løken

3. klasse

Gjennomføring vårtermin 1998

REV 7002
Privatrettet revisjon 2

Emneområde: *REV 7000*
Emneansvarlig: *Bror Petter Gulden*
Institutt: *Økonomi*
PRIVATRETTET REVISJON

Emneområdet skal, sammen med emneområdene REV 7100 og REV 7200, gi studentene en innføring i den eksterne revisors stilling og funksjon i samfunnet og kunnskap om revisjonens formål, de lover og regler som gjelder for revisors arbeid og de krav som stilles til revisor. Studentene skal også gis kunnskap om den informasjon og de finansielle data revisor skal granske og om de metoder revisor benytter i dette arbeidet. I tillegg dekkes de offentlige revisjonsinstansenes rammebetingelser og virksomhet.

Mål med kurset
Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i privatrettet revisjon, som omfatter prøve i årsavslutning og oppstilling av årsoppgjøret i bedrifter som følger reglene i regnskapsloven og aksjelovens regnskapskapittel.

Tematisk oversikt
Regnskapsavslutning/årsoppgjør i henhold til regnskapslovens og aksjelovens bestemmelser
Regnskapsstandarder fra Norges Statsautoriserte Revisorers Forening og NorskregnskapsStiftelse

Pensum
Revisors Håndbok. Oslo: NSRS. Siste utg.
Huneide, J. E. et al: *Årsoppgjøret i teori og praksis.* Rasta : Økad Forlag, siste utg.
Gravdahl, A.B. og T.Sørensen: *Årsoppgjøret i teori og praksis - Oppgavesamling med løsningsforslag.* 3.utg. Rasta : Økad Forlag 1997. (antas å utkomme høsten '97)
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset har 16 t og er en fortsettelse av kurset Privatrettet revisjon i vinterterminen. I løpet av vårterminen avvikles prøveeksamen, der studentene kan levere inn individuelle besvarelser som blir kommentert og karaktersatt. Revisoreksamen avholdes i midten av mai, og undervisningen avsluttes derfor omkring månedsskiftet april/mai.

Eksamen
Offentlig eksamen i privatrettet og generell revisjon i mai. Eksamen er skriftlig og eksamenstiden er 6 timer. Følgende hjelpemidler er tillatt ved eksamen (med forbehold om oppdateringer og endringer vedtatt av Fagutvalget for Revisorutdanningen):
Revisors Håndbok
Oppslagsbok for revisorer og regnskapsansvarlige, studentutgave
NSRF Standarder for Revisjon og Beslektede Tjenester
Norges Lover
Senere samlinger av årets lover utgitt av Stortinget
Særtrykk av lover (uten kommentarer)
Norsk Skattelovsamling (Jacob Jarøy)
Skattelovsamlingen (Ole Gjems-Onstad)
Rente- og annuitetstabeller
Flow-chart linjal
Batteridrevet elektronisk regnemaskin (uten alfabetisk tastatur)
Forskrift for kommunal og fylkeskommunal budsjettering og regnskapsføring, av 27.10.93, kun paragrafdelen

Forskrift om revisjon, av 13.01.93, med unntak av kommentarene til de enkelte paragrafer
Forskrift om kontrollutvalg av 13.01.93, med unntak av kommentarene til de enkelte paragrafer
Bevilgningsreglementet, vedtatt av Stortinget 19.11.59, med senere endringer
Økonomireglement for staten, av 26. januar 1996, uten kommentarene
Instruks for Statsrevisjonen, av 1918
Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter, aksjeselskaper og enkelte organer m.v. organisert ved særskilt lov, av 27.05.77
Instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank, av 10.04.87.
Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter lov om statsforetak, vedtatt av Stortinget 10.03.92.
Instruks for Riksrevisjonenes kontroll med revisjon av stiftelser organisert etter lov om stiftelser m.m. av 23. mai 1980 nr. 11, vedtatt av stortinget 10. juni 1994

Eksamenskode: REV 7000.01

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen (eksamen arrangeres én gang pr år).

Kursansvarlig

Bror Petter Gulden

REV 7102
Offentlig revisjon 2

Emneområde: REV 7100
Emneansvarlig: Bror Petter Gulden
Institutt: Økonomi
OFFENTLIG REVISJON

Emneområdet skal, sammen med emnområdene REV 7000 og REV 7200, gi studentene en innføring i den eksterne revisors stilling og funksjon i samfunnet og kunnskap om revisjonens formål, de lover og regler som gjelder for revisors arbeid og de krav som stilles til revisor. Studentene skal også gis kunnskap om den informasjon og de finansielle data revisor skal granske og om de metoder revisor benytter i dette arbeidet. I tillegg dekkes de offentlige revisjonsinstansenes rammebetingelser og virksomhet.

Mål med kurset
Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i offentligrettet revisjon, som består av prøver vedrørende kommune-, fylkes- og riksrevisjonens virksomhet.

Tematisk oversikt
Offentlig revisjon (Riksrevisjonen, kommune- og fylkesrevisjon)

Pensum
Håndbok for kommunal og fylkeskommunal revisjon . 2.utg. Oslo: Kommuneforlaget 1993. (emnehefter 1,4 og 6)
Kommunal revisjonsmetodikk, Oslo: Norges Kommunerevisorforbund 1995.
Kommunal revisjonsmetodikk - Reell Forvaltningsrevisjon, Oslo: Norges Kommunerevisorforbund 1995.
Forskrifter for kommunale og fylkeskommunale budsjetter og regnskaper av 27.10.93.
Riksrevisjonen: Revisjonsveiledning: Oslo: Riksrevisjonen.
- Del A - Generell del
- Del B - Konstitusjonell revisjon
- Del C - Studiehefte - Regnskapsrevisjon - Prosess og metode
- Del D - Forvaltningsrevisjon

Lov om statens revisjonsvesen (1918).
Stortingsforhandlingene: Dokument nr 1 (siste år).
Stortingsforhandlingene: Dokument nr 2 (siste år).
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
Riksrevisjonen: Revisjonsveiledning: Studiehefte - Regnskapsrevisjon - Områderevisjon.Oslo: Riksrevisjonen.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset har 12 t og er en fortsettelse av kurset Offentlig revisjon i vinterterminen. Revisoreksamen avholdes i midten av mai, og undervisningen avsluttes derfor omkring månedsskiftet april/mai.

Eksamen
Offentlig eksamen i offentligrettet og generell revisjon i mai. Eksamen er skriftlig, og eksamenstiden er 6 timer. Følgende hjelpemidler er tillatt ved eksamen (med forbehold om oppdateringer og endringer vedtatt av Fagutvalget for Revisorutdanningen):
Revisors Håndbok
Oppslagsbok for revisorer og regnskapsansvarlige, studentutgave
NSRF Standarder for Revisjon og Beslektede Tjenester

Norges Lover
Senere samlinger av årets lover utgitt av Stortinget
Særtrykk av lover (uten kommentarer)
Norsk Skattelovsamling (Jacob Jarøy)
Skattelovsamlingen (Ole Gjems-Onstad)
Rente- og annuitetstabeller
Flow-chart linjal
Batteridrevet elektronisk regnemaskin (uten alfabetisk tastatur)
Forskrift for kommunal og fylkeskommunal budsjettering og regnskapsføring, av 27.10.93, kun paragrafdelen
Forskrift om revisjon, av 13.01.93, med unntak av kommentarene til de enkelte paragrafer
Forskrift om kontrollutvalg av 13.01.93, med unntak av kommentarene til de enkelte paragrafer
Bevilgningsreglementet, vedtatt av Stortinget 19.11.59, med senere endringer
Økonomireglement for staten, av 26. januar 1996, uten kommentarene
Instruks for Statsrevisjonen, av 1918
Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter, aksjeselskaper og enkelte organer m.v. organisert ved særskilt lov, av 27.05.77
Instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank, av 10.04.87.
Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter lov om statsforetak, vedtatt av Stortinget 10.03.92.
Instruks for Riksrevisjonenes kontroll med revisjon av stiftelser organisert etter lov om stiftelser m.m. av 23. mai 1980 nr. 11, vedtatt av stortinget 10. juni 1994

Eksamenskode: REV 7100.01

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen (eksamen arrangeres én gang pr år).

Kursansvarlig

Bror Petter Gulden

REV 7202
Generell revisjon 2

Emneområde: *REV 7200*
Emneansvarlig: *Bror Petter Gulden*
Institutt: *Økonomi*
REVISJON

Emneområdet skal, sammen med emneområdene REV 7000 og REV 7100, gi studentene en innføring i den eksterne revisors stilling og funksjon i samfunnet og kunnskap om revisjonens formål, de lover og regler som gjelder for revisors arbeid og de krav som stilles til revisor. Studentene skal også gis kunnskap om den informasjon og de finansielle data revisor skal granske og om de metoder revisor benytter i dette arbeidet. I tillegg dekkes de offentlige revisjonsinstansenes rammebetingelser og virksomhet.

Mål med kurset
Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i generell revisjon, som består av prøver i revisjonsmetodikk og revisors rammebetingelser.

Tematisk oversikt
Revisoryrket og revisors rammebetingelser
Revisjonens formål og fasene i revisjonsarbeidet
Planlegging og utførelse av revisjonsoppdrag

Pensum
Gulden, B.P.: *Den Eksterne Revisor.* 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1996.
Gulden, B.P.: *Revisjon - teori og metode.* 2. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1997.
Revisors Håndbok. Oslo: NSRS. Siste utg.
Gulden, B.P.: *Oppgavesamling i revisjonsfag med løsningsforslag,* 3.utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1996
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset har 14 t og er en fortsettelse av kurset Generell revisjon i vinterterminen. I løpet av vårterminen avvikles prøveeksamen, der studentene kan levere inn individuelle besvarelser som blir kommentert og karaktersatt. Revisoreksamen avholdes i midten av mai, og undervisningen avsluttes derfor omkring månedsskiftet april/mai.

Eksamen
Offentlig eksamen i generell revisjon i mai. Eksamen er skriftlig, og eksamenstiden er 6 timer. Følgende hjelpemidler er tillatt ved eksamen (med forbehold om oppdateringer og endringer vedtatt av Fagutvalget for Revisorutdanningen):
Revisors Håndbok
Oppslagsbok for revisorer og regnskapsansvarlige, studentutgave
NSRF Standarder for Revisjon og Beslektede Tjenester
Norges Lover
Senere samlinger av årets lover utgitt av Stortinget
Særtrykk av lover (uten kommentarer)
Norsk Skattelovsamling (Jacob Jarøy)
Skattelovsamlingen (Ole Gjems-Onstad)
Rente- og annuitetstabeller
Flow-chart linjal
Batteridrevet elektronisk regnemaskin (uten alfabetisk tastatur)

Forskrift for kommunal og fylkeskommunal budsjettering og regnskapsføring, av 27.10.93, kun paragrafdelen
Forskrift om revisjon, av 13.01.93, med unntak av kommentarene til de enkelte paragrafer
Forskrift om kontrollutvalg av 13.01.93, med unntak av kommentarene til de enkelte paragrafer
Bevilgningsreglementet, vedtatt av Stortinget 19.11.59, med senere endringer
Økonomireglement for staten, av 26. januar 1996, uten kommentarene
Instruks for Statsrevisjonen, av 1918
Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter, aksjeselskaper og enkelte organer m.v. organisert ved særskilt lov, av 27.05.77
Instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank, av 10.04.87.
Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter lov om statsforetak, vedtatt av Stortinget 10.03.92.
Instruks for Riksrevisjonenes kontroll med revisjon av stiftelser organisert etter lov om stiftelser m.m. av 23. mai 1980 nr. 11, vedtatt av stortinget 10. juni 1994

Eksamenskode: REV 7200.01

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen (eksamen arrangeres én gang pr år).

Kursansvarlig

Bror Petter Gulden

Kapittel 5

Studieadministrativ informasjon for siviløkonom- og revisorstudiene Side

5.1 Hvem-hva-hvor-når 271
5.2 Studieadministrative fellesbestemmelser 273
5.3 Diverse reglementer o.l. 284

5.1 Hvem - hva- hvor - når

INFORMASJON

Sekretariatet:

Sekretariatet i glassgaten leverer ut informasjonsmateriale av forskjellig slag og tar imot påmeldinger, bestilling av karakterutskrifter og meldinger om adresseforandringer. Sekretariatet ordner også med studiekort og administrerer studielån. Kort fortalt ordner de med det meste. Trenger du hjelp, er Sekretariatet stedet å begynne. Her finner du sekretariatsleder **Unni Faye-Petersen** samt sekretariatsmedarbeiderne **Reidun Johansen** og **Torill Skollerud Bergby**.

Høyskolekontoret:

Dette kontoret finner du i 2. etasje i blokk nr. 2 (opp fra Sekretaritet og så til høyre.) Høyskolekontoret har ansvaret for den sentrale koordinering av siviløkonom- og revisorstudiet i forhold til instituttene og skolens besluttende organer, og inngår som del av den samlede programadministrasjonen for BI-HH, ledet av direktør **Olav Digernes**. Her møter du:

Trond I. Østgaard: Studiesjef for siviløkonom- og revisorstudiet og leder av Høyskolekontoret.

Turid K. Weston: Studieleder med hovedansvaret for administrasjon og veiledning for siviløkonomstudiets 2. avdeling, koordinering av timeplanen og generell studieveiledning. Spørsmål i forbindelse med ny struktur, overgangsordninger etc. kan tas opp med Turid, som ellers kan svare på det meste.

Birgit H. Thoresen: Administrasjonskonsulent med hovedansvar for administrasjon og veiledning for siviløkonomstudiets 1. avdeling (1.- 3. år), nye studenters språkvalg, diplomoppgaveprosessen, studentassistentene, utarbeidelse av div. statistikker, utredninger og undersøkelser i tillegg til å drive generell studieveiledning.

Trude Strøm Borlaug: Studiekonsulent med hovedansvar for administrasjon og veiledning for revisorstudiet. Videre har hun ansvar for studentopptak, studiepermisjoner, gjenopptak av studieplasser og generell saksbehandling og korrespondanse foruten generell studieveiledning.

Tilknyttet Høyskolekontoret er også:

Ingvil Syring: Sosialpedagogisk rådgiver som hjelper studentene med problemer av mer personlig art. Ingvil står til disposisjon for dem som trenger en fortrolig samtalepartner og hjelp til problemløsning ut over det rent faglige. Treffetider på Ingvils kontor 32-10 slås opp på studenttavlene.

Eksamenskontoret:

Dette kontoret, som ligger vegg i vegg med Høyskolekontoret, administrerer alle eksamener og svarer på alt i forbindelse med eksamen og kontinuasjoner. Kontoret ledes av eksamensleder **Kari Brinchmann**, og her finner du også eksamensmedarbeiderne **Grethe Loe** og **Gerd Heum**.

De vitenskaplige/faglige instituttene

Handelshøyskolen i Sandvika er arbeidsstedet for BIs vitenskaplige og faglige stab. Denne staben er organisert i fire institutter som ledes av hver sin instituttsjef. Tilknyttet hvert institutt er også en instituttadministrasjonsleder og instituttsekretærer. Instituttene er på lik linje med den sentrale studieadministrasjon viktige veiledningsinstanser for studentene. Her er navn verdt å merke seg:

Institutt for økonomi:
Instituttsjef, professor Pål Korsvold
Administrasjonsleder Kari Andreassen
Instituttsekretær Anne-Karine Svae Fodnæss
Instituttsekretær Siv Bjercke

Institutt for organisasjon og ledelse
Instituttsjef, professor Erling S. Andersen
Administrasjonsleder Grete Bjonviken
Instituttsekretær Ellen Jacobsen
Instituttsekretær Ruth Nesset

Institutt for strategi, historie og språk:
Instituttsjef, førsteamanuensis Rolv Petter Amdam
Administrasjonsleder Ellen Kåvin
Instituttsekretær Rita Arnesen
Administrasjonssekretær Gro Simonsen

Institutt for markedsføring og logistikk:
Instituttsjef, førsteamanuensis Carl Arthur Solberg
Administrasjonsleder Helle R. Simensen
Instituttsekretær Reidunn Fougli

Administrasjon, informasjon og veiledning i forbindelse med BIs studentutvekslinger, samarbeidsavtaler og studier i utlandet tas hånd om av fungerende internasjonal koordinator **Eli Steller** og administrasjonskonsulent **Ellen Tobiasson**.

Avdelingssjef **Thorfinn Kaspersen** og prosjektleder **Siw Malloney** i Karriere- og rekrutteringsservice (KRS) gir råd og veiledning i forbindelse med jobbsøking, intervjutrening, bedriftskontakt, arbeidsmarkedsundersøkelser, årbøker for ferdige kandidater og generell yrkesveiledning. Kontoret finnes i tilknytning til Høyskolekontoret.

5.2 Studieadministrative fellesbestemmelser for siviløkonom- og revisorstudiene

I dette kapittelet vil du finne mye informasjon som hjelper deg i din studenthverdag ved Handelshøyskolen BI. Det er meget fornuftig av deg å lese dette grundig, her er det informasjon du forutsettes å være kjent med.

Det å være student ved et krevende handelshøyskolestudium stiller store krav til den enkelte, såvel faglige som administrativt. Studenttilværelsen er i stor grad organisert etter prinsippet om "akademisk frihet", som innebærer at den enkelte må ta ansvar for egen læring. Det er ingen som "overvåker" deg eller passer på at du gjør det du bør gjøre - du er overlatt til din egen oppfølging og selvdisiplin. Gjennom definering av studiestruktur og pensum har BI lagt opp rammene for ditt studium, og gjennom undervisningen gis du tilbud om en veiledning gjennom dette. Ikke slik at hele pensum nødvendigvis foreleses, men utvalgte deler blir gjerne belyst der. Til eksamen prøves du imidlertid i hele pensum, både det som er forelest og det som ikke er forelest.

Det er med andre ord ditt eget ansvar som student å holde deg orientert om pensum og andre forhold ved ditt studium. Dette kapittelet er ment å være et nyttig hjelpemiddel i så måte. Fra BI's side føler vi at vi har gitt deg denne informasjonen gjennom å utgi denne boken - nå er det opp til deg å bruke den.

Frihet under ansvar. Dette kan gjerne stå som en god beskrivelse av hva det vil si å være student. Det er fristende å omskrive dette til frihet under betydelig ansvar.

Som student ved Handelshøyskolen BI skal du tilegne deg et visst kunskapsnivå. Dette får du gjennom fagene i studiet. Verdifull tilleggskompetanse kan du opparbeide deg gjennom aktiv deltakelse i Bedriftsøkonomisk Studentersamfund (BS) og eller gjennom utenomaktiviteter utenfor Handelshøyskolemiljøet.

Gjennom studiet skal du også utvikles til en selvstendig og ansvarsfull deltaker i arbeidslivet og i samfunnet generelt. Vi på BI føler et ansvar for å bidra til dette, og du vil derfor møte en forventning om at du selv er aktiv og offensiv i din atferd, og ikke sitter og venter på at andre skal ta initiativ og tilrettelegge for deg underveis. Hva du får ut av studiet er derfor i størst grad opp til deg selv.

BI tilbyr deg et studium og et miljø som gir deg gode muligheter for faglig, sosial og menneskelig utvikling. Bruk det godt!

I dette kapittelet kan du lese mer om:

5.2.1 Adresseendringer
5.2.2 Eksamen
5.2.3 Fritak for eksamen (faggodkjenning)
5.2.4 Fullføringsfrist
5.2.5 Hjelpemidler til eksamen
5.2.6 Informasjonskilder
5.2.7 Karakterskala
5.2.8 Karakterutskrifter
5.2.9 Klassekontakter (tillitsmenn)
5.2.10 Klassemøter
5.2.11 Kontinuasjon

5.2.12 Permisjon
5.2.13 Sensur
5.2.14 Spesialisering
5.2.15 Studentassistenter
5.2.16 Studentnummer
5.2.17 Studiekort
5.2.18 Studieveiledning
5.2.19 Studieåret
5.2.20 Timeplan
5.2.21 Utmelding (slutte)
5.2.22 Utveksling
5.2.23 Vitnemål
5.2.24 Åpningstider

5.2.1 Adresseendringer

Handelshøyskolen BI har et EDB-basert studentregister over alle sine studenter, og det er viktig at hver enkelt students adresse er riktig registrert til enhver tid.

For hver student registrerer vi en hjemstedsadresse og en studieadresse. Hjemstedsadressen er ofte foreldrenes adresse, mens studieadressen typisk er studenthybel e.l. Studenten velger selv hvilken adresse som skal være sin primæradresse, men dersom vi ikke får beskjed om annet, bruker vi automatisk studieadressen som primæradresse ved alle utsendelser - også i sommerferien.
Dersom vi kun har en adresse, brukes naturligvis denne som både hjemsteds- og studieadresse.

Det er sjelden vi sender brev til studentene - det meste av informasjon gis gjennom oppslagstavler etc. på skolen. Men, hvis det er noe spesielt, er det kanskje nødvendig å sende brev, og da er det ofte viktige beskjeder som det er viktig at alle får raskt. Særlig kan dette være aktuelt i perioder uten undervisning (eksamensperioder og i sommerferien). Det er derfor i hver enkelt students interesse at adressen er riktig hos oss.

Hver sommer sender vi imidlertid ut minst ett meget viktig brev - nemlig informasjon om avholdelse av evt. ekstraordinære kontinuasjonseksamener i august/september før neste studieår starter. Dette sendes ut etter at sensuren fra sommerens eksamener (i juni) er offentliggjort. Da sender vi ut informasjon om hvilke konter som tilbys når, oppmeldingsskjema etc. Svært mange studenter vil gjerne ha denne informasjonen, og det er altså fullt mulig hvis vi har riktig adresse!

5.2.2 Eksamen

Eksamensreglement og eksamensordensreglement finnes i eget kapittel bakerst i denne studiehåndboken, hvortil henvises. Alle studenter plikter å kjenne dette reglementet før fremmøte til eksamen.

Alle eksamener i siviløkonom- og revisorstudiene gjennomføres normalt i Handelshøyskolen BI's lokaler i Sandvika, kun unntaksvis annet innleiet sted.
Det gis ikke anledning til å avlegge eksamen ved annet sted, hverken innen- eller utenlands. En oppslagstavle ved hovedinngangen viser for hver dag hvilke rom som benyttes til hvilke fag.

Noen presiseringer kan være nyttige å ta med seg:

Dersom du møter frem til en eksamen, anses dette som et forsøk, enten du leverer inn en besvarelse eller leverer blankt. Som du vil se av eksamensordensreglementet, kan du ikke forlate eksamenslokalete før tidligst en time etter at eksamen startet. Dersom du trekker deg etter minimumstiden og leverer blankt, regnes allikevel dette som et forøk.

Studenter som er påmeldt, men ikke møter frem til en eksamen, regnes som IKKE å ha benyttet eksamensforsøket

dersom dette skjer i en ordinær eksamensperiode (dvs. i tilknytning til en høst-, vinter- eller vårtermin). Det er allikevel viktig at du er nøye med hvilke eksamener du faktisk er påmeldt til for hver termin. Ved den ekstraordinære kontinuasjonseksamen i august/september, regnes imidlertid forsøket som benyttet så lenge du er oppmeldt, uansett om du faktisk møter frem eller ikke.

Oppmelding til ordinær eksamen skjer automatisk. Du blir påmeldt til de eksamener som tilhører ditt klassetrinn i den aktuelle terminen. Det blir lagt ut kontroll-lister ved Sekretariatet i Glassgaten som viser hvilke eksamener hver eneste student er oppmeldt til i vedkommende termin. Denne listen er det studentens plikt å kontrollere innenfor fristen for av/påmelding (se årskalenderen foran i denne katalogen). For hver termin er det en frist hvor du kan trekke deg fra eksamener du ellers blir automatisk oppmeldt til, eller tilleggsoppmelde deg dersom du ønsker å ta ytterligere eksamener enn din klasse/termin tilsier (kontinuere, forskuttere eller hente opp en utsatt eksamen). Det legges ut egne endringsskjemaer (av/tilleggspåmelding) sammen med kontroll-listen for hver termin. Disse skjemaene må evt. fylles ut og leveres i postkassen ved kontrolllisten innenfor fristen.

Du kan gå opp til en eksamen så mange ganger du måtte ønske. Unntak for dette er fem eksamener i revisorstudiet (skatterett, rettslære og de tre avsluttende offentlige revisjons-eksmener i tredje år) hvor du maksimalt kan gå opp tre ganger.

Se forøvrig også avsnittet om kontinuasjon senere i dette kapittelet.

Eksamensspråket vil normalt være norsk for eksamener i revisortudiet og i siviløkonomstudiets 1. avdeling (1.-3. år), naturligvis med unntak for eksamener i fremmedspråk. Unntaksvis kan undervisningen i enkeltkurs og dermed tilhørende eksamen i siviløkonomstudiets 1. avdeling gjennomføres på engelsk for 2. og 3. klasse. Studentene kan i slike tilfeller velge om eksamen skal besvares på engelsk eller norsk. For siviløkonomstudiets 2. avdeling (spesialiseringsdelen av studiet) kan kurs og eksamen i sin helhet gjennomføres på engelsk, uten anledning til å besvare eksamen på annet språk enn engelsk. I slike tilfeller er det alltid tillatt å benytte ordbok.

Studenter skal alltid legitimere seg ved fremmøte til eksamen, og det er BI's studiekort som regnes som godkjent legitimasjon. Dette fordi denne foruten å ha bilde, også har den enkelte students registreringsnummer (studentnummer), som brukes som identifikasjon på besvarelsen (du skal ikke bruke navnet ditt) og som derfor skal kontrolleres i løpet av eksamenstiden. Studenter som møter frem uten gyldig legitimasjon (studiekort), blir normalt nektet å gå opp til eksamen.

Dersom du blir syk før eller under en eksamen og derfor ikke får gjennomført den, må du levere sykemelding til Eksamenskontoret snarest, og senest innen en uke etter vedkommende eksamen. Legeuttalelsen /sykemeldingen må være stemplet fra lege for at den skal være gyldig. Dersom du leverer gyldig sykemelding, kan du få gå opp til ny eksamen ved evt. ekstraordinær kontinuasjon uten å måtte betale for den da. Slik utsettelse er kun gyldig til førstkommende eksamensmulighet i vedkommende kurs etter at du ble/var syk, og eksamensforsøket kan ikke utsettes til en senere eksamensgjennom-føring. Du får med andre ord utsettelse med ditt første eksamensforsøk i vedkommende fag frem til neste mulige eksamensforsøk.

Studenter som kan dokumentere at de har problemer som klart viser at de trenger ekstra tid ved eksamen, kan sende inn søknad om utvidet eksamenstid til Eksamenskontoret. Forholdet må dokumenteres av spesialist, og søknad må fremsetttes i god tid (dvs. senest to uker) før eksamensperioden starter. Det må brukes eget søknadsskjema som fåes ved henvendelse til Eksamenskontoret. Søkandsskjemaet ("Legeuttalelse") må være stemplet av lege/spesialist for å være gyldig. Uttalelse fra fysioterapaut og/eller kiropraktor alene godkjennes ikke, med mindre det samtidig legges frem uttalelse også fra lege. Ved kroniske (varige) lidelser, er det tilstrekkelig at forholdet dokumenteres ved første gangs søknad og evt. ved senere endringer i lidelsen, men det må allikevel søkes for hver periode. Sesongmessige svingninger (allergier o.l.) må dokumenteres hver gang. Det presiseres eksempelvis at utsatt tid grunnet høysnue om våren, ikke gir rett til utvidet tid ved andre årstider.

Kvinner som ammer kan etter søknad få innvilget pauser til dette.

Studenter med alvorlige dysleksiproblemer (ordblindhet) har krav på forlenget eksamenstid eller andre individuelt tilpassede tilretteleggingstiltak, dog ikke sekretærhjelp, etter nærmere avtale. Forholdet må dokumenteres av logoped, og tas opp med Eksamenskontoret i meget god tid før eksamensperioden (senest fire uker før, men gjerne tidligere).

5.2.3 Fritak for eksamen

Handelshøyskolen BI praktiserer en begrenset og restriktiv mulighet for fritak for eksamener (faggodkjenning) i siviløkonom- og revisorstudiene. Det er mulig å søke fritak for eksamen i kurs hvor tilsvarende pensum er dekket gjennom eksamener fra annet BI-studium eller fra studium ved annen høyskole eller universitet BI har et formelt samarbeid med. Det stilles strenge krav til likhet i omfang og innhold for innvilgelse av fritak. Det gis normalt ikke fritak for eksamener i siviløkonomstudiets 2. avdeling (spesialiserings-delen) annet enn for studenter som deltar i BI's internasjonale utvekslingsprogram eller i på forhånd avtalte individuelle studieopphold ved universiteter og høyskoler BI har et formelt samarbeid med. Innvilgelse av eksamensfritak gir ikke reduksjon i studieavgiften.

5.2.4 Fullføringsfrist

Studenter i siviløkonom- og revisorstudiet har en fullføringsfrist på 2 -to- år utover normert studietid for fullføring av studiet. I denne fullføringsperioden påløper ikke ytterligere studieavgift, kun kontinuasjonsavgift på samme måte som ved kontinuasjoner underveis i studietiden. Etter utløpet av fullføringsfristen påløper en vekttallsbasert fullføringsavgift pr. eksamen/oppgave.

5.2.5 Hjelpemidler til eksamen

Ved skriftlige eksamener er det to typer hjelpemidler som kan være tillatt, og det er enten skrevne og trykte hjelpemidler og/eller kalkulator.

Det er tre nivåer av skrevne og trykte hjelpemidler: Ingen, begrensede eller alle.

På eksamener hvor **ingen** skrevne eller trykte hjelpemidler er tillatt er det, som nivået klart skulle tilsi, ikke anledning til å benytte noe som helst av oppslagsverk, heller ikke ordbok, lovsamlinger, statistisk årbok, bruksanvisninger for kalkulator eller noe annet.

Hvis **begrensede** hjelpemidler er tillatt, betyr det at kun spesielt nevnte hjelpemidler kan benyttes. Dette vil normalt være lovsamlinger, formelsamlinger e.l. som er omtalt i studiehåndboken for den aktuelle eksamen (se kursbeskrivelsen). Andre hjelpemidler enn de konkret nevnte, er da ikke tillatt benyttet.

Dersom **alle** skrevne og trykte hjelpemidler er tillatt, kan du medbringe all pensum-litteratur og andre bøker du måtte ønske, kompendier, egne notater, bruksanvisninger for evt. kalkulator etc.

Når det gjelder bruk av kalkulator ved eksamen, er det to nivåer: Enkel og avansert.

Enkel kalkulator er alltid tillatt ved enhver eksamen, også på eksamener hvor det står at ingen hjelpemidler er tillatt. Enkel kalkulator betraktes nemlig som standard-utrustning eller generelt hjelpemiddel ved eksamen på samme måte som penn og linjal, og kan derfor alltid medbringes. Det er hundrevis av ulike kalkulatorer som har de grunnfunksjoner som tillates benyttet, men det er definert to til tre spesifikke kalkulatorer som er de eneste som tillates medbragt til eksamen. Dette av kontroll- og likebehandlingshensyn. Ta kontakt med bokhandelen for informasjon om hvilken kalkulator som er tillatt brukt. Ved tidspunktet for trykking av denne katalogen, er følgende standardkalkulatorer godkjent: Texas Instruments modeller TI 503, 507 og 1105.

Avansert kalkulator kan kun benyttes dersom det utrykkelig står i kurs-beskrivelsen for vedkommende kurs at kalkulator er tillatt. Det er kun tillatt å medbringe én slik kalkulator. Det er ingen krav om at det må være en bestemt kalkulator, men følgende begrensninger gjelder for bruk ved eksamen:

Det er verd å merke seg at kalkulator er kalkulator, og ikke PC, selv om det nå er mulig å få PC-er som i fysisk størrelse ikke er større enn en vanlig kalkulator. Det er heller ikke tillatt å benytte maskin som kan kommunisere med andre maskiner på noen som helst måte, som har skriverenhet eller som lager lyder ved bruk eller forstyrrer på andre måter. Det er ikke mulig å koble kalkulatoren til strømnettet under eksamen, og følgelig er det et krav at kalkulatoren er batteridrevet. Det er herunder studentens ansvar å møte med tilstrekkelig oppladet maskin eller ekstra batterier. Dessuten er det et absoluttt krav om at maskinen ikke kan vise mer enn 160 tegn som tekst, tall eller graf over to linjer i displayet. Innenfor disse begrensningene er det tillatt med programmerbar kalkulator.

I enkelte fag er "Alle hjelpemidler tillatt". Dette betyr alle trykte og skrevne hjelpemidler samt avansert kalkulator.

Brudd på reglene om bruk av hjelpemidler (skrevne/trykte eller kalkulator) er å betrakte som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen, og blir sett meget alvorlig på. Eksamensreglementet angir nærmere regler om fusk ved eksamen, hvortil henvises. Vi presiserer at bruk av feil kalkulator også er å betrakte som fusk, også dersom den benyttede kalkulator er av enkleste sort, men ikke en av de til enhver tid godkjente enkle standardkalkulatorere som alltid er tillatt medbragt (ref. foran).

Det er kun lov å medbringe bruksanvisning til avansert kalkulator dersom alle skrevne og trykte hjelpemidler er tillatt, eller dersom bruksanvisning er spesifikt nevnt som et faktisk lovlig hjelpemiddel i tilfelle det er begrenset bruk av hjelpemidler.

Pass godt på at evt. hjelpemidler ikke inneholder løse lapper eller annet som kan betraktes som fusk (ved begrenset hjelpemiddelbruk) eller at det ikke er skrevet noe i lovsamlinger o.l. utover det som er spesielt tillatt (stort sett kun lov å skrive hen-visninger). Det er hver enkelt students ansvar at medbrakte hjelpemidler er i lovlig forfatning, og brudd er å betrakte som fusk uansett.

Det burde være unødvendig å preisere, men vi gjør det allikevel, at det ikke er tillatt å benytte mobiltelefon, personsøker e.l. under eksamen. Av hensyn til påkrevet ro og orden under eksamen, er det heller ikke tillatt å ha slike apparater på under eksamen selv om de ligger i jakke som henger på veggen, i baggen e.l. Slikt skaper støy og er naturligvis ikke tillatt. Like åpenbart burde det være at det heller ikke er tillatt å benytte slike apparater selv om de ikke gir ringelyd - kommunikasjon med utenforstående er selvsagt ikke tillatt uansett under eksamen.

Det er studentens ansvar å medbringe evt. tillatte hjelpemidler til eksamen. BI besitter ikke noe lager av hjelpemidler til utlån, og det er heller ikke tillatt å låne av hverandre underveis under eksamen.

5.2.6 Informasjonskilder

Tilværelsen som student forutsetter at den enkelte student selv holder seg ajour med de offisielle informasjonskilder som BI benytter. BIs informasjonsplikt følger en bestemt struktur med studiehåndbok, timeplan og eksamensplan for hver termin, samt meldinger på egne oppslagstavler for hvert klassetrinn (klassetavler) og newsletteret SR-NYTT. Klassetavlene er kun til bruk for studieadministrasjonen, og uvedkommende meldinger fjernes fortløpende.

Informasjon som er gitt i studiehåndboken, på klassetavlene eller i SR-NYTT betraktes av BI som avgitt. Den er den enkelte studentes ansvar å holde seg ajour med sin klassetavle, og vi anbefaler at alle leser sin tavle minst to ganger pr. dag, f.eks. som første gjøremål ved ankomst til BI ved dagens begynnelse og som siste gjøremål ved dagens slutt.

Handelshøyskolen BI utgir også et periodisk newsletter kalt SR-NYTT som utkommer ca. hver tredje uke i terminene, samt et sommerekstra som sendes hjem til hver enkelt student i posten i løpet av sommerferien. SR-NYTT er å betrakte som en av BI's offisielle informasjonskilder, og det er ikke uvanlig at visse informasjoner kun gis her.

BI Stiftelsens informasjonsavdeling utgir dessuten et periodisk newsletter "BI Informasjonen" til alle ansatte, men denne legges også ut til studentene (i hyllene ved Sekretariatet i Glassgaten). Her er det hver gang nyttig informasjon om hva som skjer innenfor BI Stiftelsen, og vi anbefaler alle våre studenter å følge med i denne.

5.2.7 Karakterskala

Karakterskalaen ved siviløkonom- og revisorstudiet følger den tradisjonelle norske universitetsskalaen, og strekker seg fra 1.00 til 6.00 med 1.00 som beste oppnåelige karakter og 4.00 som dårligste bestått-karakter. Intervallene er tidels-basert (1.00, 1.10, 1.20.....4.00). Karakterer dårligere enn 4.00 registreres som Ikke Beståttt (IB). Karakterer på 2.50 eller bedre betraktes som et laudabelt resutltat ("laud"). Se også det som står under overskriften "Vitnemål", hvor det bl.a. kommenteres nærmere om kravet til en bestemt snittkarakter for å få vitnemål i studiene.

5.2.8 Karakterutskrifter

Karakterutskrifter utstedes av Sekretariatet (i Glassgaten), og gir til enhver tid en ajourført oversikt over alle oppnådde eksamensresultater. Det er ikke mulig å fjerne noen av de oppnådde resultatene ("pynte på utskriften"), men dersom du har gått opp til en eksamen mer enn en gang (kontinuert), vil det kun være beste resultat som fremkommer.

Studenter i avgangsklassene kan få en såkalt redigert eller vasket utskrift. Denne inneholder også alle oppnådde resultater, men har en noe annen layout enn de ordinære karakterutskriftene, og egner seg bedre som vedlegg ved jobbsøking o.l. Det er heller ikke her mulig å fjerne noen oppnådde resultater, men det er mulig å få fjernet ekstra spesialiseringskurs som er tatt utover minimumskravet for å oppnå vitnemål og tittel.

Karakterutskriftene vil til enhver tid vise oppnådde (beståtte) vekttall og oppnådd gjennomsnittskarakter for disse. Gjennomsnittskarakteren er utregnet som et veiet snitt basert på karakter og vekttall for hver eksamen.

Det er fullt mulig å ta flere eksamener enn minimumskravet for å oppnå tittel og vitnemål. Slike ekstrafag kan enten:

a) Komme med sammen med de obligatoriske fagene og telle med på sum vekttall og oppnådd snitt fra studiet
b) Tas med på karkaterutskriften/vitnemålet såkalt "under streken", dvs. føres på til slutt som ekstrafag etter at vekttall og snitt fra studiet er presentert, uten å påvirke disse
c) Fjernes fra karakterutskriften/vitnemålet som uønsket.

5.2.9 Klassekontakter (tillitsmenn)

Hver klasse i siviløkonom- og revisorstudiene har en egen klassekontakt (hovedkontakt), som fungerer som klassens offisielle talsmann og representant overfor BI. Klassekontaktene er en sentral del av "Fagutvalget" i Bedriftsøkonomisk Studentersamfund (BS), som bl.a. er høringsinstans i viktige studiesaker og som er studentrepresentant i en rekke organer i BI.

Høyskolekontoret har faste møter med klassekontaktene hver annen uke gjennom studieåret, og diskuterer fortløpende planer og gjennomføring av studiene.

Klassekontaktene får alltid forslag til timeplan og eksamensplan før disse fastsettes, og betraktes som studentenes offisielle forhandlingsmotpart for disse.

5.2.10 Klassemøter

Høyskolekontoret gjennomfører normalt ett obligatorisk klassemøte med alle klasser i siviløkonom- og revisorstudiene hver termin. Disse er ment som en "spørsmål- og svar-runde" med åpen agenda, nærmest som en "lufteventil" for alt studentene måtte lure på rundt gjennomføringen av studiene. Høyskolekontoret har vanligvis noen viktige saker å informere om på disse møtene også, og trekker med andre etter behov, f.eks. Internasjonalt kontor, Karriere- og rekrutteringsservice, Eksamnskontoret etc.

Det er ønskelig at klassekontaktene (tillitsmennene) avklarer med sin klasse på forhånd om det er spesielle saker som ønskes tatt opp og meddeler disse til Høyskolekontoret, slik at vi stiller best mulig forberedet.

5.2.11 Kontinuasjon

Kontinuasjon, dvs. å ta en eksamen omigjen, er fullt mulig i begge studier. Hovedregelen for kontinuasjon i siviløkonom- og revisorstudiene er at eksamen kan tas omigjen ved neste gjennomføring av kurset. Det ligger underforstått at det da må være i den til enhver tid gjeldende struktur. Dette er det viktig å være klar over. Satt på spissen tilsier denne reglene at en eksamen kanskje bare tilbys en eneste gang, for så å bli byttet ut med en annen eksamen ved neste gjennomføring av kurset. Det er med andre ord slett ikke sikkert at det settes opp noen fornyet prøve etter samme modell som den du egentlig skulle tatt. Ved neste gangs gjennomføring av kurset, kan det ha skjedd pensumendringer, ny eksamensform e.l. som gjør at du mer eller mindre må ta kurset omigjen. Det burde vel etter dette nærmest være unødvendig å presisere at vi derfor sterkt anbefaler alle våre studenter å holde seg ajour med studienes eksamener fortløpende, slik at det ikke oppstår etterslep.

For studenter som har studert i andre BI-studier tidligere er det spesielt viktig å merke seg denne hovedregelen for kontinuasjon, da det er andre regler for andre deler av BI's studietilbud (f.eks. innenfor de regionale BI Høyskolene).

Som en prøveordning inntil videre, er det et tilbud om ekstraordinær kontinuasjon for begge studier. Denne er behovsprøvet ut fra sensuren fra ordinær eksamen, og er nærmere omtalt under kapittel 1 for siviløkonomstudiet og kapittel 3 for revisorstudiet, hvortil henvises.

Første gangs eksamensforsøk er alltid inkludert i studieavgiften. Dersom du i første klasse velger å utsette en eksamen, må du melde deg av denne, og melde deg på igjen når du skal ta den. Når du tar en eksamen for første gang, enten det er til ordinær eller utsatt tid, skal du altså ikke betale eksasmensavgift for den - den har du allerede betalt gjennom studieavgiften. Kontinuasjon er derimot avgiftsbelagt ut fra den enkelte eksamens omfang (vekttallsbasert), enten du tar den i en ordinær periode (neste gang kurset går) eller i en ekstraordinær periode (som ofte, men ikke alltid, betyr i august/september i forkant av neste studieårs oppstart).

5.2.12 Permisjon

Som student i siviløkonom- og revisorstudiene kan du ta ett års permisjon i løpet av studietiden. Søknadsfristen er 01. juli hvert år, og søknaden må være skriftlig.

Det er ingen begrensning i hva permisjonstiden kan benyttes til, dvs. at det ikke legges noen form for behovsprøving til grunn for innvilgelse. Om du ønsker å forbedre karakterer, studere på annen skole, jobbe, feriere, avtjene førstegangstjeneste eller gjøre noe annet, er det helt opp til deg selv.

Underveis i permisjonstiden kan du ikke ta eksamener fra klassetrinn du ikke har vært student på ennå, men du kan gjerne benytte permisjonstiden til å kontinuere (ta om igjen) eksamener du ønsker å forbedre eller som du har utsatt.

5.2.13 Sensur

Sensur fra eksamener offentliggjøres normalt ca. en måned etter at vedkommende eksamen er avholdt. Sensorene har ca. 25 arbeidsdager til å fastsette sensuren, og såsnart sensuren er ferdig i et fag, blir den registrert, kontrollert og deretter offentliggjort. For hver eksamensperiode (termin) blir det fastsatt en dato for når all sensur skal være offentliggjort (avsluttet), og deretter er det en to-ukers frist for deg som student til å be om sensurbegrunnelse, dersom du vurderer å klage på en sensur.

Offentliggjøringen av sensur skjer på to måter. Det henges opp sensurlister i Utvalgsgangen i underetasjen (ved BS-kontorene) for hvert fag, og sensuren overføres daglig til sensurtelefonen (Televoice). Du kan derfor ringe til BI's automatiske sensurtelefon direkte på tlf.nr. 6754 0000 for å få oppgitt din sensur, ved å taste inn ditt studentnummer. Sensurtelefonen oppdateres en gang pr. dag - nærmere bestemt hver natt. Dersom du ringer for å høre sensuren i et fag du venter på og den ikke er der på morgenene, er det med andre ord ingen grunn til å prøve igjen før neste dag.

All sensur offentliggjøres på hver students studentnummer, ikke navn.

Sensurlistene for hvert fag i Utvalgsgangen har også en statistikk pr. eksamensfag som viser snittkarakter og karakterfordelingen. Dette oppgis ikke på sensurtelefonen.

5.2.14 Spesialisering

Revisorstudiet er en spesialisering i seg selv, og følger et fast mønster med en fastsatt faglig ramme for studiet som helhet. Det er ingen valgfag i revisorstudiet.

I siviløkonomstudiet må hver student velge en spesialiseringsretning. Dette valget foretas pr. 01. februar i studiets tredje klasse, og hver student velger en av de tilbudte retninger. Hver retning har begrenset deltakerantall, så det kan derfor bli konkurranse om plassene på enkelte retninger. Det er imildertid langt flere plasser totalt enn studenter, men alle bes prioritere flere aktuelle retninger. Hver retning består av et visst antall spesialiseringskurs, og i tillegg innngår en omfattende diplomoppgave i hver retning. Nærmere detaljer om spesialiseirngen finnes i studiehåndboken, samt kommer gjennom SR-NYTT hvert år.

5.2.15 Studentassistenter

I noen av fagene er det en studentassistent. Dette er en siviløkonom- eller revisorstudent fra et av de høyere klassetrinnene som har utmerket seg i det aktuelle faget, og som er generelt god i andre fag også, som er deltidsengasjert av BI for å gi støtteundervisning, arrangere gruppearbeid, utarbeide løsningsforslag til øvelsesoppgaver, gjennomføre veiledningstid etc. for å gi ekstraservice utover ordinær undervisning. Høyskolekontoret er koordinator for studentassistentene i nært samarbeid med de respektive foreleserne.

Høyskolekontoret rekrutterer hvert år fire studenter som engasjeres som opptaksassistenter til Opptakskontoret hver sommer. Det er tidvis også behov for studentassistenter i andre enheter i studieadministrasjonen både om sommeren og gjennom studieåret, og disse stillingene utlyses ved behov bl.a. gjennom newsletteret SR-NYTT.

5.2.16 Studentnummer (Registreringsnummer)

Som ny student ved BI får du tildelt et studentnummer (registreringsnummer) når du søker om opptak ved et av BI's studier for første gang. Dette nummeret er et syvsifret nummer som tildeles fortløpende, og som blir ditt BI-nummer for all fremtid, også om du senere tar et annet studium eller program på BI.

Studentnummeret er meget viktig, og skal bl.a. brukes som identifikasjonsbegrep ved alle former for eksamen. - og ved alle andre henvendelser til BI. Alle eksamener foregår anonymt ved at du bruker ditt studentnummer, ikke navn. I neste omgang blir også sensuren offentliggjort på ditt nummer, ikke navn.

5.2.17 Studiekort

Studiekort utstedes til alle nye studenter i høstterminen i startåret. Alle nye studenter må medbringe bilde med navn og klasse påført på baksiden når kortet skal hentes.
Det blir gitt medling i form av oppslag på klassetavlen når denne prosessen starter.

Studiekortet skal brukes som identifikasjonspapir ved alle eksamener, og viser også ditt studentnummer (registreringsnummer). Du må derfor huske å ta dette med til enhver eksamen. Studiekortet brukes også som legitimasjon for studentpriser på f.eks. offentlig kommunikasjon.

Dersom du mister studiekortet e.l., kan du bestille et duplikatkort i Sekretariatet i Glassgaten, og dette koster kr 50,-.

5.2.18 Studieveiledning

Det er to hovedgrupper av spørsmål studenter stiller til BI - det ene er faglige spørsmål direkte knyttet opp mot fagene i studiene, og det andre er administrative spørsmål om gjennomføringen av studiene.

De faglige spørsmålene må tas opp direkte med foreleser eller respektive faggruppe.
Foreleser treffes gjennom undervisningen eller i vedkommendes konferansetid. Alle vitenskaplige (faglige) medarbeidere har en fast konferansetid hver uke for studenthenvendelser. Denne konferansetiden er skiltet på hver persons kontordør, og vil normalt variere fra termin til termin. I noen fag er det dessuten studentassistenter som har ukentlig veiledningstid.

De administrative spørsmålene bør tas opp med studieadministrasjonen, som består av flere avdelinger, hvorav de fleste holder til i 2. etg. i blokk 2 (dersom annet ikke er nevnt):

HØYSKOLEKONTORET har ansvar for opptak av studenter til og administrativ gjennomføring av siviløkonom- og revisorstudiene, og hjelper deg gjerne med spørsmål og veiledning om disse. Åpningstid hver dag kl. 0900-1500, unntatt torsdager frem til kl. 1200 som er avsatt til Høyskolekontorets ukentlige avdelingsmøte.

KARRIERE- OG REKRUTTERINGSSERVICE (KRS) hjelper våre avgangsstudenter med råd og veiledning rundt jobbsøkerprosessen. KRS utgir bl.a. et eget jobbsøkerhefte (som kun gis til BI-studenter), holder kurs og seminarer, formidler informasjon om ledige stillinger som egner seg for våre studenter, gjennomfører bedriftspresentasjoner o.l. i samarbeid med studentenes eget Næringslivsutvalg etc.

INTERNASJONALT KONTOR håndterer alt rundt BI's internasjonale studentutvekslings-program, og svarer gjerne på spørsmål knyttet til dette. Utveksling tilbys for tiden ikke for revisorstudiet, men i siviløkonomstudiet søker man på utvekslingplassene etter jul i 3. klasse. Åpningstid for studenter hver dag kl. 1000-1100 og 1200-1400.

EKSAMENSKONTORET har ansvar for planlegging og gjennomføring av alle eksamener, av- og påmeldinger til eksamen, offentliggjøring av sensur etc. og svarer gjerne på spørsmål om dette. Åpningstiden for studenter hver dag kl. 1000-1400.

GRADUATE OFFICE har ansvar for opptak av studenter til og administrativ gjennomføring av BI's høyere grads studier MBA (Master of Business Administration) og MSc (Master of Science), og svarer gjerne på spørsmål om disse. Det er mulig å gå direkte videre på Msc-studiene etter både siviløkonomstudiet og etter revisorstudiet, mens MBA-studiet har krav om yrkespraksis etter grunnutdanningen (siviløkonom eller annet) før opptak kan bli aktuelt.

SEKRETARIATET finner du i Glassgaten, og her får du utlevert studiekort, studielån, du kan få bekreftelser, karakterutskrifter etc.

INSTITUTTADMINISTRASJONENE er den administrative enhet i hvert av de fire faglige instituttene, og disse koordinerer alle de vitenskaplige medarbeiderne ("faglig stab").
Disse kan bl.a. svare på spørsmål om faglige konferansetider etc.

SOSIALPEDAGOGISK RÅDGIVER er en fortrolig samtalepartner for våre studenter, som selvfølgelig har full taushetsplikt. Her kan du ta opp personlige spørsmål og saker utenom det rent faglige, og få råd og veiledning om "livets mysterier" generelt. Mange benytter seg av dette tilbudet, bl.a. i situasjoner med mye stress og frustrasjoner, personlig motgang, motivasjonsproblemer eller rett og slett som en voksen-person å forholde seg til utenfor familien og omgangskretsen. Mange av våre studenter bor hjemmefra for første gang, og har derfor behov for råd og veiledning i en ny livsfase. Tilværelsen som student er også en brå overgang for mange, og det kan være greit å ha en å snakke med hvis du føler deg litt overkjørt eller på et "sidespor". Kort sagt - her en en person du kan snakke med om det meste!
Rådgiveren, Ingvil Syring (som også er engelskforeleser for begge studier) holder til i 3. etg. i blokk 2, rom nr. 32-10. Hun har ulike åpningstider hver termin, med tider hvor du kan droppe innom uten forhåndsavtale, men også med mulighet for et forhåndsavtalt møte.

5.2.19 Studieåret

Studieåret ved Handelshøyskolen BI følger en tre-terminstruktur, til forskjell fra den mer tradisjonelle to-semester-

strukturen som ellers følges ved de fleste andre høyskoler og universiteter i Norge.

Hver termin er vanligvis på ti undervisningsuker samt to til fire ukers eksamensperiode, og kalles henholdsvis høst-, vinter- og vårterminen.
Høstterminen starter ca. 10. september og har undervisning i ti sammenhengende uker. Det er ingen høstferie eller andre fridager. Hvert annet år arrangeres BI-Dagene i regi av Bedriftsøkonomisk Studentersamfund i løpet av høstterminen. BI-Dagene strekker seg vanligvis over en drøy ukes tid, og i denne perioden kan det bli noe bytting og flytting av undervisning for å få timeplanen til å gå opp. Melding om slike endringer settes opp på klassetavlene. Revisorstudiets 2. klasse starter normalt undervisningen i høstterminen en til to uker før ordinær studiestart. Dette fordi kurset i rettslære på høsten i 2. år er meget omfattende, og derfor har behov for flere undervisningstimer frem til eksamen i desember enn den ordinære ti-ukers terminen gir rom for.

Vinterterminen starter første uke etter nyttårsskiftet. Det er ingen vinterferie eller andre fridager i vinterterminen. Etter ti undervisningsuker følger en to-ukers eksamensperiode. Tidvis kan det, avhengig av påskeferiens plassering, hende at vinterterminen gjennomføres med kun ni ukers undervisning. Kurs som har behov for ti økter må i såfall ta igjen dette i løpet av de ni ukene.

Vårterminen starter umiddelbart etter eksamensukene for vinterterminen. Avhengig av påskeferiens plassering, kan det f.eks. være én undervisningsuke av vårterminen før påske, mens resten av vårterminen tas etter påskeferien. Foruten påskeferien påvirkes vårterminen av en rekke fridager/helligdager i mai måned, og disse "forstyrrer" progresjonen i undervisningen. Det vil derfor ofte bli behov for å ta igjen dager som går ut, og dette vil tidvis kunne skje på ettermiddags-/kveldstid. Etter vårterminens ti undervisningsuker følger en eksamensperiode som strekker seg omtrent til St. Hans.

Alle kurs i siviløkonomstudiets 1. avdeling (1.-3. år) har et omfang på 27 undervis-ningstimer i løpet av hver termin. Hvert kurs undervises normalt 3 timer pr. uke, og det betyr at kurset har behov for ni av terminens ti uker. Det er derfor normalt at det er en uke i løpet av terminen uten undervisning (pause) eller at det ikke er undervisning den siste uken. Den enkelte foreleser gir nærmere beskjed om dette i hvert enkelt kurs. I siviløkonomstudiets 2. avdeling (spesialiseringsdelen) er hvert kurs på 30 undervisningstimer, og dermed brukes alle uker fullt ut (3 timer pr. uke i ti uker). Det er derfor særlig i vårterminen det hvert år oppstår behov for å ta igjen tapt tid (pga. fri-/helligdager) utenfor timeplanen.

Revisorstudiet følger den nasjonale fagplanen for revisorutdanningen i Norge, og vi har derfor tilpasset treterminstrukturen til denne. Timetallet i den enkelte kurs varierer fra termin til termin.

5.2.20 Timeplan

Det utarbeides en timeplan for alle kurs på alle klassetrinn i hver termin. Denne følges hele terminen, med mindre det kommer meldinger på klassetavlene om endringer.

Hver klasse har normalt en undervisningsfri dag hver uke pr. termin. Denne dagen er fast for hele terminen, men det kan være ulike dager fra termin til termin. En klasse kan derfor få tirsdag som fridag i høstterminen, onsdag i vintertermienn og torsdag i vårterminen. Om mulig holdes fridagen på samme dag for en klasse gjennom hele året, men det kan ikke garanteres. Det kan også forekomme at det er undervisningsfri på mandager eller fredager. Vi understreker på det sterkeste at dette ikke må oppfattes som fridager (langweekend e.l.), og vi beklager at forholdene tidvis nødvendiggjør slike løsninger - med åpenbare muligheter for å tilta seg "dårlige arbeidsvaner".

5.2.21 Utmelding (slutte)

Som student kan du melde deg ut av studiet (slutte) etter hvert studieår. I henhold til kontrakten du inngikk med BI da du aksepterte studieplass, er du tatt opp for studiets normerte studietid (fire år for siviløkonomstudiet og tre år for revisorstudiert), og du behøver derfor ikke å søke deg videre fra år til år . Opprykk til neste årstrinn skjer automatisk hvert år i juli, med mindre du melder deg ut av studiet. Slik utmelding må være skriftlig og sendes rekom-

mandert til Høyskolekontoret innen 01. juli det år utmeldingen skal gjelde fra. Dersom du ikke melder deg ut, blir du altså automatisk flyttet opp ett klassetrinn, og forplikter deg dermed til å betale påfølgende studieårs studieavgifter (høst- og vårhalvåret).

5.2.22 Utveksling

Det tilbys ikke studentutveksling i revisorstudiet. Dette fordi det dessverre ikke er funnet utenlandske universiteter eller høyskoler med et studietilbud som kan innpasses i revisorstudiets fagplan (ingen skoler i utlandet foreleser om norsk regnskap i nødvendig grad).

I siviløkonomstudiet tilbys studentutveksling som en del av spesialiseringen mot slutten av studiet (vårterminen i 3. år eller høstterminen i 4. år). Det gis nærmere informasjon om utvekslingsmulighetene hvert år bl.a. gjennom klassemøtene, egne infomøter og i newsletteret SR-NYTT .

Vær oppmerksom på at det er et begrenset antall utvekslingsplasser, og at det er konkurranse om disse. Det stilles som minimumskrav at søkeren er ajour i studiet (ingen såkalte hengefag (ikke bestått eller ikke tatt ennå/utsatt) og at snittkarakteren er 2.60 eller bedre. Det kan i noen tilfeller være tilleggskrav om spesielle språkkvalifikasjoner eller bestemte kvalifiseringstester i tillegg dersom mottakerskolen krever dette.

5.2.23 Vitnemål

Vitnemål kan utstedes når alle eksamener og oppgaver/avhandlinger i studiet er bestått, forutsatt at snittkarakteren er god nok, at antall vekttall er tilstrekkelig og at all studieavgift og evt. andre påløpte kostnader er fullt ut betalt.

For Siviløkonomstudiet må gjennomsnittskarakteren være på 3,25 eller bedre for å få tittel og vitnemål. Det samme kravet gjelder for Revisorstudiet, men der er det et tilleggskrav om at karakteren i Skatterett, Rettslære samt de tre offentlige revisjonseksamener i tredje år må ha karakteren 3,00 eller bedre hver for seg for å få vitnemål for bestått Revisoreksamen. Studenter i Revisorstudiet som har bestått alle eksamener, men ikke oppfyller kravet om 3.00 i de nevnte fem fag, kan få en bevitnelse på sitt resultat inntil kravet for utstedelse av vitnemål er oppfylt.

Vekttallskravet i siviløkonomstudiet kan variere noe fra kull til kull, men er uansett minimum 80 vekttall, mens revisorstudiet har minimum 62 vekttall. Det er dog ikke alene nok at vekttallskravet er oppnådd dersom ikke alle obligatoriske kurs også er bestått. Det er med andre ord ikke mulig å erstatte obligatoriske kurs med ekstrakurs innenfor andre fag.
Vitnemål bestilles fra Høyskolekontoret på eget skjema ("Anmodning om vitnemål").
Dette skjema sendes ut sammen med sensuren på diplomoppgaven til siviløkonom-studentene og med sensuren på seminaroppgaven til revisorstudentene.

Første gangs utstedelse av vitnemål er inkludert i studieavgiften, mens duplikat p.t. koster kr 500,-.

5.2.24 Åpningstider

Handelshøyskolen BI har ulike åpningstider for selve bygget og for ulike servicefunksjoner.

De betjente servicefunksjonene som Sekretariatet, Høyskolekontoret (studieveilederne), Instituttadministrasjonene etc. har en kjernetid fra kl. 0900-1500.
Enkelte funksjoner har en begrenset ekspedisjonstid innnenfor kjernetiden, som f.eks. Eksamenskontoret som kun er åpent for studenthenvendelser hver dag mellom kl. 1000 og kl. 1400.

Fra kl. 1130-1200 er det offisiell lunchtid for alle ansatte, og da er de fleste funksjoner stengt.

Bygget er åpent på hverdager (mandag - fredag) fra kl. 0800 til kl. 2200, og til kl. 1900 på lørdager og søndager. Studenter som allerede er inne i bygget, kan være frem til kl. 2330 på hverdager (mandag-fredag) mens vakten er på låserunde.

5.3 Diverse reglementer

Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen

Vedtatt av Høyskolestyret 25. mars 1996
med endringer av 26. november 1996

TITLER

§ 1. Titler

BI Stiftelsen (heretter kalt BI) kan tildele følgende titler:

- Master of Business Administration (MBA)
- Executive Master of Business Administration (Exec. MBA)
- Master of Science (M.Sc.)
- Master of Management (MM)
- Siviløkonom BI
- Sivilmarkedsfører NMH
- Diplomeksportøkonom NMH
- Revisor * 1)
- Diplomøkonom BI/BA
- Diplommarkedsfører BI/NMH
- Høyskolekandidat BI
- Markedskandidat BI/NMH
- Reiselivskandidat BI
- Bankkandidat BI/BA
- Forvaltningskandidat BI
- Eiendomsmeglerkandidat BI * 2)
- Bedriftsøkonom BI
- Fondsmegler * 3)

Titlene oppnås ved å fullføre de studieplaner og tilfredsstille de karakterkrav som Høyskolestyret til enhver tid bestemmer for den enkelte tittel.

*1) Studentene tildeles vitnemål for bestått revisoreksamen BI.
Etter 2 års praksis kan Kredittilsynet tildele tittelen Registrert Revisor.

*2) Etter 2 års praksis kan Kredittilsynet tildele tittelen Statsautorisert Eiendomsmegler.

*3) Studentene tildeles vitnemål for bestått fondsmeglereksamen BA.
Etter 3 års praksis kan Kreditttilsynet tildele tittelen Fondsmegler.

STUDENTENS UNDERSØKELSES- OG OPPLYSNINGSPLIKT

§ 2. Undersøkelses- og opplysningsplikt

Enhver student plikter å sette seg inn i gjeldende reglementer og forskrifter for BI og sitt respektive studium. Videre plikter studenten å sette seg inn i studieplaner, eksamensplaner, rutiner for eksamenspåmelding og nødvendige forutsetninger for å gå opp til eksamen. Studenten skal bruke de skjemaene og formularene som er utarbeidet for de ulike formål.

Når det gjelder offentlig godkjenning av de enkelte studier og offentlig studiefinansiering, vises det til forskriftene for de enkelte studietilbudene.

OPPTAK

§ 3.1. Søknad om opptak og registrering som student

Opptak til BIs ulike studietilbud skjer i henhold til egne opptaksforskrifter/studieforskrifter.
En søker som får tilbud om studieplass på et studium ved BI, må innen angitt frist returnere en studiekontrakt i undertegnet stand hvor det bekreftes at han/hun aksepterer den tilbudte studieplassen. Ved slik aksept, er søkeren med bindende virkning registrert som student ved BI, med de økonomiske forpliktelser dette medfører. (Jfr. § 4.1.)
Det gis likevel anledning til å trekke seg fra studiet før studiestart dersom melding om dette gis i rekommandert brev, som må være BI ihende innen de frister som fremgår av kontrakten.

§ 3.2. Bytte av studium

Det gis anledning til bytte av studium dersom studenten har akseptert studieplass på ett av BIs studier og senere får tilbud om studieplass på et annet studium ved BI.

Opptak til annet studium skjer i henhold til gjeldende opptaksforskrifter/studieforskrifter.

§ 3.3. Klage over saksbehandling

Klage over formelle feil ved saksbehandlingen ved opptak til et studium fremsettes overfor en særskilt nemd oppnevnt av Stiftelsens styre.

STUDIEAVGIFT

§ 4.1. Studieavgift

Når en søker er registrert som student, er han/hun økonomisk forpliktet til å betale studieavgift for normert studietid på det aktuelle studium. Det er anledning til å melde seg ut underveis i studiet. (Jfr. § 6.1.)
Normert studietid for det enkelte studium og frist for forlenget studietid, er oppgitt i separate forskrifter for de ulike studietilbudene.

Studenten må betale studieavgift for normert studietid selv om han/hun gjennomfører studiet på kortere tid enn normert.

Bestemmelser vedrørende innpassing av enkelteksamener mellom BIs studietilbud tas inn i forskriftene for de ulike studietilbudene.

Studenter som innvilges fritak for eksamen på et av BIs studietilbud på grunnlag av eksamener avlagt ved andre institusjoner, innrømmes ikke reduksjon i studieavgiften.

Vitnemål utstedes først når studentens økonomiske forpliktelser overfor BI Stiftelsen er innfridd i henhold til inngått kontrakt.

§ 4.2. Rett til studieplass og eksamen

Manglende betaling av studieavgift kan medføre tap av studieplass og tap av rett til å fremstille seg til eksamen. Beslutning om tap av studieplass og/eller rett til å fremstille seg til eksamen fattes av den øverste administrative myndighet for et studium. Ankeinstans er Stiftelsens høyskoledirektør.

EKSAMEN OG VITNEMÅL

§ 5.1. Eksamen

Det arrangeres eksamen i kurs og emneområder i henhold til de til enhver tid gjeldende studieplaner fastsatt av Høyskolestyret.

§ 5.2. Karakterer

Bestemmelser om karaktersetting, karakterskala og karakterkrav til vitnemål vedtas av Høyskolestyret og inntas i separate forskrifter for de ulike studietilbud.

§ 5.3. Fritak for eksamen

BI kan på grunnlag av søknad gi fritak for eksamen på grunnlag av eksamener avlagt ved andre høyskoler eller universiteter.

Fritak for eksamen i de ulike studietilbudene vedtas av Høyskolestyret etter fremlegg fra den aktuelle studieadministrative enhet og anbefaling fra det faglige institutt som eksamen hører under.

§ 5.4. Kontinuasjon

Kontinuasjonsordning for enkelteksamener vedtas av Høyskolestyret og tas inn i separate eksamensforskrifter/studieforskrifter for de ulike studietilbudene.

Kontinuasjoner baseres på det til enhver tid gjeldende pensum for det aktuelle kurs eller emneområde.

§ 5.5. Sensur

Sensurering av eksamensoppgaver skjer ordinært ved to uavhengige sensorbedømmelser, hvorav den ene er foretatt av en sensor som ikke har fast til-knytning til BI.

Det er adgang til å gi ulike deler av eksamen spesielle vekter.

Høyskolestyret kan vedta andre former for sensur der dette er hensiktsmessig.

§ 5.6. Klage på eksamen

Begrunnet klage på sensur fremmes skriftlig innen to uker etter sluttdato for sensur for angjeldende eksamensperiode.

Krav om ny sensur skal fremsettes skriftlig og sendes rekommandert innen en uke etter at kandidaten har fått svar på sin opprinnelige klage. Ny sensur er endelig.

Resultatet ved muntlig eksamen er endelig og kan ikke påklages.

§ 5.7. Ordensbestemmelser

Ordensbestemmelser ved eksamen samt betalingsbetingelser knyttet til eksamen og kontinuasjon vedtas av Høyskolestyret og tas inn i separate forskrifter for det enkelte studietilbud.

§ 5.8. Vitnemål

Etter avsluttet studium innenfor de karakterkrav som er fastsatt i eksamensforskriftene for de ulike studietilbudene, utstedes et avgangsvitnemål som viser at kandidaten har oppfylt de krav som stilles for angjeldende studium, og hvilke karakterer kandidaten har oppnådd på de foreskrevne eksamener. Avgangsvitnemålet signeres av Stiftelsens rektor og øverste administrative myndighet for angjeldende studium, eller den han/hun bemyndiger. (Jfr. § 4.1., siste ledd.)

UTMELDING, STUDIEAVBRUDD OG PERMISJON

§ 6.1. Utmelding og studieavbrudd

Dersom en student ønsker å melde seg ut underveis i et studium hvor kontrakt er inngått med BI, kan utmelding skje innenfor den tidsfrist som fremgår av forskrifter for det enkelte studium. Utmelding må skje i rekommandert sending til BI innenfor gjeldende tidsfrist. Først da vil studenten bli registrert som sluttet og være fri for videre betalingsforpliktelser.

Dersom spesielle, tungtveiende grunner tilsier det, for eksempel alvorlig sykdom, kan en student melde seg ut av studiet i løpet av studieåret og bli fri for videre betalingsforpliktelser. Utmelding må dokumenteres med legeerklæring eller annen relevant dokumentasjon og sendes i rekommandert brev til BI, som på grunnlag av den ovennevnte dokumentasjon avgjør om det er god nok grunn for utmelding eller ikke. Studenter som har meldt seg ut av et studium, må søke om opptak på nytt dersom de ønsker å gjenoppta studiet på et senere tidspunkt.

§ 6.2. Permisjon

Det gis anledning til å søke om inntil ett års permisjon (opphold i studiet) i løpet av studietiden ved f.eks. avtjening av førstegangstjeneste eller andre tungtveiende grunner.

Ved svangerskap kan kvinnelige studenter etter søknad få innvilget permisjon (opphold i studiet) med inntil ett år pr. svangerskap.

Begrunnet søknad om permisjon og ønsket varighet må sendes i rekommandert brev til BI.

DISIPLINÆRBESTEMMELSER

§ 7. Disiplinærbestemmelser

En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd på de bestemmelsene som gjelder ved BI, eller som har utvist uverdig atferd som skader eller er egnet til å skade BIs allmenne omdømme, kan idømmes disiplinærstraff.
Stiftelsens styre kan med 2/3 flertall beslutte å utvise en student for en viss tid eller for alltid. Vedtaket kan påklages til en klagenemd oppnevnt av Stiftelsens styre.

ENDRINGER

§ 8. Endringer

BI har til enhver tid rett til å iverksette endringer i bestemmelser som gjelder for Stiftelsen, herunder rett til å endre studieopplegg, tid og sted for undervisning, lærerkrefter, studieavgift, m.m., og å fravike opplysninger gitt i de ulike publikasjoner fra enhetene innenfor BI.

Endringer i studieavgifter skal godkjennes av Stiftelsens styre.
Endringer i reglementer og forskrifter skal godkjennes av Stiftelsens styre, eller det organ styret bemyndiger.
Endringer i studieplaner skal godkjennes av Høyskolestyret eller det organ Høyskolestyret bemyndiger.
Endringene skal gjøres kjent for studentene så raskt som mulig og på en hensiktsmessig måte.

FORBEHOLD

§ 9. Forbehold

BI tar forbehold om eventuelle trykkfeil i studiehåndbøker, kursbeskrivelser og annen dokumentasjon som gjelder for det enkelte studium.

Eksamensreglement

Fastsatt av Stiftelsens styre 15. desember 1981 med endringer av 18. juni 1985, 16. januar 1989 og 10. desember 1990

TITTEL

§ 1.

Handelshøyskolen BI tildeler følgende titler:
- Siviløkonom BI
- Diplomøkonom BI
- Høyskolekandidat BI
- Bedriftsøkonom BI
- Registrert revisor *)
- Master of Business Administration (M.B.A.)
- Statsautorisert eiendomsmegler
- Master of Science (M.Sc.)

Titlene oppnås ved å fullføre de studieplaner som Høyskolerådet til enhver tid bestemmer.
*) Tildeles av Kredittilsynet når praksiskrav er nådd.

Eksamen

§ 2.

Studentene skal eksamineres i de kurs som Høyskolerådet bestemmer. Eksamen kan bestå av skriftlig eller muntlig

prøve, fagoppgave eller andre eksamensformer som Høyskolerådet bestemmer.

§ 3.

Stiftelsens rektor kan etter innstilling fra fagseksjonene frita for eksamen i enkelte kurs dersom tilstrekkelig kompetanse er oppnådd ved annen undervisningsinstitusjon.

Hovedkarakter vil normalt ikke bli gitt dersom mer enn 20 % av det normerte antall vekttall for gjeldende studentkategori er godkjent fra andre undervisningsinstitusjoner.

§ 4.

Karakterskalaen 1.0, 1.1, 1.2 osv. til 6.0 benyttes med 1.0 som beste karakter. Dårligste karakter som ordinært godkjennes for bestått enkelteksamen er 4.0.

Karakterskalaen ved enkelteksamen er således:
1.0 - 1.5 Særdeles godt
1.6 - 2.5 Meget godt
2.6 - 3.2 Godt
3.3 - 4.0 Nokså godt
4.1 - 6.0 Ikke bestått
Kandidaten får ikke oppgitt tallkarakteren ved ikke bestått eksamen.

Nærmere regler for innskrenket bruk av karakterskala eller bruk av karakteren Bestått/Ikke bestått kan vedtas av Høyskolerådet.

Hovedkarakteren for avsluttet studium nevnt under § 1, fastsettes med to desimalers nøyaktighet, og må ikke være dårligere enn 3.25 for å få tildelt tittel.

For å få tildelt tittelen høyskolekandidat må hovedkarakter på bedriftsøkonomstudiet og høyskolekandidatstudiet hver for seg være 3.25 eller bedre.

For å få tildelt tittelen diplomøkonom må hovedkarakter på bedriftsøkonomstudiet, høyskolekandidatstudiet og diplomøkonomstudiet hver for seg være 3.25 eller bedre.

På vitnemålet vil karakterintervallene for hovedkarakteren være:
1.00 - 1.75 Særdeles godt
1.76 - 2.50 Meget godt
2.51 - 3.25 Godt

Vitnemål blir ikke utstedt dersom hovedkarakteren er dårligere enn 3.25.

Hovedkarakter utregnes etter vekttall som fastsettes av Høyskolerådet.

Det gis anledning til å få utskrift fra eksamensprotokollen før fullført studium. På denne utskrift skal det være presisert at studiet ikke er fullstendig gjennomført.

KONTINUASJON

§ 5.

Ved Ikke bestått eksamen kan ny prøve avlegges i etterfølgende semestre hvor tilsvarende eksamen holdes.

I spesielle tilfelle og etter særskilt søknad kan kandidaten få avholdt ekstraordinær eksamen forutsatt at han selv betaler alle kostnader vedrørende oppgaveutarbeidelse, praktiske arrangementer og sensur.

§ 6.

Det gis anledning til frivillig gjentakelse av bestått eksamen inntil man oppnår et dårligere resultat eller fristen for å avlegge eksamen utløper. Det beste eksamensresultat gjøres gjeldende.

§ 7.
Alle eksamener baseres på det til enhver tid gjeldende pensum.

§ 8.
Eksamenskravene i de ulike kurs oppgis ved forelesningsrekkens begynnelse og i de skriftlige kursbeskrivelser.

EKSAMENSFREMMØTE

§ 9.
Kandidater som ikke møter til eller som trekker seg fra eksamen, må betale ny avgift ved neste eksamenspåmelding i samme kurs. Dette gjelder ikke dersom kandidaten kan dokumentere gyldig fravær. Kandidaten må betale den til enhver tid gjeldende avgift.

§ 10.
Kandidaten skal fremvise gyldig legitimasjon ved fremmøte til eksamen.

Kandidaten plikter å gjøre seg kjent med det til enhver tid gjeldende eksamensordensreglement samt hvilke hjelpemidler som tillates ved eksamen i det enkelte kurs.

Når en kandidat gripes i fusk eller forsøk på fusk, blir saken innberettet til høyskoledirektøren, som i hvert enkelt tilfelle tar stilling til eventuell reaksjon. Normal reaksjon er annullering av alle innleverte eksamensbesvarelser i det aktuelle semester. Avgjørelsen kan ankes inn for Stiftelsens styre.

§ 11.
Etter søknad kan kandidaten få arrangert muntlig i stedet for skriftlig eksamen når spesielle, tungtveiende grunner tilsier dette.

SENSUR

§ 12.
Ordinært skjer sensureringen ved to uavhengige sensorbedømmelser. Det er adgang til å gi ulike deler av en eksamen spesielle vekter. Disse vektene blir da oppgitt i oppgaveteksten og benyttet ved sensurering.

Høyskolerådet kan vedta andre former for sensur der dette er hensiktsmessig.

KLAGE

§ 13.
Forskrifter for begrunnelse og klage på sensur følger Forvaltningslovens regler.

Begrunnet klage på sensur fremmes skriftlig innen to - 2 - uker etter tidspunktet for offentliggjøring av sensur. Resultat ved muntlig eksamen er endelig og kan ikke påklages.

Krav om ny sensur skal fremsettes skriftlig, og sendes rekommandert innen en - 1 - uke etter at kandidaten har fått svar på sin opprinnelige klage.

Ny sensur er endelig.

IKRAFTTREDELSE

§ 14.
Endringer og presiseringer vedrørende dette reglement skal forelegges Høyskolerådet til godkjennelse.

§ 15.
Reglementet gjelder for alle kurs og studietilbud ved BI, unntatt Master of Business Administration, Master of Science og eiendomsmeglerstudiet.

Eksamensordensreglement

1.
Kandidaten skal være på plass i eksamenslokalet senest 10 minutter før tidspunktet for eksamensstart. Kandidater som møter etter at eksamen er begynt, eller som har fått skriftlig beskjed om å møte i et annet eksamenslokale, kan nektes adgang.

2.
Kandidaten skal på oppfordring vise gyldig legitimasjon (jfr. eksamensreglementets § 10.) Som gyldig legitimasjon regnes studiekort m/foto, førerkort, pass eller annet dokument med foto som godtas som offentlig legitimasjon. Kandidater uten gyldig legitimasjon kan vises bort fra eksamen.

3.
Kandidaten kan ikke nytte andre hjelpemidler enn dem som er angitt i kursbeskrivelsen for det enkelte kurs. Kandidaten er forpliktet til selv å orientere seg om hvilke hjelpemidler som er lovlige. Medbragte vesker etc. leveres i garderobe eller til en av inspektørene. Kandidatene kan ikke låne hverandres hjelpemidler. Ved bruk av ikke tillatte hjelpemidler (fusk) viser vi til eksamensreglementet § 10.

4.
Kandidaten skal kun benytte de kladdeark og innføringsark som utdeles av eksamensinspektørene. Hvert innføringsark skal fylles ut komplett med registreringsnummer, kurskode, kursnavn, eksamenssted og sidenummerering. Ved ordinære skriftlige eksamener kan blyant ikke benyttes til innføring. Dette gjelder ikke flervalgseksamener hvor det skal benyttes optisk leser ved sensurering. Innlevert kladd godtas ikke som besvarelse.

5.
Kandidater som ønsker å trekke seg fra eksamen etter at oppgaven er utdelt, kan ikke forlate lokalet før en - 1 - time er gått og fremmøtelisten er signert.

6.
Når kandidaten ønsker å forlate eksamenslokalet midlertidig, skal en av inspektørene varsles. Kandidaten blir sittende inntil inspektøren har gitt klarsignal. Ingen kan forlate eksamenslokalet før etter en - 1 - time etter eksamensstart (med unntak for sykdom e.l.).

7.
Når kandidaten har pause utenfor eksamenslokalet, plikter han/hun å rette seg etter inspektørens anvisninger. Pausen bør ikke vare lenger enn fem minutter. Kandidaten skal ikke snakke med andre kandidater, forlate eksamenslokalets nærmeste omgivelser (f.eks. anmode om å gå til kantinen) eller anvende telefon.

8.
Kandidaten får kun sensurert besvarelser i kurs hvor han/hun er skriftlig oppmeldt, og hvor eksamensavgift er betalt.

9.
Forøvrig vises til eksamensreglementets avsnitt om eksamen.

Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høgskoleeksamener

Fastsatt og Kirke- og undervisningsdepartmentet 19. januar 1973 med hjemmel i kongelig resolusjon 5. desember 1969 om delegasjon m.v. i forbindelse med Forvaltningslovens ikrafttredelse.

§ 1 Begrunnelse

Eksamenskandidat ved universitet eller høgskole har etter at sensur er falt, rett til å få en redegjørelse for sensurvedtaket av egne eksamensprestasjoner. Redegjørelsen gis av en av sensorene.

Finner sensoren det hensiktsmessig, kan redegjørelse gis skriftlig.

Er det gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen (sensorveiledning), skal de være tilgjengelige for kandidatene etter at sensuren er falt.

§ 2 Klage over innholdet av sensurvedtak

Klage over innholdet av sensurvedtak fremsettes skriftlig. Finnes klagen å være berettiget, endres vedtaket. I motsatt fall gis klageren en skriftlig begrunnelse for sensuren, og en frist på tre uker til å meddele om klagen opprettholdes.

Opprettholdes klagen, skal den behandles av en særskilt klagenemnd, som oppnevnes av styret, det høyeste organ ved institusjonen.

Examen philosophicum kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Muntlig eksamen, propedeutiske prøver og praktiske prøver kan ikke påklages. Er kretsen av sakkyndige i et fag så liten at styret ved institusjonen ikke anser det mulig å sammensette en klagenemnd med tilstrekkelig kyndighet, kan sensurvedtaket ikke påklages.

§ 3 Behandlingen i klagenemnda

Klagenemnda vurderer sensurvedtak og begrunnelse for det. Finner nemnda et påtakelig misforhold mellom eksamensprestasjonen og eksamensresultatet, fastsetter den ny karakter. Endring kan skje til gunst eller ugunst for klageren. Nemndas avgjørelse er endelig. Ifag der den endelige karakteren fastsettes etter at muntlig eksamen er avholdt, skal det før den nye karakteren fastsettes, avholdes ny muntlig prøve.

§ 4 Klage over saksbehandlingen

Klage over formelle feil ved eksamen eller eksamenssensur behandles av det høyeste organ ved institusjonen, eller av det klageorgan som dette gir fullmakt. Finner klageorganet feil som kan ha hatt betydning for utfallet, opphever det sensurvedtaket og bestemmer om det skal foretas ny sensur eller holdes ny prøve. Klageorganets avgjørelse er endelig.

§ 5 Fullmakt til å gi nærmere regler

Styret ved institusjonen kan gi nærmere regler om begrunnelse, om klagens form og innhold, om frist for klagen, om klagenemndas sammensetning, hvilket organ ved institusjonen klagen skal fremsettes for og hva som skal regnes som påtakelig misforhold etter § 3.

Forøvrig gjelder reglene i Forvaltningslovens kapittel VI.

Statutter for BI Stiftelsen

Gjeldende fra 1. august 1995

§1

Stiftelsens navn er BI Stiftelsen.

§2

Stiftelsens formål er utdanning og forskning på høyt internasjonalt nivå innen ledelse, administrasjon, økonomi og markedsføring. Utdanningen skal gis på alle nivåer fra lavere grads studier til forskerutdannelse.

Gjennom å utvikle og formidle kunnskap i partnerskap med næringsliv og forvaltning skal BI Stiftelsen bygge bro mellom forskning, utdanning og arbeidsliv, for derved å bidra til kompetanseutvikling, omstilling og internasjonalisering.

§3

Stiftelsens forretningskontor er i Bærum.

§4

Stiftelsens grunnkapital er kr 1.200.000.

§5

Stiftelsens øverste organ er Stiftelsens styre som består av 8 medlemmer, sammensatt således:

a) To medlemmer valgt av og blant de faglige medarbeidere som har BI Stiftelsen som hovedarbeidsgiver. Disse medlemmene velges for to år av gangen. Det skal også velges to varamedlemmer for de faglige medarbeidernes styremedlemmer. 1. varamedlem innkalles hvis ett av de ordinære medlemmene ikke kan møte. 2. varamedlem innkalles dersom 1. varamedlem ikke kan møte eller dersom begge de ordinære medlemmene har forfall.
b) Ett medlem valgt av og blant de administrative medarbeidere som har BI Stiftelsen som hovedarbeidsgiver. Dette medlemmet velges for to år av gangen.
I tillegg skal det av og blant de administrative medarbeidere som har BI Stiftelsen som hovedarbeidsgiver, velges en observatør med møte- og talerett i styret. Observatøren velges for to år av gangen og slik at valgperioden avviker fra den som gjelder for det ordinære styremedlemmet. Dersom det ordinære medlemmet har forfall, går observatøren inn som styremedlem.
c) Ett medlem valgt av og blant Stiftelsens aktive studenter. Dette medlemmet har en funksjonsperiode på et halvt år av gangen og velges i henhold til eget reglement for valg av studentrepresentant til Stiftelsens styre.
I tillegg skal det av og blant Stiftelsens aktive studenter velges en observatør med møte- og talerett i styret. Observatøren velges for et halvt år av gangen i henhold til eget reglement for valg av studentrepresentant til Stiftelsens styre. Dersom det ordinære medlemmet har forfall, går observatøren inn som styremedlem.
d) Fire eksternt rekrutterte medlemmer valgt av Stiftelsens styre. Disse medlemmene oppnevnes for tre år av gangen. Sammenhengende funksjonstid i styret skal være maksimalt seks år.

Universitetsdirektøren ved Universitetet i Oslo har observatørstatus med møte- og talerett i Stiftelsens styre.

Styret velger blant de under punkt d) nevnte medlemmer styrets leder og nestleder for inntil tre år av gangen.

Styret er beslutningsdyktig dersom minst 6 av styrets medlemmer er til stede. I alle saker, bortsett fra ved endringer i Stiftelsens statutter, kfr § 13, gjelder de beslutninger som flertallet av de fremmøtte stemmene (minst 4) er avgitt for. Ved stemmelikhet gjelder det styrets leder har stemt for. Hvis styrets leder ikke er til stede, gjelder det møtelederen har stemt for. I helt ekstraordinære tilfeller der viktige beslutninger ikke kan utsettes, kan beslutning likevel tas ved lavere fremmøte hvis beslutningen er enstemmig.

Stiftelsens rektor eller den rektor bemyndiger, kan fremme saker til Stiftelsens styre.

Rektor har møteplikt i Stiftelsens styre. Prorektor og Høyskoledirektør har møterett. Høyskole-direktøren fører protokoll fra styrets møter.

Styrets rolle og ansvar er å påse at Stiftelsen drives etter sunne strategiske og økonomiske prinsipper. Styret tilsetter

rektor, prorektor og høyskoledirektør, samt fører tilsyn med disses forvaltning av Stiftelsen. Rektor og prorektor tilsettes etter forutgående søke- og valgprosess i henhold til eget reglement vedtatt av Stiftelsens styre. Videre skal styret godkjenne Stiftelsens strategiske planer og budsjetter, fastsette Stiftelsens resultatregnskap og balanse, fastsette honorarer for Kontrollutvalgets medlemmer, beslutte om endringer i Stiftelsens statutter, vedta Stiftelsens alminnelige studievilkår og overordnet regelverk. Styret skal treffe avgjørelse i saker som gjelder rasjonalisering eller omlegging av driften som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken. Styret fatter endelig vedtak i saker som ankes fra Høyskolestyret, kfr. §7.

Alle saker av faglig karakter skal behandles og avgjøres av Høyskolestyret innenfor de strategiske og økonomiske rammer som styret har fastsatt.

§6

Medlemmer av Stiftelsens styre nevnt under §5 d), velges av styret ved flertallsvedtak etter forutgående innstilling fra en valgkomite oppnevnt av styret. Styrets medlemmer kan foreslå kandidater på lik linje med valgkomiteen. Styrets sammensetning skal bidra til at kontaktflaten mellom BI Stiftelsen og det offentlige, næringslivet og forskning blir størst mulig.

Valgkomiteen skal overfor styret fremme forslag til kandidater innen en måned før funksjonstidens utløp.

§7

Høyskolestyret består av 17 medlemmer, sammensatt således:

a) Stiftelsens rektor og prorektor.
b) De til enhver tid sittende insituttsjefene for Stiftelsens fire faglige institutter. Den enkelte instituttsjef utpekes av Stiftelsens rektor etter nominasjon av de faglige medarbeiderne ved respektive institutt.
c) Den til enhver tid sittende rektor ved Norges Markedshøyskole.
d) En rektor for en av BI Høyskolene, valgt av og blant rektorene for alle BI Høyskolene.
e) Fire faglige medarbeidere valgt av og blant de faglige medarbeidere som har BI Stiftelsen som hovedarbeidsgiver.
f) To administrative medarbeidere valgt av og blant administrative medarbeidere som har BI Stiftelsen som hovedarbeidsgiver.
g) Tre studenter valgt av og blant Stiftelsens aktive studenter i henhold til eget valgreglement for valg av studentrepresentanter til Stiftelsens høyskolestyre.

Medlemmene under punkt d), e) og f) velges for en periode på to år, mens medlemmene under punkt g) velges for ett år. Dersom ett av de valgte medlemmene slutter i løpet av funksjonstiden i Høyskolestyret, skal det straks velges nytt medlem for resten av funksjonstiden.

En og samme person kan ikke være medlem av mer enn ett av Stiftelsens styrende organer.

Høyskolestyret ledes av Stiftelsens rektor. Ved rektors fravær leder prorektor møtene. Ved stemmelikhet gjelder det møtelederen har stemt for.

Stiftelsens rektor eller den rektor bemyndiger kan fremme saker til Høyskolestyret.

Høyskolestyret er beslutningsdyktig dersom minst ti av Høyskolestyrets medlemmer, inklusive Stiftelsens rektor eller prorektor, er tilstede. Et mindretall på minimum fire medlemmer kan anke en avgjørelse inn for Stiftelsens styre for endelig beslutning.

Høyskolestyrets rolle og ansvar er å fastlegge innhold og kvalitet i Stiftelsens utdanningstilbud, fastsette regler for opptak, fritak, eksamener, sensur og andre studieadministrative forhold, fastlegge kompetanseprofil for faglige medarbeidere og innstille overfor Stiftelsens rektor i tilsettingssaker. Rektor har den endelige tilsettingsmyndighet. Videre skal Høyskolestyret fastsette retningslinjer for bruk av faglige ressuser, definere rammevilkår for kvalitet og økonomi i Forskningssenteret, godkjenne samarbeidsavtaler med andre akademiske institusjoner, samt behandle andre faglige spørsmål. Høyskolestyret skal avgi uttalelse overfor Stiftelsens styre når det gjelder tilsetting av Stiftelsens rektor og prorektor.

Høyskolestyret delegerer i henhold til særskilte instrukser avgjørelsesmyndighet i saker som ikke er av prinsipiell karakter til Kollegiet og andre utvalg oppnevnt av Høyskolestyret.

§8

Stiftelsens rektor er Stiftelsens daglige leder. Rektor tilsettes av Stiftelsens styre for en periode på fire år etter forutgående søke- og valgprosess i henhold til eget reglement vedtatt av Stiftelsens styre. Rektor kan gjenvelges en gang.

Stiftelsens rektor har prokura.

§9

BI Stiftelsens kontrollutvalg består av tre personer, hvorav ett av medlemmene skal være jurist og ett av medlemmene bør være en person som har sin hovedutdannelse fra BI. Ett av medlemmene skal velges av Høyskolestyret, mens de to andre medlemmene velges av Kontrollutvalget. For Kontrollutvalgets medlemmer gjelder en aldersgrense på 70 år.

Medlemmene av Kontrollutvalget velges for to år av gangen.

Kontrollutvalgets leder velges for to år av gangen blant de to medlemmene som er valgt av Kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets oppgaver er å gjennomgå Stiftelsens resultatregnskap og balanse, velge Stiftelsens revisor og fastsette revisors honorar, fastsette honorar for Stiftelsens styre og føre kontroll med at styrets forvaltning av Stiftelsen er i samsvar med lovbestemmelser og Stiftelsens statutter. Kontrollutvalget avgir beretning som vedlegges Stiftelsens årsoppgjør.

§10

Stiftelsen er underlagt revisjon på samme måte som for aksjeselskaper.

§11

Stiftelsen tegnes av tre styremedlemmer i fellesskap.

§12

Dersom Stiftelsens styre finner at det ikke lenger er mulig å forfølge Stiftelsens formål, kan styret ved enstemmighet beslutte at Stiftelsen skal oppløses. Stiftelsens midler skal i så fall tilfalle formål godkjent av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

§13

Endringer i Stiftelsens statutter kan kun skje når minst to tredjedeler (minst 6) av styrets medlemmer er enige om det.

Kapittel 6

BI Stiftelsens vitenskapelige personale

1. august 1997

Rektor, Professor Torger Reve
Prorektor, Professor Jan Grund

INSTITUTTER

Institutt for økonomi
Instituttsjef professor Pål E Korsvold

Institutt for organisasjon og ledelse
Instituttsjef professor Erling S Andersen

Institutt for strategi, historie og språk
Instituttsjef førsteamanuensis Rolv Petter Amdam

Institutt for markedsføring og logistikk
Instituttsjef førsteamanuensis Carl Arthur Solberg

NORGES MARKEDSHØYSKOLE

Rektor, professor Fred Selnes

DEANS - PROGRAMDIREKTØRER

Dean of Graduate Programs
Professor Charles B Stabell

Dean of Executive School
Førsteamanuensis Bjørn W Hennestad

Programdirektør M.B.A.
Studierektor Charles Stabell

Dean of Doctoral Programs
Professor Fred Wenstøp

Dean for siviløkonomstudiet
Professor Olav R Spilling

Dean for lavere grads studiet
(For tiden ubesatt)

Professorer

Andersen, Erling S. - Informasjonssystemer/ Prosjektledelse
Cand oecon 1966 - Universitetet i Oslo

Andersen, Svein S. - Organisasjonsteori/Petroleumsøkonomi/ Euromanagement
Ph D 1986 - Stanford University, USA
Mag art 1980 - Universitetet i Oslo

Asbjørnsen, Odd A. (II) - Petroleumsøkonomi
Dr techn 1962 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet
Sivilingeniør 1955 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Bailey, Andrew D. Jr. (II) - Regnskap/Revisjon
CPA, CMA, CIA, CFE
Ph D 1971 - The Ohio State University
M S 1966 - University of Minnesota
B S B 1964 - University of Minnesota

Bjørnland, Dag (II) - Logistikk
Cand oecon 1961 - Universitetet i Oslo

Bøhren, Øyvind - Finans
Licentiatgrad i bedriftsøkonomi 1978 - Norges Handelshøyskole
Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1976 - Norges Handelshøyskole
Miljøvernstudium 1974 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet
Siviløkonom 1973 - Norges Handelshøyskole

Eliassen, Kjell A. - Offentlig lederskap/Europeiske studier
Cand polit 1971 - Universitetet i Bergen

Gjems-Onstad, Ole - Skatterett
Dr juris 1984 - Universitetet i Oslo
Lic jur 1980 - Universitetet i Oslo
Cand jur 1979 - Universitetet i Oslo

Gripsrud, Geir - Markedsføring, distribusjon, markedsanalyse, internasjonalisering.
Cand oecon 1971 - Universitetet i Oslo

Grund, Jan - Helseledelse
Cand oecon 1972 - Universitetet i Oslo

Grøholt Knut (II) - Offentlig ledelse
Ph D 1974 - University of Texas
Lic oecon 1972 - St Gallen

Heide, Jan B. (II) - Markedsføring
Ph D 1987 - University of Wisconsin
M B A 1982 - University of Wisconsin
Siviløkonom 1981 - Handelshøyskolen BI

Helgesen, Thorolf (II) - Markedsføring
Ekonomie doktor 1977 - Universitetet i Lund
Cand oecon 1952 - Universitetet i Oslo

Hersoug, Tor (II) - Samfunnsøkonomi
Dr philos 1985 - Universitetet i Oslo
Lic philos 1980 - Universitetet i Oslo
Cand oecon 1971 - Universitetet i Oslo

Hervik, Arild (II) - Næringsutvikling
Cand oecon 1975 - Universitetet i Oslo

Høyer, Rolf - Informasjonsledelse
Tekn dr 1974 - Kungliga Tekniska Hogskolan, Stockholm (KTH)
Lic techn 1973 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet
Sivilingeniør 1960 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Isachsen, Arne Jon - Samfunnsøkonomi
Ph D 1975 - Stanford University, USA
M A 1973 - Stanford University, USA
Siviløkonom 1969 - Norges Handelshøyskole

Jessen, Svein Arne (permisjon) - Prosjektledelse
Ph D 1990 - Brunel University, England
Cand real 1970 - Universitetet i Oslo

Joynt, Patrick (II) - Ledelse
Ph D 1979 - Brunel University, England
M Sc 1963 - University of Wisconsin, USA

Kaufmann, Geir - Ledelse
Dr philos 1975 - Universitetet i Bergen
Cand psychol 1970 - Universitetet i Oslo

Korsvold, Pål E. - Finans
D B A 1970 - Indiana University, USA
M B A 1966 - Indiana University, USA
B B A 1964 - Clarkson College of Technology, USA

Kriger, Mark - Strategi
D B A 1983 - Graduate School of Business Administration, Harvard University
M A 1970 - University of California at Berkeley
M Sc 1975 - Massachusetts Institute of Technology
B A 1968 - University of Massachusetts at Amherst

Kristianslund, Ivar - Metode
Ph D 1972 - Michigan State University
Dr scient 1963 - Norges Landbrukshøgskole
Exam oecon 1962 - Universitetet i Oslo
Sivilagronom 1959 - Norges Landbrukshøgskole

Lane, Jan-Erik (II)
Fil Lic 1973 - Umeå Universitet
M A 1972 - Umeå Universitet
B A 1967 - Umeå Universitet

Lange, Even - økonomisk historie
Dr philos 1987 - Universitetet i Oslo
Cand philol 1974 - Universitetet i Oslo

Lereim, Jon (II) - Ledelse/Prosjektledelse
M E 1978 - McMaster University
Sivilingeniør 1974 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Mokkelbost, Per (II) - Bankøkonomi
Ph D 1973 - University of Minnesota
Diplomøkonom 1967 - Handelshøyskolen BI

Moxnes, Paul - Organisasjonspsykologi
Dr philos 1979 - Universitetet i Tromsø
Godkjent psykolog 1975
Cand psychol 1970 - Universitetet i Oslo

Ness, Reiar (II) - Strategi
Ph D 1984 - Stanford University, USA
M Sc 1977 - Stanford University, USA
Siviløkonom 1972 - Handelshøyskolen BI

Nore, Petter (II) - Petroleumsøkonomi
Ph D 1979 - Thames University
M Sc 1973 - London School of Economics and Political Science

Noreng, Øystein - FINA Professor i Energi og Økonomi
Docteur de recherches politiques 1972 - L'Université de Paris
Mag art 1967 - Universitetet i Oslo

Nyström, Harry (II) - Markedsføring
Economie dr 1970 - Handelshogskolan i Stockholm
M A 1965 - Handelshogskolan i Stockholm
Siviløkonom 1963 - Handelshogskolan i Stockholm

Olaisen, Johan L - Informasjonsledelse
Ph D 1984 - University of California, Berkeley, USA
Cand scient 1985 - Universitetet i Oslo
Cand philol 1979 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet
Bibliotekar 1979 - Statens bibliotek- og informasjonshøgskole

Olsen, Øystein (II) - Samfunnsøkonomi
Cand oecon 1977 - Universitetet i Oslo

Ottesen Otto - Markedskommunikasjon
Dr merc 1973 - Handelshøjskolen i København
Ph D (Lic merc) 1968 - Handelshøjskolen i København
Cand merc 1959 - Handelshøjskolen i København

Persson, Kurt Göran - Logistikk
Tekn lic 1972 - Tekniska Hogskolan i Lund
Civilingeniør 1967 - Tekniska Hogskolan i Lund

Randers, Jørgen (permisjon) - Samfunnsøkonomi
Ph D 1973 - Massachusetts Institute of Technology, USA
Cand real 1969 - Universitetet i Oslo

Reve, Torger (II) - Strategi
Ph D 1980 - Northwestern University, Evanstone, Illinois
Siviløkonom H.A E 1975 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1972 - Norges Handelshøyskole
B A 1972 - Gustavus Adolphus College, St Peter, Minnesota

Roberts, Hanno - Regnskap
Ph D 1993 - Universitetet i Maastricht
M A 1986 - Rotterdam Handelshøyskole

Ruud, T. Flemming (permisjon) - Regnskap/Revisjon
Ph D 1988 - University of Utah
Statsautorisert revisor 1982
Høyere Revisoreksamen 1981 - Norges Handelshøyskole

Selnes, Fred - Markedsføring
Dr oecon 1996 - Norges Handelshøyskole
M Sc Marketing 1984 - Northwestern University, USA
Siviløkonom 1980 - Handelshøyskolen BI

Sirevåg, Torbjørn - Interkulturell kommunikasjon, engelsk
Dr philos 1977 - Universitetet i Oslo
Cand philol 1963 - Universitetet i Oslo

Skånland, Hermod (II) - Samfunnsøkonomi
Cand oecon 1951 - Universitetet i Oslo

Sohlberg, Ragnhild (II) - Strategi
Ph D 1980 - Rand Graduate School, California
M A 1974 - University of Wisconsin
B A 1973 - University of Wisconsin

Spilling, Olav R - Næringsutvikling
Sivilingeniør 1970 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Stabell, Charles B. - Strategi
Ph D 1974 - Massachusetts Institute of Technology, USA
M B A 1967 - McGill University, Canada
Sivilingeniør 1965 - Ecole Nationale Superieure d'Electronique et de Radioelectricite de Grenoble, France

Stordrange, Bjørn (II) - forretningsjus
Dr juris 1988 - Universitetet i Oslo
Cand jur 1982 - Universitetet i Oslo

Sørensen, Rune - Offentlig ledelse og styring
Dr philos 1986 - Universitetet i Oslo
Cand polit 1982 - Universitetet i Oslo

Welch, Lawrence - Internasjonalisering
Ph D 1978 - University of Queensland
M Com 1972 - University of New South Wales
Dip Ed 1967 - University of Newcastle
B Com 1966 - University of New South Wales

Welford, Richard (II) - Bærekraftig ledelse
Ph D 1990 - Warwick University
M A 1985 - Nottingham Trent University

B.A 1982 - Coventry Polytechnic

Wenstøp, Fred - Strategi /Beslutningsanalyse
Ph. D. 1975 - University of California, Berkeley, USA
Cand. real. 1969 - Universitetet i Oslo

Willums, Jan-Olaf (II) - Bærekraftig ledelse
Dr. scient 1975 -MIT
Diplomingenieur 1971 - ETH

Førsteamanuenser

Amdam, Rolv Petter - økonomisk historie
Cand. philol. 1985 - Universitetet i Oslo

Andersen, Espen - Informasjonsledelse
D.B.A. 1995 - Harvard University
Siviløkonom 1986 - Handelshøyskolen BI

Andersson, Leif Christer - Markedsføring
Fil. dr. 1982 - Universitetet i Lund

Austvik, Ole Gunnar (II) - Petroleumsøkonomi
Master of Public Administration 1989 - Harvard
Cand oecon. 1980 - Universitetet i Oslo

Bakken, Tore - Ledelse
Mag. art. sosiologi 1980 - Universitetet i Oslo

Benito, Gabriel Robertstad Garcia - Internasjonalisering
Dr. oecon 1995 - Norges Handelshøyskole
Høyere avdelings eksamen 1992 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1985 - Handelshøyskolen BI

Berthling-Hansen, Pål - Finans
Ph. D. 1994 - University of Southampton
B.B. Economics 1989 - University of Southampton

Biong, Harald - Markedsføring på bedriftsmarkedet/Interorganisatorisk samarbeid/Ledelse av markedsføringskanalen / Relasjonsmarkedsføring
Siviløkonom 1966 - Norges Handelshøyskole

Bjerke, Rune - Internasjonal markeds- og billedkommunikasjon
Ph. D. 1995 - University of Otago/
Universita Commerciale Luigi Bocconi
M.B.A. 1988 - Erasmus University
B.A. 1985 - California State University

Brinkmann, Johannes - Ledelse/Etikk
Dr. phil. 1975 - Universitetet i Münster
Mag. art. 1972 - Universitetet i Münster

Brønn, Carl - Strategi
Ph. D. 1990 - Georgia State University
M.Sc. 1982 - Georgia State University
B.S.M.E. 1974 - Georgia Institute of Technology

Bråthen, Tore (II) - Jus/eiendomsmegling
Cand. jur. 1982 - Universitetet i Oslo

Bygnes, Kjell - Ledelse
Siviløkonom 1978 - Universitetet i Lund

Dzever, Samuel - Markedsføring
Ph. D. 1992 - University of Strathclyde
Econ. dr. 1987 - Universitetet i Linköping
M.A. 1984 - University of New South Wales
B.A. 1983 - University of Newcastle

Fjeldstad, Øystein - Strategi
Ph. D. 1987 - University of Arizona, USA
Siviløkonom 1981 - Norges Handelshøyskole

Friedman, Ken - Ledelse og strategisk design
Ph. D. 1976 - United States International University
M.A. 1971 - San Francisco State University
B.A. 1971 - San Francisco State University

From, Johan - Offentlig ledelse
Cand. polit. 1980 - Universitetet i Bergen

Groth, Brian I. - Språk, engelsk
Cand. philol. 1977 - Universitetet i Oslo

Grønn, Erik - Samfunnsøkonomi
Cand. oecon. 1979 - Universitetet i Oslo

Hagen, Kåre (II) - Offentlig ledelse
Cand. polit 1987 - Universitetet i Oslo

Hennestad, Bjørn W. - Organisasjonsteori
Dr. oecon 1992 - Norges Handelshøyskole
Cand. sociol. 1977 - Universitetet i Oslo
Siviløkonom 1972 - Handelshøyskolen BI

Høivik, Heidetraut von Weltzien - Interkulturell kommunikasjon, Næringslivsetikk
Ph. D. 1971 - University of Colorado, USA
M.A. 1968 - University of Colorado, USA

Isaksson-Wikberg, Maria - Interkulturell kommunikasjon, engelsk
Ph. D. 1996 - Åbo Akademi
Licentiatgrad (Engelsk, lingvistikk) 1993 - Åbo Akademi
M.S. (Pedagogikk) 1983 - Purdue University
M.A. (Engelsk) 1980 - Åbo Aakadewmi
B.A. 1978 - Åbo Akademi

Jahre, Marianne - Logistikk
Ekonomie doktor 1995 - Chalmers Tekniska Högskola
Lic oecon 1992 - Chalmers Tekniska Högskola
Siviløkonom 1988 - Handelshøyskolen BI

Juga, Jari - Logistikk
Lic. Sc. (Econ.) 1992 - Turku School of Economics and Business Administration
M. Sc. (Econ.) 1988 - Turku School of Economics and Business Administration

Koppang, Haavard - Administrative fag
Høyere avdelings eksamen 1989 - Norges Handelshøyskole
Cand. theol. 1979 - Universitetet i Oslo

Krokan, Arne - Informasjonsledelse
Mag. art 1982 - Universitetet i Oslo

Lai, Linda M. H. - Organisasjonsteori/Ledelse
Dr. oecon 1991 - Norges Handelshøyskole
Høyere avdelings eksamen i administrasjon 1988 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1987 - Handelshøyskolen BI

Langli, John Christian - Finansregnskap, internasjonal regnskapsrapportering, analyse av selskapsinformasjon
Dr. oecon 1993 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1988 - Handelshøyskolen BI

Larsen, Tor J. - Informasjonsledelse
Ph. D. 1988 - University of Minnesota, USA
M.A. 1975 - University of Lancaster, England
Siviløkonom 1971 - Handelshøyskolen BI

Løwendahl, Bente R. - Strategi
Ph. D. 1992 - Wharton School, University of Pennsylvania, USA

Siviløkonom 1986 - Norges Handelshøyskole

Manning, Julian - Samfunnsøkonomi
Ph. D. 1993 - University of Rochester
M.A. 1992 - University of Rochester
M.A. 1987 - University of Canterbury, New Zealand
B.A. 1986 - University of Canterbury, New Zealand

Martinsen, Øyvind (II) - Organisasjonspsykologi
Dr. philos 1995 - Universitetet i Bergen
Cand. polit. 1989 - Universitetet i Oslo

Mehlum, Jan (II) - Markedsføring/Ledelse
Cand. sociol. 1977 - Universitetet i Oslo

Michalsen, Dag E. - Finans
M.B.A. 1977 - University of Wisconsin, USA
Siviløkonom 1973 - Handelshøyskolen BI
Ingeniøreksamen 1970 - GTI, Gøteborg

Midttun, Atle - Energiledelse, offentlig styring, økonomisk organisering, reguleringsteori
Fil. dr. 1987 - Universitetet i Uppsala
Mag. art. 1979 - Universitetet i Oslo

Moen, Knut Johannes (II) - regnskap
Dr. scient 1995 - Norges Landbrukshøgskole
Høyere avdelings eksamen 1990 - Norges Handelshøyskole
Cand. agric. 1987 - Norges Landbrukshøgskole

Myrtveit, Ingunn - Samfunnsøkonomi (permisjon)
Dr. oecon 1995 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1987 - Handelshøyskolen BI

Nes, Erik - Internasjonalisering
Ph. D. 1981 - University of Wisconsin
M.B.A. 1972 - University of Wisconsin
Siviløkonom 1971 - Handelshøyskolen BI

Nygaard Arne - Markedsføring
Dr. oecon. 1992 - Norges Handelshøyskole
Høyere avdelings eksamen 1988 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1982 - Handelshøyskolen BI

Olson, Erik - Markedsføring (permisjon)
Ph. D. 1992 - Case Western Reserve University, USA
M.B.A. 1986 - Indiana University, USA
BA 1983 - Augustana College, South Dakota, USA

Olsson, Ulf Henning - Metode
Dr. scient 1996 - Norges Landbrukshøgskole
Cand. mag. 1981 - Universitetet i Oslo
Cand. scient 1981 - Universitetet i Oslo

Ongena, Steven - Samfunnsøkonomi
Ph. D. 1995 - University of Oregon
M.A. 1988 - University of Alberta
M.B.A. 1986 - Katholieke Universiteit Leuven
Hir, 1985 - Katholieke Universiteit Leuven

Overskeid, Geir
Dr. psychol 1995 - Universitetet i Oslo
Cand. psychol 1989 - Universitetet i Oslo

Pettersen, Arve (II) - Markedsføring
Dr. ing. 1993 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet
Siviløkonom 1987 - Handelshøyskolen BI

Priestley Richard - Finans
Ph. D. (Economics) 1995 - Brunel University
M. Sc. 1991 - Brunel University
B.A. (Hons) 1990 - Trent Polytechnic

Revang, Øivind - Ledelse
Ekonomie doktor 1985 - Universitetet i Linköping
Siviløkonom 1976 - Handelshøyskolen BI

Rydqvist, Kristian
Ph. D. 1987 - Handelshögskolan i Stockholm
M.B.A. 1983 - Handelshögskolan i Stockholm

Sagmo, Knut - Finans
Ph. D. 1993 - University of Wisconsin
M.B.A. 1984 - University of Wisconsin
Siviløkonom 1982 - Handelshøyskolen BI

Selmer, Terje W. L. - Språk - fransk
Cand. philol. 1974 - Universitetet i Oslo

Skjerstad, Tronn Å. (II)
Dr. ing. 1994 - Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Siviløkonom 1991 - Norges Handelshøyskole

Smith, David C. - Finans
Ph. D. 1993 - Indiana University
B.S. 1988 - University of Delaware

Sogner, Knut - økonomisk historie
Dr. philos 1996 - Universitetet i Oslo
Cand. philol. 1989 - Universitetet i Oslo

Solberg, Carl Arthur - Internasjonalisering
Ph. D. 1994 - University of Strathclyde
Licencié ès sciences économiques 1969 - L'Université de Neuchâtel, Sveits

Stranden, Eldrid Aashaug - Finans/Bankøkonomi
Høyere avdelings eksamen 1972 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1971 - Norges Handelshøyskole

Sundquist, Åsebrit - Språk, engelsk
Dr. philos. 1984 - Universitetet i Oslo
Cand. philol. 1976 - Universitetet i Oslo

Tellefsen, Brynjulf - Markedsføring
Ph. D. 1977 - Columbia University
M. Phil. 1974 - Columbia University
B.A. 1969 - Manchester University

Thjømøe, Hans Mathias - Markedsføring
Ph. D. 1996 - Handelshøjskolen i København
Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1995 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1967 - Handelshøjskolen i Århus
Bedriftsøkonomisk kandidat 1964 - Handelshøyskolen BI

Trapani, Teresa - Regnskap/Revisjon
Ph. D. 1990 - University of Kansas
M.S. 1981 - University of Kansas
B.S. 1978 - University of Colorado

Trondsen, Tor Jarl - Strategi
Ph. D. 1993 - University of Bradford
M. Phil. 1990 - University of Bradford
Siviløkonom 1961 - University of California

Vale, Bent (II) - Samfunnsøkonomi
Dr. polit. 1992 - Universitetet i Oslo
Cand. oecon 1982 - Universitetet i Oslo

Virum, Helge - Logistikk
Sivilingeniør 1963 - Heriot-Watt University, Edinburgh

Welch, Denice - International Management
Ph. D. 1991 - Monash University
M. Ph. 1985 - Brunel University
B. Bus. 1979 - University of Southern Queensland

Wiig, Roberta - Språk, engelsk
Ph. D. 1985 - University of Washington
M.A. 1971 - University of Washington
B.A. 1965 - Grinnell College

Ødegaard, Bernt A. - Finans
Ph. D. 1992 - Carnegie Mellon University
M. Sc. 1989 - Carnegie Mellon University
Høyere avdelings eksamen 1987 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1985 - Norges Handelshøyskole

Amanuenser

Berg, Morten Emil - Ledelse
Cand.mag. 1978 - Universitetet i Oslo
Diplomeksamen 1971 - FM, Oslo
Siviløkonom 1969 - Handelshøyskolen BI

Brookes, David Edward - Markedsføring, Strategi, Internasjonalisering
Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1992 - Norges Handelshøyskole
M. Sc. - Clinical Pharmacology 1978 - University of Oslo
Senior Course Diploma in Pharmacology 1962 - Leicester School of Pharmacy
2nd MB, Ch.B. 1958 - University of Sheffield

Brønn, Peggy Simcic - Markedsføring
M.B.A. 1982 - Georgia State University
B.A. 1977 - University of Georgia

Foss, Tron - Metode
Cand. real. 1970 - Universitetet i Oslo

Gaspard, Georges D. - Språk, fransk
Cand. philol. 1973 - Universitetet i Oslo

Haug, Magne - Informasjon og samfunnskontakt
Cand. philol. 1975 - Universitetet i Oslo

Haanæs, Knut - Strategi
Ph. D. kandidat 1996 - Handelshøjskolen i København
Siviløkonom 1989 - Norges Handelshøyskole

Kunøe, Gorm - Markedsføring
M. Sc. 1976 - Handelshøjskolen i København

Kuvaas, Bård - Ledelse/Kognitiv psykologi
Siviløkonom 1990 - Handelshøyskolen BI

Lippe, Berit von der - Massekommunikasjon
Cand. philol. 1974 - Universitetet i Oslo

Lothe, Solveig
Doctoral student - Norges Landbrukshøyskole
M.S. Agricultural Economy 1994 - University of Illinois
Siviløkonom 1992 - Handelshøyskolen BI

Lyngnes, Sølvi - Reiselivs- og kulturfag
Cand. philol. (Historie) 1980 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Sannes, Ragnvald - Informasjonsledelse
Ekonomie licentiat 1992 - Handelshögskolan i Stockholm
Siviløkonom 1986 - Handelshøyskolen BI

Schanke, Egil - Språk, tysk
Cand. philol. 1967 - Universitetet i Oslo

Synnestvedt, Terje - Samfunnsøkonomi
Cand. oecon. 1991 - Universitetet i Oslo

Syring, Ingvil - Språk, engelsk
Cand. philol. 1972 - Universitetet i Oslo

Sørensen, Tom - Økonomiske fag
Siviløkonom 1975 - Handelshøyskolen BI

Tangen, Dag - Offentlig ledelse
Cand. polit. 1974 - Universitetet i Oslo

Aakre, Pål - Metode
Bedriftsøkonomisk kandidat 1965 - Handelshøyskolen BI

Aarønæs, Lasse - Markedsføring
Siviløkonom 1977 - Universität Mannheim
Hovedfagseksamen 1987 - Høyskolen i Buskerud- Ringerike

Studierektorer

Andersen, Niels Jørgen (II) - Strategi
Sivilingeniør 1962 - Danmarks Tekniske Højskole

Bjercke, Gay - Asia-ledelse
M.B.A. 1974 - Washington State University
B.A. in Business Administration 1972 - Washington State University

Bø, Eirill - Logistikk
Siviløkonom 1987 - Handelshøyskolen BI

Christensen, Bo Hjort - Informasjonsledelse
Bedriftsøkonom 1977 - Handelshøyskolen BI
Sivilingeniør 1974 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Cleaverley, Peter (II) - Språk - engelsk
Cand. Philol, 1993 - Universitetet i Oslo

Dahlberg, Bjørn Erik (II) - Etikk og ledelse
Cand. med 1974 - Universitetet i Wien

Eriksen, Bjørn - Forretningsjus
Cand. jur. 1977 - Universitetet i Oslo

Evensmo, Jan - Metode
Førsteamanuensis 1982- Handelshøyskolen BI
Siviløkonom 1978 - Handelshøyskolen BI
Cand. real. 1965 - Universitetet i Oslo

Framnes, Runar - Internasjonalisering
Siviløkonom 1971 - Norges Handelshøyskole

Faafeng jr., Sverre - Forretningsjus
Cand. jur. 1974 - Universitetet i Oslo

Granquist, Tom Eilert
M.Sc. with distinction 1979 - University of Surrey, England
B.Sc. Honours Degree, University of Newcastle, England

Gravdahl, Anne Bøhmer - Regnskap/Revisjon
Statsautorisert revisor 1986
Registrert revisor 1983 - Høyskolen i Oslo
Høyskolekandidat 1980 - Telemark Distriktshøgskole

Gulden, Bror Petter - Regnskap/Revisjon
Statsautorisert revisor 1978
Høyere revisorstudium 1977 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1974 - Norges Handelshøyskole

Hetland, Per Willy (II) - Prosjektledelse
Ph. D. 1996 - Ålborg Universitetssenter

Hveem, Dag Jørgen
Cand. jur. 1995 - Universitetet i Oslo
Diplomøkonom Bankfag 1990 - Bankakademiet/BI Høyskolene

Jepsen, Brian - Ledelse
M.B.A. 1991 - Henley the Management College, England
Cand. scient. 1981 - Aarhus Universitet, Danmark

Johnsen, Arne Stokke - Markedsføring
Siviløkonom 1959 - Handelshøjskolen i København

Kamfjord, Georg - Reiseliv
Mag. art 1977 - Universitetet i Troms
Siviløkonom 1972 - Handelshøyskolen BI

Kildal, Tor S. - Revisjon
Statsautorisert revisor 1990
Registrert revisor 1986
Siviløkonom 1968 - Hochschule St. Gallen, Sveits

Kjærstad, Trond - Ledelse/Organisasjonspsykologi
Cand psychol. 1988 - Universitetet i Oslo

Kopp, Hermann - Internasjonalisering
Pedagogisk seminar 1968 - Universitetet i Oslo
M.B.A. 1961 - Harvard University, Graduate School of Business Administration
A.B. i statsvitenskap 1957 - Harvard College

Løken, Svein A. - IT-revisjon
Siviløkonom 1970 - Norges Handelshøyskole

Naug, Trygve - Regnskap
Exam. oecon. 1965 - Universitetet i Oslo
Bedriftsøkonomisk kandidat 1961 - Handelshøyskolen BI

Omtvedt, Petter C. - Logistikk
Mag. art. 1961 - Universitetet i Oslo

Qvigstad, Jan Fredrik (II) - Samfunnsøkonomi
Cand. Oecon 1975 - Universitetet i Oslo

Roos, Nils Göran (II) - Strategi
M.B.A. 1989 - Fontainbleau
M. Sc. (Engineering Physics) 1982 - Chalmers Tekniska Högskola

Schwencke, Hans Robert - Regnskap
Cand. jur. 1992 - Universitetet i Oslo
Statsautorisert revisor 1980
Høyere revisoreksamen 1979 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1977 - Norges Handelshøyskole

Sending, Aage - Økonomistyring
Siviløkonom 1968 - Norges Handelshøyskole

Svindland, Eirik (II)
Økonomi, statsvitenskap, jus, 1968 - Saar Universität, Tyskland

Sæther, Øyvind (Adjunct)
Cand. polit. 1972 - University of Bergen'

Tellefsen, Jan Terje - Regnskap
Cand. jur. 1976 - Universitetet i Oslo
Siviløkonom 1972 - Norges Handelshøyskole

Thompson, Geir (II) - Ledelse
Cand. polit. 1986 - Universitetet i Oslo

Ytterhus, Bjarne E. - Samfunnsøkonomi
Cand. oecon. 1969 - Universitetet i Oslo

Forskere

Espeli Harald - Økonomisk historie
Dr. agric. 1991 - Norges Landbrukshøgskole
Cand. philol. 1983 - Universitetet i Oslo

Flagestad, Arvid - Konkurransestrategi i reiselivet
Siviløkonom 1962 - Handelshøjskolen i København

Glimstedt, Henrik - Økonomisk historie (permisjon)
Fil. dr. 1993 - Gøteborgs Universitet, Historiska institutionen
Fil. kand. 1983 - Humanistiska fakulteten, Gøteborgs Universitet
Honorary Fellow, Industrial Relations Research Centre, University of Wisconsin-Madison 1996-97

Heiberg, Espen Oust - Forsvarsindustri/sikkerhetspolitikk
M. Sc. Euromanagement 1994 - Handelshøyskolen BI
BA Honours History 1992 - University of Durham

Kili, Terje - økonomisk historie
Cand. philol. 1993 - Universitetet i Oslo

Knutsen, Sverre - økonomisk historie
Førsteamanuensis II 1996 - Handelshøyskolen BI
Cand. philol. 1990 - Universitetet i Oslo
Bedriftsøkonom 1984 - BI Høyskolene

Rinde, Harald - økonomisk historie
Cand. philol. 1992 - Universitetet i Oslo

Skeie, Jon - økonomisk historie
Cand. philol. 1992 - Universitetet i Oslo

Thue, Lars - økonomisk historie
Førsteamanuensis II 1991 - Handelshøyskolen BI
Cand. philol. 1977 - Universitetet i Oslo

Stipendiater

Andreassen, Tor Wallin - Markedsføring/Internasjonal økonomi
Master of Science, International Marketing and Strategy 1994 - Handelshøyskolen BI
Siviløkonom 1981- Norges Handelshøyskole

Bjønnes, Geir Høidal - Samfunnsøkonomi
Høyere avdelings eksamen 1994 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1992 - Handelshøyskolen BI
Økonomisk-administrativ kandidat 1990 - Østfold Distriktshøgskole

Blindheim, Trond - Reklame, forbrukeratferd, markedsføring og markedskommunikasjon
Cand. sociol. 1984 - Universitetet i Oslo
Diplom markedskommunikasjon 1989 - DIFM

Djupvik, Olav A. - Markedsføring
Siviløkonom 1993 - Handelshøyskolen BI

Engdahl, Maria Elisabeth
Forsker-student Centrum för biblioteks- och informasjonsvetenskap, Göteborgs Universitet
Fil. Cand 1992 - Göteborgs Universitet

Flagstad, Anne W. - Offentlig ledelse
Cand. sociol. 1996 - Universitetet i Oslo

Frøiland, Arne -
Doktorgradsstudent 1997 - Handelshøyskolen BI
MBA 1993 - London School of Economics
Sivilingeniør 1989 - NTNU

Hafenbrädl, Didrik von
Siviløkonom 1995 - Norwegian School of Management

Hansen, Svein Olav - økonomisk historie
Cand. philol. 1990 - Universitetet i Oslo
Cand. mag. 1987 - Universitetet i Oslo

Hvidsten, Harald - Strategi (permisjon)
M. Sc. 1993 - Handelshøyskolen BI

Hærem, Thorvald - Informasjonsledelse
M. Sc. 1993 - Handelshøyskolen BI
Handeløkonom1992 - Handelshøyskolen BI

Kristoffersen, Line - Markedsføring
Master of Science in International Marketing and Strategy 1995 - Handelshøyskolen BI
Sivilmarkedsfører 1993 - Norges Markedshøyskole
Diplomeksportøkonom 1992 - Norges Markedshøyskole

Kvålshaugen, Ragnhild - Strategi
Doktorgradsstudent 1997 - Handelshøyskolen BI

Lervik, Line (fra 1.9.97) - Markedsføring
Doktorgradsstudent 1997 - Handelshøyskolen BI
M.Sc. - Hotellfagskolen, Stavanger

Lægreid, Ståle - Samfunnsøkonomi
Doktorgradsstudent 1995 - Handelshøyskolen BI
Siviløkonom 1994 - Handelshøyskolen BI

McHenry Joyce E.H. -
Doctoraal Bedrijfskunde (Master) 1987 - Rotterdam School of Management, Erasmus University
Kandidaat Andragogy og Kandidaat Pedagogy 1983 - Royal University Leiden

Norli, Øyvind - Finans
Høyere avdelings eksamen 1994 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1992 - Handelshøyskolen BI

Olsen, Per I. - Energiledelse
M. Sc. 1994 - Handelshøyskolen BI
Siviløkonom 1992 - Handelshøyskolen BI

Rime, Dagfinn - Samfunnsøkonomi
Predoctoral Master of Science 1995 - Handelshøyskolen BI
Siviløkonom 1995 - Handelshøyskolen BI Bedriftsøkonom 1988 - Handelshøyskolen BI

Rønqvist, Morten - Markedsføring
Høyere avdelings eksamen 1994 - Norge Handelshøyskole
Siviløkonom 1989 - Handelshøyskolen BI

Sheehan, Norman Thomas - strategi
M.B.A. 1994 - Handelshøyskolen BI
C.M.A. 1988 - The Society of Management Accountants of Alberta, Canada
B.Comm.. 1985 - University of Alberta

Sjøvaag, Marit - Euromanagement
M. Sc. Euromanagement 1995 - Handelshøyskolen BI
Cand. mag. 1992 - Universitetet i Oslo

Strønen, Fred - Strategi
M. Sc. 1993 - Handelshøyskolen BI

Wathne, Kenneth - Markedsføring
Master of Science 1994 - Handelshøyskolen BI
Diplomøkonom 1992 - BI Høyskolene

Høyskolelektorer

Ander-Trønsdal, Kerstin - Markedsføring/økonomistyring
Siviløkonom 1969 - Handelshögskolan i Stockholm

Backer, Lars Georg (II) - Bedriftsøkonomi
Siviløkonom 1985 - Handelshøyskolen BI

Bjartveit, Steinar - Ledelse/Organisasjonspsykologi
Cand. psychol. 1988 - Universitetet i Oslo

Blattner, Emanuel - Bedriftsøkonomi
Siviløkonom 1981 - Universitetet i Fribourg

Borge-Andersen, Carl (II) - Markedsføring
Lektor 1981 - Høyskolen i Buskerud- Ringerike
Siviløkonom 1972 - Handelshøyskolen BI

Bugge, Bjørn - Markedsføring
Siviløkonom 1967 - Norges Handelshøyskole

Cooper, Charles J. - Språk - engelsk
Cand. philol. 1979 - Universitetet i Oslo
B.A. 1969 - International Studies, Occidental College

Falck, Elisabeth - Markedsanalyse/Samfunnsvitenskapelig metode
M.B.A. 1980 - University of Denver
B.S.B.A. 1979 - University of Denver

Goksør, Gro - Markedsføring og kommunikasjon
Cand. polit. 1992 - Universitetet i Oslo
Diplom markedskommunikasjon 1981 - DIFM
Diplomøkonom 1969 - Handelshøyskolen BI

Gran, Haakon Herman - Ledelse
Cand. merc. 1972 - Handelshøjskolen i København

Grastveit, Irene
Hovedfagseksamen 1994 - Høyskolen i Buskerud - Ringerike

Grenness Tor
Cand. polit 1971 - Universitetet i Oslo

Hansen, Robert G.
Cand. oecon 1995 - Universitetet i Oslo

Hansen, Rune J. - Bedriftsøkonomi
Faglærereksamen 1979 - Høyskolen i Buskerud - Ringerike
Siviløkonom 1976 - Handelshøyskolen BI

Hanssen, Per Gunnar (II) - Samfunnsøkonomi
Cand. oecon 1978 - Universitetet i Oslo

Høyvarde, Hans Kr. (II) - Regnskap
Statsautorisert revisor 1995
Registrert revisor 1983 - Handelshøyskolen BI

Innselset, Olav - Bedriftsøkonomi

Jacobsen, Per - Bedriftsøkonomi
M.B.A. 1986 - University of Wisconsin
Siviløkonom 1985 - Handelshøyskolen BI

Jørgensen, Kjell - Metode
Master of Philosophy, Monetary Economics 1995 - University of Glasgow
Knutsen, Geir - Markedsføring
Siviløkonom 1993 - Agder Distriktshøgskole

Kolderup, Erik (II) - Informasjonsledelse
Faglærereksamen 1981 - Høyskolen i Buskerud - Ringerike
Diplomøkonom 1973 - Handelshøyskolen BI

Lahnstein, Geir - Helseledelse
Diplomøkonom 1969 - Handelshøyskolen BI

Larsen, Silje
Cand. philol. 1994 - Universitetet i Bergen

Lauritzen, Pål - Metode
Cand. scient. 1983 - Universitetet i Oslo

Lavik, Stein - Organisasjon og ledelse
Siviløkonom 1976 - Norges Handelshøyskole

Lie, Sverre - Språk, engelsk
Cand. philol. 1977 - Universitetet i Bergen

Lilleberg, Olav - Samfunnsøkonomi
Cand. oecon 1979 - Universitetet i Oslo

Lund, Svein - Metode/Logistikk
Sivilingeniør 1974 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Lunnan, Erling (II) - Metode
Cand. real 1978 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Løvholt, Thor - Markedsføring
Studier i International Marketing, Service Management and Public Relations

Messel, Bente - Språk, spansk
Cand. philol. 1984 - Universitetet i Oslo

Michelsen, Bjørn (II) - Bedriftsøkonomi
Siviløkonom 1976 - Handelshøyskolen BI

Nilsen, Svein - Språk, tysk
Cand. philol. 1973 - Universitetet i Oslo

Olesen, Johnny
Høyere avdelings eksamen 1993 - Norge Handelshøyskole
Siviløkonom 1991 - Norge Handelshøyskole

Osmundsen, Dag - Bedriftsøkonomi
Cand. jur. 1984 - Universitetet i Bergen
Høyere revisoreksamen 1978 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1977 - Universitetet i Lund

Ramberg, Bengt (II) - Markedsføring/Organisasjon
M.B.A. 1975 - University of Wisconsin
Siviløkonom 1974 - Handelshøyskolen BI

Rosendahl, Tom
Doktorgradsstudent - Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet
Lektor 1991 - Høyskolen i Buskerud - Ringerike

Skaldehaug, Espen Roy - Finans
Sivilingeniør 1983 - Universitetet i Linköping
DH-kandidat 1981 - Agder Distriktshøgskole

Stephansen, Beverly Arnold - Kommunikasjon
M. Sc. 1985 - Boston University
B.B.A. 1983 - Grove City College, Pennsylvania

Stiklestad, Trond - Markedsføring
Cand. Polit. 1997 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet
Siviløkonom 1990 - Høgskolan i Växjö

Strand, Rolf Gunnar - Bedriftsøkonomi
Cand. polit. 1985 - Universitetet i Oslo
Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1974 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1970 - Norges Handelshøyskole

Tollefsen, Tor A - Bedriftsøkonomi
Siviløkonom. 1972 - Norges Handelshøyskole

Tomassen Sverre - Markedsføring og strategi
M. Sc in International Marketing and Strategy 1996 - Handelshøyskolen BI
Diplomøkonom 1991 - BI Høyskolene
Barnevernspedagog 1982 - Norges Kommunal- og Sosialhøgskole

Tveit, Anders - Samfunnsøkonomi
Cand. oecon. 1989 - Universitetet i Oslo

Undall, Pål - Finans
M.B.A. 1983 - University of North Carolina
B.A. 1980 - University of Wisconsin

Andre faglige medarbeidere

Vitenskapelig assistent - Aslesen Sigmund - næringsutvikling
M.A. 1995 - Universitetet i Oslo

Prosjektleder NiM - Brechan Inge
Siviløkonom 1993 - Handelshøyskolen BI

Prosjektkonsulent NiM - Houge Cynthia - Markedsføring (NiM)
Master in International Business 1995 - Norges Handelshøyskole
B. Sc. in Marketing 1993 - College of Business Administration, University of South Florida, Tampa

Nasjonalt kursansvarlig - Høiland, Hildur (II) - Eiendomsmegling
Statsautorisert eiendomsmegler 1980
Øk.adm.-kandidat 1976 - Økonomisk College Oslo

Høyskoleforeleser

Jakobsen, Cathrine
Diplommarkedsøkonom - Norges Markedshøyskole

Vitenskapelig assistent - Jordfald, Bård - Næringsutvikling
Siviløkonom 1995 - Handelshøyskolen BI
Hovedfagsstudent i sosiologi - Universitetet i Oslo
Cand. mag. 1994 - Universitetet i Oslo

Prosjektleder NiM - (Stipendiat fra 1.jan.98)
Lindestad, Liv Bodil - Markedsføring
M.B.A. 1994 - University of South Carolina
Siviløkonom 1993 - Norges Handelshøyskole

Prosjektleder NiM - Lorentzen, Bengt G. - Markedsføring
Siviløkonom 1993 - Handelshøyskolen BI

Forskningsassistent - Lund Erik - Ledelse og effektivitet
Siviløkonom 19956 - Handelshøyskolen BI

Prosjektleder NiM - Løland, Tor Morten
Siviløkonom 1993 - Handelshøyskolen BI

Høyskoleforeleser - Nikolaisen, Per - Metode
Faglærerkompetanse i matematikk
Pedagogisk eksamen 1976 - Statens lærerkurs
Matematikkstudier - Universitetet i Oslo

Vitenskapelig assistent - Nilsen, Yngve Skjærseth - økonomisk historie
Cand. philol. 1995 - Universitetet i Oslo
Cand. mag. (realfag) 1991 - Universitetet i Oslo

Røkaas, Felicia A. - interkulturell kommunikasjon, engelsk
Cand. philol. 1993 - Universitetet i Oslo

Prosjektmedarbeider - Skau, Irene
Cand. polit. 1989 - Universitetet i Oslo

Prosjektkonsulent NiM - Strand, Birthe
M. Sc. 1996 - Handelshøyskolen BI
Diplomøkonom 1993 - Handelshøyskolen BI

Prosjektleder NiM - Vogt-Svendsen, Annicka - Markedsføring
Siviløkonom 1994 - Handelshøyskolen BI

Vitenskapelig assistent - Gül Pinar Tank
M.Phil. (International Relations - Security Studies) 1993 - University of St. Andrews, Scotland
B.A. Honours (French & Politics) - University of Keele, England

Oversikt over BIs vitenskapelige personale er godkjent og utgitt av BIs personalavdeling pr 01 08.1997

Kapittel 7

Kursindeks sortert på stigende kursnummer

Siviløkonomstudiet - 1. avdeling

		Side
SIV 1001	Matematikk 1	14
SIV 1002	Matematikk 2	43
SIV 1003	Matematikk 3	69
SIV 1101	Statistikk 1	4
SIV 1102	Statistikk 2	52
SIV 1103	Statistikk 3	78
SIV 1201	Metode 1	33
SIV 1202	Metode 2	61
SIV 2101	Foretaksøkonomi 1	62
SIV 2102	Foretaksøkonomi 2	85
SIV 2301	Finans 1	35
SIV 2302	Finans 2	63
SIV 2401	Årsregnskap 1	15
SIV 2501	Internregnskap	44
SIV 2502	Kostnads- og inntektsanalyse	70
SIV 2503	Budsjettering	25
SIV 2600	Årsregnskap 2	53
SIV 3001	Makroøkonomi 1	17
SIV 3101	Mikroøkonomi 1	71
SIV 3201	Makroøkonomi 2	80
SIV 3301	Offentlig økonomi	86
SIV 3401	Mikroøkonomi 2	34
SIV 4001	Forretningsjus 1	18
SIV 4002	Forretningsjus 2	45
SIV 4110	Skatteøkonomi	26
SIV 5701	Interkulturell komm. på engelsk 1	19
SIV 5702	Interkulturell komm. på engelsk 2	46
SIV 5703	Interkulturell komm. på engelsk 3	72
SIV 5704	Masculine & Feminine Cultures - Engelsk 4	27
SIV 5720	Interkulturell komm: Negotiation and Business Presentations - Eng. 5	54
SIV 5801	Interkulturell komm: Tysk 1	20
SIV 5802	Interkulturell komm: Tysk 2	47
SIV 5803	Interkulturell komm: Tysk 3	73
SIV 5804	Interkulturell komm: Tysk 4	28
SIV 5805	Interkulturell komm: Tysk 5	55
SIV 5901	Interkulturell komm: Fransk 1	21
SIV 5902	Interkulturell komm: Fransk 2	48
SIV 5903	Interkulturell komm: Fransk 3	74
SIV 5904	Interkulturell komm: Fransk 4	29
SIV 5905	Interkulturell komm: Fransk 5	56
SIV 5991	Bedrift og samfunn i historisk perspektiv	22
SIV 6011	Informasjonsledelse 1	30

SIV 6012	Informasjonsledelse	257
SIV 6013	Informasjonsledelse	31
SIV 6201	Strategi 1	36
SIV 6301	Strategi 2	64
SIV 6401	Strategi 3	87
SIV 7001	Organisasjon og ledelse - introduksjon	49
SIV 7101	Organisasjonspsykologi	75
SIV 7201	Markedsføringsledelse 1	58
SIV 7202	Markedsføringsledelse 2	82
SIV 7310	Internasjonal markedsføring	39
SIV 7401	Logistikk	31
SIV 7501	Organisasjonsdesign	37
SIV 7601	Offentlige rammebetingelser	65

Siviløkonomstudiet - 2. avdeling

GRA 1101	Financial Theory	113
GRA 1102	Applied Financial Theory	118
GRA 1103	Case Course in Finance	120
GRA 1131	Financial Statement Analysis	114
GRA 1132	Investment Theory	115
GRA 1133	Financial Contracting and Risk Mgmt.	119
GRA 1134	Multinational Financial Mgmt.	116
GRA 1136	Econometric Theory	117
GRA 1301	Economics of Information	194
GRA 1302	Business Cycle Theory	195
GRA 1303	Industrial Organization	196
GRA 1330	Applied Macroeconomics	190
GRA 1333	International Money	189
GRA 1334	International Economics	197
GRA 1335	Economics II	191
GRA 1336	The Theory of Enviromental Economics	192
GRA 1337	Economics of Banking	198
GRA 1339	Contemporary Issues in Economic Theory	193
GRA 1501	Selskapsplanlegging og-beskatning	173
GRA 1502	Accounting Theory	172
GRA 1530	Avgiftsrett og eiendomsskatt	180
GRA 1531	Videregående næringsbeskatning, omorg. og generasjonsskifte	181
GRA 1532	Internasjonal skatteplanlegging	184
GRA 1534	Konsernregnskap og foretaksintegrasjon	183
GRA 1540	Regnskapsinformasjons-systemer	174
GRA 1542	idereg.norske og internasj.regnsk.prinsipper	185
GRA 1544	Accounting for Management Control	179
GRA 1545	Cost and Performance Control Design	176
GRA 1546	Design and Implementation of Internal Reporting Systems	177
GRA 2130	Prosjektledelse	207
GRA 2203	Psykologiske målinger i individ,gruppe og org.	162
GRA 2204	Ledelse og beslutningsadferd i org.	163

GRA 2205 Samspill og relasjoner i arbeidslivet 165
GRA 2230 Økonomisk psykologi 168
GRA 2235 Personlighet,rekruttering og utvalg 164
GRA 2236 Kreativitet i individ, gruppe og organisasjon 166
GRA 2238 Tenkende org.,kognitive modeller i strategi og org. 167

GRA 2301 Strategisk logistikk 147
GRA 2302 Organisasjoner i nettverk 127

GRA 2329 Strategi for en digital verden 129
GRA 2330 Ledelse av IS-innovasjoner 125
GRA 2331 Innkjøp og materialforsyning 149
GRA 2332 Transport og distribusjonsplanlegging 148
GRA 2334 Ledelsesinformasjonssystemer 131
GRA 2337 Prosessorientert virksomhetsutvikling 124
GRA 2341 Strategi og IT 126
GRA 2342 IT-støttet økonomistyring 132
GRA 2350 Miljøledelse og logistikk 150

GRA 3101 SMB og entrepenørskap 101
GRA 3102 Internasjonalisering av SMB 105
GRA 3103 Næringsutvikling 104
GRA 3105 Ledelse av voksende SMB 109
GRA 3131 Vitalisering av næringsvirksomhet 102
GRA 3132 Ideutvikling 103
GRA 3135 Konsulentpraksis 107
GRA 3136 Start av egen virksomhet 108

GRA 4101 Markedsanalyse 153
GRA 4102 Kjøpsatferd 154
GRA 4130 Markedsføring på bedriftsmarkedet 156
GRA 4131 International Business Development 158
GRA 4132 Markedskommunikasjon 157
GRA 4134 Ledelse av markedsføringskanaler 155
GRA 4140 Case-seminar i markedsføring 159

GRA 4301 Skipsfart 1 202
GRA 4302 Skipsfart 2 203
GRA 4303 Skipsfart 3 204

GRA 5102 International Management Operations 136
GRA 5103 International Marketing Research 137
GRA 5105 International Financial Management 139
GRA 5130 International Negotiations 140
GRA 5137 Servicing International Markets 141
GRA 5138 International Human Resource Management 143
GRA 5140 International Business:Issues and Theories 138

GRA 5903 Müntliche Geschäftssprache 211
GRA 5904 International Business Ethics 142
GRA 5907 Asia studier 206
GRA 5910 Le francais de la gestion des affaires 208
GRA 5911 Petroleumsøkonomi og-administrasjon 209

GRA 5912 Det nye Europa: EUs politikk og institusjoner 212

Revisorstudiet

REV 1001 Matematikk 1 220
REV 1002 Matematikk 2 236
REV 1101 Statistikk 1 237
REV 1102 Statistikk 2 252
REV 2001 Internregnskap 1 238
REV 2002 Internregnskap 2 253
REV 2101 Eksternregnskap 1 242
REV 2102 Eksternregnskap 2 260
REV 2201 Offentlig regnskap 228
REV 2301 Investering og finansiering 226
REV 2501 Regnskapsorganisasjon 243
REV 2502 Revisjon av IT-systemer 243
REV 2601 Innføring i revisjon 221
REV 3001 Makroøkonomi 222
REV 3101 Mikroøkonomi 240
REV 3301 Offentlig økonomi 254
REV 4201 Rettslære 224
REV 4301 Skatterett 1 244
REV 4302 Skatterett 2 259
REV 5001 Engelsk 256
REV 7001 Privatrettet revisjon 1 246
REV 7002 Privatrettet revisjon 2 264
REV 7101 Offentlig revisjon 1 247
REV 7102 Offentlig revisjon 2 266
REV 7201 Generell revisjon 1 248
REV 7202 Generell revisjon 2 268
REV 8614 Markedsføringsledelse 229
REV 9601 Organisasjonspsykologi og ledelse 231

Kursindeks sortert på stigende kursnavn

Siviløkonomstudiet - 1. avdeling

SIV 5991	Bedrift og samfunn i historisk perspektiv	22
SIV 2503	Budsjettering	25
SIV 2301	Finans 1	35
SIV 2302	Finans 2	63
SIV 2101	Foretaksøkonomi 1	62
SIV 2102	Foretaksøkonomi 2	85
SIV 4001	Forretningsjus 1	18
SIV 4002	Forretningsjus 2	45
SIV 6011	Informasjonsledelse 1	30
SIV 6012	Informasjonsledelse 2	57
SIV 6013	Informasjonsledelse 3	81
SIV 7310	Internasjonal markedsføring	39
SIV 5901	Interkulturell komm: Fransk 1	21
SIV 5902	Interkulturell komm: Fransk 2	48
SIV 5903	Interkulturell komm: Fransk 3	74
SIV 5904	Interkulturell komm: Fransk 4	29
SIV 5905	Interkulturell komm: Fransk 5	56
SIV 5720	Interkulturell komm: Negotiation and Business Presentations - Eng. 5	54
SIV 5701	Interkulturell komm. på engelsk 1	19
SIV 5702	Interkulturell komm. på engelsk 2	46
SIV 5703	Interkulturell komm. på engelsk 3	72
SIV 5801	Interkulturell komm: Tysk 1	20
SIV 5802	Interkulturell komm: Tysk 2	47
SIV 5803	Interkulturell komm: Tysk 3	73
SIV 5804	Interkulturell komm: Tysk 4	28
SIV 5805	Interkulturell komm: Tysk 5	55
SIV 2501	Internregnskap	44
SIV 2502	Kostnads- og inntektsanalyse	70
SIV 7401	Logistikk	31
SIV 3001	Makroøkonomi 1	17
SIV 3201	Makroøkonomi 2	80
SIV 7201	Markedsføringsledelse 1	58
SIV 7202	Markedsføringsledelse 2	82
SIV 5704	Masculine & Feminine Cultures - Engelsk 4	27
SIV 1001	Matematikk 1	14
SIV 1002	Matematikk 2	43
SIV 1003	Matematikk 3	69
SIV 1201	Metode 1	33
SIV 1202	Metode 2	61
SIV 3101	Mikroøkonomi 1	71
SIV 3401	Mikroøkonomi 2	34
SIV 3301	Offentlig økonomi	86
SIV 7601	Offentlige rammebetingelser.	65
SIV 7001	Organisasjon og ledelse - introduksjon	49
SIV 7501	Organisasjonsdesign	37
SIV 7101	Organisasjonspsykologi	75

SIV 4110 Skatteøkonomi 26
SIV 1101 Statistikk 1 24
SIV 1102 Statistikk 2 52
SIV 1103 Statistikk 3 78
SIV 6201 Strategi 1 36
SIV 6301 Strategi 2 64
SIV 6401 Strategi 3 87
SIV 2401 Årsregnskap 1 15
SIV 2600 Årsregnskap 2 53

Revisorstudiet

REV 2101 Eksternregnskap 1 242
REV 2102 Eksternregnskap 2 260
REV 5001 Engelsk 256
REV 7201 Generell revisjon 1 248
REV 7202 Generell revisjon 2 268
REV 2601 Innføring i revisjon 221
REV 2001 Internregnskap 1 238
REV 2002 Internregnskap 2 253
REV 2301 Investering og finansiering 226
REV 3001 Makroøkonomi. 222
REV 8614 Markedsføringsledelse 229
REV 1001 Matematikk 1 n 220
REV 1002 Matematikk 2 236
REV 3101 Mikroøkonomi 240
REV 2201 Offentlig regnskap 228
REV 7101 Offentlig revisjon 1 247
REV 7102 Offentlig revisjon 2 266
REV 3301 Offentlig økonomi 254
REV 9601 Organisasjonspsykologi og ledelse 231
REV 7001 Privatrettet revisjon 1 246
REV 7002 Privatrettet revisjon 2 264
REV 2501 Regnskapsorganisasjon 243
REV 4201 Rettslære 1 224
REV 2502 Revisjon av IT-systemer 243
REV 4301 Skatterett 1 244
REV 4302 Skatterett 2 259
REV 1101 Statistikk 1 237
REV 1102 Statistikk 2 252

Struktur

Revisorstudiet

Gammel struktur

		Redskaps- og metodefag	Regnskap, revisjon og økonomistyring		Samfunnsøkonomi	Språk
1. klasse	Høst	REV 1000 Matematikk 1	REV 2400 Regnskaps- * info.systemer	REV 2600 Innføring i revisjon *	REV 3000 Makroøkonomi *	
	Vinter	Matematikk 2 *	REV 2000 Internregnskap 1		REV 3100 Mikroøkonomi *	
	Vår	REV 1100 Anvendt statistikk 1 / Anvendt statistikk 2 *	Internregnskap 2 *		REV 3300 Offentlig økonomi	REV 5000 Engelsk *
		Juridiske fag				
2. klasse	Høst	REV 4200 Rettslære *	REV 2300 Investering og finansiering *			
	Vinter	REV 4300 Skatterett	REV 2100 Eksternregnskap 1	REV 2500 Regnskaps-organisasjon		
	Vår	Skatterett *	Eksternregnskap 2 *	REV 2500 Revisjon av IT-systemer *		
						Seminaroppgave
3. klasse	Høst		REV 2200 Offentlig regnskap *		REV 8614 Markedsførings-ledelse	REV 9601 Org. psykologi og ledelse
	Vinter		REV 7000 Privat revisjon	REV 7100 Offentlig revisjon	REV 7200 Generell revisjon	
	Vår		Privat revisjon *	Offentlig revisjon *	Generell revisjon *	

Struktur

Revisorstudiet

Ny struktur

✱ = Eksamen

1. klasse	**Høst**	Matematikk ✱	Innføring i revisjon ✱	Makroøkonomi ✱	
	Vinter	Statistikk ✱	Innføring i bedriftsøkonomi ✱	Mikroøkonomi ✱	Informasjons-behandling og regnskaps-organisasjon ✱
	Vår	Engelsk ✱	Finansregnskap med analyse ✱		
2. klasse	**Høst**	Markedsføring ✱	Organisasjon og ledelse ✱	Offentlig økonomi ✱	
	Vinter	Investering og finansiering ✱	Driftsregnskap og budsjettering	Rettslære ✱	
	Vår	Regnskapsteori og finansregnskap med årsoppgjør ✱			
3. klasse	**Høst**	Revisjon ✱	Årsoppgjøret ✱	Offentlig regnskap og revisjon ✱	Skatterett ✱
	Vinter				
	Vår				

BI

Handelshøyskolen BI. Elias Smiths vei 15, Postboks 580, 1301 Sandvika.
Telefon 67 57 05 00. Telefax 67 57 05 70. E-mail: sr-adm@bi.no og URL: http://www.bi.no

Kr. 25,-